

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

Εβδομήντα χρόνια UNESCO
Αντλώντας από το παρελθόν και πλάθοντας το μέλλον

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

Εβδομήντα χρόνια UNESCO

Αντλώντας από το παρελθόν και πλάθοντας το μέλλον

Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
Λευκωσία 2016

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

Εβδομήντα χρόνια UNESCO
Αντλώντας από το παρελθόν και πλάθοντας το μέλλον

Γενική εποπτεία – Συντονισμός έκδοσης
Πάυλος Παρασκευάς

Εκδοτική επιμέλεια
Αντιγόνη Πολυνείκη (δ.φ.)

Γλωσσική επιμέλεια
Γεώργιος Ι. Χατζηγεωργίου

Συγγραφή κειμένων (με αλφαβητική σειρά συγγραφέων)

Φλώρια Βαλανίδου, Πάυλος Δαπόλας, Αραβέλλα Ζαχαρίου (δ.φ.), Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους (δ.φ.), Μαίρη Κουτσελίνη (δ.φ.), Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ, Άγγελ Νικολάου-Κονναρή (δ.φ.), π. Δημήτριος Μαππούρας (δ.φ.), Φωτεινή Παναγή, Θέκλα Παπαντωνίου, Δέσποινα Πηλείδου (δ.φ.), Αντιγόνη Πολυνείκη (δ.φ.), Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου (δ.φ.), Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου (δ.φ.), Αιμίλιος Α. Σολωμού (δ.φ.), Ευθύμιος Τσιολάκης (δ.φ.), Κωνσταντίνος Φάνης (δ.φ.), Κωνσταντίνος Ν. Φελλάς (δ.φ.)

Έρευνα/συλλογή φωτογραφικού υλικού
Αντιγόνη Πολυνείκη (δ.φ.)

Σχεδιασμός εντύπου
Θεόδωρος Κακουλλής, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Εξώφυλλο
Φωτογραφία έργου του Στέλιου Παπαμάρκου © 2015, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Louca Studios

Έκδοση
© 2016, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Πολιτιστικές Υπηρεσίες, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

ISBN 978-9963-0-0176-7

Προέλευση φωτογραφιών

Ευχαριστίες για την παραχώρηση και την άδεια δημοσίευσης φωτογραφιών εκφράζονται στους:

Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους

Auroville Outreach Media and Ms Tara Jauhar

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών του Υπουργείου Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας

κ. Cyril Bailleul

Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Κοινοτικό Συμβούλιο Ομόδους

Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO

Λεβέντειο Πινακοθήκη

κ. Μάνο Μανώλη

Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO με έδρα το Παρίσι

κ. Πασχάλη Παπαπέτρου

κα Σαλώμη Χατζηκωνσταντίνου

Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων της Κυπριακής Δημοκρατίας

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας

Τμήμα Επιθεώρησης Βιολογίας/Γεωγραφίας στη Μέση Εκπαίδευση, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού	10
Χαιρετισμός της Προέδρου της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO	11
Χαιρετισμός του Γενικού Γραμματέα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO	12
I. UNESCO: Σταθμοί σε επτά δεκαετίες	14
II. Ψηφίδες από την ιστορία της UNESCO: Πρόσωπα, Ιδέες και Γεγονότα	20
III. Η αποστολή και το έργο της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO μέσα από τα αρχεία της Επιτροπής	28
IV. Ιστορική επισκόπηση των σχέσεων Κύπρου και UNESCO	68
V. Αναστάσιος Γ. Λεβέντης – Ο πρώτος Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην έδρα της UNESCO	78
VI. Μνημεία και Χώροι Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO στην Κύπρο: Κληρονομιά από το παρελθόν και παρακαταθήκη για το μέλλον	82
VII. Επαναπατρισμός κυπριακών αρχαιοτήτων και εκκλησιαστικών κειμηλίων: Διεθνές δίκαιο και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς	92
VIII. Το Γεωπάρκο Τροόδους: Ένα μοναδικό μνημείο γεωλογικής, φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	102
IX. Η Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων: Η συμβολή της στη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική	110

X.	Η Σύμβαση της UNESCO για τη διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Προγράμματα και δράσεις της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO	118
XI.	Η σημασία της διατήρησης και αναβίωσης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως στοιχείου εθνικής ταυτότητας και πανανθρώπινου αγαθού έκφρασης και επικοινωνίας	128
XII.	Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές. Ένα πρόγραμμα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO	136
XIII.	Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη: Το παράδειγμα της Κύπρου	142
XIV.	Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO. Η αξία και προσφορά του Δικτύου στην προώθηση των ιδανικών της UNESCO στους νέους	152
XV.	Δίκτυο Χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου (SEMEP): Εφαρμογή και αξιοποίηση της διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας και μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες	160
XVI.	Πρόγραμμα Εδρών UNITWIN/UNESCO: Οι Έδρες UNESCO στην Κύπρο και ο ρόλος τους στην προώθηση της έρευνας και στην ανάπτυξη προγραμμάτων στην ανώτατη εκπαίδευση	166
XVII.	Η συμβολή της UNESCO στην προώθηση της ισότητας των φύλων: Η περίπτωση της Κύπρου	172
XVIII.	Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δράσεις ευαισθητοποίησης και επιμορφωτικές πρωτοβουλίες της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών	178
XIX.	Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου: Βιοηθική στην έρευνα	184
	Λεζάντες φωτογραφιών	192

LINE

SEO

Χαιρετισμός του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού

Η UNESCO διαδραμάτισε από την εποχή της ίδρυσής της σημαντικότερο ρόλο στους τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της επιστήμης. Υπήρξε πρωτεργάτης των προσπαθειών που καταβλήθηκαν σε διεθνές επίπεδο για την εδραίωση της ειρήνης, την παροχή ευκαιριών εκπαίδευσης για όλους, καθώς και για την προστασία και την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σήμερα, εβδομήντα χρόνια μετά την ίδρυση της UNESCO, η Ανθρωπότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με προκλήσεις που κάνουν το έργο του διεθνούς Οργανισμού να είναι επίκαιρο όσο ποτέ. Οι εν εξελίξει πολεμικές συρράξεις, η κλιματική αλλαγή και η οικονομική αστάθεια έχουν δημιουργήσει ανθρωπιστικές κρίσεις που δεν αφήνουν κανέναν ανεπηρέαστο, ούτε και μας επιτρέπουν να τις παρακολουθούμε απαθείς. Η εξάπλωση του εξτρεμισμού, της φτώχειας και του αναλφαβητισμού είναι ορατή. Σε αυτό το πλαίσιο, η UNESCO καλείται να συμβάλει σημαντικά στην αποκλιμάκωση των εντάσεων, την παροχή ευκαιριών εκπαίδευσης και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η πείρα, η αξιοπιστία και το κύρος της είναι βασικοί παράγοντες που θα της επιτρέψουν να συνεχίσει να επιτελεί το πολύτιμο έργο της. Απαραίτητη είναι, βεβαίως, και η δέσμευση των κρατών-μελών της για ειλικρινή και αφοσιωμένη υποστήριξη του έργου αυτού.

Η Κύπρος έχει αγκαλιάσει τις αρχές και τις αξίες που πρεσβεύει η UNESCO από την πρώτη στιγμή της ένταξής της σ' αυτή. Η διαχρονική μας στήριξη στο όραμα της UNESCO επαναβεβαιώνεται σήμερα, λόγω των δυσάρεστων εξελίξεων στην περιοχή μας. Έχοντας βιώσει και εμείς τις αρνητικές συνέπειες των συγκρούσεων και του πολέμου, αντικρίζουμε με ιδιαίτερη ευαισθησία τον απερίγραπτο ανθρώπινο πόνο και την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς σε γειτονικές χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση. Γνωρίζουμε ότι η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι μόνο τα μνημεία, αλλά είναι και οι αξίες και η ταυτότητα των ανθρώπων, η προστασία των οποίων αποτελεί ευθύνη όλων μας. Η Κύπρος παραμένει σε εγρήγορση για παροχή οποιασδή-

ποτε δυνατής βοήθειας για αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν, δεδομένης και της γεωγραφικής εγγύτητάς της με τη συγκεκριμένη περιοχή.

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εβδομήντα χρόνων από την ίδρυση της UNESCO, ανανεώνουμε τη δέσμευσή μας για προώθηση της συνεργασίας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για υλοποίηση των στόχων της, οι οποίοι είναι και δικοί μας στόχοι. Η Κύπρος επιθυμεί να συνεχίσει να συμβάλλει στη στήριξη του διαπολιτισμικού διαλόγου και στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Υποστηρίζουμε τη συνεχή προσπάθεια για διασφάλιση ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης για όλους και της διά βίου μάθησης. Προσβλέπουμε στη δημιουργία ειρηνικών, δίκαιων και βιώσιμων κοινωνιών και θα καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή.

Δρ Κώστας Καδής

Χαιρετισμός της Προέδρου της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών γνωστός ως UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945. Ιδρύθηκε από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) με σκοπό να προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες του στους τομείς αυτούς σε όλο τον πλανήτη. Η εκπαίδευση, οι κοινωνικές και οι φυσικές επιστήμες, ο πολιτισμός και η επικοινωνία είναι τα μέσα με τα οποία υπηρετεί έκτοτε τις πανανθρώπινες αξίες, με στόχο την ευημερία του ανθρώπου σε έναν ειρηνικό κόσμο.

Η UNESCO αγωνίζεται να δημιουργήσει συνθήκες για έναν ειλικρινή διάλογο που θα βασίζεται στον σεβασμό των κοινών αξιών και των ιδεωδών όλων των πολιτισμών. Ο κόσμος απαιτεί άμεσα παγκόσμια οράματα για βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία θα βασίζεται στην προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τον αμοιβαίο σεβασμό και την εξάλειψη της φτώχειας. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν τον πυρήνα της αποστολής και των δραστηριοτήτων της UNESCO.

Μέσω των στρατηγικών και των δράσεων της η UNESCO επιδιώκει ενεργά να υλοποιήσει τους αναπτυξιακούς στόχους του ΟΗΕ για τη Χιλιετία, ειδικά όλους όσους στοχεύουν στη μείωση του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες έσχατης φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Με ορόσημο το 2020 επιδιώκει όπως επιτύχει σε παγκόσμιο επίπεδο την εξασφάλιση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλες τις χώρες, την εξάλειψη των φυλετικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση και την ενίσχυση των χωρών για διαμόρφωση και εφαρμογή εθνικών στρατηγικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στους στόχους της συγκαταλέγονται η καλύτερη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων και η αειφόρος ανάπτυξη.

Η Κύπρος έγινε μέλος του οργανισμού UNESCO το 1966. Έκτοτε, στα πλαίσια των δικών της στόχων και προγραμμάτων, συμβάλλει, συνεργάζεται και προβάλλει τους στόχους του Οργανισμού. Στην ειδική αυτή έκδοση της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής μπορείτε να παρακολουθήσετε την πορεία του

τόπου μας στον διεθνή αυτόν Οργανισμό, κυρίως σε ό,τι αφορά στη *Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς* της UNESCO, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1972, στη *Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς* του 2003 και στη *Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων*. Στον τόμο αυτό θα βρείτε, επίσης, αναφορές στις δραστηριότητες που αναφέρονται στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως το πρόγραμμα για την *Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη* - ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο, πολύπλοκο και ευρύ πεδίο μεταρρυθμίσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία, που συνιστά, στην ουσία, τη μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη βάση των νέων δεδομένων και απαιτήσεων της εποχής μας.

Στην έκδοση αυτή θα βρείτε, επίσης, αναφορές σε δραστηριότητες της Εθνικής Επιτροπής στην Κύπρο, αλλά και αναφορές που σχετίζονται με τις δράσεις της Κυπριακής Αντιπροσωπείας στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι. Πρόκειται για εκδηλώσεις που προβάλλουν τον τόπο μας και δηλώνουν την έντονη παρουσία και αφοσίωση της Κυπριακής Δημοκρατίας στους στόχους και τους σκοπούς του διεθνούς αυτού οργανισμού.

Η UNESCO λειτουργεί ως ένα παγκόσμιο εργαστήριο ιδεών και διαδραματίζει ρυθμιστικό ρόλο στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, θέτοντας τα πρότυπα σύναψης διεθνών συμφωνιών επί διάφορων ζητημάτων, τα οποία ανακύπτουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Επίσης, ο Οργανισμός συμβάλλει στη διάδοση και την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης και παράλληλα προσφέρει βοήθεια στα κράτη-μέλη, έτσι ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις προκειμένου να υπηρετούν τους θεσμούς και τελικά τον άνθρωπο στις τοπικές κοινωνίες. Αυτό είναι και το δικό μας καθήκον ως Κυπριακή Εθνική Επιτροπή.

Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ

Χαιρετισμός του Γενικού Γραμματέα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Με αισθήματα ιδιαίτερου σεβασμού προς το ανεκτίμητο έργο της UNESCO στα εβδομήντα χρόνια ύπαρξής της για ολόκληρη την ανθρωπότητα, χαιρετίζω την παρούσα επετειακή έκδοση της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

Στις επτά δεκαετίες που έχουν μεσολαβήσει από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η UNESCO έχει καλλιεργήσει και αναπτύξει, όσο κανένας άλλος παγκόσμιος οργανισμός, την αλληλοκατανόηση, τη φιλία και την ειρήνη μεταξύ των λαών της Υφηλίου, μέσα από τους πέντε βασικούς άξονες δράσης της: την Εκπαίδευση, τις Φυσικές Επιστήμες, τον Πολιτισμό, τις Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες και, τέλος, την Επικοινωνία και την Πληροφόρηση.

Η Κύπρος έχει ωφεληθεί ποικιλοτρόπως από την UNESCO στα πενήνταπέντε χρόνια που είναι μέλος του εν λόγω Οργανισμού. Έλαβε ενίσχυση σε τεχνοκρατικό και σε οικονομικό επίπεδο και συμμετείχε ενεργά στις δράσεις του Οργανισμού. Εκτιμάται ότι η εικόνα στους τομείς της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού θα ήταν πολύ διαφορετική στον τόπο μας αν δεν υπήρχε η συστηματική και ενεργός στήριξη της UNESCO.

Η ύπαρξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO από το 1962, η οποία ενθαρρύνει και στηρίζει τις δράσεις κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, αποτελεί το σημείο επαφής, διαφώτισης και ενημέρωσης για την UNESCO στην Κύπρο και γενικότερα είναι ο ουσιαστικός σύνδεσμος μεταξύ του κυπριακού κράτους, της κοινωνίας και του διεθνούς αυτού Οργανισμού. Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO έχει συμβάλει στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης, στην προβολή, τη διατήρηση και τη συντήρηση της υλικής και άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαετία, με την εργοδότηση δύο λειτουργών, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή έχει κατορθώσει να επιτύχει σε πολύ μεγάλο βαθμό τους στόχους και τις επιδιώξεις της και να αναπτύξει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων.

Η Κύπρος διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, φυσικές ομορφιές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες, ένα δυναμικό εκπαιδευτικό σύστημα, επιστημονικό δυναμικό και μια ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένη κοινωνία πολιτών. Ως εκ τούτου, έχει πολλά να προσφέρει διεθνώς, όπως και το να επωφελείται συν τω χρόνω από τη συμμετοχή της στην UNESCO.

Εύχομαι και ελπίζω και στις δεκαετίες που θα ακολουθήσουν η UNESCO να αναπτύξει ακόμα μεγαλύτερη δραστηριότητα, ώστε τα πανανθρώπινα ιδανικά και αξίες που πρεσβεύει να γίνουν κτήμα της καθημερινότητας ολόκληρου του κόσμου.

Πάυλος Παρασκευάς

UNESCO

I. UNESCO: Σταθμοί σε επτά δεκαετίες

Θέκλα Παπαντωνίου

Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

1945 - 1954

16 Νοεμβρίου 1945: Εκπρόσωποι 37 κρατών συναντώνται στο Λονδίνο για την υπογραφή του Καταστατικού της UNESCO.

12 Οκτωβρίου 1946: Πρώτη Γενική Διάσκεψη της UNESCO, με Πρόεδρο τον Léon Blum και Γενικό Διευθυντή τον Julian Huxley.

1948: Η UNESCO ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να θεσμοθετήσουν τη δωρεάν υποχρεωτική βασική εκπαίδευση για όλους και να ενσωματώσουν στο εκπαιδευτικό τους σύστημα τις αρχές του Οργανισμού για ισότιμη πρόσβαση και καλλιέργεια διεθνούς κατανόησης.

1949: Η UNESCO αναλαμβάνει ένα μεγάλο πρόγραμμα για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, ξεκινώντας με την υιοθέτηση της *Διακήρυξης για τη Φυλή*, σε συνεργασία με διανοούμενους της εποχής, όπως ο Claude Lévi-Strauss, η Alva Myrdal και ο Alfred Métraux.

1952: Υιοθέτηση της *Οικουμενικής Σύμβασης* για την Πνευματική Ιδιοκτησία.

1953: Έναρξη του προγράμματος «Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO».

1954: Υιοθέτηση της *Σύμβασης της Χάγης* για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης.

1955 - 1964

1956: Η Νότιος Αφρική αποσύρεται από τον Οργανισμό, επειδή θεωρεί ότι η δράση της UNESCO στα θέματα των φυλετικών διακρίσεων αποτελεί παρέμβαση στα εσωτερικά της χώρας.

1958: Εγκαινιάζεται το κτήριο της UNESCO στο Παρίσι, το οποίο σχεδιάστηκε από τους Marcel Breuer (ΗΠΑ), Pier-Luigi Nervi (Ιταλία) και Bernard Zehrfuss (Γαλλία).

1960: Έναρξη της εκστρατείας για τη διάσωση των μνημείων της Νουβίας.

1961: Έναρξη της δημιουργίας της Συλλογής Παραδοσιακής Μουσικής της UNESCO, σε συνεργασία με τον εθνομουσικολόγο Alain Daniélou και το Διεθνές Συμβούλιο Μουσικής. Η Συλλογή συμπληρώθηκε το 2003.

1964: Έναρξη του προγράμματος «Γενική Ιστορία της Αφρικής», με σκοπό την αποκατάσταση της αλήθειας για την Ιστορία της Αφρικής, χωρίς φυλετικές προκαταλήψεις ή μεροληπτικές προσεγγίσεις από την οπτική γωνία των αποικιοκρατών.

1965 - 1974

1966: Το Απαρτχάιντ αναγνωρίζεται από την UNESCO ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

1968: Η UNESCO διοργανώνει το πρώτο διακυβερνητικό συνέδριο, με σκοπό τη συμφιλίωση περιβάλλοντος και ανάπτυξης, σχέση που σήμερα διατυπώνεται με τον όρο «αειφόρος ανάπτυξη».

1971: Δημιουργία του προγράμματος «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα».

1972: Υιοθετείται η *Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς*.

1972: Έναρξη του Παγκόσμιου Προγράμματος Γεωεπιστημών.

1975 - 1984

1975: Ιδρύεται στο Τόκιο, υπό την αιγίδα της UNESCO και του ΟΗΕ, το Πανεπιστήμιο των Ηνωμένων Εθνών.

1976: Πραγματοποιείται στην UNESCO το πρώτο παγκόσμιο συνέδριο υπουργών και ανώτερων αξιωματούχων για τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό, το οποίο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ετοιμασία του Παγκόσμιου Χάρτη για τη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό δύο χρόνια αργότερα.

1978: Γίνονται οι πρώτες εγγραφές στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

1980: Ιδρύεται η Διακυβερνητική Επιτροπή του Διεθνούς Προγράμματος Ανάπτυξης της Επικοινωνίας, που αποτελεί το μοναδικό όργανο εντός του συστήματος του ΟΗΕ για την προώθηση των μέσων επικοινωνίας στα αναπτυσσόμενα κράτη.

1981: Ιδρύεται στην UNESCO η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ομίλων, Κέντρων και Συνδέσμων UNESCO.

1985 - 1994

1989: Υιοθετείται το Πρόγραμμα «Προτεραιότητα Αφρική». Στα πλαίσια της ευρύτερης πρωτοβουλίας του ΟΗΕ για την Αφρική, η UNESCO ορίζεται συντονιστής στους τομείς της βασικής εκπαίδευσης και στην αξιοποίηση της τεχνολογίας και της πληροφορικής για την ανάπτυξη, την επικοινωνία και την οικοδόμηση της ειρήνης.

1989: Καθιέρωση του Βραβείου Ειρήνης Félix Houphouët-Boigny, το οποίο επιβραβεύει προσωπικότητες εν ζωή και οργανισμούς που συμβάλλουν στην προώθηση και διατήρηση της ειρήνης. Οι πρώτοι που τιμήθηκαν με το βραβείο αυτό ήταν οι Nelson Mandela και Frederik W. De Klerk.

1990: Πραγματοποιείται στο Jomdien (Ταϊλάνδη) το Παγκόσμιο Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση για Όλους», το οποίο σηματοδοτεί την έναρξη ενός παγκόσμιου κινήματος για την εξασφάλιση της βασικής εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες.

1992: Έναρξη του Προγράμματος UNITWIN/UNESCO Chairs.

1992: Δημιουργία του Προγράμματος «Μνήμη του Κόσμου» για τη διαφύλαξη σημαντικών συλλογών σε βιβλιοθήκες και αρχεία που σήμερα καλύπτει επίσης οπτικοακουστικά αρχεία.

1994: Η Νότιος Αφρική επανεντάσσεται στην UNESCO υπό την ηγεσία του Nelson Mandela.

1994: Έναρξη του προγράμματος «Δρόμοι του Δουλεμπορίου». Σκοπός του προγράμματος είναι να συμβάλει στην κατανόηση των αιτίων και των συνεπειών του δουλεμπορίου στον κόσμο, να αναδείξει τις κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες μεταβολές που προέκυψαν από τη συγκεκριμένη πρακτική και να προωθήσει τον προβληματισμό για την αξία της πολιτιστικής πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου.

1995 - 2004

1998: Υιοθετείται από τον ΟΗΕ η *Οικουμενική Διακήρυξη για το Ανθρώπινο Γονιδίωμα και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, που ετοιμάστηκε και υιοθετήθηκε πρώτα από την UNESCO.

2000: Πραγματοποιείται στη Σενεγάλη το Παγκόσμιο Φόρουμ Εκπαίδευσης, στη διάρκεια του οποίου υιοθετήθηκε το *Πλαίσιο Δράσης του Ντακάρ*, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευση των κυβερνήσεων για την επίτευξη των στόχων της «Εκπαίδευσης για Όλους» μέχρι το 2015.

2001: Η *Οικουμενική Διακήρυξη για την Πολιτιστική Πολυμορφία* υιοθετείται από τη Γενική Διάσκεψη των κρατών-μελών της UNESCO.

2001: Υιοθετείται η *Σύμβαση για την Προστασία της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς*.

2002: Η κυβέρνηση της Αιγύπτου, σε συνεργασία με την UNESCO, αναλαμβάνει την οικοδόμηση μιας νέας βιβλιοθήκης στην Αλεξάνδρεια.

2003: Υιοθετείται η *Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς*.

2003: Ιδρύεται το Ινστιτούτο UNESCO-IHE για την Εκπαίδευση για το Νερό (Institute for Water Education).

2005 - 2014

2005: Υιοθετείται η *Σύμβαση για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων*.

2005: Η UNESCO και η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή αναπτύσσουν ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για την εμφάνιση παλιρροϊκών κυμάτων (τσουνάμι) στον Ινδικό Ωκεανό.

2008: Με τη συνδρομή της UNESCO επαναπατρίζεται στην Αιθιοπία ο Οβελίσκος του Αξούμ, σύμβολο της ταυτότητας της χώρας, που είχε μεταφερθεί παράνομα στη Ρώμη το 1937.

2009: Η Irina Bokona εκλέγεται Γενική Διευθύντρια της UNESCO. Είναι η πρώτη γυναίκα επικεφαλής του Οργανισμού από την ίδρυσή του.

2011: Διοργάνωση της πρώτης «Εβδομάδας Μάθησης μέσω κινητών συσκευών» στην UNESCO, με σκοπό την αξιοποίηση αυτών των τεχνολογικών μέσων στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Εκπαίδευση για Όλους».

2013: Υιοθετείται σχέδιο για την «Επείγουσα Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Συρίας».

2013: Η Παλαιστίνη και το Νότιο Σουδάν εντάσσονται ως κράτη μέλη στην UNESCO.

2014: Κατόπιν επισήμανσης από τη Γενική Διευθύντρια της UNESCO το 2013, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αναγνωρίζει τη σημασία του πολιτισμού στην υλοποίηση του αναπτυξιακού προγράμματος μετά το 2015.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

II. Ψηφίδες από την ιστορία της UNESCO: Πρόσωπα, Ιδέες και Γεγονότα

Η ίδρυση του ΟΗΕ και της UNESCO, ως του ειδικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, τις Επιστήμες και τον Πολιτισμό, αποτέλεσαν ορόσημα στην ιστορία του εικοστού αιώνα. Στη διάρκεια των εβδομήντα χρόνων που μεσολάβησαν από την ίδρυσή της, η UNESCO επιδίωξε να θέσει σε νέες βάσεις τις πολυμερείς σχέσεις στους τομείς των αρμοδιοτήτων της και να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες για γόνιμη αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτισμών, την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων στο πεδίο των επιστημών και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, με απώτερο σκοπό την καταστολή κάθε απειλής για την ειρήνη και την ασφάλεια. Δεδομένης της αποτυχίας προηγούμενων αντίστοιχων προσπάθειών, όπως συνέβη στα πλαίσια της Κοινωνίας των Εθνών, η UNESCO βρισκόταν αντιμέτωπη με μια μεγάλη πρόκληση: μέσα από τη θεσμοθετημένη διεθνή συνεργασία, να εμπνεύσει και να καλλιεργήσει τις προϋποθέσεις για τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης. Φυσικά, όπως καθετί ανθρώπινο, εμπεριέχει αδυναμίες, έτσι και η εκπλήρωση της αποστολής ενός διεθνούς οργανισμού υπόκειται στην οικειοθελή συμμόρφωση των κρατών-μελών με τις πρόνοιες των διεθνών συμβάσεων και συχνά προσκρούει στα ιδιοτελή κίνητρα των εκάστοτε κυβερνήσεων.

Ακόμα και αν το όραμα της επικράτησης της ειρήνης και της ασφάλειας σε ολόκληρο τον κόσμο εξακολουθεί να υφίσταται σήμερα πιο πολύ ως ευχή και ως υπόσχεση, η σύντομη ανασκόπηση των επιδιώξεων και των επιτευγμάτων της UNESCO, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια, αποδεικνύει ότι ο ρόλος του διεθνούς οργανισμού όλα αυτά τα χρόνια υπήρξε καταλυτικός σε ποικίλα πεδία και συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ανάδειξη του πολιτισμού εκατομμυρίων ανθρώπων σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Θέκλα Παπαντωνίου
Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Οικοδόμηση της ειρήνης και επαναπροσέγγιση των πολιτισμών:

Ο Καταστατικός Χάρτης της UNESCO

Οι πολιτισμοί είναι μετακινούμενοι. Μετακινούνται από τη μια χώρα στην άλλη κι από τη μια ήπειρο στην άλλη, όχι μόνο λόγω της ανεπαίσθητης δυναμικής των ιδεών αλλά και λόγω του μεταναστευτικού ρεύματος, των προσφύγων και των αιτητών ασύλου, που μεταφέρουν μαζί τους τον πόνο, τις προσδοκίες τους και την εχθρότητα. Η μετανάστευση των πολιτισμών, που ευνοείται από τις περίπλοκες διαδικασίες της παγκοσμιοποίησης, αποτελεί σήμερα μια πρόκληση για την κοινωνική συνοχή, την ειρήνη και την παγκόσμια ασφάλεια.

(Papisca, 2015)

Το κείμενο του Καταστατικού Χάρτη της UNESCO, που υπογράφηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 στο Λονδίνο, λίγους μήνες μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, απηχεί τις τραυματικές εμπειρίες της ανθρωπότητας και την αποφασιστικότητα των κυβερνήσεων να οικοδομήσουν την ειρήνη σε πιο στέρεα θεμέλια. Η αποτυχία των πολιτικών και των οικονομικών συμβάσεων μεταξύ κυβερνήσεων, ως εχεγγύων ειρηνικής συμβίωσης, οδήγησε στη διαπίστωση ότι «καθώς οι πόλεμοι ξεκινούν στο μυαλό των ανθρώπων, εκεί ακριβώς, στο μυαλό των ανθρώπων πρέπει να οικοδομηθούν οι άμυνες της ειρήνης» (UNESCO, 2004). Με την προσχώρησή τους στην UNESCO οι κυβερνήσεις ενστερνίζονται – τουλάχιστον θεωρητικά – το ανθρωπιστικό όραμα για έναν κόσμο ελευθερίας, αξιοπρέπειας, ισότητας, αλληλεγγύης και αμοιβαίου σεβασμού.

Η προώθηση της ειρηνικής συνύπαρξης και των «ενωμένων εθνών» αποτελεί διαχρονική επιδίωξη του Οργανισμού. Μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και εκδόσεις η UNESCO επιχειρεί να γεφυρώσει διαφορετικές πολιτιστικές αντιλήψεις, να αφουγκραστεί τη φωνή όσων για αιώνες υπήρξαν καταπιεσμένοι και να αντικαταστήσει την άγνοια με τη γνώση και την προκατάληψη με τον σεβασμό. Το όραμα της ειρηνικής συμβίωσης διέπει όλους τους τομείς δράσης της UNESCO. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η δημοσίευση της «Γενικής Ιστορίας της Αφρικής» και η εφαρμογή του προγράμματος «Οι δρόμοι του Δουλεμπορίου», που επιδιώκουν να αποκαταστήσουν την αλήθεια για την Ιστορία της Αφρικής και για τα θύματα του δουλεμπορίου, χωρίς φυλετικές προκαταλήψεις ή μεροληπτικές προσεγγίσεις από την οπτική γωνία των αποικιοκρατών και του δυτικού κόσμου.

Σημειώνεται ότι το όραμα της επαναπροσέγγισης των πολιτισμών, ιδιαίτερα μέσα από τον διαπολιτισμικό και τον διαθρησκευτικό διάλογο, με σκοπό την αλληλοκατανόηση και την ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων, αποφασίστηκε να διατρέχει ως θέμα τις δράσεις της UNESCO για μια ολόκληρη δεκαετία (2013 - 2022).

Ανθρώπινα δικαιώματα και ισότητα:

Nelson Mandela και αγώνας για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων

Κανείς δε γεννιέται μισώντας ένα άλλο πρόσωπο εξαιτίας του χρώματος του δέρματός του, της προέλευσής ή της θρησκείας του. Οι άνθρωποι μαθαίνουν να μισούν και, εφόσον μπορούν να μάθουν να μισούν, μπορούν να διδαχθούν και να αγαπούν, διότι η αγάπη έρχεται πιο φυσικά στην καρδιά του ανθρώπου παρά το αντίθετό της.

(The Independent, 2013)

Ο Nelson Mandela, αν και υπήρξε «σημείο αντιλεγόμενο» στη Νότιο Αφρική, ενσάρκωσε τους πολύχρονους αγώνες εκατομμυρίων ανθρώπων κατά των φυλετικών διακρίσεων. Η δέσμευση και οι αγώνες του για την προάσπιση αξιών όπως η ελευθερία, η ισότητα και η δικαιοσύνη γίνονταν παράλληλα και

σε πλήρη συνάφεια με τις προσπάθειες της UNESCO από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της, για να καταρριφθούν οι ανυπόστατες θεωρίες περί φυλετικής ανωτερότητας ή κατωτερότητας.

Το 1949 η UNESCO συγκάλεσε μια ομάδα διακεκριμένων επιστημόνων στους τομείς της Βιολογίας, της Γενετικής, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας και της Ανθρωπολογίας, οι οποίοι ανέλαβαν να μελετήσουν το ζήτημα της διάκρισης σε φυλές και να τεκμηριώσουν με επιστημονικό τρόπο την ισότητα όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως βιολογικών χαρακτηριστικών που προέκυψαν κατά την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους. Τα πορίσματα της ομάδας συμπεριλήφθηκαν στη *Δήλωση για τη Φυλή* και κατέρριψαν οποιουδήποτε αβάσιμους ισχυρισμούς για την έννοια της φυλής και τη διασύνδεσή της με συγκεκριμένες ικανότητες ή νοητικά χαρακτηριστικά.

Οι ερευνητές αυτοί επισήμαναν επίσης ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, που μπορεί να φτάσει στην πλήρη εξέλιξή του μόνο μέσα από τη σχέση του με τους συνανθρώπους του (Métraux, 1950). Τη δημοσίευση της Δήλωσης για τη Φυλή ακολούθησαν η αποχώρηση της Νοτίου Αφρικής από την UNESCO το 1956, με τον ισχυρισμό της παρέμβασης του Οργανισμού στα εσωτερικά ζητήματα της χώρας, η αποκήρυξη του Απαρτχάιντ από την UNESCO το 1966 ως «εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας» και η ιστορική Διακήρυξη της UNESCO για τη Φυλή και τις Φυλετικές Διακρίσεις το 1978.

Μετά από την αποφυλάκισή του το 1990, ο Mandela διεξήγαγε συνομιλίες με τον τότε πρόεδρο της χώρας Frederik de Klerk για τη θέσπιση ενός νέου Συντάγματος στη Νότιο Αφρική, που θα προνοούσε την ισονομία όλων των πολιτών, ανεξαρτήτως χρώματος. Το 1991 απονεμήθηκε και στους δύο από την UNESCO το Βραβείο Ειρήνης Félix Houphouët-Boigny και το 1993 από τη Σουηδική Ακαδημία το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης. Επίσης, ο Mandela διετέλεσε Πρέσβης Καλής Θέλησης της UNESCO. Αξίζει να αναφερθεί ότι, μερικά χρόνια αργότερα, ο Mandela δήλωσε στον Γενικό Διευθυντή της UNESCO Federico Mayor ότι κατά τη διάρκεια της πολύχρονης φυλάκισής του στο νησί Robben το περιοδικό “UNESCO Courier” υπήρξε «το παράθυρό του στον κόσμο» (Kassam, 2012).

Ποιοτική Εκπαίδευση για Όλους: Malala Yousafzai και το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Δεν πρέπει να επιτρέψουμε στη δύναμη των όπλων να διαγράψει το δικαίωμα στην εκπαίδευση ή το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης.

(UNESCO, 2012)

Όταν τον Οκτώβριο του 2012 η διεθνής κοινότητα πληροφορήθηκε την απόπειρα δολοφονίας εναντίον της δεκατετράχρονης Malala Yousafzai από εξτρεμιστές Ταλιμπάν, εξαιτίας της επιμονής της να διεκδικεί το δικαίωμα των κοριτσιών στο Πακιστάν να μεταβαίνουν στο σχολείο, η Γενική Διευθύντρια της UNESCO έσπευσε για άλλη μια φορά να υποδείξει ότι η διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση είναι ευθύνη όλων.

Με αφορμή το περιστατικό αυτό, η UNESCO διοργάνωσε μια συνάντηση κορυφής με τίτλο: «Υπερασπιστείτε τη Malala - υπερασπιστείτε το δικαίωμα των κοριτσιών στην εκπαίδευση» (UNESCO, 2013). Σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα που συγκέντρωσε η UNESCO από εκθέσεις, η πλειοψηφία των παιδιών που δεν πηγαίνουν σχολείο είναι κορίτσια, τα οποία είναι πιο ευάλωτα στη βία και τις δυσμενείς διακρίσεις στη βάση του φύλου (UNESCO, EFA GMR). Το 2014 απονεμήθηκε στη Malala Yousafzai και στον Kailash Satyarthi το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης για τους αγώνες τους ενάντια στην καταπίεση των παιδιών και των νέων και για την προάσπιση του δικαιώματος των παιδιών στην εκπαίδευση. Και οι δύο βραβευθέντες είχαν αναπτύξει στενή σχέση με την UNESCO στα θέματα πρόσβασης και παροχής εκπαίδευσης για όλους, ιδιαίτερα για τα κορίτσια.

Η δέσμευση της UNESCO για την προώθηση της εκπαίδευσης ξεκίνησε από τα πρώτα κίολας χρόνια της ίδρυσης του Οργανισμού μέσα από ποικίλα προγράμματα. Το 1948 η UNESCO συνέστησε στα κράτη-μέλη της να καταστήσουν υποχρεωτική και δωρεάν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και μερικά χρόνια αργότερα ενθάρρυνε την ενσωμάτωση των αξιών του Οργανισμού στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το σημαντικότερο ίσως από αυτά τα προγράμματα ήταν το πρόγραμμα «Εκπαίδευση για Όλους», που ξεκίνησε το 1990 ως ένα παγκόσμιο κίνημα για την προώθηση της εκπαίδευσης παιδιών, νέων και ενηλίκων. Σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Στατιστικής της UNESCO, μετα-

ξύ των ετών 1990 και 2012 ο συνολικός αριθμός των αναλφάβητων ενηλίκων στον κόσμο μειώθηκε κατά εκατόν εκατομμύρια. Αναγνωρίζοντας τον καταλυτικό ρόλο του αλφαριθμητισμού και της ποιοτικής εκπαίδευσης ως πολύ ισχυρών μέσων για τη διαμόρφωση των αξιών, των γνώσεων και των δεξιοτήτων που χρειάζεται η ανθρωπότητα για να οικοδομήσει την ειρηνική συνύπαρξη και να διασφαλίσει την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, η UNESCO εξακολουθεί να τοποθετεί την εκπαίδευση στην κορυφή των προτεραιοτήτων της στα πλαίσια του αναπτυξιακού προγράμματος μετά το 2015. Βασικός στόχος είναι η «Διασφάλιση της ίσης και χωρίς αποκλεισμούς ποιοτικής εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης για όλους μέχρι το 2030».

Προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς:

Η διάσωση των μνημείων της Νουβίας (1960 - 1980)

Η ιστορία της ανθρωπότητας αρχίζει να ξετυλίγεται από τη στιγμή που οι αναμνήσεις των ανθρώπων, οι ελπίδες κι οι αμφιβολίες τους μορφοποιούνται στην πέτρα ή εκφράζονται μέσα από μία μάσκα ή έναν μουσικό ρυθμό. Περιφρονώντας τον θάνατο, το μήνυμα αυτό μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, κλώνοντας το νήμα της ιστορικής συνέχειας, που επιτρέπει στα έθνη να διαιωνίζουν τη συλλογική τους ταυτότητα ενόψει της αλλαγής. [...] Η γενιά μας είναι η πρώτη στην Ιστορία που αντιλαμβάνεται το σύνολο αυτών των έργων ως ένα αδιαίρετο όλο, κάθε ένα εκ των οποίων θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της μίας οικουμενικής κληρονομιάς.

(M'Bow, 1960)

Το όραμα της δημιουργίας ενός συντονισμένου παγκόσμιου κινήματος για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ξεκίνησε το 1959, με αφορμή το αίτημα των κυβερνήσεων της Αιγύπτου και του Σουδάν προς την UNESCO να συνδράμει στην προστασία της ιστορικής πολιτιστικής κληρονομιάς της Νουβίας, που θα καταστρεφόταν λόγω πλημμυρών εξαιτίας της κατασκευής του νέου φράγματος του Ασσουάν.

Λίγους μήνες αργότερα, στις 8 Μαρτίου 1960 ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO απηύθυνε με τη σειρά του έκκληση προς την παγκόσμια κοινότητα

για παροχή οικονομικής αρωγής και τεχνογνωσίας, έτσι ώστε να προστατευθούν τα μνημεία της Νουβίας, τονίζοντας ότι οι συγκεκριμένοι θησαυροί αποτελούν κομμάτι της κληρονομιάς ολόκληρης της ανθρωπότητας (Veronese, 1960). Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό. Σε διάστημα είκοσι ετών αποσυναρμολογήθηκαν και συστάθηκαν εκ νέου ολόκληρα συγκροτήματα μνημείων, αξιοποιώντας την τελευταία τεχνολογία της εποχής, την τεχνογνωσία αρχαιολόγων, μηχανικών, αρχιτεκτόνων και άλλων εμπειρογνομόνων και την οικονομική στήριξη από δεκάδες κράτη που ανερχόταν σε εκατομμύρια δολάρια. Ανάμεσα στα μνημεία που διασώθηκαν είναι οι περίφημοι ναοί του Αμπού Σιμπέλ και της νήσου Φίλαι στην Αίγυπτο. Η εκστρατεία ολοκληρώθηκε στις 10 Μαρτίου 1980.

Στο διάστημα που μεσολάβησε για τη διάσωση των μνημείων της Νουβίας και μέσα από τη συνεργασία κυβερνήσεων και εμπειρογνομόνων από όλο τον κόσμο, ωρίμασε η ιδέα ότι η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά αποτελεί κτήμα ολόκληρης της ανθρωπότητας και δημιουργήθηκε το θεσμικό πλαίσιο για τη διαφύλαξή της μέσα από τη *Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς* (1972). Έκτοτε, αρκετές ήταν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η UNESCO ανέλαβε ενεργό ρόλο για την προστασία μνημείων που απειλούνται από ένοπλες συγκρούσεις ή φυσικές καταστροφές. Η πιο πρόσφατη προσπάθεια είναι η εκστρατεία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Συρίας και του Ιράκ, με την κινητοποίηση του ΟΗΕ, του ICOM, του ICOMOS, αρχαιολόγων και άλλων εμπειρογνομόνων, της INTERPOL, αλλά και της κοινής γνώμης, αξιοποιώντας στην τελευταία περίπτωση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου κινήματος νέων ενάντια στην καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, το “Unite4Heritage” (www.unite4heritage.org).

Αλληλοεξάρτηση ανθρώπου - φύσης και αειφόρος ανάπτυξη:

Άνθρωπος και Βιόσφαιρα (1971)

Τα αποθέματα βιόσφαιρας αφορούν ένα από τα σημαντικότερα ερωτήματα που τίθενται σήμερα για την ανθρωπότητα: Πώς μπορεί να συμφιλωθεί η διατήρηση της βιοποικιλότητας με την επιδίωξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και με τη διατήρηση των πολιτιστικών αξιών;

(UNESCO, 1996)

Όταν το 1968 συγκλήθηκε για πρώτη φορά στην UNESCO μια Διακυβερνητική Συνάντηση για την Ορθολογιστική Χρήση και τη Συντήρηση των Πόρων της Βιόσφαιρας, αυτό που ουσιαστικά τέθηκε για πρώτη φορά προς συζήτηση σε παγκόσμιο επίπεδο ήταν η αειφόρος ανάπτυξη. Το 1971 αποφασίστηκε η σύσταση του προγράμματος «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα», με σκοπό να αξιοποιήσει διεπιστημονικά τις φυσικές και τις ανθρωπιστικές και οικονομικές επιστήμες, την εκπαίδευση για την ορθολογιστική χρήση και διατήρηση των πόρων της βιόσφαιρας, τη βελτίωση της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον, τη διατήρηση των οικοσυστημάτων, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και τον δίκαιο καταμερισμό των κερδών. Ακόμα, το πρόγραμμα επιχειρεί να προβλέψει τις συνέπειες των σημερινών ενεργειών στον αυριανό κόσμο και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει την ικανότητα του ανθρώπου να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τους φυσικούς πόρους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα κοινωνικά και πολιτικά δεδομένα που επικρατούσαν στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με τον Ψυχρό Πόλεμο να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, την απειλή για μια πυρηνική καταστροφή να πλανάται πάνω από τον κόσμο και τις προειδοποιήσεις των επιστημόνων για τη μόλυνση του περιβάλλοντος και τον υπερπληθυσμό να δημιουργούν ανασφάλεια, το πρόγραμμα «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» (“Man and Biosphere”, MAB) επιδίωκε να αποκαταστήσει τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Πρότεινε πρωτοποριακές προσεγγίσεις, στο πνεύμα της αειφόρου ανάπτυξης, σε προβλήματα όπως οι κλιματικές αλλαγές, ο περιορισμός της βιοποικιλότητας, η ένδεια, η αποψίλωση των δασών και η ερημοποίηση. Η «αειφόρος ανάπτυξη» άρχισε να χρησιμοποιείται ως έννοια στα πλαίσια του προγράμματος MAB το

1984, προτού ακόμα οριστεί και καθιερωθεί επίσημα ως παγκόσμια ορολογία το 1987 από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (Hadley, 2011). Σήμερα το Δίκτυο Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας περιλαμβάνει περισσότερες από εξακόσιες πενήντα εγγραφές σε εκατόν είκοσι κράτη.

Ελευθεροτυπία και δημοκρατία: Ο Guillermo Cano (1925-1986) και η ελευθερία έκφρασης των δημοσιογράφων

Ο δημοκρατικός κανόνας δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς καλά πληροφορημένους πολίτες, με κριτική ματιά και καλά πληροφορημένοι πολίτες δεν μπορούν να υπάρξουν χωρίς αξιόπιστα μέσα ενημέρωσης και δημοσιογραφία που καλλιεργεί την κριτική προς αυτούς που κατέχουν την εξουσία.

(Ulla Carlsson, World Press Freedom Day, 2015)

Ο Guillermo Cano ήταν ο Κολομβιανός εκδότης της εφημερίδας *El Espectador*, ο οποίος δολοφονήθηκε το 1986 έξω από τα γραφεία της εφημερίδας του από εμπόρους ναρκωτικών. Είχε την παρρησία να τους καταγγείλει, προειδοποιώντας για την καταστροφική επιρροή τους στην κοινωνία. Τρία χρόνια αργότερα το κτήριο της εφημερίδας του καταστράφηκε ολοσχερώς από βομβιστική επίθεση. Η δολοφονία του Guillermo Cano συμβολίζει τους αγώνες των δημοσιογράφων και το βαρύ τίμημα που πληρώνουν συχνά στην προσπάθειά τους να επιτελέσουν την αποστολή τους χωρίς περιορισμούς της ελευθερίας του λόγου και να παρέχουν έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση στο κοινό.

Η UNESCO, αναγνωρίζοντας τη σημασία της ελευθεροτυπίας και της ελεύθερης διακίνησης ιδεών σε μια κοινωνία, ως προϋποθέσεων και ακρογωνιαίων λίθων της δημοκρατίας, καθιέρωσε το 1997 ένα βραβείο στη μνήμη του Guillermo Cano. Το βραβείο απονέμεται κάθε χρόνο στις 3 Μαΐου, στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Ελευθεροτυπίας, σε προσωπικότητες και οργανισμούς που αγωνίζονται για την προάσπιση του δικαιώματος της ελευθερίας του λόγου, ιδιαίτερα κάτω από αντίξοες συνθήκες.

Παράλληλα, η UNESCO στηρίζει την ανάπτυξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης, εφαρμόζοντας από το 1980 το Διεθνές Πρόγραμμα για την Ανάπτυξη των

Επικοινωνιών, με σκοπό την προώθηση της ανεξαρτησίας των ΜΜΕ, τη διατήρηση της πολυφωνίας, την προαγωγή των δημοκρατικών αρχών, της ορθής διακυβέρνησης και της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης των δυνατοτήτων των ελεύθερων και ανεξάρτητων ΜΜΕ. Μέχρι σήμερα το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει στηρίξει περισσότερα από χίλια επτακόσια αναπτυξιακά προγράμματα σε εκατό σαράντα περίπου κράτη.

Εδώ και εβδομήντα χρόνια η UNESCO αποτελεί τον θεματοφύλακα πανανθρώπινων αξιών και έχει αφήσει τη σφραγίδα της στη διαμόρφωση των σύγχρονων κοινωνιών, της πολιτιστικής πολιτικής και της διεθνούς συνεργασίας. Οι όποιες αδυναμίες και η κριτική που κατά καιρούς ασκείται για την αποτελεσματικότητά της δεν μπορούν να επισκιάσουν τη διαχρονική προσφορά της UNESCO ούτε να αναιρέσουν το γεγονός ότι επιδιώκει για δεκαετίες να δώσει υπόσταση στο όραμα της παγκόσμιας αλληλεγγύης και της ειρηνικής συνύπαρξης. Με πυξίδα την οικοδόμηση της ειρήνης στο μυαλό των ανθρώπων, αναδεικνύει τους συνεκτικούς δεσμούς των λαών, προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά, προωθεί την ποιοτική εκπαίδευση για όλους, παρέχει διεθνή αναπτυξιακή βοήθεια και τεχνογνωσία, προάγει τους δημοκρατικούς θεσμούς και υπερασπίζεται το δικαίωμα των ανθρώπων να καθορίζουν τη μοίρα τους. Ο βαθμός στον οποίο εφαρμόζονται τα πιο πάνω αποτελεί το πραγματικό μέτρο με το οποίο λογαριάζεται η πρόοδος μιας κοινωνίας και της παγκόσμιας κοινότητας ως συλλογικής οντότητας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Hadley, M. (2011). Forty years of field laboratories in sustainability, *A World of Science*, 9(4), 2-11.
- Kassam, A. (2012). Mandela: reading the *Courrier* on Robben Island, *The UNESCO Courier*. (Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco.org/new/en/unescocourier/>).
- M'Bow A.-M. (1960). A single, universal heritage, *The UNESCO Courier*, 33(1), 4.
- Métraux, A. (1950). Race and civilization, *The UNESCO Courier*, 3(6-7), 8-9. (Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco.org/new/en/unescocourier/archives/>).
- Papisca, A. (2015). Plural citizenship and the right to peace in the agenda of

intercultural dialogue: an Italian case. Στο Griffiths, J. (επιμ.), *Agree to differ*, Παρίσι: UNESCO & Tudor Rose, 109-111.

UNESCO (1996). *Biosphere reserves: The Seville strategy and the statutory framework of the world network*, Παρίσι: UNESCO.

UNESCO (2004). Constitution of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, *Basic Texts*, Παρίσι: UNESCO, 7-22.

UNESCO (2013). *UNESCO 2012*. Παρίσι: UNESCO.

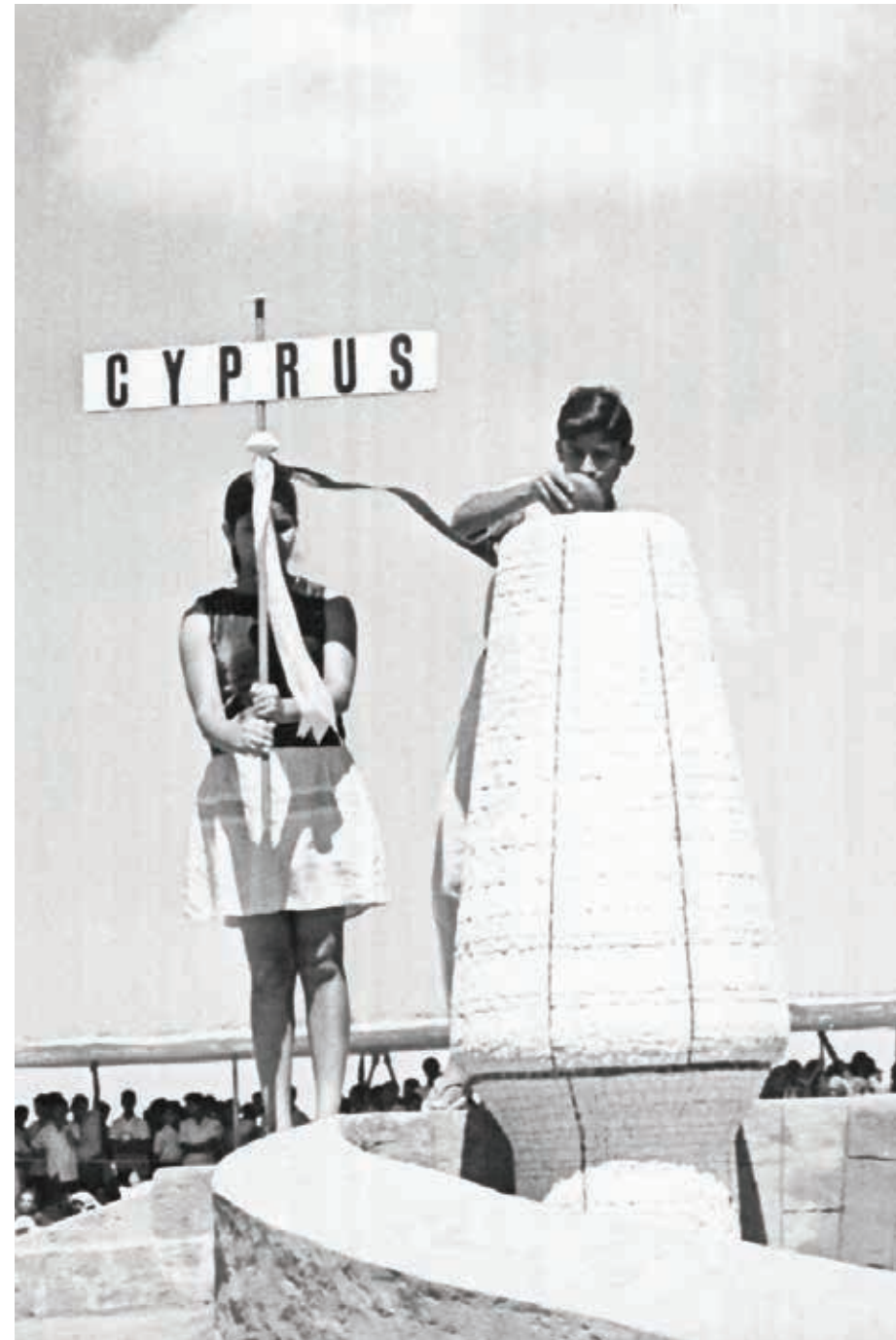
UNESCO (2012). *Malala: Symbolizing the right of girls to education*. (Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco.org/new/en/unesco/resources/malala-symbolizing-the-right-of-girls-to-education/>).

Veronese, V. (1960). Message from the Director-General of UNESCO, *The UNESCO Courier*, 13(2), 3. (Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco.org/new/en/unesco-courier/archives/>).

The Independent (2013). *Nelson Mandela: 11 inspirational quotes to live your life by*. *The Independent* (6 Δεκεμβρίου 2013). (Διαθέσιμο στο: <http://www.independent.co.uk/>).

Πηγή

Ιστοσελίδα UNESCO για την Παγκόσμια Έκθεση του Προγράμματος Εκπαίδευση για Όλους (Education for All Global Monitoring Report, UNESCO EFA GMR), <http://en.unesco.org/gem-report>

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

III. Η αποστολή και το έργο της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO μέσα από τα αρχεία της Επιτροπής

Δρ Αντιγόνη Πολυνείκη

Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Το πολλαπλοῦν ἔργον τῆς Οὐνέσκο ἠπλώθη εἰς ὅλας τὰς ἡπείρους καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ αἰσθάνονται τὴν εὐεργετικὴν τῆς δραστηριότητά. Ἡ συνδρομὴ τῆς εἰς τὴν συντήρησιν τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν λαῶν καὶ ἡ προσφορά τῆς εἰς τὴν ἐπὶ συγχρόνων βάσεων ἐκπαιδευτικῆν, ἐπιστημονικὴν καὶ πολιτιστικὴν τῶν ἀνάπτυξιν βαθύτατα ἐκτιμῶνται ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦ ἔργου τῆς ἐπίσης ἡ Οὐνέσκο καλλιεργεῖ τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἀλληλοκατανόησιν μεταξύ τῶν λαῶν, ὑπηρετοῦσα τοιοῦτοτρόπως τὴν ὑπόθεσιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ἡ Κύπρος, ἐκτιμῶσα τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀποστολήν τῆς Οὐνέσκο, συμπαραστάθη πάντοτε κατὰ δύναμιν εἰς τὸ ἔργον τῆς. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Οὐνέσκο σημαντικῶς ἐβοηθήθη ἡ νῆσός μας εἰς διαφόρους τομείς καὶ ἐκφράζω, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην μας

(ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Χαιρετισμὸ τοῦ αἰμνηστοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στις 4 Νοεμβρίου 1971, με τὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης εικοσιπέντε χρόνων ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ Ὄργανισμοῦ)

Από την ίδρυσή της το 1945 η UNESCO παρέμεινε ακλόνητη στην αποστολή της για τη διατήρηση και οικοδόμηση της ειρήνης και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρουσιάζοντας αξιόλογα επιτεύγματα στους τομείς της παιδείας, της επιστήμης και του πολιτισμού. Η συμβολή του Οργανισμού υπήρξε κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων μετά την Ανεξαρτησία –και συνεχίζει να είναι– πολύτιμη και αξιοσημείωτη στην ανάπτυξη και αναβάθμιση της εκπαιδευτικής, πολιτιστικής και επιστημονικής δραστηριότητας στην Κύπρο.

Από τον Φεβρουάριο του 1961, όταν η Κύπρος έγινε μέλος της UNESCO, ο Οργανισμός ξεκίνησε να προσφέρει στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω των

διάφορων ταμείων και βάσει των προγραμμάτων του τεχνική και οικονομική βοήθεια με ποικίλους τρόπους, συμπεριλαμβανομένης και της αποστολής εμπειρογνομόνων και συμβούλων. Αυτοί παρείχαν κατά καιρούς κατευθύνσεις σε θέματα: α) παιδείας, β) συντήρησης, αποκατάστασης ή αναστήλωσης μνημείων, γ) οργάνωσης βιβλιοθηκών, δ) οργάνωσης και λειτουργίας κέντρων ερευνών, πολιτιστικών οργανισμών, εκπαιδευτικών δικτύων και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ε) τεχνογνωσίας και εμπειρογνωμοσύνης για την αναθεώρηση και την ανάπτυξη προγραμμάτων.

Επίσης, η UNESCO παραχωρεί σημαντικό αριθμό υποτροφιών για τη μετεκπαίδευση και ειδίκευση του διδακτικού, διοικητικού και επιστημονικού δυναμικού του τόπου, χρηματοδοτεί τη συμμετοχή Κυπρίων σε σεμινάρια και συνέδρια, στηρίζει οικονομικά τη διοργάνωση συνεδρίων στην Κύπρο, την έκδοση πληροφοριακού υλικού και την αγορά εξοπλισμού. Επιπλέον, προμηθεύει ιδρύματα και οργανισμούς με χρήσιμο υλικό και βιβλία.

Τέλος, μέσω της τακτικής και ενεργού συμμετοχής της στις διαβουλεύσεις και συναντήσεις του Οργανισμού, τα οφέλη που αποκομίζει η Κύπρος είναι σημαντικά και σε πολλαπλά επίπεδα, όσον αφορά στην ανταλλαγή γνώσεων, τεχνογνωσίας και πληροφόρησης για τις πρόσφατες εξελίξεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO

Σε κάθε χώρα λειτουργεί μια Εθνική Επιτροπή UNESCO, η οποία ενδιαφέρεται για τη διάδοση και προαγωγή των αρχών, σκοπών και προγραμμάτων της UNESCO και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς την κυβέρνηση για όλα τα θέματα που ενδιαφέρουν τον διεθνή Οργανισμό. Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO ιδρύθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 1962, έναν χρόνο μετά την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στον Οργανισμό. Μέχρι το 2001, η

Επιτροπή λειτουργούσε υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών. Έκτοτε, κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας, η αρμοδιότητα μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Το Υπουργικό Συμβούλιο καθορίζει τη σύνθεση της Επιτροπής. Η Επιτροπή λειτουργεί σήμερα υπό την εποπτεία της Κυβέρνησης, η οποία ασκείται από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού μέσω του εκάστοτε Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου.

Η έδρα της Επιτροπής είναι στη Λευκωσία και τα Γραφεία της στεγάζονται στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Για τις οργανωτικές της ανάγκες και για την προώθηση των προγραμμάτων της λαμβάνει επιχορήγηση από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Γενικό Γραμματέα και τα Μέλη. Ο Πρόεδρος διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργείου. Ο Γενικός Γραμματέας είναι μόνιμος λειτουργός του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο. Τα Μέλη της Επιτροπής είναι εκπρόσωποι που ορίζονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, το Τμήμα Αρχαιοτήτων και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Σήμερα, την Επιτροπή την απαρτίζουν: η Πρόεδρος κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ (Διευθύντρια της Λεβέντειου Πινακοθήκης), ο Γενικός Γραμματέας κ. Παύλος Παρασκευάς (Διευθυντής των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού) και τα μέλη κ. Στέλιος Γεωργιάδης (Σύμβουλος Β', Υπουργείο Εξωτερικών), κ. Παύλος Δαπόλας (Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης και Συντονιστής Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου), δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου (Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων), δρ Βασιλική Κασσιανίδου (Καθηγήτρια, Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου) και κα Μαρίνα Πολυδώρου (Λειτουργός του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών).

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO αποτελεί ζωτικό σύνδεσμο ανάμεσα στο κράτος, την κοινωνία των πολιτών και τον εν λόγω διεθνή Οργανισμό. Σύμφωνα με όσα προνοεί το Καταστατικό Λειτουργίας της, η Επιτροπή:

- α) συνεργάζεται με όλα τα Υπουργεία και τις Υπηρεσίες της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και με ημικρατικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ιδρύματα και σωματεία που οι δραστηριότητές

τους σχετίζονται με εκείνες της UNESCO, με σκοπό τη διαμόρφωση και επιτυχή εφαρμογή των προγραμμάτων της UNESCO στην Κύπρο,

- β) ενθαρρύνει τη συμμετοχή κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων και ατόμων στη διαμόρφωση και εφαρμογή των προγραμμάτων της UNESCO, έτσι ώστε να διασφαλίζεται για την UNESCO όλη η πνευματική, επιστημονική, καλλιτεχνική και διοικητική βοήθεια που της είναι αναγκαία,
- γ) διαφωτίζει την κοινή γνώμη για τους σκοπούς, προγράμματα και δραστηριότητες της UNESCO και
- δ) διατηρεί, προάγει και αναπτύσσει επαφές και συνεργασία με άλλες Εθνικές Επιτροπές κρατών-μελών της UNESCO για αμοιβαίο όφελος, ιδιαίτερα των κρατών-μελών της γεωγραφικής περιοχής Ευρώπης και Βορείου Αμερικής, στην οποία ανήκει η Κύπρος στην UNESCO.

Η πολυσχιδής και επιτυχημένη δράση της Επιτροπής, από το 1962 και εντεύθεν, στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τις επιστήμες, την καθιστά σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της κυπριακής κοινωνίας για περισσότερο από μισό αιώνα. Στο πλαίσιο των προαναφερθεισών ευθυνών και αρμοδιοτήτων, η Επιτροπή:

- α) προωθεί την υλοποίηση των συμβάσεων της UNESCO που έχει κυρώσει η Κύπρος,
- β) μεριμνά για την επίτευξη των στόχων του Οργανισμού μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και κυρίως με τις δραστηριότητες των σχολικών δικτύων και των Εδρών UNESCO,
- γ) οργανώνει διάφορες εκδηλώσεις και ενισχύει τη δράση άλλων οργανισμών για την προώθηση θεμάτων που άπτονται της αρμοδιότητας της UNESCO,
- δ) διαχειρίζεται το Πρόγραμμα Υποτροφιών της UNESCO στην Κύπρο με σκοπό την ενημέρωση, επιμόρφωση και περαιτέρω κατάρτιση των υποτρόφων σε τομείς αρμοδιότητας της UNESCO,
- ε) προωθεί και συντονίζει τη συμμετοχή ατόμων, ομάδων, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, μαθητών και φοιτητών σε διαγωνισμούς, προγράμματα, έρευνες, ερωτηματολόγια και δραστηριότητες που οργανώνει η UNESCO,
- στ) προκηρύσσει καλλιτεχνικούς και λογοτεχνικούς διαγωνισμούς,

- ζ) εκπροσωπεί την Κύπρο σε περιφερειακές και διεθνείς συναντήσεις και συνέδρια και οργανώνει και συντονίζει τη συμμετοχή της Κύπρου κάθε δύο χρόνια στη Γενική Διάσκεψη των κρατών-μελών του Οργανισμού που είναι το ανώτατο σώμα λήψης αποφάσεων της UNESCO,
- η) εκδίδει ειδικό πληροφοριακό και διαφωτιστικό υλικό και διανέμει δωρεάν περιοδικά, βιβλία, αφίσες, ψηφιακό υλικό και έντυπα του Εκδοτικού Οίκου της UNESCO που της αποστέλλονται από τον Οργανισμό,
- θ) διατηρεί βιβλιοθήκη στο Γραφείο όπου στεγάζεται, στην οποία φιλοξενοούνται εκδόσεις της UNESCO και των Υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτή σε διάφορες γλώσσες και, τέλος,
- ι) διατηρεί στενή συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO με σκοπό τη διοργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν στην προβολή του παραδοσιακού και σύγχρονου πολιτισμού της Κύπρου και τη διανομή υλικού σχετικού με την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου.

Με βάση το διαθέσιμο αρχαιακό υλικό και τη μέχρι σήμερα έρευνα στα αρχεία του Οργανισμού, της Επιτροπής, άλλων Εθνικών Επιτροπών, του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και άλλων οργανισμών και φορέων συνεργατών της Επιτροπής, ακολουθεί ενδεικτική χρονολογική παρουσίαση σημαντικών στιγμών από την παρουσία στην Κύπρο της UNESCO και τη δράση της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής.

Αντλώντας από το παρελθόν...

1962, Υπηρεσίες περιοδεύουσας βιβλιοθήκης σε αγροτικές περιοχές της Κύπρου

Το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου έθεσε σε εφαρμογή το 1962 ένα πιλοτικό σχέδιο για την παροχή υπηρεσιών βιβλιοθήκης σε αγροτικές περιοχές του νησιού. Η UNESCO, στο πλαίσιο στήριξης των δραστηριοτήτων των κρατών-μελών μέσω του Προγράμματος Συμμετοχής, παραχώρησε στο Υπουργείο όχημα με χωρητικότητα 1600 περίπου βιβλίων, το οποίο χρησιμοποιείτο ως περιοδεύουσα βιβλιοθήκη. Η κινητή μονάδα σε αρχικό στάδιο εξυπηρετούσε σαράντα-επτά χωριά της επαρχίας Λευκωσίας. Σύμφωνα με στοιχεία του 1970 διακόσια πενήντα άτομα έκαναν χρήση σε ημερήσια βάση των υπηρεσιών της κινητής βιβλιοθήκης.

1963, Παρουσίαση της βυζαντινής και μεταβυζαντινής μνημειακής ζωγραφικής της Κύπρου

Η UNESCO, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1950, εκδήλωσε έντονο ενδιαφέρον για τις βυζαντινές και μεταβυζαντινές τοιχογραφίες και ψηφιδωτές συνθέσεις που σώζονταν σε ναούς, μοναστήρια και παρεκκλήσια του νησιού. Απόρροια αυτού του ενδιαφέροντος ήταν η παρουσίαση το 1963, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων, της μνημειώδους έκδοσης “Cyprus, Byzantine Mosaics and Frescoes” της σειράς UNESCO World Art. Μέσω της έκδοσης αυτής το διεθνές φιλότεχνο κοινό είχε την ευκαιρία να γνωρίσει τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή μνημειακή ζωγραφική της Κύπρου.

1967, Έκδοση επετειακού γραμματοσήμου για τα εικοσάχρονα της UNESCO

Τα Κυπριακά Ταχυδρομεία, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης είκοσι χρόνων από την ίδρυση της UNESCO, εξέδωσαν τον Νοέμβριο του 1967 ειδικό γραμματόσημο (με αξία £ 0,075), το οποίο απεικόνιζε τους τρεις Μάγους στο ταξίδι τους για να προσκυνήσουν το Θείο Βρέφος.

1967, Επίσκεψη του Γενικού Διευθυντή της UNESCO στην Κύπρο

Το 1967 ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO René Maheu πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο, κατά τη διάρκεια της οποίας είχε την ευκαιρία να μεταβεί σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία του νησιού. Κύριο θέμα στην ατζέντα των συναντήσεών του με αρμόδιους κρατικούς και μη κυβερνητικούς

φορείς ήταν η ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στην UNESCO και το Τμήμα Αρχαιοτήτων, με σκοπό τη διατήρηση των αρχαίων μνημείων και την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

Την ίδια χρονιά ξεκίνησαν οι εργασίες για τον καθαρισμό, τη συντήρηση και την αποκατάσταση μέρους των ψηφιδωτών δαπέδων στον αρχαιολογικό χώρο της Κάτω Πάφου με τη συνδρομή εμπειρογνομόνων, ενώ τον επόμενο χρόνο κατέφθασε στην Κύπρο ομάδα εμπειρογνομόνων με σκοπό την εκπόνηση σχεδίου για τη χρήση των αρχαίων μνημείων και την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

1968, Ίδρυση του Ανώτερου Τεχνολογικού Ιδρύματος Κύπρου

Τον Ιανουάριο του 1968 υπογράφηκε η συμφωνία για την ίδρυση του Ανώτερου Τεχνολογικού Ιδρύματος Κύπρου, ενός κοινοτικού ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, βάσει κοινού σχεδίου της Κυπριακής Δημοκρατίας, του Ταμείου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) και του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών (ILO). Η υλοποίηση του σχεδίου ανατέθηκε στην UNESCO και στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πρωταρχικός στόχος του Ιδρύματος ήταν η παροχή άρτιας εκπαίδευσης και εξειδικευμένης πρακτικής κατάρτισης για τη στελέχωση της αναπτυσσόμενης κυπριακής βιομηχανίας αλλά και των τεχνικών και επαγγελματιών σχολών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η UNESCO συνέβαλε τα μέγιστα στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Ιδρύματος με την παραχώρηση τεχνικού εξοπλισμού και υποτροφιών για τη μετεκπαίδευση των μελών του διδακτικού προσωπικού. Το Ίδρυμα δέχτηκε τους πρώτους φοιτητές του το φθινόπωρο του 1968, ενώ τα εγκαίνια των νέων εγκαταστάσεων πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο του 1971. Κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του, τη λειτουργία του Ιδρύματος ενίσχυσαν δέκα εμπειρογνώμονες της UNESCO.

1968, Χώμα από την Κύπρο στα θεμέλια της πόλης Auroville, Ινδία
Ένας αρχαίος αμφορέας που περιείχε χώμα από την Κύπρο αποστάληκε στην Ινδία για να τοποθετηθεί στον θεμέλιο λίθο της πόλης Auroville κατά τη διάρκεια ειδικής τελετής που πραγματοποιήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1968 με τη συμμετοχή εκπροσώπων από εκατόν εικοσιτέσσερις χώρες. Επρόκειτο για μία «πειραματική» παγκόσμια πόλη στο κρατίδιο Tamil Nadu στη νότια Ινδία, όπου άνθρωποι από όλες τις χώρες κλήθηκαν να ζήσουν και να συνεργαστούν

ειρηνικά, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας και πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων.

Η UNESCO με ομόφωνο ψήφισμά της το 1966, αναγνώρισε ότι επρόκειτο για ένα σημαντικό για το μέλλον της ανθρωπότητας πείραμα και παρέσχε την πλήρη στήριξή της. Σήμερα, η πόλη Auroville θεωρείται ως το πρώτο και μοναδικό διεθνώς εγκεκριμένο εν εξελίξει πείραμα για την ενότητα των ανθρώπων και τη μεταμόρφωση της ανθρώπινης συνείδησης.

1968, Δημιουργία Κυπριακού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στις διεργασίες για τη δημιουργία του Κυπριακού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (International Council of Museums, ICOM) με στόχο την προώθηση των θεμάτων που αφορούν στα μουσεία και τον πολιτισμό στην Κύπρο.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων ιδρύθηκε με τη στήριξη της UNESCO το 1946 με σκοπό να προωθήσει και να στηρίξει το έργο των μουσείων και των επαγγελματιών που ασχολούνται με τα μουσεία.

1968, 5η Περιφερειακή Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών UNESCO, Μονακό

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με τριμελή αντιπροσωπεία στην 5η Περιφερειακή Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών UNESCO, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 24 και 28 Ιουνίου 1968 στο Μονακό.

1969, Ίδρυση του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου

Τον Σεπτέμβριο του 1969, κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος της Μορφωτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου προς την UNESCO, επισκέφθηκε την Κύπρο, με την ιδιότητα του εμπειρογνώμονα της UNESCO, ο αείμνηστος Τάκης Μουζενίδης (διακεκριμένος Έλληνας σκηνοθέτης της Κρατικής Σκηνής και καθηγητής της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου της Ελλάδας). Στη βάση των διαπιστώσεων και συστάσεων που υπέβαλε στην έκθεση που εκπόνησε ο Μουζενίδης στην UNESCO και στο Υπουργείο Παιδείας, η Βουλή των Αντιπροσώπων τον επόμενο χρόνο αποφάσισε ομόφωνα την ίδρυση του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, με σκοπό την ανάπτυξη και ενίσχυση της θεατρικής τέχνης στην Κύπρο.

1969, Παρουσίαση περιοδεύουσας έκθεσης UNESCO με τίτλο «Έργα Τέχνης 1900-1925»

Τον Σεπτέμβριο του 1969 η UNESCO, σε συνεργασία με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή, έστειλε στην Κύπρο την περιοδεύουσα έκθεση «Έργα Τέχνης 1900-1925», με σκοπό να ενισχύσει την καλλιτεχνική ζωή στο νησί. Η έκθεση, που περιλάμβανε ενενήντα αναπαραγωγές έργων ζωγράφων παγκοσμίου φήμης, φιλοξενήθηκε στην Τεχνική Σχολή Λευκωσίας. Τα εγκαίνια τέλεσε στις 15 Σεπτεμβρίου 1969 ο τότε Υπουργός Παιδείας αείμνηστος Κωνσταντίνος Σπυριδάκης.

1969, Ανακήρυξη της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου ως του πρώτου Εταιρικού Σχολείου UNESCO Κύπρου

Κατόπιν σύστασης της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, τον Δεκέμβριο του 1969, το αρμόδιο Τμήμα της UNESCO ενέκρινε την ανακήρυξη της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου ως του πρώτου Εταιρικού Σχολείου UNESCO στην Κύπρο. Ο Οργανισμός απέστειλε στην Ακαδημία σχετικό υλικό και την έφερε σε επαφή με διδασκαλικά κολέγια της Αιθιοπίας και της Αυστραλίας. Με την ευκαιρία της ανακήρυξης, στις 13 Φεβρουαρίου 1970 επισκέφθηκε την Ακαδημία ο Ειδικός Αντιπρόσωπος των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο Osorio Tafal, συνοδευόμενος από τον Διοικητή της Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ στην Κύπρο Στρατηγό Armas-Eino Martola, αξιωματούχου του Υπουργείου Παιδείας, καθώς και μέλη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

Ο θεσμός των Εταιρικών Σχολείων UNESCO (Associated Schools Project Network) δημιουργήθηκε από την UNESCO το 1953, αποσκοπώντας στην ενθάρρυνση της επικοινωνίας και στην ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στις μαθητικές κοινότητες των κρατών-μελών του Οργανισμού, ώστε να προωθούνται αποτελεσματικότερα οι στόχοι της UNESCO στους νέους, ιδιαίτερα στους τομείς που αφορούν στην ανάπτυξη των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών, το φυσικό περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα Εταιρικά Σχολεία κάθε χώρας συντονίζει ειδικός υπεύθυνος-συντονιστής σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή UNESCO της κάθε χώρας.

Τη σχολική χρονιά 1969-1970, πρώτη χρονιά λειτουργίας του θεσμού στην Κύπρο, εκτός από την Παιδαγωγική Ακαδημία, συμμετέσχαν στο Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO πέντε δημοτικά σχολεία και οκτώ γυμνάσια.

1970, Έκδοση του Δελτίου της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Με την οικονομική στήριξη της UNESCO κυκλοφόρησε τον Μάη του 1970 το πρώτο τεύχος του «Δελτίου της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO» (“Bulletin of the Cyprus Commission for UNESCO”), με κείμενα στα ελληνικά και αγγλικά. Όπως ανέφερε στο προλογικό σημείωμα ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Χριστόδουλος Βενιαμίν, το Δελτίο αποσκοπούσε στην προαγωγή των αρχών και ιδεών των Ηνωμένων Εθνών, στην ενημέρωση του κοινού για τις δραστηριότητες της Επιτροπής και στην ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών με άλλες Εθνικές Επιτροπές. Την ευθύνη έκδοσης του Δελτίου ανέλαβε η Επιτροπή Εκδόσεων του Υπουργείου Παιδείας.

1971, Εικοσιπέντε χρόνια UNESCO

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης είκοσι πέντε χρόνων από την ίδρυση της UNESCO, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO πραγματοποίησε ειδική εκδήλωση στις 4 Νοεμβρίου 1971, στις εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος του Ταμείου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο A. Mackenzie ανέγνωσε ομιλία με θέμα: «Το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας της UNESCO». Με αφορμή την επέτειο, το Υπουργείο Παιδείας διοργάνωσε μαθητικό διαγωνισμό αφίσας και έκθεση παιδικής τέχνης. Το σχέδιο του μαθητή Μάξιμου Γεωργίου, που έλαβε το Α΄ βραβείο, στάληκε στο Παρίσι.

1971, Έκδοση χριστουγεννιάτικων καρτών

Τον Δεκέμβριο του 1971, η Μορφωτική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας εξέδωσε εκ μέρους της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO τρεις χριστουγεννιάτικες κάρτες. Η πρώτη απεικόνιζε τη Γέννηση (Βυζαντινή τοιχογραφία του 14ου αιώνα – λεπτομέρεια από την εκκλησία της Παναγίας της Ασίνου), η δεύτερη την Παναγία («Μήτηρ Θεού», πίνακας ζωγραφικής του Χριστόφορου Σάββα) και η τρίτη λεπτομέρεια από ψηφιδωτό δάπεδο της ρωμαϊκής περιόδου (ψηφιδωτό από την Κάτω Πάφο).

1971, Συνάντηση νέων των Ομίλων και Εταιρικών Σχολείων UNESCO, Βέλγιο

Από τις 13 μέχρι τις 16 Ιουλίου 1971 πραγματοποιήθηκε η Συνάντηση Νέων των Ομίλων και Εταιρικών Σχολείων UNESCO στη βελγική πόλη Veurne. Στη συνάντηση έλαβαν μέρος νέοι από την Κύπρο, την Αυστρία, το Βέλγιο, τη

Γαλλία, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ελβετία, την Ιταλία, την Κίνα, τον Λίβανο, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, τη Μεγάλη Βρετανία, το Μονακό, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, την Τσεχοσλοβακία και τη Φινλανδία. Οι μαθήτριες Άννα Βιτσαΐδου, Ειρήνη Κωνσταντή και Στάλω Γιαλλουρίδου παρουσίασαν ως εκπρόσωποι από την Κύπρο εισηγήσεις για τη διά βίου εκπαίδευση, τον άνθρωπο και το περιβάλλον και την προώθηση των πολιτιστικών ανταλλαγών μεταξύ των νέων του Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO.

1972, Διεθνές Εργαστήριο για εκπαιδευτικούς Εταιρικών Σχολείων UNESCO, Γερμανία

Με τη συμμετοχή δεκαοκτώ εκπαιδευτικών από οκτώ χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου, πραγματοποιήθηκε το Διεθνές Εργαστήριο για εκπαιδευτικούς των Εταιρικών Σχολείων UNESCO στο Αμβούργο κατά το διάστημα 6 ως 14 Ιανουαρίου 1972. Μεταξύ των διακεκριμένων εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στις εργασίες του Εργαστηρίου ήταν ο δρ David Wolsk του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Έρευνας στην πρωτεύουσα Κοπεγχάγη, ο Διευθυντής του Ινστιτούτου της UNESCO για την Εκπαίδευση στο Αμβούργο Hans Martin Müller Wolf και η υπεύθυνη του Προγράμματος Εταιρικών Σχολείων UNESCO στη Γραμματεία του Οργανισμού Judith Bizot.

1972, Α΄ Παγκύπριο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Στις 30 Απριλίου 1972 διοργανώθηκε στη Μόρφου για πρώτη φορά το Παγκύπριο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO με πρωτοβουλία του Β΄ Γυμνασίου Μόρφου. Η διοργάνωση αυτών των Συμποσίων συνεχίζει να αποτελεί και σήμερα σημαντικό θεσμό για την ενίσχυση, προβολή και διάχυση του έργου των Εταιρικών Σχολείων UNESCO της Κύπρου.

1972, 6η Περιφερειακή Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών UNESCO, Ρουμανία

Από τις 3 ως τις 9 Μαΐου 1972 πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Βουκουρέστι η 6η Περιφερειακή Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών UNESCO, με τη συμμετοχή τριμελούς αντιπροσωπείας από την Κύπρο (Πάνος Αδαμίδης, Γενικός Διευθυντής Υπουργείου Παιδείας και Αντιπρόεδρος Κυπριακής Επιτροπής UNESCO, Φρίξος Π. Βράχας, μέλος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και Ανδρέας Χριστοφίδης, Γενικός Διευθυντής του ΠΙΚ). Επίκεντρο των συζητήσεων ήταν ο ρόλος των Εθνικών Επιτροπών στην ανά-

πτυξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιστήμης, του πολιτισμού και των επικοινωνιών και η συμμετοχή των Επιτροπών στην προετοιμασία και αξιολόγηση του Προγράμματος της UNESCO.

1972, Διεθνές σεμινάριο για την οργάνωση και λειτουργία κρατικών αρχείων, Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ)

Από τις 28 Αυγούστου μέχρι τις 5 Σεπτεμβρίου 1972 πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Μόσχα διεθνές σεμινάριο με τη συμμετοχή διευθυντών των κρατικών αρχείων προερχομένων από αναπτυσσόμενα κράτη. Το σεμινάριο διεξήχθη με πρωτοβουλία της UNESCO και του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων.

Ανάμεσα στις εισηγήσεις του Κύπριου εκπροσώπου κ. Σάββα Πετρίδη, Επιθεωρητή Βιβλιοθηκών του Υπουργείου Παιδείας, ήταν και η άμεση ανάγκη δημιουργίας Κρατικού Αρχείου στην Κύπρο.

1972, Επίσκεψη κλιμακίου ειδικών της UNESCO στο Δημοτικό Σχολείο Χρυσής Ακτής στην Αμμόχωστο

Στις 19 Οκτωβρίου 1971 ο δρ David Wolsk του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στην Κοπεγχάγη και ο διευθυντής του Ινστιτούτου της UNESCO για την Εκπαίδευση Hans Martin Müller Wolf, με τη συνοδεία του Επιθεωρητή Φιλολογικών Μαθημάτων δρος Παναγιώτη Περσιάνη, πραγματοποίησαν επίσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο Χρυσής Ακτής στην Αμμόχωστο. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν εβδομήντα έξι παιδιά της έκτης τάξης του δημοτικού να εργάζονται στις θεματικές ενότητες: «Τι είναι άνθρωπος» και «Τέσσερα χέρια πλάθουν τον πηλό».

1974, Επίσκεψη στην Κύπρο του Διευθυντή του Ευρωπαϊκού Γραφείου Επιστημονικής Συνεργασίας της UNESCO

Ο Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Γραφείου Επιστημονικής Συνεργασίας της UNESCO José Jaz πραγματοποίησε πενήνήμερη επίσκεψη στην Κύπρο (5 μέχρι 10 Απριλίου 1974) με περιεχόμενο την ήδη εγκριθείσα ένταξη της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Επιστημονικής Συνεργασίας της UNESCO. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του συναντήθηκε με τον Υπουργό Παιδείας αείμνηστο Ανδρέα Κούρο στην παρουσία του Γενικού Γραμματέα της Κυπριακής Επιτροπής UNESCO κ. Χ. Χριστοφόρου, καθώς και με τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών και Πρόεδρο της Κυπριακής Επιτροπής UNESCO.

1974, Αντιπροσωπεία της UNESCO στην Κύπρο για την εξέταση και προστασία των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων

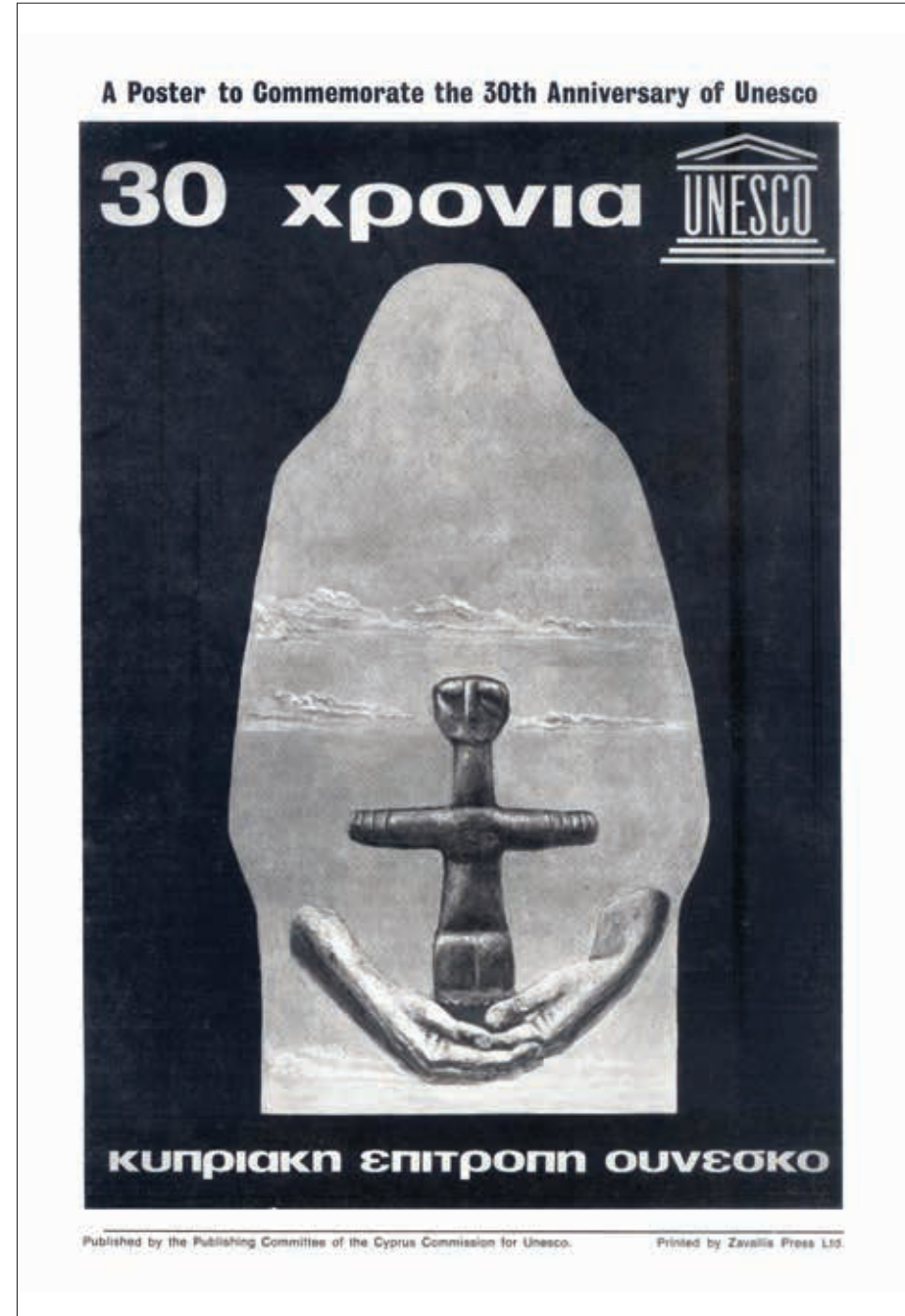
Στις 5 Οκτωβρίου το 1974, κατόπιν αιτήματος της Κυπριακής Κυβέρνησης, έφθασε στην Κύπρο αντιπροσωπεία της UNESCO με σκοπό να επιθεωρήσει τα αρχαιολογικά μνημεία του νησιού τα οποία κινδύνευαν ως αποτέλεσμα της στρατιωτικής εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974. Την αντιπροσωπεία αποτελούσαν ο Διευθυντής του Τμήματος Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO κ. Gerrald Bolla και ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Κέντρου για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών (ICCROM) κ. Giorgio Torraca. Με βάση την έκθεση που υπέβαλαν στον Οργανισμό, η 18η Γενική Διάσκεψη της UNESCO ενέκρινε την αποστολή ειδικού παρατηρητή στην Κύπρο ως συμβούλου για την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου.

1975, «Κύπρος. Τα προσφυγικά αντίσκηνα, σπίτι για πενήντα χιλιάδες παιδιά»

Συμμετέχοντας στις προσπάθειες όλων των μεγάλων πολιτιστικών και επιστημονικών σωματείων της Κύπρου για προώθηση του κυπριακού ζητήματος ανά το παγκόσμιο, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO το 1975 εξέδωσε και απέστειλε σε κυβερνήσεις, ιδρύματα, οργανισμούς και εξέχουσες προσωπικότητες σε ολόκληρο τον κόσμο το φυλλάδιο-έκκληση με τίτλο “Cyprus. Home is a tent for 50 thousand children”. Ταυτόχρονα, απέστειλε πολυάριθμα τηλεγραφήματα και επιστολές διαμαρτυρίας σε διεθνείς οργανισμούς με την ελπίδα ότι η ανθρωπότητα δεν θα έμενε ασυγκίνητη μπροστά στις καταστροφικές συνέπειες της εισβολής σε όλους τους τομείς της ζωής των ανθρώπων του νησιού. Διοργάνωσε, επίσης, σειρά εκδηλώσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημοπρασίας έργων τέχνης και άλλων αντικειμένων για τη συγκέντρωση χρημάτων για τη στήριξη των προσφύγων.

1976, Τριάντα χρόνια UNESCO

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης τριάντα χρόνων από την ίδρυση της UNESCO, η Κυπριακή Επιτροπή UNESCO πραγματοποίησε στις 29 Νοεμβρίου 1976 εκδήλωση στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας με τη συμμετοχή της Ορχήστρας Εγχόρδων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου.

1979, Διαγωνισμός έργων τέχνης με θέμα «Η Ζωή μου το 2000»

Τον Μάιο του 1979, η UNESCO, το Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) και η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες (UNHCR) διοργάνωσαν διεθνή διαγωνισμό τέχνης για παιδιά ηλικίας 4 ως 12 ετών, με θέμα «Η ζωή μου το 2000». Στον διαγωνισμό υποβλήθηκαν περισσότερα από 600.000 έργα παιδιών από ογδοντατέσσερις χώρες. Ανάμεσα στα δέκα καλύτερα έργα που επιλέγηκαν από τη διεθνή κριτική επιτροπή συμπεριλαμβανόταν το έργο της εντεκάχρονης τότε μαθήτριας Παναγιώτας Δημητρίου από το Κίτι. Το διακριθέν έργο παρουσίαζε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους να διασκεδάζουν μαζί σε γάμο.

1979, Διεθνές Έτος Παιδιού

Στη διάρκεια τελετής που πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών στις 6 Δεκεμβρίου 1979, ο Πρέσβης της Σοβιετικής Ένωσης Sergei Astavin παρέδωσε στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών και Πρόεδρο της Κυπριακής Επιτροπής UNESCO κ. Γ. Πελαγία αριθμό βιβλίων εκ μέρους της Σοβιετικής Επιτροπής UNESCO με την ευκαιρία του Διεθνούς Έτους Παιδιού.

1980, Οι αρχαιολογικοί χώροι της Πάφου στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO

Τον Σεπτέμβριο του 1980 η Επιτροπή για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO αποφάσισε κατά τη διάρκεια της 4ης τακτικής της συνεδρίας, που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι μεταξύ 1 και 5 Σεπτεμβρίου, τη συμπερίληψη της αρχαίας πόλης της Νέας Πάφου (της σημερινής Κάτω Πάφου) και της Παλαιπάφου (της κοινότητας των Κουκλιών) στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Η σημασία της συμπερίληψης στον Κατάλογο ήταν πολύ μεγάλη, γιατί, εκτός από τη βοήθεια που παρέχεται έκτοτε για την προστασία και συντήρηση των μνημείων και χώρων, συμβάλλει στην προβολή τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Με την ευκαιρία της εγγραφής, το Τμήμα Αρχαιοτήτων εξασφάλισε από την UNESCO την αποστολή ειδικού αρχιτέκτονα τοπίου για τη μελέτη και εκπόνηση σχεδίων για τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την προβολή και παρουσίαση των μνημείων στους δυο αρχαιολογικούς χώρους.

Την ίδια χρονιά επέστρεψε στην Κύπρο για περίοδο τεσσάρων μηνών περίπου ο Διευθυντής του Εργαστηρίου Συντηρήσεως Έργων Τέχνης του Εθνι-

κού Μουσείου του Βελιγραδίου Milorad Medic με σκοπό τη συντήρηση και αποκατάσταση των ψηφιδωτών της Κάτω Πάφου. Η αποστολή του κ. Medic εντασσόταν μέσα στο πρόγραμμα βοήθειας από την UNESCO μετά την ένταξη της Πάφου στον Κατάλογο.

1981, Αποκαλυπτήρια ειδικής πλάκας για την ένταξη των αρχαιολογικών χώρων της Πάφου στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε στις 15 Απριλίου 1981 στην πλατεία, μπροστά από τα ψηφιδωτά της αρχαίας πόλης της Νέας Πάφου, έγιναν από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας αείμνηστο Σπύρο Κυπριανού τα αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας για τη συμπερίληψη των αρχαιολογικών χώρων της Πάφου στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Η Αντιπρόσωπος του Γενικού Διευθυντή της UNESCO Anna Raidl στη δική της ομιλία εξήρε τις προσπάθειες της Κυπριακής Κυβέρνησης για προστασία των πολιτιστικών θησαυρών του νησιού, ενώ ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO Michel Parent υπογράμμισε ότι η εγγραφή στον Κατάλογο ήταν απόδειξη της αναγνώρισης της μοναδικότητας αλλά και του συμβολικού και ιδιόμορφου χαρακτήρα της Πάφου.

1981, 38η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση, Ελβετία

Ο τότε Υπουργός Παιδείας της Κύπρου δρ Νικόλαος Κονομής συμμετέσχε στην 38η Διεθνή Διάσκεψη για την Εκπαίδευση, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 10 και 19 Νοεμβρίου 1981 στην ελβετική πόλη Γενεύη.

Στη διεθνή αυτή εκπαιδευτική διάσκεψη, που διοργανώνει κάθε δυο χρόνια στη Γενεύη το Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης σε συνεργασία με την UNESCO, οι αντιπρόσωποι των κρατών-μελών και μη κυβερνητικών εκπαιδευτικών και οικονομικών οργανισμών συζητούν τις κυριότερες τάσεις στην εκπαίδευση, καθώς και ειδικά θέματα παγκοσμίου εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος.

1982, 4ο Μεσογειακό Συνέδριο Ομίλων UNESCO, Μαρόκο

Με θέμα η «Πολιτιστική Κληρονομιά της Μεσογείου και ο Ρόλος των Ομίλων UNESCO στην Προστασία και Διατήρησή της» πραγματοποιήθηκε, κατά το διάστημα 22 ως 27 Μαρτίου 1982, στο Μαρόκο, το 4ο Μεσογειακό Συνέδριο Ομίλων UNESCO. Στο συνέδριο συμμετείχαν τριανταδύο αντιπρόσωποι

οκτώ μεσογειακών χωρών. Την Κύπρο, που συμμετέσχε για πρώτη φορά στο εν λόγω συνέδριο, εκπροσώπησε ο Γυμνασιάρχης του Λανίτειου Γυμνασίου Λεμεσού κ. Ιορδάνης Σοφοκλέους.

1982, Επανεναρξη του θεσμού του Παγκύπριου Συμποσίου Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Μετά από οκτώ χρόνια διακοπής, λόγω της εισβολής, πραγματοποιήθηκε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο στη Λευκωσία, στις 18 Μαΐου 1982, το 5ο Παγκύπριο Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO, με θέμα την «Πολιτιστική Κληρονομιά των Κατεχομένων Εδαφών μας». Την έναρξη του Συμποσίου κήρυξε ο τότε Υπουργός Παιδείας αείμνηστος Πάνος Ιωάννου. Το Συμπόσιο ενέκρινε ομόφωνα ψήφισμα στο οποίο αναφέρονταν και τα ακόλουθα:

«Με μεγάλη ανησυχία και πικρία διαπιστώνουμε ότι επί οκτώ χρόνια κατοχής η πολιτιστική κληρονομιά ενός μέλους του ΟΗΕ καταστρέφεται και αλλοιώνεται συστηματικά από μια άλλη χώρα μέλος του ΟΗΕ. Καλούμε την UNESCO να επιδείξει και για την Κύπρο την ίδια ευαισθησία για τη διάσωση των μνημείων μας που επέδειξε σε ανάλογες περιπτώσεις στο παρελθόν. Επίσης, καλούμε την UNESCO να βοηθήσει στην επαναφορά στην Κύπρο των διαφόρων κυπριακών αρχαιοτήτων που κάνουν την εμφάνισή τους σε ευρωπαϊκές αγορές. Πιστεύουμε, τέλος, ότι το όλο θέμα πρέπει να θεωρηθεί ανεξάρτητα από τυχόν πολιτικές σκοπιμότητες, γιατί η πολιτιστική κληρονομιά κάθε λαού αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της παγκόσμιας πνευματικής δημιουργίας και συνεπώς επιβάλλεται η προστασία της».

Από το 1982 τα Παγκύπρια Συμπόσια των Εταιρικών Σχολείων διοργανώνονται ανελλιπώς, ενώ από το 1983 έχουν διήμερη διάρκεια.

1982, Διεθνής Διάσκεψη της UNESCO για τον Πολιτισμό, Μεξικό

Ο τότε Υπουργός Παιδείας αείμνηστος Πάνος Ιωάννου ηγήθηκε της κυπριακής αντιπροσωπείας που συμμετέσχε στην Παγκόσμια Διάσκεψη της UNESCO για τον Πολιτισμό, που πραγματοποιήθηκε από τις 26 Ιουλίου ως τις 6 Αυγούστου 1982, στην Πόλη του Μεξικού. Στην προσφώνηση της ολομέλειας της Διάσκεψης, ο Υπουργός τόνισε ότι η πολιτιστική ζωή της Κύπρου δεν μπορούσε να αναπτυχθεί πλήρως αν δεν γίνονταν σεβαστά τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, ώστε να διασφαλιστεί η ενότητα με τον τερματισμό της τουρκικής κατοχής του 37% του κυπριακού εδάφους στο οποίο βρίσκονται ανεκτίμητοι θησαυροί της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

1982, 6ο Περιφερειακό Συνέδριο της Διεθνούς Οργάνωσης για την Εκπαίδευση μέσω της Τέχνης

Ο Κυπριακός Οργανισμός Εκπαίδευσης μέσω των Τεχνών διοργάνωσε μεταξύ 8 και 14 Αυγούστου 1982 στη Λευκωσία το 6ο Περιφερειακό Συνέδριο της Διεθνούς Οργάνωσης για την Εκπαίδευση μέσω της Τέχνης (INSEA) με θέμα την «Περιβαλλοντική Συνείδηση στην Καλλιτεχνική Εκπαίδευση».

Στο συνέδριο, που τελούσε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου, έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι από τριάντα χώρες καθώς και πενήντα Κύπριοι σύνεδροι. Την εναρκτήρια τελετή προσφώνησε ο αναπληρωτής Υπουργός Παιδείας κ. Στέλιος Κατσελλής και η Πρόεδρος του ΚΟΕΤ κα Μάρω Σωκράτους.

Η Διεθνής Οργάνωση για την Εκπαίδευση μέσω της Τέχνης είναι ένας διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός που τελεί υπό την αιγίδα της UNESCO. Έχει μέλη σε όλο τον κόσμο, κυρίως εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων. Ο Κυπριακός Οργανισμός Εκπαίδευσης μέσω των Τεχνών ιδρύθηκε το 1980 με σκοπό την επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών Τέχνης στην Κύπρο, τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας με διάφορους εταίρους στον τομέα της τέχνης και την προώθηση της πολιτισμικής ποικιλότητας και της πνευματικής ανάπτυξης των ανθρώπων μέσω των τεχνών.

1983, Α΄ Παγκόσμιο Συνέδριο Εταιρικών Σχολείων UNESCO, Βουλγαρία

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης τριάντα χρόνων από την ίδρυση και λειτουργία των Εταιρικών Σχολείων UNESCO, πραγματοποιήθηκε μεταξύ 12 και 16 Σεπτεμβρίου 1983 στην πρωτεύουσα Σόφια το Α΄ Παγκόσμιο Συνέδριο Εταιρικών Σχολείων της UNESCO. Το συνέδριο παρακολούθησαν διακόσιοι είκοσι δύο αντιπρόσωποι από εξηνταέξι χώρες. Οι συμμετέχοντες είχαν πολυετή εμπειρία στην εκπαίδευση και στον θεσμό των Εταιρικών Σχολείων UNESCO.

Η κυπριακή αντιπροσωπεία αποτελούνταν από τους εκπαιδευτικούς αείμνηστο Ανδρέα Καλλή, τότε Γυμνασιάρχη του Ε΄ Λυκείου Λεμεσού και τον δρα Γιώργο Κιτρομηλίδη, φιλόλογο στο Λύκειο Κύκκου Α΄.

1984, Ίδρυση Κυπριακής Ομοσπονδίας Συνδέσμων, Ομίλων και Κέντρων για την UNESCO

Το 1984 ιδρύθηκε με την υποστήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής

UNESCO η Κυπριακή Ομοσπονδία Συνδέσμων, Ομίλων και Κέντρων για την UNESCO (Cyprus Federation of Clubs, Centers and Associations for UNESCO, CYFUCA). Κύριος σκοπός της Ομοσπονδίας είναι η πληροφόρηση του κυπριακού κοινού για τις δραστηριότητες, τους στόχους και τις αρχές του Παγκόσμιου Κινήματος Ομίλων, Συνδέσμων και Κέντρων για την UNESCO.

1984, 39η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση, Ελβετία

Μεταξύ 16 και 25 Οκτωβρίου 1984 πραγματοποιήθηκε στην ελβετική πόλη Γενεύη η 39η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση που διοργάνωσε το Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης σε συνεργασία με την UNESCO. Την Κύπρο στη συνάντηση εκπροσώπησαν ο τότε Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας κ. Πάνος Αδαμίδης και ο Διευθυντής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δρ Παναγιώτης Περσιάνης. Μιλώντας στην Ολομέλεια, ο κ. Αδαμίδης αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στη ραγδαία εκπαιδευτική ανάπτυξη της Κύπρου και σε σειρά κρατικών μέτρων με σκοπό να καταστεί η εκπαίδευση προσιτή σε όλους.

1985, Εννέα εκκλησίες της Κύπρου στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Κατά τη διάρκεια της 9ης τακτικής της συνεδρίας, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2 και 6 Δεκεμβρίου 1985 στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι, η Επιτροπή για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO αποφάσισε τη συμπερίληψη εννέα τοιχογραφημένων εκκλησιών της περιοχής του Τροόδους στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Οι εκκλησίες είναι: Η Παναγία της Ασίνου στο Νικητάρι, ο Άγιος Νικόλαος της Στέγης στην Κακοπετριά, η Μονή του Αγίου Ιωάννη του Λαμπαδιστή στον Καλοπαναγιώτη, η Παναγία του Μουτουλλά στον Μουτουλλά, ο Αρχάγγελος στον Πεδουλά, ο Σταυρός στο Πελένδρι, η Παναγία του Άρακα στα Λαγουδερά, η Παναγία της Ποδίθου στη Γαλάτα και ο Σταυρός του Αγιασμάτι στην Πλατανιστάσα.

Ήταν η δεύτερη φορά που αρχαία μνημεία της Κύπρου περιλήφθησαν στον Κατάλογο, γεγονός που συνέβαλε στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και στην αναζωογόνηση των ορεινών θερέτρων.

1986, Αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας για την εγγραφή των εννέα εκκλησιών της περιοχής Τροόδους στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε στις 18 Απριλίου 1986 στον προαύ-

λιο χώρο της εκκλησίας της Παναγίας της Ασίνου από τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων κ. Ρόη Νικολαΐδη έγιναν τα αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας για την εγγραφή των εννέα εκκλησιών της περιοχής Τροόδους στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Μιλώντας στην τελετή, η αντιπρόσωπος του Γενικού Διευθυντή της UNESCO Anna Raidl εξέφρασε τη χαρά της που βρισκόταν για δεύτερη φορά στην Κύπρο σε τελετή εγγραφής κυπριακών μνημείων στον Κατάλογο. Επίσης, μετέφερε τις ευχαριστίες του Οργανισμού προς το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη για τη γενναιόδωρη εισφορά του στο Ταμείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) Leon Pressouyre πρόσθεσε ότι κοινή πεποίθηση του ιδίου και των συναδέλφων του που κλήθηκαν να εξετάσουν την αίτηση της Κύπρου ήταν ότι οι εννέα τοιχογραφημένες εκκλησίες αποτελούσαν πολιτιστικό πλούτο, του οποίου η συντήρηση και προστασία εξέφραζε τα ιδεώδη του Συμβουλίου.

Στην τελετή μίλησαν, επίσης, ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων δρ Βάσος Καραγιώργης και ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO αείμνηστος Κωνσταντίνος Λεβέντης. Την αποκάλυψη της αναμνηστικής πλάκας ακολούθησε ξενάγηση των επισήμων στις τοιχογραφίες της εκκλησίας της Ασίνου από τον Έφορο Μνημείων στο Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων κ. Αθανάσιο Παπαγεωργίου.

1986, Ευρωπαϊκό μαθητικό συνέδριο Εταιρικών Σχολείων UNESCO, Γαλλία

Με την ευκαιρία του Διεθνούς Έτους Ειρήνης και στο πλαίσιο των εορτασμών για τα σαραντάχρονα της UNESCO, πραγματοποιήθηκε το Ευρωπαϊκό Μαθητικό Συνέδριο Εταιρικών Σχολείων UNESCO στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι μεταξύ 3 και 6 Νοεμβρίου 1986. Θέμα του συνεδρίου ήταν «UNESCO, Ειρήνη και Διεθνής Κατανόηση». Στο Συνέδριο συμμετείχαν μαθητές και καθηγητές από εικοσιπέντε χώρες.

Στην εν λόγω συνάντηση τα Εταιρικά Σχολεία UNESCO Κύπρου εκπροσώπησαν ο καθηγητής κ. Μιχάλης Χριστοφόρου και ο μαθητής της έκτης τάξης, Παναγιώτης Παναγιώτου, του Λανίτειου Λυκείου της Λεμεσού. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, η κυπριακή αποστολή παρουσίασε τον τρόπο εργασίας και τα πορίσματα του 9ου Παγκύπριου Μαθητικού Συμποσίου Εταιρικών Σχο-

λείων UNESCO, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1986 στη Λευκωσία, με θέμα «Οι Νέοι και η Ειρήνη μέσα από την Τέχνη».

1986, σαράντα χρόνια UNESCO

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης σαράντα χρόνων από την ίδρυση της UNESCO, η Κυπριακή Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε ειδική τελετή στις 24 Νοεμβρίου 1986 στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλάμβανε ομιλίες από τον τότε Υπουργό Παιδείας της Κύπρου αείμνηστο Ανδρέα Χριστοφίδη, τον Πρόεδρο της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και Μόνιμο Υφυπουργό στο Υπουργείο Εξωτερικών Πρέσβη κ. Ανδρέα Μαυρομάτη, συναυλία από την Ορχήστρα Δωματίου Κύπρου και έκθεση εκδόσεων της UNESCO στο φουαγιέ του θεάτρου.

1989, 41η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση, Ελβετία

Πραγματοποιήθηκε στην ελβετική πόλη Γενεύη, μεταξύ 9 και 17 Ιανουαρίου 1989, η 41η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση με κύριο θέμα τη «Διαφοροποίηση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε σχέση με την Απασχόληση». Ο Υπουργός Παιδείας της Κύπρου δρ Ανδρέας Φιλίππου, στην ομιλία στην ολομέλεια, αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στην προγραμματιζόμενη ίδρυση και λειτουργία του Πανεπιστημίου Κύπρου.

1990, Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Συνεργαζομένων (Εταιρικών) Σχολείων UNESCO, Ελλάδα

Το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας διοργάνωσε από τις 18 μέχρι τις 19 Νοεμβρίου 1990 το Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο των Συνεργαζομένων Σχολείων UNESCO στις εγκαταστάσεις του Παντείου Πανεπιστημίου. Σ' αυτό έλαβαν μέρος εξήντα περίπου καθηγητές και μαθητές από όλα τα μέρη της Ελλάδας. Βασικό θέμα του συνεδρίου ήταν η οργάνωση και η λειτουργία Εταιρικών Σχολείων UNESCO σε ολόκληρη τη χώρα, αφού στην Ελλάδα ο θεσμός βρισκόταν τότε ακόμη στα πρώτα του βήματα.

Στο συνέδριο προσκλήθηκαν και συμμετείχαν εκπρόσωποι Εταιρικών Σχολείων από τη Βουλγαρία, την Ιταλία και την Κύπρο με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων και προβληματισμών.

1990, Επίσκεψη στην Κύπρο ομάδας εκπαιδευομένων του Διεθνούς Ινστιτούτου Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού της UNESCO

Μεταξύ 8 και 17 Μαρτίου 1991, ομάδα σαρανταενός εκπαιδευομένων από πε-

ρισσότερες από τριάντα χώρες και εννιά μέλη προσωπικού του Διεθνούς Ινστιτούτου Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (International Institute for Educational Planning, IIEP) της UNESCO πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο ως μέρος του προγράμματος κατάρτισης και προκειμένου να μελετήσουν το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.

Ένα από τα βασικά στοιχεία του Ετήσιου Προγράμματος Εκπαίδευσης του Διεθνούς Ινστιτούτου, που ξεκίνησε τη δράση του το 1963, είναι η μελέτη επίσκεψης (study visit) που πραγματοποιούν οι εκπαιδευόμενοι σε διαφορετική χώρα κάθε χρόνο προκειμένου να μελετήσουν τη δομή, την οργάνωση και τα θέματα του εκάστοτε εκπαιδευτικού συστήματος.

1991, Διεθνές Έτος Αλφαριθμητισμού

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO Κύπρου στο πλαίσιο του «Διεθνούς Έτους Αλφαριθμητισμού» διοργάνωσε μεταξύ 23 και 28 Φεβρουαρίου 1991 διήμερο συνέδριο με θέμα «Κανένας Αναλφάβητος ως το 2000. Η Πρόκληση της Δεκαετίας». Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στο Αμφιθέατρο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου.

1991, Είκοσι χρόνια λειτουργίας των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου

Στο πλαίσιο του εορτασμού των είκοσι χρόνων λειτουργίας των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου πραγματοποιήθηκε κατά το διήμερο 24 ως 25 Απριλίου 1991, στο Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας, το καθιερωμένο διήμερο Παγκύπριο Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων. Την έναρξη των εργασιών του Συμποσίου με θέμα την «Κυπριακή Ζωή και Φύση» κήρυξε ο Υπουργός Παιδείας της Κύπρου κ. Χριστόφορος Χριστοφίδης, ο οποίος στην ομιλία του επαίνεσε τη συμβολή των σχολείων στην προώθηση των αρχών και ιδεών της UNESCO. Στο Συμπόσιο συμμετείχαν περρισσότεροι από διακόσιοι πενήντα σύνεδροι. Ανάμεσά τους ήταν και εξαμελής αντιπροσωπεία από την Ελλάδα.

1991, 26η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, Γαλλία

Ο Υπουργός Παιδείας της Κύπρου κ. Χριστόφορος Χριστοφίδης, κατά την προσφώνηση της Ολομέλειας της 26ης Συνόδου της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι από τις 15 Οκτωβρίου μέχρι τις 7 Νοεμβρίου 1991, έκανε αναφορά στις δραματικές εξελίξεις στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην αναζωογόνηση των ελπίδων για την απαρχή μιας νέας εποχής δημοκρατίας, ειρήνης και συνεργασίας. Ο Υπουργός σχολία-

σε την επιστροφή των ψηφιδωτών που είχαν κλαπεί από την εκκλησία της Παναγίας της Κανακαριάς στο κατεχόμενο χωριό Λυθράγκωμη στον νόμιμο δικαιούχο τους, την Εκκλησία της Κύπρου. Όπως τόνισε ο Υπουργός, η ευτυχής αυτή κατάληξη θα μπορούσε να αποτελέσει προηγούμενο για την UNESCO στην ενίσχυση των προσπαθειών της για αποφυγή και πάταξη του παράνομου εμπορίου πολιτιστικών θησαυρών.

1992, Έναρξη λειτουργίας του Πανεπιστημίου Κύπρου

Ο Οκτώβρης του 1992 αποτέλεσε σταθμό στην ιστορία της κυπριακής εκπαίδευσης, καθώς πραγματοποιήθηκαν τα επίσημα εγκαίνια της έναρξης λειτουργίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, το οποίο δέχθηκε τους πρώτους προπτυχιακούς φοιτητές του. Οι προσπάθειες τριάντα και πλέον χρόνων για τη δημιουργία στην Κύπρο του πρώτου πανεπιστημιακού ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες ρόλο διαδραμάτισε και η UNESCO, στέφθηκαν με επιτυχία.

1992, «Ημέρα της Κύπρου» στην UNESCO

Τον Οκτώβριο του 1992 εορτάστηκε στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι η «Ημέρα της Κύπρου», στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τα είκοσι χρόνια της Σύμβασης για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, (8 Ιουλίου μέχρι 8 Οκτωβρίου 1992).

Στην τελετή, που τελούσε υπό την αιγίδα του Μόνιμου Αντιπρόσωπου της Κύπρου στην UNESCO αείμνηστου Κωνσταντίνου Λεβέντη, ο Πρόεδρος του Κέντρου Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO Bernd von Droste εξήρε τη σημασία των κυπριακών μνημείων που είχαν συμπεριληφθεί στον Κατάλογο, υπογραμμίζοντας ότι η Κύπρος ήταν από τις πρώτες χώρες που υπέγραψε τη Σύμβαση. Η εκδήλωση περιλάμβανε διάλεξη με θέμα τα αρχαία μνημεία της Πάφου και τις τοιχογραφημένες βυζαντινές εκκλησίες του Τροόδου από τον δρα Δήμο Χρίστου, Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

1995, 28η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκε από τις 25 Οκτωβρίου ως τις 16 Νοεμβρίου 1995 η 28η Γενική Διάσκεψη της UNESCO στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι με τη συμμετοχή 184 κρατών-μελών. Η Υπουργός Παιδείας της Κύπρου κα Κλαίρη Αγγελίδου, η οποία ηγείτο της κυπριακής αντιπροσωπείας, σε κατ' ιδίαν συνάντηση που είχε με τον Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού Federico Mayor Zaragoza και στην οποία παρίστατο και ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύ-

προ στην UNESCO αείμνηστος Κωνσταντίνος Λεβέντης, τόνισε το σοβαρό πρόβλημα της στέρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των εγκλωβισμένων παιδιών στα κατεχόμενα, τη στέρηση του δικαιώματος της παιδείας, καθώς και την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού. Ο Γενικός Διευθυντής επέδειξε ιδιαίτερη ευαισθησία για τα θέματα αυτά και υποσχέθηκε πιο έντονη προσπάθεια εκ μέρους του Οργανισμού για την επίλυσή τους.

1998, Ο νεολιθικός οικισμός της Χοιροκοιτίας στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Κατά τη διάρκεια της 22ης τακτικής συνεδρίας της, που πραγματοποιήθηκε στην πόλη Κ्यοτο της Ιαπωνίας μεταξύ 30 Νοεμβρίου και 5 Δεκεμβρίου 1998, η Επιτροπή για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO αποφάσισε τη συμπερίληψη του Νεολιθικού Οικισμού της Χοιροκοιτίας στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Με την ευκαιρία και στο πλαίσιο των προσπαθειών της για περαιτέρω προβολή των μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της Κύπρου που είχαν εγγραφεί στον Κατάλογο, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, με χορηγία του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη και σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων, κυκλοφόρησε την έκδοση «Κατάλογος Κληρονομιάς UNESCO, Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου».

1998, Σαρανταπέντε χρόνια Εταιρικά Σχολεία UNESCO

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης σαρανταπέντε χρόνων λειτουργίας των Εταιρικών Σχολείων UNESCO και της συμπλήρωσης πενήντα χρόνων από την υπογραφή της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Λύκειο Αγίου Γεωργίου στη Λάρνακα διοργάνωσε μεταξύ 19 και 20 Μαρτίου 1998 το ετήσιο Παγκύπριο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO με θέμα «Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα».

1998, Διακυβερνητική Διάσκεψη της UNESCO για την πολιτιστική πολιτική και την ανάπτυξη, Σουηδία

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού δρ Ανδρέας Φυλακτού, σε παρέμβασή του στα πλαίσια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης της UNESCO για την Πολιτιστική Πολιτική και την Ανάπτυξη, που πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Στοκχόλμη μεταξύ 30 Μαρτίου και 2 Απριλίου 1998, υπογράμμισε μεταξύ άλλων ότι αποτελούσε υποχρέωση των κρα-

τών-μελών του Οργανισμού και της διεθνούς κοινότητας να προωθούν και να προστατεύουν τον πολιτισμό. Δήλωσε συγκεκριμένα ότι «κάθε έθνος, όσο μικρό κι αν είναι, έχει το δικαίωμα να συμβάλλει με τον δικό του μοναδικό τρόπο στην παγκόσμια πολιτιστική διαδικασία».

1998, Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για τα ανθρώπινα δικαιώματα Με την ευκαιρία της πεντηκοστής επετείου από την υπογραφή της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και ο Σύνδεσμος Ηνωμένων Εθνών Κύπρου διοργάνωσαν στις 9 Δεκεμβρίου 1998 στο Πανεπιστήμιο Κύπρου συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με τη συμμετοχή Κυπρίων και ξένων εμπειρογνομόνων. Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Υπουργού Εξωτερικών κ. Ιωάννη Κασουλίδη.

1998, Διεθνές συνέδριο της UNESCO «Η Ανώτερη Εκπαίδευση τον 21ο αιώνα. Όραμα και Πράξη»

Ο τότε Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού αείμνηστος Λυκούργος Κάππας συμμετέσχε στο Διεθνές Συνέδριο της UNESCO που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 5 και 9 Οκτωβρίου 1998 στο Παρίσι με θέμα την «Ανώτερη Εκπαίδευση τον 21ο αιώνα. Όραμα και Πράξη». Στην ομιλία του ο Υπουργός υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, τον υψηλό βαθμό προτεραιότητας που απέδιδε η Κυπριακή Κυβέρνηση στην ανώτερη εκπαίδευση, ενόψει των προκλήσεων του 21ου αιώνα και επεσήμανε τις προσπάθειες του κρατικού και ιδιωτικού τομέα για την παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εποχής και της οικονομίας.

1999, Εκπαιδευτικές ταινίες «Βυζαντινές Αρχαιότητες της Κύπρου»

Το 1999 ο Τομέας Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ετοίμασε σειρά εκπαιδευτικών ταινιών μικρής διάρκειας με τίτλο «Βυζαντινές αρχαιότητες της Κύπρου: Οι δέκα προστατευόμενες εκκλησίες από την UNESCO». Οι ταινίες αφορούσαν τις τοιχογραφημένες βυζαντινές εκκλησίες της περιοχής Τροόδους που είχαν συμπεριληφθεί στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

1999, Παγκόσμιο συνέδριο νεολαίας, Γαλλία

Στο κατώφλι του 2000 νέοι και νέες από εκατόν εβδομήντα πέντε χώρες συγκεντρώθηκαν στο Παρίσι μεταξύ 21 και 27 Οκτωβρίου 1999, για να παρακολου-

θήσουν το Παγκόσμιο Συνέδριο Νεολαίας που συνδιοργάνωσαν η UNESCO και το Γαλλικό Κοινοβούλιο. Σκοπός του Συνεδρίου ήταν η ετοιμασία και η υπογραφή της «Παγκόσμιας Διακήρυξης των Νέων για τον 21ο αιώνα».

Η Διακήρυξη περιλάμβανε θέματα που αφορούσαν τον πολιτισμό ειρήνης και την απουσία βίας, την εκπαίδευση, το περιβάλλον, την οικονομική ανέλιξη και την ανθρώπινη ανάπτυξη, την αλληλεγγύη, τον πολιτισμό, την επικοινωνία και τον διαπολιτισμικό διάλογο. Το τελικό κείμενο της Διακήρυξης εγκρίθηκε κατά τη διάρκεια πανηγυρικής συνεδρίας του Γαλλικού Κοινοβουλίου στις 24 Οκτωβρίου 1999, που είναι η Παγκόσμια Ημέρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

2000, 23ο Παγκύπριο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Στα πλαίσια των εορτασμών για τα τριαντάχρονα των Εταιρικών Σχολείων UNESCO, πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα 16 και 17 Μαρτίου 2000 στο Λανίτειο Λύκειο Α' το 23ο Παγκύπριο Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου με θέμα την «Επικοινωνία».

Κατά τη διάρκεια των εργασιών, τα μέλη του Δικτύου τίμησαν τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού δρα Ανδρέα Φυλακτού και τον Διευθυντή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δρα Άδωνι Κωνσταντινίδη (Πρόεδρο-Συντονιστή των Εταιρικών Σχολείων UNESCO) με την ευκαιρία της αφυπηρέτησής τους.

2001, 46η Διεθνής Διάσκεψη για την Εκπαίδευση, Ελβετία

Με τη συμμετοχή ογδόντα υπουργών πραγματοποιήθηκαν στην ελβετική πόλη Γενεύη, μεταξύ 5 και 8 Σεπτεμβρίου 2001, οι εργασίες της 46ης Διεθνούς Διάσκεψης για την Εκπαίδευση της UNESCO με θέμα «Εκπαίδευση για Όλους, Μαθαίνοντας να Ζούμε Μαζί». Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιος Ιωαννίδης, στην ομιλία του, αναφέρθηκε στις διαδικασίες και τις καινοτομίες που εισήχθησαν στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Έκανε αναφορά ιδιαίτερα στα μέτρα που λήφθηκαν για κοινωνική συνοχή, για την εκπαίδευση των μειονοτήτων και των μεταναστών, καθώς και στην εισαγωγή της διδασκαλίας δύο ξένων γλωσσών και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας στην εκπαίδευση.

2001, 31η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, Γαλλία

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιος Ιωαννίδης στην ομιλία

του ενώπιον της Ολομέλειας της Συνόδου της 31ης Γενικής Διάσκεψης της UNESCO που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 15 Οκτωβρίου και 3 Νοεμβρίου 2001 στο Παρίσι, εξέφρασε την εκτίμηση της Κύπρου για τις προσπάθειες που κατέβαλλε ο Οργανισμός για ειρήνη και ανθρώπινη ανάπτυξη σε μια περίοδο παγκοσμιοποίησης και μετέφερε την ολόψυχη συμπαράσταση της Κύπρου στα θύματα των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ.

2001, Υπουργική συνάντηση στρογγυλής τραπέζης για τη βιοηθική, Γαλλία

Στο πλαίσιο της 31ης Γενικής Διάσκεψης της UNESCO διεξήχθη μεταξύ 22 και 23 Οκτωβρίου 2001 στο Παρίσι Υπουργική Συνάντηση Στρογγυλής Τραπέζης με θέμα τη βιοηθική και τις διεθνείς επιπτώσεις της. Σκοπός της συνάντησης ήταν να καθοριστούν οι βασικές αρχές και η μεθοδολογία προώθησης θεμάτων βιοηθικής, καθώς και για να αναλάβει η UNESCO έναν πιο ενεργό ρόλο στην προώθηση αυτών των σοβαρών θεμάτων σε διεθνές επίπεδο.

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού δρ Πέτρος Καρεκλάς, σε παρεμβάσεις του στη Σύνοδο, τόνισε τη σημασία που απέδιδε η Κύπρος στον ρόλο της βιοηθικής και ενημέρωσε σχετικά με τις ενέργειες που γίνονταν για έγκριση, το συντομότερο, από το Κυπριακό Κοινοβούλιο νομοσχεδίων που είχαν ετοιμαστεί για κύρωση της *Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου αναφορικά με την εφαρμογή της Βιολογίας και της Ιατρικής*, όπως επίσης και για την απόφαση της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής Κύπρου το 2001.

2001, Η Εκκλησία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο Παλαιχώρι στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO

Κατά τη διάρκεια της 25ης τακτικής συνεδρίας της, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 11 και 16 Δεκεμβρίου 2001 στη φινλανδική πρωτεύουσα Ελσίνκι, η Επιτροπή για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO ενέκρινε τη συμπερίληψη της Εκκλησίας της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο Παλαιχώρι στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Με την εγγραφή της εκκλησίας της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ο αριθμός των εκκλησιών του Τροόδους που έχουν συμπεριληφθεί στον Κατάλογο ανέρχεται στις δέκα.

2001, Ευρωπαϊκό Συνέδριο Συνδέσμων και Ομίλων UNESCO

Η Κυπριακή Ομοσπονδία Συνδέσμων, Ομίλων και Κέντρων για την UNESCO (CYFUCA) διοργάνωσε, μεταξύ 19 και 25 Νοεμβρίου 2001 στη Λεμεσό, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Ευρωπαϊκό Συνέδριο Συνδέσμων και Ομίλων UNESCO. Θέμα του Συνεδρίου ήταν «Ο Διαπολιτισμικός Διάλογος και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στον 21ο αιώνα».

2003, Έκθεση φωτογραφίας «Παγκόσμια Κληρονομιά και η Ελληνική Παρουσία στο Αφγανιστάν κατά την Αρχαιότητα – Η Τέχνη της Γανδάρα»

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με την αντίστοιχη Ελληνική Επιτροπή διοργάνωσε έκθεση φωτογραφίας στην Καστελιώτισσα με θέμα την «Παγκόσμια Κληρονομιά και η Ελληνική Παρουσία στο Αφγανιστάν κατά την Αρχαιότητα – Η Τέχνη της Γανδάρα» (9 ως 29 Ιανουαρίου 2003).

Η έκθεση παρουσίαζε τον πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς του Αφγανιστάν, και ιδιαίτερα της γλυπτικής τέχνης στην περιοχή Γανδάρα, η οποία φέρει εμφανείς επιρροές από την ελληνική γλυπτική τεχνοτροπία της αρχαιότητας. Με την ευκαιρία, η Επιτροπή εξέδωσε σχετικό βιβλιάριο.

2004, Έκδοση Οδηγών Ενημέρωσης για την UNESCO

Ανταποκρινόμενη στο αίτημα πολλών ατόμων, κυρίως εκπαιδευτικών και νέων της Κύπρου, για πληροφοριακό υλικό για την UNESCO, στην ελληνική γλώσσα, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO ετοίμασε και εξέδωσε το 2004 τον συνοπτικό οδηγό ενημέρωσης με τίτλο «UNESCO: Τι είναι; Τι κάνει;», με πληροφορίες για τους στόχους, τη δομή και τη λειτουργία του Οργανισμού.

Επιπλέον, με σκοπό την ενίσχυση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των νέων της Κύπρου στα προγράμματα του Οργανισμού, το 2005 εξέδωσε τον «Φιλικό Οδηγό Νεολαίας της UNESCO». Και οι δύο εκδόσεις αποστάληκαν δωρεάν σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα Δημοτικής, Μέσης, Τεχνικής και Ανώτερης Εκπαίδευσης, καθώς και σε οργανισμούς και οργανώσεις νεολαίας.

2005, Εγκαθίδρυση Έδρας UNESCO στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Το 2005 εγκαθιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας η πρώτη Έδρα UNESCO στην Κύπρο με θέμα «Η Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμι-

κός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης» και διευθυντή της έδρας τον δρα Γιώργο Μαυροειδή. Η έδρα έθεσε στόχο την προώθηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, έρευνας, πληροφόρησης και τεκμηρίωσης στον τομέα της πολιτισμικής, γλωσσικής και θρησκευτικής ετερότητας και του διαπολιτισμικού διαλόγου για έναν πολιτισμό ειρήνης, σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Το Πρόγραμμα Εδρών UNITWIN/UNESCO καθιερώθηκε από τον Οργανισμό το 1992 με σκοπό την προώθηση της έρευνας καθώς και την κατάρτιση και ανάπτυξη προγραμμάτων στην Ανώτατη Εκπαίδευση μέσω της δημιουργίας πανεπιστημιακών δικτύων και της ενθάρρυνσης της διαπανεπιστημιακής συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο.

2005, Έκθεση φωτογραφίας «Η Γη από Ψηλά»

Το 2005 η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO έθεσε υπό την αιγίδα της την έκθεση φωτογραφίας του διάσημου Γάλλου φωτογράφου Yann Arthus-Bertrand, “The Earth from Above”, η οποία είχε ταξιδέψει σε πολλές πρωτεύουσες του κόσμου με τη στήριξη και χορηγία της UNESCO. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στην Πλατεία Ελευθερίας και στην Οδό Λήδρας από τις 16 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 20 Νοεμβρίου 2005 στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ «Τα Κύπρια».

2006, Έκδοση ημερολογίου 2006

Αξιοποιώντας το Αρχείο Παιδικής Τέχνης της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και σεβόμενη την αρχή της προώθησης της δημιουργικής και ελεύθερης καλλιτεχνικής έκφρασης των παιδιών, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO εξέδωσε το 2006 ημερολόγιο με ζωγραφιές μαθητών δημοτικών σχολείων της Κύπρου. Συναφείς με τις προτεραιότητες της UNESCO, οι θεματικές ενότητες των σχεδίων περιλάμβαναν την Εκπαίδευση, τον Αθλητισμό, τον Πολιτισμό Ειρήνης και το Περιβάλλον.

2006, Ευρω-Μεσογειακό Φόρουμ Νεολαίας της UNESCO

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με τον Τομέα Νεολαίας του Γραφείου Στρατηγικού Προγραμματισμού της UNESCO διοργάνωσε, μεταξύ 16 και 19 Νοεμβρίου 2006, στο συνεδριακό κέντρο στην Ακτή του Κυβερνήτη, το Ευρω-Μεσογειακό Φόρουμ Νεολαίας με θέμα «Οι Νέοι και ο Διάλογος μεταξύ Πολιτισμών και Ανθρώπων: Διαπολιτισμικός και Διαθρησκευτικός Διάλογος για τη Διασφάλιση της Ειρήνης». Σκοπός του Φόρουμ, στο οποίο έλαβαν

μέρος εκπρόσωποι από τριάντα τέσσερις χώρες της Ευρώπης, της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής ήταν η ανταλλαγή απόψεων για θέματα και προβλήματα που απασχολούν τους νέους σήμερα και η κατάθεση προτάσεων για την επίλυσή τους, μέσω πρωτοβουλιών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Κηρύσσοντας την έναρξη του Φόρουμ ο τότε Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού αείμνηστος Πεύκιος Γεωργιάδης αναφέρθηκε στο θέμα της παγκοσμιοποίησης και της εκδήλωσης βίας ανάμεσα στα κράτη, τονίζοντας τη συλλογική ανάγκη που προκύπτει για διαπολιτισμικό διάλογο. «Ο διάλογος προϋποθέτει αναγνώριση και αποδοχή της πολιτισμικής πολυμορφίας, καθώς και διαπλοκή των ατόμων, κοινωνικών ομάδων αλλά και των κρατών σε όλα τα επίπεδα» επισήμανε ο Υπουργός. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ πραγματοποιήθηκαν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και ξεναγήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Κύπρου, ενώ η φιλοξενία των συνέδρων έγινε σε αναπαλαιωμένους παραδοσιακούς ξενώνες αγροτουρισμού στην Τόχνη και την Καλαβασό.

2007, Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στο διαδίκτυο

Το 2007 η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO εγκαινίασε τη λειτουργία του δικού της ιστότοπου (www.unesco.org.cy) με σκοπό την άμεση και αποτελεσματική ενημέρωση του κοινού για θέματα που αφορούν στα προγράμματα και τις δραστηριότητες της Επιτροπής και της UNESCO. Η δημιουργία του ιστοτόπου χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Συμμετοχής της UNESCO. Ο ιστότοπος επανασχεδιάστηκε και εμπλουτίστηκε με νέες ενότητες και υλικό το 2012 και το 2015.

2007, Έκθεση ζωγραφικής «Εικαστικές Αναδρομές μέσα από το Βλέμμα των Παιδιών»

Κατόπιν της επαναδραστηριοποίησής του το 2006 ο Κυπριακός Οργανισμός Εκπαίδευσης μέσω των Τεχνών (ΚΟΕΤ) πραγματοποίησε υπό την αιγίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO την πρώτη του προγραμματισμένη εκδήλωση τον Μάρτιο του 2007 με τίτλο «Εικαστικές Αναδρομές μέσα από το Βλέμμα των Παιδιών». Η αναδρομική έκθεση ζωγραφικής έργων παιδιών από το αρχείο παιδικής τέχνης της Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού φιλοξενήθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ελληνικής Τράπεζας από τις 7 μέχρι τις 18 Μαρτίου 2007. Περιλάμβανε έργα Κύπριων μαθητών από το 1968 μέχρι και το 2007. Τα εγκαίνια της έκθεσης πραγματοποίησε η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ.

2007, Ημερίδα ενημέρωσης για τη Σύμβαση για την Προστασία της Ύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Γαλλία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με λειτουργό της στην Ενημερωτική Ημερίδα για τη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία της Ύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς που διοργάνωσε στις 28 Μαρτίου 2007 στο Παρίσι η Γαλλική Εθνική Επιτροπή UNESCO. Στόχος της ημερίδας στην οποία συμμετέσχαν εκπρόσωποι όλων των Εθνικών Επιτροπών της Ευρώπης ήταν η ενημέρωση από εμπειρογνώμονες και ακαδημαϊκούς για τους τρόπους προώθησης, εφαρμογής και υλοποίησης της Σύμβασης.

2007, Συνέδριο «Ίχνη της Ρωμαϊκής Πολιτείας στη Μεσόγειο», Ισπανία και Ιταλία

Το Κέντρο UNESCO της Βαλένθια, η Εθνική Επιτροπή UNESCO της Ισπανίας, μεταξύ 12 και 14 Μαρτίου 2007 στην ισπανική πόλη Βαλένθια, και το Δημοτικό Συμβούλιο της Ρώμης, μεταξύ 25 και 27 Μαρτίου 2007 στη Ρώμη, διοργάνωσαν συνέδριο με θέμα τα «Ίχνη της Ρωμαϊκής Πολιτείας στη Μεσόγειο». Στο συνέδριο συμμετέσχαν μεσογειακά κράτη-μέλη του Οργανισμού, που είχαν εγγράψει αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της ρωμαϊκής περιόδου στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Στο Συνέδριο εκπροσώπησαν την Κύπρο ο αρχαιολόγος δρ Δήμος Χρίστου, τέως Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων και η αρχαιολόγος δρ Μαρία Χατζηκωστή, Έφορος Μουσείων του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

2007, Ημερίδα ενημέρωσης για τον ρόλο και το έργο της UNESCO στη σύγχρονη εποχή

Με πρωτοβουλία της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO διοργανώθηκε στις 23 Μαρτίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου, ημερίδα ενημέρωσης για τον ρόλο και το έργο της UNESCO. Στην ομιλία του ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης Διευθυντής του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών της UNESCO Saturnino Muñoz Gomez ανέλυσε τη δομή, την οργάνωση και τις διαδικασίες λειτουργίας της UNESCO. Η ημερίδα διοργανώθηκε στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για ενίσχυση της παρουσίας του Οργανισμού στην Κύπρο και για διαφώτιση του κοινού, και ιδιαίτερα των νέων για τις δραστηριότητες της UNESCO.

2007, Περιφερειακό σεμινάριο για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στις Βαλκανικές Χώρες και στις Χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, Βουλγαρία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με εκπρόσωπό της στο Περιφερειακό Σεμινάριο για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά στις Βαλκανικές Χώρες και στις χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, που πραγματοποιήθηκε στο χωριό Arbanassi μεταξύ 15 και 21 Ιουνίου 2007. Το σεμινάριο αφορούσε στην καταγραφή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Λαογραφίας της Ακαδημίας Επιστημών της Βουλγαρίας, την Εθνική Επιτροπή για την UNESCO της Βουλγαρίας και το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία.

2007, 34η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκαν στην Έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι, κατά το διάστημα 16 Οκτωβρίου ως 3 Νοεμβρίου 2007, οι εργασίες της 34ης Γενικής Διάσκεψης της UNESCO. Προήδρευε ο Πρέσβης και Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον Οργανισμό κ. Πώργος Αναστασόπουλος.

Ο επικεφαλής της κυπριακής αντιπροσωπείας, τότε Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου αείμνηστος Άκης Κλεάνθους, στην ομιλία του προς την Ολομέλεια, αναφέρθηκε στις σημαντικές εξελίξεις που είχαν σημειωθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου και ενέπιπταν στον στόχο της κυπριακής κυβέρνησης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης έτσι ώστε η Κύπρος να καταστεί περιφερειακό κέντρο εκπαίδευσης και έρευνας. Ανάμεσα σε αυτές ήταν η ίδρυση και λειτουργία των πρώτων ιδιωτικών πανεπιστημίων, η λειτουργία Τεχνολογικού Πανεπιστημίου, καθώς και η ίδρυση του Κυπριακού Ινστιτούτου.

2008, Ντοκιμαντέρ «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO»

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO πραγματοποίησε την Τρίτη 29 Ιανουαρίου 2008 στην Καστελιώτισσα την πρώτη επίσημη προβολή του ντοκιμαντέρ «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO» (έρευνα, σενάριο και σκηνοθεσία της δρος Μάρως Θεοδοσιάδου). Επρόκειτο για μια παραγωγή της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος

Κύπρου με χορηγούς τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

Στην εκδήλωση απηύθυναν χαιρετισμό η Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO, κα Εντμέ Λεβέντη, η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ, η Διευθύντρια των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Γενική Γραμματέας της Επιτροπής, δρ Ελένη Νικήτα, ο Διευθυντής του Ιδρύματος Α. Γ., Λεβέντη δρ Βάσος Καραγιώργης και ο Γενικός Διευθυντής του ΡΙΚ, κ. Θέμης Θεμιστοκλέους.

2008, Συνέδριο για το Παγκόσμιο Έτος για τον Πλανήτη Γη 2008, Γαλλία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με εκπρόσωπό της στο Εναρκτήριο Συνέδριο για το Παγκόσμιο Έτος για τον Πλανήτη Γη 2008, που πραγματοποιήθηκε στην έδρα του οργανισμού στο Παρίσι μεταξύ 11 και 13 Φεβρουαρίου 2008. Στο πλαίσιο του συνεδρίου ερευνητές παρουσίασαν τα πορίσματα και τις εκτιμήσεις τους σε σχέση με το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

2008, Παγκύπριο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO με θέμα «Οι Πανανθρώπινες Αξίες μέσα από την Τέχνη»

Πραγματοποιήθηκε μεταξύ 12 και 13 Απριλίου 2008, στο Λανίτειο Λύκειο Α', το ετήσιο Παγκύπριο Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO με θέμα οι «Πανανθρώπινες Αξίες μέσα από την Τέχνη».

Με την ευκαιρία τιμήθηκαν για την πολυετή προσφορά τους στον θεσμό ο αείμνηστος Λυκούργος Κάππας, η κα Αγγελική Κοιλανιώτου, ο κ. Ιορδάνης Σοφοκλέους, η κα Λία Βίκερς και ο δρ Γιώργος Κιτρομηλίδης.

2008, Έκθεση φωτογραφίας «Ζωντανή Παράδοση: Εξερευνώντας την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά»

Από 15 Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Οκτωβρίου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκωσίας, παρουσίασε στους πεζόδρομους Λήδρας και Ονασαγόρου, την Έκθεση Παγκόσμιας Φωτογραφίας της UNESCO «Ζωντανή Παράδοση: Εξερευνώντας την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά». Τα εγκαίνια της έκθεσης τελέστηκαν από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού δρα Ανδρέα Δημητρίου στις 15 Σεπτεμβρίου στην αυλή του Δημοτικού Μεγάρου Λευκωσίας. Παράλληλα με την έκθεση πραγματοποιήθηκε έκθεση βιβλίου αφιερωμένη στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, επίδειξη παρασκευής χαλουμιού και αναβίωση παραδοσιακών κυπριακών χειροτεχνιών.

2008, Παγκόσμιο συνέδριο UNESCO με θέμα «Επιστροφή Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσής τους», Ελλάδα

Στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης στην Αθήνα πραγματοποιήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας παγκόσμιο συνέδριο με θέμα «Επιστροφή Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσής τους» μεταξύ 17 και 18 Μαρτίου 2008. Την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και το Τμήμα Αρχαιοτήτων εκπροσώπησε στη διοργάνωση η Έφορος Αρχαιοτήτων και μέλος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO δρ Μαρία Χατζηκωστή.

2008, Άτυπη συνάντηση Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ευρώπης, Ελβετία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στην Άτυπη Συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ευρώπης, που διοργανώθηκε από την Εθνική Επιτροπή UNESCO Ελβετίας στο Λουγκάνο μεταξύ 18 και 20 Απριλίου 2008. Θέμα της συνάντησης, στην οποία έλαβαν μέρος εκπρόσωποι από είκοσι Εθνικές Επιτροπές της Ευρώπης, ήταν οι τρόποι ενδυνάμωσης της μεταξύ τους συνεργασίας για την προώθηση των σκοπών και προγραμμάτων του Οργανισμού.

2008, 15η Διάσκεψη Εθνικών Επιτροπών UNESCO της Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής, της Ολλανδίας και του Βελγίου

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στη 15η Διάσκεψη των Εθνικών Επιτροπών Ευρώπης και Βορείου Αμερικής, η οποία συνδυάστηκε με τη διαδικασία Διαβούλευσης των Εθνικών Επιτροπών με τον Γενικό Διευθυντή της UNESCO για την ετοιμασία του προκαταρκτικού Προϋπολογισμού και Προγράμματος του Οργανισμού για τη διετία 2010–2011.

Η συνάντηση διοργανώθηκε από τις Εθνικές Επιτροπές UNESCO Ολλανδίας, Φλάνδρας και Λουξεμβούργου και πραγματοποιήθηκε μεταξύ 31 Μαΐου και 4 Ιουνίου 2008 στη Χάγη και στην Αμβέρσα. Κατά τη διάρκειά της ανταλλάγησαν απόψεις μεταξύ των Εθνικών Επιτροπών τόσο για θέματα σχετικά με τις δραστηριότητες και τον τρόπο λειτουργίας τους όσο και τις προτεραιότητες που είχε θέσει ο Οργανισμός για την περίοδο 2008 – 2013 και για το πρόγραμμα της διετίας 2010-2011.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετείχε ενεργά στη διαδικασία με καίριες επισημάνσεις και εισηγήσεις για όλα τα προγράμματα του Οργανισμού. Ιδιαίτερα εποικοδομητική υπήρξε η συμβολή της δρος Ελένης Νικήτα,

Γενικής Γραμματέως της Επιτροπής, στη συζήτηση για τον Πολιτισμό. Η δρ Νικήτα αναφέρθηκε στη σημασία και την ανάγκη ενδυνάμωσης της παρουσίας της τέχνης στην εκπαίδευση, ως ενός σημαντικού μέσου για την ενίσχυση της ποιότητας στην εκπαίδευση και κατ' επέκταση για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος «Εκπαίδευση για Όλους» και στην ανάγκη για προώθηση ενός παραπλήσιου προγράμματος με τίτλο «Πολιτισμός για Όλους».

2008, Η Κύπρος μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν για την ανάδειξη δώδεκα νέων μελών στη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO κατά τη διάρκεια της 2ης Συνόδου της μεταξύ 16 και 19 Ιουνίου 2008, η Κύπρος εξελέγη μέλος και κλήθηκε να επιτελέσει σημαντικό ρόλο για τη διαφύλαξη και προστασία της παγκόσμιας άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Η πρέσβειρα της Κύπρου στον οργανισμό κα Εντμέ Λεβέντη διαβεβαίωσε ότι η Κύπρος θα συνέβαλλε στην επίτευξη των στόχων της Διακυβερνητικής Επιτροπής.

2008, 2οι Δελφικοί Αγώνες Νέων, Ρωσία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στήριξε την κυπριακή συμμετοχή στους 2ους Δελφικούς Αγώνες Νέων που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη Saraton της Ρωσίας μεταξύ 19 και 25 Σεπτεμβρίου 2008. Η κυπριακή συμμετοχή διακρίθηκε κερδίζοντας δύο μετάλλια, ένα χρυσό στη μαγειρική με τον σεφ Βαλεντίνο Μιχαήλ και ένα χάλκινο στο πιάνο, και συγκεκριμένα στην κατηγορία των εφήβων, με τον νεαρό πιανίστα Γιώργο Μαννούρη.

Οι Δελφικοί Αγώνες τελούσαν υπό την αιγίδα της UNESCO και είχαν τη στήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι εν λόγω αγώνες διοργανώνονται από τη Διεθνή Δελφική Επιτροπή στο πρότυπο των Ολυμπιακών Αγώνων και περιλαμβάνουν αγωνίσματα από όλο το φάσμα των κλασικών και σύγχρονων τεχνών, όπως είναι η μουσική, η όπερα, ο χορός, η ζωγραφική, το τραγούδι, η φωτογραφία, οι γραφικές τέχνες και η γαστρονομία. Στόχος των Αγώνων είναι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, η προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και η ενίσχυση των τεχνών και του πολιτισμού για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας κάθε λαού σε μια σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία.

2009, Οδηγός Μνημείων UNESCO

Σε επίσημη εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 9 Φεβρουαρίου 2009 στον εκθεσιακό χώρο «Σπηλιές» στο Πάρκο Ακρόπολης, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO παρουσίασε τον πρώτο ολοκληρωμένο Οδηγό σε έντυπη μορφή για τις αρχαιότητες και τα μνημεία της Κύπρου, τα οποία είναι καταχωρημένα στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Ο Οδηγός με τίτλο «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς» εκδόθηκε στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά. Διανεμήθηκε δωρεάν στο πλαίσιο μιας εκστρατείας γνωριμίας του κοινού με τον πολιτισμό και την ιστορία της Κύπρου. Η εν λόγω έκδοση συνέβαλε στον εμπλουτισμό των πηγών σχετικών με την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Χαιρετισμό στην παρουσίαση του Οδηγού απηύθυνε η Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Εντμέ Λεβέντη, καθώς και η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κα Ολυμπία Στυλιανού.

Στην ομιλία της η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ ανέφερε ότι η έκδοση του Οδηγού ήταν ο δεύτερος από τους τρεις άξονες που έχει θέσει η Επιτροπή για την προβολή των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων που περιλαμβάνονταν στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Ο πρώτος, όπως ανέφερε, υλοποιήθηκε το 2008 με τη δημιουργία και προβολή του ντοκιμαντέρ «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO» και ο τρίτος αφορούσε στη συστηματική υλοποίηση και προσφορά εκπαιδευτικών προγραμμάτων για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης με τη βοήθεια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

2009, Β΄ άτυπη συνάντηση του Προεδρείου Επιτροπής για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης, Φινλανδία

Η Β΄ Άτυπη Συνάντηση του Προεδρείου της Επιτροπής για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης (Σύμβαση της Χάγης, Δεύτερο Πρωτόκολλο) πραγματοποιήθηκε στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 2009 στη φινλανδική πρωτεύουσα Ελσίνκι. Στην εν λόγω συνάντηση, την Κύπρο εκπροσώπησαν η δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου από το Τμήμα Αρχαιοτήτων και η κα Ρένα Βραχίμη-Πετρίδου από τη Νομική Υπηρεσία.

Η Κύπρος είναι εκλεγμένο μέλος της πιο πάνω Επιτροπής από το 2006.

2009, Κυπριακή Αρχή Αντι-ντόπινγκ

Τον Μάιο του 2009 ιδρύθηκε η Κυπριακή Αρχή Αντι-ντόπινγκ (CY.A.D.A.) μετά την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του «Περί της Διεθνούς Σύμβασης (UNESCO) κατά του Ντόπινγκ στον Αθλητισμό» (Κυρωτικού) Νόμου. Η ίδρυση της Αρχής αποτέλεσε σημαντικό βήμα στην ανάπτυξη συντονισμένης δράσης με διαφορετικούς φορείς για την από κοινού αντιμετώπιση του ντόπινγκ στον κυπριακό αθλητισμό. Τα προγράμματα και οι πολιτικές που εφαρμόζει η Αρχή είναι σύμφωνα με την Κυπριακή νομοθεσία, τις διεθνείς Συμβάσεις και άλλες δεσμεύσεις που ανέλαβε η Κυπριακή Δημοκρατία. Σε αυτές περιλαμβάνονται η *Διεθνής Σύμβαση της UNESCO κατά του Ντόπινγκ στον Αθλητισμό*, η *Σύμβαση Αντι-Ντόπινγκ* του Συμβουλίου της Ευρώπης και το *Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης Αντι-Ντόπινγκ* του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2009, Παγκόσμιο Έτος Αστρονομίας

Στο πλαίσιο των εορτασμών για το Παγκόσμιο Έτος Αστρονομίας 2009 η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με το «Πλανητάριο Βέγας» συμμετέσχε στην 34η Κρατική Έκθεση Κύπρου, που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία μεταξύ 22 και 31 Μαΐου 2009. Το κοινό είχε την ευκαιρία να ενημερωθεί σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο για την επιστήμη της αστρονομίας και τη σημασία της μέσα από ειδικές εκθέσεις φωτογραφίας, παρουσιάσεις εργαλείων αστρονομίας και με διανομή ενημερωτικού υλικού.

2009, Διαγωνισμός συγγραφής και εικονογράφησης παιδικού παραμυθιού

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προκήρυξε το 2009 διαγωνισμό συγγραφής και εικονογράφησης παιδικού παραμυθιού με θέμα την Ισότητα των Φύλων. Ο διαγωνισμός απευθύνθηκε σε τρεις κατηγορίες μαθητών: σε μαθητές δημοτικής εκπαίδευσης, σε μαθητές μέσης/τεχνικής εκπαίδευσης και σε νέους συγγραφείς ηλικίας 18 ως 35 ετών. Σκοπός του διαγωνισμού, που πραγματοποιήθηκε με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Συμμετοχής της UNESCO, ήταν να εντοπιστούν οι τρόποι με τους οποίους οι μαθητές και οι νέοι αντιλαμβάνονταν και βίωναν τις έννοιες του φύλου και της ισότητας και να συμβάλει στη διαμόρφωση θετικών αντιλήψεων και συμπεριφορών.

Η Κριτική Επιτροπή απαρτιζόταν από εκπροσώπους της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, όπως και

ειδικούς ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, συγγραφείς και ακαδημαϊκούς. Σε κάθε κατηγορία δόθηκαν τρία βραβεία. Με τη στήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, το παραμύθι που έλαβε το πρώτο βραβείο σε κάθε κατηγορία εκδόθηκε στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα.

2009, Το Λευκαρίτικο Κέντημα στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Κατά την 4η Διάσκεψη της Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, που πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Άμπου Ντάμπι των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων μεταξύ 28 Σεπτεμβρίου και 2 Οκτωβρίου 2009, εγκρίθηκε ομόφωνα η εγγραφή του Λευκαρίτικου Κεντήματος στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Την Κύπρο στη συνάντηση εκπροσώπησαν η Διευθύντρια του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών δρ Άννα Λοϊζίδου-Pouradier Duteil, ο ερευνητής του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών δρ Ιωάννης Ιωνάς και η κα Φωτεινή Παναγή, Αναπληρώτρια Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO.

Στην ομιλία της η Διευθύντρια του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών ευχαρίστησε εκ μέρους της Κύπρου τόσο την επιτροπή αξιολόγησης για τη θετική έκθεση που υπέβαλε για την τέχνη του Λευκαρίτικου Κεντήματος όσο και τα κράτη-μέλη που συμμετείχαν στη Διάσκεψη και τα οποία υιοθέτησαν την εισήγηση της επιτροπής.

Η εγγραφή του Λευκαρίτικου Κεντήματος στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση για τη σημασία προστασίας και διάδοσης των παραδοσιακών χειροποίητων κατασκευών και ανέδειξε την επιτυχή ενσωμάτωση διαφορετικών πολιτιστικών επιρροών στο Λευκαρίτικο Κέντημα.

2009, Άτυπη συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ευρώπης και Βορείου Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στην άτυπη συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ευρώπης και Βορείου Αμερικής, που διοργάνωσε η Εθνική Επιτροπή UNESCO του Ηνωμένου Βασιλείου μεταξύ 4 και 6 Ιουλίου 2009 στην πόλη Cambridge. Κύριο θέμα της συνάντησης ήταν η διοργάνωση της επόμενης Διαβούλευσης του Γενικού Διευθυντή του Οργανισμού με τις Εθνικές Επιτροπές Ευρώπης και Βορείου Αμερικής που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2010 στο Λονδίνο.

2010, Το έργο «Κύτταρα-Χοιροκοιτία» στη συλλογή έργων τέχνης της UNESCO

Το μνημειακό έργο «Κύτταρα-Χοιροκοιτία» του Κύπριου καλλιτέχνη Θεόδουλου Γρηγορίου αποτελεί από τον Αύγουστο του 2010 μέρος της συλλογής έργων τέχνης της UNESCO και θα βρίσκεται μόνιμα αναρτημένο στην είσοδο του κτηρίου του Οργανισμού στο Παρίσι.

Τη μεταφορά και επίσημη παράδοση του έργου, το οποίο αποτελεί δωρεά της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τον Οργανισμό, συντόνισε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, σε συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου. Σύμφωνα με την άποψη της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής Έργων της UNESCO, το έργο αποτελεί έναν επιτυχημένο συνδυασμό σύγχρονων τεχνικών και ιστορικής έμπνευσης.

2010, Πενήντα χρόνια Διακυβερνητικής Ωκεανογραφικής Επιτροπής της UNESCO

Το Ωκεανογραφικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε στις 20 Οκτωβρίου 2010 ημερίδα αφιερωμένη στα πενήντα χρόνια της Διακυβερνητικής Ωκεανογραφικής Επιτροπής της UNESCO (IOC). Στόχος της ημερίδας ήταν η προβολή του ωκεανογραφικού έργου που επιτελείτο στην Κύπρο και στον κόσμο αλλά και η ευαισθητοποίηση του κοινού, των αρχών και της νέας γενιάς για τη σημασία των ωκεανογραφικών και θαλάσσιων επιστημών.

Η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO ιδρύθηκε το 1960 με στόχο την παγκόσμια συνεργασία και τον συντονισμό προγραμμάτων για την ανάπτυξη και διάδοση της επιστημονικής γνώσης και πληροφοριών σχετικών με τη φύση και τους ωκεάνιους πόρους.

2010, Τελετή εγκαθίδρυσης Έδρας UNESCO Πανεπιστημίου Κύπρου για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων

Πραγματοποιήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2010 στο Πανεπιστήμιο Κύπρου η τελετή εγκαθίδρυσης της Έδρας UNESCO για την Ισότητα και την Ενδυνάμωση των Φύλων του Πανεπιστημίου Κύπρου. Στόχος της Έδρας είναι μέσω του πολιτιστικά ποικίλου δικτύου συνεργασίας της να προτείνει και να εφαρμόσει ένα νέο πρότυπο στον τρόπο με τον οποίο τα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί της περιοχής μπορούν να εξεταστούν μέσω της προοπτικής του φύλου.

Οι εκδηλώσεις εγκαθίδρυσης περιλάμβαναν έκθεση από τις εικαστικούς Λία

Λαπίθη και Μαριάννα Καφαρίδου με τίτλο “Washing Up Ladies”. Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε ο τότε Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου καθηγητής Σταύρος Α. Ζένιος.

Η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι η δεύτερη Έδρα UNESCO που ιδρύεται στην Κύπρο. Η πρώτη Έδρα UNESCO εγκαθιδρύθηκε στο Πανεπιστημίο Λευκωσίας το 2005 με θέμα την «Πολιτισμική Ετερότητα και τον Διαπολιτισμικό Διάλογο για έναν Πολιτισμό Ειρήνης». Διευθύντρια της Έδρας είναι η καθηγήτρια και Πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου Μαίρη Κουτσελίνη.

2010, 1ο Παγκύπριο μαθητικό συνέδριο του περιβαλλοντικού προγράμματος της UNESCO SEMEP

Υπο την ευθύνη της Επιθεώρησης Φυσιογνωστικών, Βιολογίας και Γεωγραφίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού πραγματοποιήθηκε μεταξύ 23 και 24 Φεβρουαρίου 2010, στο περιβαλλοντικό κέντρο Πεδουλά, το 1ο Παγκύπριο Συνέδριο μαθητών του προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου (South Eastern Mediterranean Environment Project, SEMEP). Γενικό θέμα του συνεδρίου ήταν «Η Γεφύρωση της Κοινής Κληρονομιάς των Πολιτισμών σε Θέματα Κοινωνίας, Βιοποικιλότητας, Οικολογίας, Υγείας και Ιστορίας μέσω της Επιστήμης».

Το διεθνές πρόγραμμα SEMEP δημιουργήθηκε με ελληνική πρωτοβουλία το 1993 και με κύριο σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και του διαλόγου μεταξύ των χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας μέσω της προαγωγής της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της ενίσχυσης της σχέσης φυσικού περιβάλλοντος και κοινωνίας. Στο Πρόγραμμα συμμετείχαν σχολεία από την Αίγυπτο, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ιορδανία, το Ισραήλ, την Ιταλία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Μάλτα, την Παλαιστινιακή Αρχή, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και την Τουρκία.

2010, Περιφερειακή συνάντηση για την προστασία της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς, Τουρκία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με συνεργάτη εμπειρογνώμονα στην Περιφερειακή Συνάντηση για την Προστασία της Υποβρύχιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς που πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη μεταξύ 25 και 27 Οκτωβρίου 2010. Σκοπός της συνάντησης ήταν η ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων σχετικά με την εφαρμογή της *Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Υποθαλάσσιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς*.

2010, Έκθεση φωτογραφίας «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου και της Βουλγαρίας στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO»

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Βουλγαρίας στην Κύπρο διοργάνωσε μεταξύ 15 και 22 Νοεμβρίου 2010 έκθεση φωτογραφίας με θέμα «Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία της Κύπρου και της Βουλγαρίας στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO». Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο κτήριο των Πολιτιστικών Υπηρεσιών και εντάχθηκε στο πλαίσιο των εορτασμών για τα πενήντα χρόνια σύναψης διπλωματικών σχέσεων Κύπρου και Βουλγαρίας.

2011, Διεθνές Έτος Χημείας UNESCO

Στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Χημείας της UNESCO, η Παγκόσμια Ένωση Καθαρής και Εφαρμοσμένης Χημείας προκήρυξε το 2011 Διαγωνισμό Σχεδιασμού Γραμματοσήμου με θέμα “Chemistry as Cultural Enterprise”. Στον Διαγωνισμό συμμετέσχαν μαθητές από όλο τον κόσμο ανάλογα με την ηλικιακή τους κατηγορία. Στην ομάδα 15-18 ετών διακρίθηκαν οι μαθήτριες Μαρία Σταύρου, Κρίστια Σπύρου και Χρυσοβαλάντω Στυλιανού που έλαβαν το δεύτερο βραβείο.

2011, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

Στο πλαίσιο της Δεκαετίας της UNESCO για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη οι αλλαγές στα θέματα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) στα σχολεία της Κύπρου αποτέλεσαν σημαντική εξέλιξη για το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Αυτό προέκυψε μέσα από την εισαγωγή του Αναλυτικού Προγράμματος για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Το συγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί ενιαία και ενοποιημένα σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως δείγμα καλής πρακτικής διεθνώς.

2011, Διεθνής συνάντηση των εμβληματικών κοινοτήτων για τη Μεσογειακή Διατροφή, Ελλάδα

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στη Διεθνή Συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην πόλη Κορώνη μεταξύ 3 και 5 Ιουνίου 2011, με σκοπό την προώθηση της συμπερίληψης της Κύπρου στη διακρατική αίτη-

ση εγγραφής της Μεσογειακής Διατροφής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Η συνάντηση αυτή αποτελούσε συνέχεια της απόφασης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO το 2010 για εγγραφή της Μεσογειακής Διατροφής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο, με αντιπροσωπευτικές κοινότητες από την Ελλάδα, το Μαρόκο, την Ιταλία και την Ισπανία.

2011, Ετήσια συνάντηση των εθνικών συντονιστών του δικτύου SEMEP της UNESCO

Η ετήσια συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών του Δικτύου SEMEP της UNESCO (Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου) φιλοξενήθηκε για πρώτη φορά στην Κύπρο μεταξύ 17 και 20 Μαΐου 2011. Την ευθύνη της διοργάνωσης είχαν η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μέσω του Εθνικού Συντονιστή του Προγράμματος SEMEP στην Κύπρο δρος Κωνσταντίνου Φάνη. Στις εργασίες του συνεδρίου συμμετέχαν οι συντονιστές του Προγράμματος SEMEP από την Αίγυπτο, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ιορδανία, το Ισραήλ, την Ιταλία, την Κροατία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, την Τουρκία και την Παλαιστινιακή Αρχή, καθώς και καθηγητές από σχολεία-μέλη του Δικτύου SEMEP Κύπρου.

2011, 1ο Φόρουμ Νεολαίας των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Σλοβενία και Κροατία

Πραγματοποιήθηκε μεταξύ 21 και 23 Μαΐου 2011 στην κροατική πόλη Porec και μεταξύ 24 και 26 Μαΐου 2011 στις σλοβενικές πόλεις Škofja Loka και Ljubljana το 1ο Φόρουμ Νεολαίας των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με θέμα “World Heritage Education: Networking for a Better Common Future”.

Στην εναρκτήρια ομιλία της, η Γενική Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova, επισήμανε ότι ο καλύτερος τρόπος για τη διαφύλαξη και προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας είναι η εκπαίδευση των νέων σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς στις δύο συνδιοργανώτριες χώρες, να παρουσιάσουν τα μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της δικής τους χώρας και να παρακολουθήσουν συζητήσεις για την προστασία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς και τη σχέση μνημείων και φυσικού περιβάλλοντος και την αλληλεπίδρασή τους με την άυλη πολιτιστική κληρονο-

μία. Στη συνάντηση το Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου εκπροσώπησε ομάδα μαθητών και εκπαιδευτικών του ιδιωτικού σχολείου Heritage School της Λεμεσού.

2011, 6ο διεθνές σεμινάριο συντήρησης για νέους, Νορβηγία

Πραγματοποιήθηκε για έκτη συνεχή χρονιά μεταξύ 15 και 26 Αυγούστου 2011 στην πόλη Røros της Νορβηγίας σεμινάριο συντήρησης για νέους ηλικίας 16 ως 18 ετών, με σκοπό την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τη σημασία της παγκόσμιας κληρονομιάς και την ενεργό εμπλοκή τους στην προστασία και τη συντήρησή της. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες έλαβαν μέρος σε εργασίες αποκατάστασης διατηρητέων κτιρίων υπό την καθοδήγηση εμπειρογνομόνων και μέσα από ποικίλες δραστηριότητες ήρθαν σε επαφή με τις πολιτιστικές παραδόσεις τόσο της διοργανώτριας χώρας όσο και των υπόλοιπων συμμετεχόντων κρατών-μελών.

Στο σεμινάριο την Κύπρο εκπροσώπησε η μαθήτρια Νέλλη Μαραγκού από το Λύκειο Εθνάρχη Μακαρίου Γ' (μέλος του Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου).

2011, Συνέδριο «Ιστορία, Μνήμη και Διάλογος στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: Εξερευνώντας την Ταυτότητα των Εθνών», Ιταλία

Η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και Έφορος του Λεβέντειου Μουσείου κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ συμμετέσχε στο συνέδριο που διοργάνωσε το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία με θέμα «Ιστορία, Μνήμη και Διάλογος στη νοτιοανατολική Ευρώπη: Εξερευνώντας την ταυτότητα των Εθνών» μεταξύ 5 και 6 Οκτωβρίου 2011. Στόχος του συνεδρίου ήταν η ενίσχυση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ των μουσείων της περιοχής και ο προβληματισμός σχετικά με τις διαδικασίες δημιουργίας εθνικής ταυτότητας, οι κοινωνικές και πολιτιστικές μεταβολές, οι κοινές μνήμες μεταξύ των λαών της περιοχής και η δημιουργία ευρωπαϊκής ταυτότητας.

2011, Εγγραφή των τσιαππιστών στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Κατά τη διάρκεια της 6ης ετήσιας Συνόδου της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 22 και 29 Νοεμβρίου 2011 στο Bali της Ινδονησίας, αποφασίστηκε η συμπερίληψη δεκαεννιά νέων στοιχείων, μεταξύ των οποί-

ων και τα τσιαττιστά, στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Πρόκειται για τη δεύτερη εγγραφή της Κύπρου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο, μετά την εγγραφή του Λευκαρίτικου Κεντήματος το 2009. Τα τσιαττιστά, αυτοσχέδια ποιητικά δημιουργήματα στιγμιαίας έμπνευσης, αποτελούν ένα από τα πιο ζωντανά κομμάτια της κυπριακής λαϊκής ποιητικής δημιουργίας.

2012, Επανεκδοση και παρουσίαση βιβλίου «Μνημεία και Χώροι Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO»

Το 2012, στο πλαίσιο της συμπλήρωσης σαράντα χρόνων από την εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων και το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη προχώρησε στην επανεκδοση και παρουσίαση του βιβλίου «Μνημεία και Χώροι Παγκόσμιας Κληρονομιάς στην Κύπρο» (“World Heritage Sites in Cyprus”). Η παρουσίαση της έκδοσης πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 4 Μαΐου 2012 στην Καστελιώτισσα στη Λευκωσία.

2012, Έκδοση «Από την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Κύπρου

Το 2012 εκδόθηκε από το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών σε συνεργασία με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη η πρώτη ενδεικτική καταγραφή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου με τίτλο «Από την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Κύπρου» (Elements of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus). Η δίγλωσση έκδοση (ελληνικά και αγγλικά) βασίστηκε κυρίως στο υλικό του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

2012, Προβολή ντοκιμαντέρ «Το Λευκαρίτικο Κέντημα: Πριν Χαθούν οι Μνήμες»

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO χρηματοδότησε την παραγωγή του ντοκιμαντέρ με τίτλο «Το Λευκαρίτικο Κέντημα: Πριν χαθούν οι μνήμες» σε σενάριο-σκηνοθεσία Πασχάλη Παπαπέτρου. Το ντοκιμαντέρ επιχείρησε μια καταγραφή της μακρόχρονης ιστορίας του Λευκαρίτικου Κεντήματος μέσα από φωτογραφικό υλικό, αναφορές στον κυπριακό τύπο και συνεντεύξεις με κεντήτριες και κεντηματεμπόρους. Η επίση-

μη προβολή του ντοκιμαντέρ πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 28 Νοεμβρίου 2012 στην αίθουσα Cine Studio του Πανεπιστημίου Λευκωσίας σε συνεργασία με την Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

2012, Εκδήλωση «Παγκόσμια Κληρονομιά και Αειφόρος Ανάπτυξη: Ο Ρόλος των Τοπικών Κοινοτήτων»

Στις 17 Απριλίου 2012 το Τμήμα Αρχαιοτήτων με τη στήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO πραγματοποίησε στην Χοιροκοιτία εκδήλωση με τίτλο «Παγκόσμια Κληρονομιά και Αειφόρος Ανάπτυξη: Ο Ρόλος των Τοπικών Κοινοτήτων». Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλάμβανε την παρουσίαση του Διαχειριστικού Σχεδίου Χοιροκοιτίας που εκπονήθηκε με χρηματοδότηση του Προγράμματος Συμμετοχής της UNESCO.

2012, 6η ετήσια συνάντηση εμπειρογνομόνων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, Ελλάδα

Πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα μεταξύ 10 και 11 Μαΐου 2012 η 6η ετήσια συνάντηση εμπειρογνομόνων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Με θέμα την προώθηση ενός κοινού οράματος για την προστασία και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ευρώπη, στη συνάντηση συμμετέσχαν εκπρόσωποι από την Αρμενία, την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Κροατία, την Κύπρο, το Μαυροβούνιο, τη Ρουμανία, τη Σερβία και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Την Κύπρο εκπροσώπησε στη συνάντηση λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

2012, Διεθνές Συνέδριο Εθνικών Επιτροπών UNESCO για τον Ευρω-Αραβικό Διάλογο, Αυστρία

Με τη συμμετοχή δύο εκπροσώπων της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής, πραγματοποιήθηκε μεταξύ 31 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2012 στη Βιέννη Διεθνές Συνέδριο Εθνικών Επιτροπών UNESCO με θέμα “EuroArab Dialogue: Contribution to a New Humanism”.

Στην εναρκτήρια ομιλία της η Γενική Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova υπογράμμισε τη σημασία του ευρω-αραβικού διαλόγου για την προώθηση της ειρηνικής και αρμονικής συμβίωσης των ανθρώπων.

2012, Τελετή γνωστοποίησης της εγγραφής των τσιαττιστών στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Στις 8 Ιουνίου 2012, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και ο Δήμος Λάρνακας διοργάνωσαν στον κήπο του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Λάρνακας τελετή γνωστοποίησης της εγγραφής των τσιαττιστών στον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Στην εκδήλωση απηύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Λάρνακας κ. Ανδρέας Λουρουτζιάτης και ο Γενικός Γραμματέας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κ. Παύλος Παρασκευάς. Την ιστορική πορεία και τη σημασία των τσιαττιστών παρουσίασαν στους παρευρισκόμενους ο δημοσιογράφος και ερευνητής λαογραφίας κ. Γιώργος Σοφοκλέους και η δρ Άγγελ Νικολάου-Κονναρή, επίκουρη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και εμπειρογνώμονας για θέματα άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Η εκδήλωση περιλάμβανε παρουσίαση τσιαττιστών από λαϊκούς ποιητές και υπαιθρία έκθεση φωτογραφίας από διαγωνισμούς τσιαττιστών στο πλαίσιο της εορτής του Κατακλυσμού της Λάρνακας.

2012, Πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών Art Camp, Ανδόρα

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή συντόνισε τη συμμετοχή του κύπριου καλλιτέχνη Χάρη Πασπαλλή στο 3ο Πρόγραμμα Φιλοξενίας καλλιτεχνών Art Camp, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 9 και 22 Ιουλίου 2012 στην πόλη Ordino της Ανδόρας. Το πρόγραμμα, που εγκαινίασε το 2008 η Εθνική Επιτροπή UNESCO της Ανδόρας, παρείχε φιλοξενία σε τριάντα επτά καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο, με σκοπό τη συνεργασία και δημιουργία έργων, μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον, που στη συνέχεια θα εκτίθεντο σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις.

2012, Κοινοτικά Μέσα Επικοινωνίας και Τοπικές Αρχές

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του για ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα Κοινοτικά Μέσα Ενημέρωσης, το Κέντρο Κοινοτικών Μέσων Επικοινωνίας Κύπρου (CCMC) διοργάνωσε στις 11 Οκτωβρίου 2012 στη Λευκωσία, εκδήλωση με τίτλο «Για το Κοινό Καλό: Κοινοτικά Μέσα Επικοινωνίας και Τοπικές Αρχές». Κύριος ομιλητής στην εκδήλωση ήταν ο δρ Vinod Pavarala, κάτοχος της Έδρας UNESCO για τα Κοινοτικά Μέσα Ενημέρωσης στο Πανεπιστήμιο της Hyderabad της Ινδίας. Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξήχθη σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκωσίας. Την εκδήλωση στήριξαν επίσης η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και η Κυπριακή Πλατφόρμα ΜΚΟ για την Ανάπτυξη.

2012, 4ο Διεθνές Ευρω-Μεσογειακό συνέδριο για την πολιτιστική κληρονομιά

Υπό την αιγίδα της UNESCO, του Κέντρου Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (WHC), της Κυπριακής Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και με τη στήριξη του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και του Τμήματος Αρχαιοτήτων, πραγματοποιήθηκε μεταξύ 29 Οκτωβρίου και 3 Νοεμβρίου 2012 στη Λεμεσό, το 4ο Διεθνές Ευρω-Μεσογειακό Συνέδριο για την Πολιτιστική Κληρονομιά. Το Συνέδριο αποσκοπούσε, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας, την ενημέρωση, την ενθάρρυνση καινοτόμων ερευνών και εφαρμογών για την προστασία, διατήρηση και καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και του κόσμου.

2013, Εθνικό Πρότυπο για το Λευκαρίτικο Κέντημα

Το 2013 ο Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης, σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκάρων, τον Σύνδεσμο Προστασίας και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, τον Όμιλο Τουριστικών Επιχειρήσεων Λευκάρων, την Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας και την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, ανέλαβε το σημαντικό και επίπονο έργο της εκπόνησης του Εθνικού Προτύπου για το Λευκαρίτικο Κέντημα. Σκοπός του Προτύπου ήταν ο ορισμός του Λευκαρίτικου Κεντήματος με στόχο τη διατήρηση της παράδοσης και τη διάκριση του αυθεντικού χειροποίητου κεντήματος από άλλα είδη κεντήματος με τρόπο που να μην εμποδίζεται η δημιουργικότητα και να διατηρείται ο ζωντανός χαρακτήρας της παράδοσης αυτής.

Τον Οκτώβριο του 2015 ολοκληρώθηκε η μεγάλη αυτή προσπάθεια και το προσχέδιο του Προτύπου με τίτλο «Λευκαρίτικο Κέντημα – Χαρακτηριστικά, Τεχνική, Υλικά και Μέσα» αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Οργανισμού Τυποποίησης, σηματοδοτώντας την έναρξη της διαδικασίας Δημόσιας Κρίσης, κατά την οποία όλοι οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να υποβάλουν σχόλια επί του προσχεδίου του Προτύπου εντός δύο μηνών από τη δημοσίευσή του.

2013, Έκθεση «Imagining the Balkans, Ταυτότητες και Μνήμη στον μακρύ 19ο αιώνα»

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO προώθησε και στήριξε τη συμμετοχή του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας στην έκθεση «Imagining the

Balkans, Ταυτότητες και Μνήμη στον μακρύ 19ο αιώνα» που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του Περιφερειακού Γραφείου της UNESCO στη Βενετία στο πλαίσιο του προγράμματος “Culture: a Bridge to Development”.

Στόχος του προγράμματος και της έκθεσης ήταν η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ιστορικών μουσείων σε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης και η σκιαγράφηση της πορείας σύστασης και εξέλιξης των εθνικών κρατών της περιοχής κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Η έκθεση εγκαινιάστηκε τον Απρίλιο του 2013 στο Εθνικό Μουσείο Σλοβενίας, ενώ τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους μεταφέρθηκε στη Σερβία.

2013, 2ο Φόρουμ Νέων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Σερβία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στήριξε τη συμμετοχή νέων, μαθητών και συνοδών καθηγητών στο 2ο Φόρουμ Νέων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 6 και 11 Απριλίου 2013 στη σερβική πόλη Zajecar. Στόχος του Φόρουμ ήταν η ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για την ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών για την προστασία των μνημείων, τη μετάδοση των αξιών που αυτά συμβολίζουν, καθώς και τη δημιουργική προσέγγιση της ιστορίας τους.

2013, Διεθνής Ημέρα Μουσείων

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε στους εορτασμούς της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων κατά το 2013, στηρίζοντας μία σειρά δραστηριοτήτων του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου, με σκοπό την προβολή και τη βιωματική επαφή του κοινού με στοιχεία της κυπριακής παράδοσης. Σύνθημα των εκδηλώσεων ήταν «Να θυμηθούμε οι παλιοί, να μάθουμε οι νεότεροι, να χαρούμε και να δημιουργήσουμε». Σε αυτό το πλαίσιο, το Σάββατο 18 Μαΐου 2013, πραγματοποιήθηκαν ξεναγήσεις στις συλλογές του μουσείου, έκθεση έργων παιδιών, παραστάσεις θεάτρου σκιών, αφηγήσεις κυπριακών παραμυθιών και εργαστήρια κατασκευής φιγούρων θεάτρου σκιών, πιθκιαυλιού, αγγειοπλαστικής και κεντητικής με βελονάκι.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), στο πλαίσιο των προσπαθειών του για την ανάδειξη του ρόλου και της συμβολής των Μουσείων στην ανάπτυξη της κοινωνίας και του παγκόσμιου πολιτισμού καθιέρωσε από το 1977 τη 18η Μαΐου ως τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων. Κάθε χρόνο χιλιάδες μουσεία σε όλο τον κόσμο συμμετέχουν στους εορτασμούς, πραγματοποιώντας ξεναγήσεις, δράσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

2013, 7η ετήσια συνάντηση εμπειρογνομόνων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, Βουλγαρία

Πραγματοποιήθηκε στη Σόφια μεταξύ 27 και 28 Μαΐου 2013 η 7η ετήσια συνάντηση εμπειρογνομόνων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Η συνάντηση διοργανώθηκε από το Περιφερειακό Κέντρο για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία. Το πρόγραμμα περιλάμβανε συζήτηση των εθνικών πολιτικών για τον καταρτισμό μητρών άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, τη διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού με βιώσιμο τρόπο, τον ρόλο των τοπικών κοινοτήτων, την εκπαίδευση φορέων για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και τη συνεργασία για την προστασία στοιχείων που εντοπίζονται σε περισσότερα από ένα κράτη-μέλη της περιοχής. Την Κύπρο εκπροσώπησε στη συνάντηση λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

Το Περιφερειακό Κέντρο για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς εγκαινιάστηκε τον Φεβρουάριο 2012 από τη Γενική Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova, τον πρώην Υπουργό Πολιτισμού της Βουλγαρίας Vezhdi Rashidov και τον πρώην πρόεδρο της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών δρ Nikola Sabotinov. Τα κράτη-μέλη της νοτιοανατολικής Ευρώπης που συμμετέχουν στις δράσεις του Κέντρου είναι τα ακόλουθα: Αλβανία, Αρμενία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Μαυροβούνιο, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβενία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και Τουρκία.

2013, Εκπαιδευτικά προγράμματα ενάλιας αρχαιολογίας, Κροατία

Με τη στήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO η αρχαιολογική λειτουργός κα Μαρία Μιχαήλ και η αρχαιολόγος κα Μαρία Κτωρή συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την υποβρύχια αρχαιολογία και την ενάλια πολιτιστική κληρονομιά, που πραγματοποιήθηκαν στο Διεθνές Κέντρο Ενάλιας Αρχαιολογίας στην κροατική πόλη Zadar μεταξύ 3 και 16 Ιουνίου 2013 και 16 και 28 Σεπτεμβρίου 2013, αντίστοιχα.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Διεθνούς Κέντρου, επαναλαμβάνονται σε ετήσια βάση σε συνεργασία με το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία και περιλαμβάνουν θεωρητικά μαθήματα, πρακτική εξάσκηση και τελική εξέταση.

2013, Διεθνής θερινή κατασκήνωση νέων για την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της Κίνας, Κίνα

Πέντε μαθητές από την Κύπρο, με συνοδό την καθηγήτρια κα Πάολα Χατζηλαμπρή, συμμετέσχαν στη Διεθνή Θερινή Κατασκήνωση Νέων με θέμα την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά της Κίνας μεταξύ 17 και 23 Ιουλίου 2013 που διεξήχθη στην πόλη Suzhou. Την ευθύνη της διοργάνωσης είχε το World Heritage Institute of Training and Research for the Asia - Pacific Region, το οποίο λειτουργεί υπό την αιγίδα της UNESCO, με έδρα την πόλη Shanghai. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Κίνα οι μαθητές συμμετείχαν σε εργαστήρια σχετικά με θέματα παγκόσμιας κληρονομιάς και είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν πολιτιστικά μνημεία και χώρους, όπως το Σινικό Τείχος και η Απαγορευμένη Πόλη στο Πεκίνο.

2013, Διεθνές Συνέδριο “Global Ethics: Save the Planet Earth”, Καζακστάν

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με λειτουργό της στο Διεθνές Συνέδριο “Global Ethics: Save the Planet Earth” που πραγματοποιήθηκε από τις 22 ως τις 23 Αυγούστου 2013 στην πρωτεύουσα Αστανά του Καζακστάν. Κύριο θέμα του Συνεδρίου ήταν η προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της προώθησης μιας παγκόσμιας ηθικής, που θα βασιζόταν στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον διαπολιτισμικό διάλογο και την κοινωνική ισότητα. Το Συνέδριο διοργάνωσαν η Εθνική Επιτροπή για την UNESCO του Καζακστάν, ο Ισλαμικός Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός ISESCO, η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ομίλων, Κέντρων και Συλλόγων UNESCO, καθώς και η Εθνική Ομοσπονδία Ομίλων, Κέντρων και Συλλόγων UNESCO του Καζακστάν.

2013, Διεθνές Φόρουμ για την Ανακήρυξη της Διεθνούς Δεκαετίας για την Επαναπροσέγγιση των Πολιτισμών, Καζακστάν

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με λειτουργό της στο Διεθνές Φόρουμ για την Ανακήρυξη της Διεθνούς Δεκαετίας για την Επαναπροσέγγιση των Πολιτισμών (2013-2022) που πραγματοποιήθηκε στις 23 Αυγούστου 2013 στην πρωτεύουσα Αστανά του Καζακστάν. Κύριος στόχος της Δεκαετίας είναι η προώθηση, μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου και άλλων πρωτοβουλιών, της αμοιβαίας κατανόησης και του σεβασμού της διαφορετικότητας, των δικαιωμάτων και της ισότιμης θέσης των λαών.

Την έναρξη των εργασιών του Φόρουμ χαιρέτισαν με ομιλίες τους η Γενική Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova, ο Ύπατος Εκπρόσωπος του ΟΗΕ για τη Συμμαχία των Πολιτισμών Nassir Al-Nasser, ο πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής UNESCO του Καζακστάν, Πρόεδρος του Ισλαμικού Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού ISESCO και Δημάρχος της Αστανάς Imangali Tasmagambetov και ο Υπουργός Εξωτερικών της χώρας Erlan Idrissov.

2013, Πιλοτικό πρόγραμμα εκμάθησης Λευκαρίτικου κεντήματος

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης δέκα χρόνων από την επικύρωση της Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO έθεσε σε εφαρμογή μεταξύ 2 και 8 Σεπτεμβρίου 2013 επτάήμερο πιλοτικό πρόγραμμα επιτόπιας παραμονής και εκμάθησης του Λευκαρίτικου Κεντήματος. Η πρωτοβουλία πραγματοποιήθηκε με τη στήριξη του Δήμου Λευκάρων και στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας για την ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από την ανάγκη προβολής και διάσωσης των προφορικών παραδόσεων, κοινωνικών πρακτικών και χειροποίητων κατασκευών της Κύπρου. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, που φιλοξενήθηκε στα Λεύκαρα, έξι Κύπριοι καλλιτέχνες, αρχαιολόγοι, σχεδιαστές και εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ολοήμερα μαθήματα κεντητικής από έμπειρες κεντήτριες των Λευκάρων και να έρθουν σε ουσιαστική επαφή με το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η συγκεκριμένη παράδοση συνεχίζει να περνά από γενιά σε γενιά.

2013, Φόρουμ Ηγετών για το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα μετά το 2015, Γαλλία

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Κυριάκος Κενεβέζος συμμετέσχε στο Φόρουμ Ηγετών των κρατών-μελών της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2015, στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι και είχε θέμα την «Κινητοποίηση και Συνεισφορά της UNESCO στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα μετά το 2015, μέσω της Εκπαίδευσης, των Επιστημών, του Πολιτισμού, της Επικοινωνίας και της Πληροφόρησης». Σκοπός της συνάντησης ήταν η ανανέωση της δέσμευσης των κυβερνήσεων για την προώθηση συγκεκριμένων αναπτυξιακών στόχων, που υιοθετήθηκαν το 2000, καθώς πλησίαζε το χρονικό ορόσημο του 2015 για την Επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας.

2013, 8ο Φόρουμ Νεολαίας της UNESCO, Γαλλία

Υπό τον γενικό τίτλο «Νεολαία και Κοινωνική Ενσωμάτωση: Κοινωνική Συμμετοχή, Διάλογος και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων» πραγματοποιήθηκε μεταξύ 29 και 31 Οκτωβρίου 2013 το 8ο Φόρουμ Νεολαίας, στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, νέοι από όλο τον κόσμο είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν τη Στρατηγική της UNESCO για τη Νεολαία για την περίοδο 2014-2021 και να διαμορφώσουν συγκεκριμένες προτάσεις που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της 37ης Γενικής Διάσκεψης των κρατών-μελών του οργανισμού. Την Κύπρο εκπροσώπησε στο Φόρουμ η λειτουργός της μη κυβερνητικής οργάνωσης “Hope for Children” UNCRC Policy Center κα Rafaela Camassa.

2013, 37η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκε στην Έδρα της UNESCO στο Παρίσι η 37η Σύνοδος της Γενικής Διάσκεψης του Οργανισμού (5-20 Νοεμβρίου 2013) με τη συμμετοχή πέραν των 3.000 αντιπροσώπων των εκατόν ενενήντα πέντε κρατών-μελών, διεθνών οργανισμών, διακυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η 37η Σύνοδος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των μεγάλων μεταρρυθμίσεων που στόχευαν στην αναδιάρθρωση και την ενίσχυση του οργανισμού, ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματικός στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων σε θέματα ειρήνης και ανάπτυξης. Κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης η κα Irina Bokova επανεξελέγη στη θέση της Γενικής Διευθύντριας του Οργανισμού.

Στην ομιλία του προς την Ολομέλεια της Διάσκεψης ο επικεφαλής της Κυπριακής Αντιπροσωπείας, Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Κυριάκος Κεβεβέζος αναφέρθηκε στη διαχρονικότητα των αξιών της UNESCO και στις προσπάθειες της Κύπρου να προωθήσει αρχές όπως η ισότητα, η δικαιοσύνη, η κοινωνική συνοχή, η πολιτιστική πολυμορφία και η αιεφόρος ανάπτυξη.

2013, Συνέδριο για τον ευρω-αραβικό διάλογο, Πορτογαλία

Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας για την προώθηση του ευρω-αραβικού διαλόγου, η UNESCO σε συνεργασία με το MBI AL Jaber Foundation διοργάνωσε στην πόλη Algarve συνέδριο για τον Ευρω-Αραβικό Διάλογο μεταξύ 25 και 26 Νοεμβρίου 2013. Στόχος του Συνεδρίου με θέμα “Euro-Arab Dialogue: Our Commonly Shared Values” ήταν η καταπολέμηση των στερεοτύπων και η προώθηση της ανεκτικότητας και της κατανόησης μέσω της εκπαίδευσης σε

ολόκληρη την Ευρώπη και χώρες του Αραβικού Συνδέσμου. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, οι εμπειρογνώμονες συνεργάστηκαν για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού εγχειριδίου που αποσκοπούσε στην προβολή των κοινών αξιών και το οποίο μπορούσε να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση ως υλικό διδασκαλίας. Με τη στήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, την Κύπρο εκπροσώπησε στο Συνέδριο ο Διευθυντής του Ευρω-Αραβικού Κέντρου Νεανικής Μουσικής κ. Nenad Bogdanovic.

2013, Εκδήλωση Έδρας UNESCO Πανεπιστημίου Λευκωσίας αφιερωμένη στην κοινότητα των Αρμενίων

Στις 2 Δεκεμβρίου 2013 η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας διοργάνωσε εκδήλωση στο Cine Studio του Πανεπιστημίου Λευκωσίας αφιερωμένη στην κοινότητα των Αρμενίων της Κύπρου. Η εκδήλωση, η οποία έφερε τον τίτλο “Multicultural Cyprus: The Armenian Community”, ήταν μέρος μιας σειράς δράσεων που είχε προγραμματίσει η Έδρα και ήταν αφιερωμένες στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Κύπρου και τις διάφορες θρησκευτικές και εθνικές ομάδες και κοινότητες του νησιού. Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλάμβανε την προβολή της ταινίας «Οι Αρμένιοι της Κύπρου» και την παρουσίαση αρμένικων παραδοσιακών χορών από τα σύνολα SIPAN και Nanor.

2013, Η Μεσογειακή Διατροφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Στη διάρκεια της συνάντησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2 και 7 Δεκεμβρίου 2013 στην πρωτεύουσα Μπακού του Αζερμπαϊτζάν, εγκρίθηκε η αναγνώριση της Μεσογειακής Διατροφής ως αγαθού της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην αναθεωρημένη της μορφή, με την οποία διευρύνθηκε η ομάδα χωρών που την είχαν αρχικά προτείνει στην UNESCO το 2010.

Η διευρυμένη ομάδα αποτελείται από την Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαρόκο και Πορτογαλία. Οι χώρες που συμμετείχαν στην πολυεθνική αυτή εγγραφή χρησιμοποίησαν μια εμβληματική κοινότητα για την περιγραφή της Μεσογειακής Διατροφής στην επικράτειά τους. Η Κύπρος επέλεξε την κοινότητα του Αγρού.

Για την ετοιμασία του φακέλου υποψηφιότητας της Κύπρου συνεργάστηκαν η

Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO, η δρ Άγγελ Νικολάου-Κονναρή (ως εμπειρογνώμονας), οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και η Κοινότητα Αγρού. Η Μεσογειακή Διατροφή, η τρίτη στη σειρά εγγραφή της Κύπρου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο, αναφέρεται στο σύνολο των γνώσεων, εθίμων, συμβολισμών και παραδόσεων που συνδέονται με τη διαδικασία καλλιέργειας, παρασκευής και κατανάλωσης προϊόντων στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο.

2014, Έτος Κώστα Μόντη

Με την ευκαιρία του εορτασμού της εκατοστής επετείου από τη γέννηση του Κύπριου ποιητή Κώστα Μόντη η UNESCO, κατόπιν πρότασης της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής, αποφάσισε να ανακηρύξει το 2014 ως Έτος Κώστα Μόντη. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ίδρυμα «Κώστας Μόντης», το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, δήμοι, κοινότητες και άλλοι φορείς, συνεργάστηκαν για τη διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής του έργου του ποιητή, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Επίσης, με πρωτοβουλία της Επιτροπής, έργα του Κώστα Μόντη δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα της UNESCO, με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης στις 21 Μαρτίου.

2014, Σύσταση ειδικής επιτροπής για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου

Με εισήγηση της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο πρόταση για τον καταρτισμό ενός Εθνικού Μητρώου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου, με τρόπο που να διασφαλίζει την κατά το δυνατό ευρύτερη συμμετοχή κοινοτήτων και μη κυβερνητικών οργανώσεων στον εντοπισμό και την καταγραφή στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου. Κατόπιν έγκρισης της πρότασης συστάθηκε μια Ειδική Επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων και υπηρεσιών για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου (Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Τμήμα Αρχαιοτήτων, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO). Η εν λόγω Επιτροπή έχει την ευθύνη εξέτασης των αιτήσεων των κοινοτήτων για εγγραφή στοιχείων τόσο στο Εθνικό Μητρώο όσο και στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

2014, Ετήσια συνέλευση των κρατών-μελών του Περιφερειακού Κέντρου για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Βουλγαρία

Πραγματοποιήθηκε την 1η Απριλίου 2014 στην πρωτεύουσα Σόφια της Βουλγαρίας η ετήσια συνέλευση των κρατών-μελών του Περιφερειακού Κέντρου για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Σκοπός της συνάντησης ήταν ο απολογισμός των δραστηριοτήτων του Κέντρου για το 2013 και η έγκριση του προγράμματός του για το 2014. Η Κύπρος εκπροσωπήθηκε στη Συνέλευση για πρώτη φορά ως μέλος του Κέντρου με λειτουργό της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

2014, Συνάντηση εμπειρογνομένων για την προστασία και προώθηση της Μεσογειακής Διατροφής

Με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη και σε συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO και την Κοινότητα Αγρού, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε μεταξύ 28 και 29 Απριλίου 2014 στο χωριό Αγρός συνάντηση εμπειρογνομένων από τα αρμόδια Υπουργεία και τις εμβληματικές κοινότητες των κρατών που ενέγραψαν τη Μεσογειακή Διατροφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Σκοπός της συνάντησης ήταν η παρουσίαση υφιστάμενων δράσεων και καλών πρακτικών για την προστασία της Μεσογειακής Διατροφής, όπως επίσης και ο καθορισμός τρόπων αποτελεσματικού συντονισμού και ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των εμβληματικών κοινοτήτων και των κρατών-μελών που συμμετείχαν στην εγγραφή.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στον Αγρό, οι εικοσιπέντε περίπου εμπειρογνώμονες από Κροατία, Κύπρο, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν τοπικές βιοτεχνίες, να παρακολουθήσουν συναυλία παραδοσιακής μουσικής, να επισκεφθούν την εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στο Πελένδρι (μνημείο που ανήκει στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO) και να επισκεφθούν το Κέντρο Οίνου και Γαστρονομίας στο Βουνί.

2014, 8η Συνάντηση εμπειρογνομένων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στη νοτιοανατολική Ευρώπη

Πραγματοποιήθηκε μεταξύ 15 και 16 Μαΐου 2014, στη Λεμεσό, η 8η Συνάντηση Εμπειρογνομένων για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά στη Νοτιο-

οανατολική Ευρώπη με θέμα “Intangible Cultural Heritage and Education: Experiences, Good practices, Lessons learned”. Την ευθύνη της διοργάνωσης είχαν η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου και το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης οι εμπειρογνώμονες από την Αλβανία, Βουλγαρία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Ελλάδα, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Ουγγαρία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ρουμανία, Σερβία και Σλοβενία αντάλλαξαν απόψεις και καλές πρακτικές γύρω από την καταγραφή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, την εκπαίδευση και την επιμόρφωση νέων και ενηλίκων για την προστασία της, τον ρόλο και την εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων στην ανάδειξη και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον βιώσιμο πολιτιστικό τουρισμό. Παράλληλα με τις εργασίες του συνεδρίου, οι εμπειρογνώμονες συμμετέσχαν σε ένα πλούσιο πολιτιστικό πρόγραμμα που περιλάμβανε συναυλία του μουσικού σχήματος του πολιτιστικού ομίλου Αράδιππος, παρουσίαση της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος από μέλη του Συνδέσμου Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος, ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο του Κουρίου και Χορό Μεταμφιεσμένων που διοργάνωσε ο Δήμος Λεμεσού με την ευκαιρία της πραγματοποίησης του 34ου Συνεδρίου Ευρωπαϊκών Καρναβαλικών Πόλεων.

Οι ετήσιες συναντήσεις των εμπειρογνομόνων για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στη νοτιοανατολική Ευρώπη ξεκίνησαν το 2007, με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών της περιοχής για την εφαρμογή της *Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς*.

2014, 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο “Taste the Mediterranean”, Κροατία
Η Εθνική Επιτροπή UNESCO Κροατίας, το Υπουργείο Πολιτισμού της Κροατίας, ο Δήμος του Sibenik και ο Ιατρικός Σύνδεσμος Κροατίας διοργάνωσαν στην πόλη Sibenik το 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο “Taste the Mediterranean”, με την ευκαιρία της εγγραφής της Μεσογειακής Διατροφής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO κατά το διάστημα μεταξύ 29 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2014. Στόχος του Συνεδρίου ήταν η ανάδειξη της επιστημονικής, πολιτιστικής και κοινωνικής αξίας της Μεσογειακής Διατροφής μέσα από παρουσιάσεις ακαδημαϊκών και ερευνητών εγνωσμένου κύρους. Η Κύπρος με τη στήριξη από την Κυπριακή Επιτροπή UNESCO εκπροσωπήθηκε από την εμπειρογνώμονα δρα Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου.

2014, Πρώτοι Ευρωπαϊκοί Δελφικοί Αγώνες Νέων, Ρωσία

Πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 2 και 7 Μαΐου 2014 στην πόλη Volgograd οι πρώτοι Ευρωπαϊκοί Δελφικοί Αγώνες Νέων, με τη συμμετοχή 2.400 «αθλητών των τεχνών» από εξηνταπέντε χώρες και περιφέρειες της Ρωσίας. Η διοργάνωση τελούσε υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Δελφικής Επιτροπής και της Εθνικής Επιτροπής UNESCO της Ρωσίας. Στόχος των Αγώνων ήταν η προώθηση των πανανθρώπινων αξιών μέσω της τέχνης, η ενίσχυση της συνεργασίας και της κατανόησης μεταξύ των λαών και η καλλιέργεια πνεύματος ειρηνικής συνύπαρξης. Παράλληλα, δόθηκε η ευκαιρία σε ταλαντούχους νέους να διαγωνιστούν και να προβάλλουν τις ικανότητές τους σε διεθνές επίπεδο στις ακόλουθες κατηγορίες: πιάνο, βιολί, καλές τέχνες, μπαγιόν/ακορντεόν, σαξόφωνο, τραγούδι, παραδοσιακή μουσική, ποπ τραγούδι, παραδοσιακός χορός, σύγχρονος χορός, φωτογραφία, μαγειρική, σχέδιο μόδας, επιλογή μουσικής (DJ) και λαϊκές παραδοσιακές χειροτεχνίες. Η συμμετοχή της εννιαμελούς κυπριακής αποστολής πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία της Εθνικής Επιτροπής Δελφικών Αγώνων Κύπρου και της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και με τη στήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Η Εθνική Επιτροπή Δελφικών Αγώνων Κύπρου δημιουργήθηκε το 2011. Ανάμεσα στους βασικούς στόχους της Επιτροπής είναι η συνεργασία με το Διεθνές Δελφικό Κίνημα, η προβολή στην Κύπρο του κύρους των Δελφικών Αγώνων, η στήριξη κάθε δημιουργικής και εποικοδομητικής πρωτοβουλίας που αφορά στην τέχνη και την νεολαία, η εκπαίδευση των νέων γενιών στην τέχνη και η στήριξη ταλέντων στην υλοποίηση των δημιουργικών τους δεξιοτήτων.

2014, Επιμορφωτική ημερίδα για τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά
Πέραν των διακόσιων εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης συμμετέσχαν στην επιμορφωτική ημερίδα που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στις 21 Νοεμβρίου 2014 στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, με θέμα «Ο Ρόλος των Εκπαιδευτικών στην Πρόληψη και Αντιμετώπιση του Φαινομένου της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και Κακοποίησης Ανηλίκων». Η ημερίδα διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και εντασσόταν στο πλαίσιο της δράσης της Επιτροπής για προώθηση της εκστρατείας «Ένα στα Πέντε» (One in Five) του Συμβουλίου της Ευρώπης για Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Βίας ενάντια στα Παιδιά.

Στην εναρκτήρια ομιλία της, η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, κα Λουκία Λοϊζου-Χατζηγαβριήλ αναφέρθηκε με ιδιαίτερη ικανοποίηση στο γεγονός της ομόφωνης επικύρωσης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου της *Σύμβασης Λανζαρότε για την Προστασία των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Κακοποίηση, Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Παιδική Πορνογραφία* (13 Νοεμβρίου 2014). Η Πρόεδρος κάλεσε όλους τους παρευρισκόμενους να εργαστούν, ο καθένας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε από το 2013 στη Συντονιστική Επιτροπή Κύπρου για την προώθηση της Εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε» με κύριο σκοπό την κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης Λανζαρότε.

2014, Διαγωνισμός φωτογραφίας «Η Τέχνη της Μαγειρικής»

Το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής στο πλαίσιο της δράσης του για την καταγραφή, διαφύλαξη και προώθηση του γαστρονομικού πολιτισμού της Κύπρου και με την ευκαιρία της εγγραφής της Μεσογειακής Διατροφής στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO προκήρυξε τον Φεβρουάριο του 2014 διαγωνισμό φωτογραφίας με τίτλο «Η Τέχνη της Μαγειρικής: Απαθανατίζοντας τη Γαστρονομική Παράδοση της Κύπρου». Τον διαγωνισμό επιχορήγησε το Fulbright Cyprus Commission και στήριξαν η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Η τελετή βράβευσης πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 2014 στο Πάρκο Ακρόπολης στον Στρόβολο.

2014, Διαπεριφερειακή Συνάντηση Εθνικών Επιτροπών UNESCO, Καζακστάν

Με τη συμμετοχή εκπροσώπων από εκατόν τριάντα Εθνικές Επιτροπές UNESCO, από τις πέντε γεωγραφικές ομάδες της UNESCO, πραγματοποιήθηκε μεταξύ 22 και 24 Ιουλίου 2014 στην πρωτεύουσα Ασάνα του Καζακστάν η Διαπεριφερειακή Συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO. Η UNESCO εκπροσωπήθηκε στη συνάντηση από οκταμελή ομάδα υψηλόβαθμων αξιωματούχων της με επικεφαλής τον Eric Falt, Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή της UNESCO σε θέματα Διεθνών Σχέσεων. Οι συζητήσεις της συνάντησης, που πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά εκτός της έδρας του οργανισμού στο Παρίσι, επικεντρώθηκαν στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της UNESCO, των Περιφερειακών Γραφείων και των Εθνικών Επιτρο-

πών και στην αύξηση της προβολής της UNESCO στα κράτη-μέλη του Οργανισμού.

Η Γενική Διευθύντρια του Οργανισμού Irina Bokova σε βιντεοσκοπημένο μήνυμά της επεσήμανε μεταξύ άλλων ότι οι Εθνικές Επιτροπές ως βασικά μέλη της οικογένειας της UNESCO, έχουν ως κύρια αποστολή την ενίσχυση της δράσης του Οργανισμού και τη σύνδεσή του με τα οράματα και τις ανησυχίες των τοπικών κοινωνιών.

Την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO εκπροσώπησε στη συνάντηση λειτουργός της.

2014, Πρόγραμμα εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος

Δώδεκα εκπαιδευτικοί με εξειδίκευση στις εικαστικές τέχνες συμμετέσχαν στο πρόγραμμα εκμάθησης λευκαρίτικου κεντήματος που πραγματοποίησε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για δεύτερη συνεχή χρονιά στα Λεύκαρα μεταξύ 23 και 29 Αυγούστου 2014. Απώτερος στόχος της διοργάνωσης κατά το έτος αυτό ήταν η δημιουργία προτάσεων αξιοποίησης του Λευκαρίτικου Κεντήματος στο μάθημα των εικαστικών τεχνών. Η φιλοξενία και διαμονή των συμμετεχόντων έγινε σε συνεργασία με τις κεντήτριες-εκπαιδύτριες και τον Δήμο Λευκάρων.

2014, 3ο Διεθνές Φόρουμ μη κυβερνητικών οργανισμών για τον ρόλο των νέων στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, Βουλγαρία

Μεταξύ 28 και 30 Σεπτεμβρίου 2014 πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Σόφια και στην πόλη Sozopol της Βουλγαρίας, το 3ο Διεθνές Φόρουμ μη κυβερνητικών οργανισμών που συνεργάζονται με την UNESCO. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ με θέμα «Ο Ρόλος των Νέων στην Προστασία της Υλικής και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς», οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις γύρω από θέματα όπως η καλλιέργεια δεξιοτήτων των νέων, μέσω τυπικής και μη-τυπικής μάθησης, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι δράσεις ιδιωτικών και δημόσιων φορέων για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και συμμετοχής των νέων στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η προώθηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου και η δημιουργία θέσεων εργασίας, μέσω της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συντόνισε και στήριξε τη συμμετοχή

στο Φόρουμ του Αντιπροέδρου του Πολιτιστικού Χορευτικού Ομίλου «Διώνυσος» κ. Μιχάλη Λανίτη.

2014, Περιφερειακή συνάντηση για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, Κροατία

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της *Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς*, η UNESCO και η Κροατία διοργάνωσαν στο Διεθνές Κέντρο Ενάλιας Αρχαιολογίας στην πόλη Zadar περιφερειακή συνάντηση για εμπειρογνώμονες σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, από κράτη της νοτιοανατολικής Ευρώπης μεταξύ 30 Σεπτεμβρίου και 1 Οκτωβρίου 2014. Ο αρχαιολογικός λειτουργός του Τμήματος Αρχαιοτήτων dr Ευστάθιος Ράπτου εκπροσώπησε την Κύπρο στη συνάντηση.

2014, Συνέδριο «Κυπρίων Γεύσεις: Η Παραδοσιακή Διατροφή της Κύπρου στις Τοπικές Παραλλαγές της»

Με αφορμή τη συμπερίληψη της Κύπρου στην ομάδα κρατών που ενέγραψαν τη Μεσογειακή Διατροφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής διοργάνωσε μεταξύ 7 και 8 Νοεμβρίου 2014 στο Πανεπιστήμιο Κύπρου το Συνέδριο «Κυπρίων Γεύσεις: Η Παραδοσιακή Διατροφή της Κύπρου στις Τοπικές Παραλλαγές». Τη διοργάνωση του συνεδρίου στήριξαν μεταξύ άλλων το Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού και το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου. Βασικός στόχος του συνεδρίου ήταν η προώθηση της καταγραφής, μελέτης, προβολής και αξιοποίησης στοιχείων της παραδοσιακής διατροφής σύμφωνα με τις τρέχουσες ερευνητικές τάσεις, τις σύγχρονες προκλήσεις και τις μελλοντικές προοπτικές.

2014, Παγκόσμια συνδιάσκεψη για την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, Ιαπωνία

Η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη πραγματοποιήθηκε στην πόλη Nagoya της Ιαπωνίας, μεταξύ 10 και 12 Νοεμβρίου 2014, με τη συμμετοχή εκατόν είκοσι πέντε χωρών και την παρουσία ογδοντα εννέα υπουργών Παιδείας από όλο τον κόσμο. Στο πλαίσιο της Συνδιάσκεψης επαναβεβαιώθηκε ο ρόλος της UNESCO ως του καθοδηγητικού-συντονιστικού οργανισμού σε παγκόσμιο επίπεδο για την επίτευξη των στόχων του νέου

προγράμματος δράσης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κύπρος είχε σημαντική παρουσία στο σύνολο των εργασιών της συνδιάσκεψης με την κατάθεση γραπτών εισηγήσεων για τη διαμόρφωση της Διακήρυξης της Nagoya. Συμμετέσχε επίσης, μέσω του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού δρος Κώστα Καδή στη συζήτηση υψηλού επιπέδου ανάμεσα στους Υπουργούς Παιδείας αναφορικά με τις προκλήσεις και το μέλλον της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η Συνδιάσκεψη ολοκληρώθηκε με την ομόφωνη υιοθέτηση της διακήρυξης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η οποία έθεσε και επίσημα την έναρξη του Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης στην Εκπαίδευση με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη.

2014, 11η Συνάντηση της Διακυβερνητικής Ωκεανογραφικής Επιτροπής της UNESCO

Το Ωκεανογραφικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με την UNESCO και με τη στήριξη της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO διοργάνωσε μεταξύ 12 και 14 Νοεμβρίου 2014 στη Λευκωσία την 11η Συνάντηση της Διακυβερνητικής Ωκεανογραφικής Επιτροπής της UNESCO. Στη συνάντηση με θέμα την ανάπτυξη ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για κύματα παλιρροϊκών κυμάτων (τσουνάμι) στον βορειοανατολικό Ατλαντικό και τη Μεσόγειο, παρακολούθησαν περισσότεροι από εβδομήντα επιστήμονες και εκπρόσωποι Μεσογειακών και Ευρωπαϊκών χωρών, μεταξύ των οποίων και ο κ. Thorikild Aarup, επικεφαλής του Τομέα Τσουνάμι στην Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO.

Η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή (Intergovernmental Oceanographic Commission, IOC) της UNESCO ιδρύθηκε το 1960 με στόχο την προώθηση της διεθνούς και περιφερειακής συνεργασίας στην έρευνα και την προστασία των θαλασσών. Η Κύπρος είναι κράτος-μέλος της Επιτροπής από το 1977 και συμμετέσχε ενεργά σε διάφορα προγράμματα της Επιτροπής.

2014, Εκπαιδευτικό σεμινάριο συντήρησης κεραμικών αρχαιοτήτων, Αλβανία

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συντόνισε τη συμμετοχή του Συντηρητή Κεραμικών Αρχαιοτήτων στο Τμήμα Αρχαιοτήτων κ. Ηλία Κυριακίδη στο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Συντήρησης Κεραμικών Αρχαιοτήτων που πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα 17 ως 29 Νοεμβρίου 2014 στο Κέντρο Συντήρησης και Αποκατάστασης Μνημείων στην πρωτεύουσα Τίρανα της Αλβανίας.

2014, Ταυτόχρονα flashmobs σε πόλεις της Κύπρου για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τον Δεκέμβριο του 2014 το Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου, σε συνεργασία με τον μη κυβερνητικό οργανισμό *Νεολαία για Ανταλλαγή και Κατανόηση Κύπρου* (YEU Cyprus) συμμετέσχε στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σκοπός των ταυτόχρονων flashmobs (αστραπιαίες εμφανίσεις) που παρουσίασαν μαθητές των Εταιρικών Σχολείων σε κεντρικά εμπορικά σημεία της Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας ήταν η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης.

2014, Έκθεση «Τραύμα και Θεραπεία, Κυπριακή Αρχαιότητα και Σύγχρονη Τέχνη»

Ο οργανισμός *Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης – Πάφος 2017* και η Πολιτιστική Κίνηση *Ex Artis* διοργάνωσαν μεταξύ 10 Οκτωβρίου 2014 και 28 Φεβρουαρίου 2015 πρωτοποριακή έκθεση σύγχρονης τέχνης στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάφου, με τίτλο «Τραύμα και Θεραπεία, Κυπριακή Αρχαιότητα και Σύγχρονη Τέχνη». Η έκθεση, η οποία τελούσε υπό την αιγίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO ήταν εμπνευσμένη από τις μοναδικές στο είδος τους θεραπευτικές πήλινες θερμοφόρες, καθώς και από τα χειρουργικά εργαλεία της ρωμαϊκής εποχής, τα οποία εκτίθενται τα τελευταία χρόνια στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάφου.

2015, Πιλοτικό τοπικό αναπτυξιακό σχέδιο Κρασοχωριών Λεμεσού

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε με εκπρόσωπό της στην Επιτροπή Παρακολούθησης και Εφαρμογής του Πιλοτικού Τοπικού Αναπτυξιακού Σχεδίου Κρασοχωριών Λεμεσού και στην ειδική Ομάδα Εργασίας «Κοινωνία – Πολιτισμός». Το εν λόγω Σχέδιο συντονίστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (Υπουργείο Εσωτερικών) σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης στο πλαίσιο του προγράμματος “Local Development Pilot Projects: The Contribution of Heritage to Local and Regional Development”. Στο πλαίσιο της υλοποίησης των σκοπών του Σχεδίου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέσχε το 2015 σε σειρά δράσεων που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό την καταγραφή στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και σε ενημερωτικές ημερίδες για την κατάρτιση και την ανάπτυξη

δεξιοτήτων των κατοίκων της περιοχής σε θέματα, όπως η πολιτιστική διαχείριση και η χρηματοδότηση πρωτοβουλιών των τοπικών φορέων από κρατικά και ευρωπαϊκά κονδύλια.

2015, Εθνικός Κατάλογος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου

Τον Φεβρουάριο του 2015, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO ανακοίνωσε ότι δεχόταν αιτήσεις από δήμους, κοινότητες, συνδέσμους, μουσεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς για την εγγραφή στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου.

Σκοπός της δημιουργίας του Εθνικού Καταλόγου είναι η καταγραφή και διατήρηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, μέσα από μια δημοκρατική διαδικασία στην οποία εμπλέκονται κρατικές υπηρεσίες, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτιστικοί οργανισμοί και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς. Κατόπιν εξέτασης των αιτήσεων από Ειδική Επιτροπή, τα στοιχεία που πληρούν τα κριτήρια θα συμπεριλαμβάνονται στον Εθνικό Κατάλογο και ορισμένα θα προωθούνται για εγγραφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

Για σκοπούς ενημέρωσης των ενδιαφερομένων φορέων και ατόμων, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO πραγματοποίησε στις 14 Μαρτίου 2015 ενημερωτική συνάντηση με θέμα τη διαδικασία υποβολής αίτησης εγγραφής στοιχείων στον Κατάλογο, στο Κέντρο CUTing Edge του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

2015, Ιδρυτική συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Επιτροπών UNESCO, Γερμανία

Με τη συμμετοχή εκπροσώπων από τριαντατέσσερις Εθνικές Επιτροπές UNESCO ευρωπαϊκών χωρών πραγματοποιήθηκε μεταξύ 4 και 5 Φεβρουαρίου 2015 στη γερμανική πόλη Bonn η ιδρυτική συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Επιτροπών UNESCO. Στόχος του Δικτύου είναι η ενίσχυση του ρόλου της UNESCO σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ανταλλαγή εμπειρογνομosύνης και τεχνογνωσίας μεταξύ των Εθνικών Επιτροπών, καθώς και η από κοινού ανάληψη δραστηριοτήτων στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιστήμης, του πολιτισμού, της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της επικοινωνίας. Στη συνάντηση, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO εκπροσωπήθηκε από λειτουργό της.

2015, Περιφερειακή υπουργική διάσκεψη της UNESCO με θέμα «Η Εκπαίδευση μετά το 2015», Γαλλία

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού δρ Κώστας Καδής συμμετέσχε στην Περιφερειακή Υπουργική Διάσκεψη της UNESCO που διεξήχθη στις 19 και 20 Φεβρουαρίου 2015 στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι με θέμα «Η Εκπαίδευση μετά το 2015». Στο κοινό ανακοινωθέν της Διάσκεψης τονίστηκε η δέσμευση όλων για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων αναφορικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα και η ανάγκη για ενίσχυση της συνάφειας των προγραμμάτων σπουδών και των σχολικών βιβλίων, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες για προσφορά γνώσης και δεξιοτήτων που απαιτεί η αγορά εργασίας. Συμφωνήθηκε, επίσης, η προώθηση μέτρων για δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, από την προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση μέχρι και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι διαβουλεύσεις για την Εκπαίδευση μετά το 2015 κορυφώθηκαν στο Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση που διεξήχθη μεταξύ 19 και 22 Μαΐου 2015 στο Incheon της Κορέας. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ εγκρίθηκε η «Διακήρυξη του Incheon», ένα φιλόδοξο όραμα για την εκπαίδευση που προσβλέπει εντός των επόμενων δεκαπέντε χρόνων σε μια χωρίς αποκλεισμούς, δίκαιη και ποιοτική εκπαίδευση για όλους.

2015, Ετήσια Γενική Συνέλευση του Περιφερειακού Κέντρου για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη νοτιοανατολική Ευρώπη, Βουλγαρία

Η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από λειτουργό της στην ετήσια Γενική Συνέλευση του Περιφερειακού Κέντρου για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη νοτιοανατολική Ευρώπη που διεξήχθη στις 10 Μαρτίου 2015 στην πρωτεύουσα Σόφια της Βουλγαρίας. Στη Συνάντηση συμμετέσχαν εκπρόσωποι των δεκατριών κρατών-μελών του Κέντρου.

2015, Συμπλήρωση δέκα χρόνων λειτουργίας της Έδρα UNESCO στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας με την ευκαιρία της συμπλήρωσης δέκα χρόνων λειτουργίας διοργάνωσε στις 28 Μαΐου 2015 μεγάλη εκδήλωση στο ανοικτό αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου Λευκωσίας με τίτλο «Η Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης». Η εκδήλωση περιλάμβανε μουσικοχορευτικό πρόγραμ-

μα με πολυεθνικές συμμετοχές, έκθεση φωτογραφίας και φιλμάκι με υλικό της Έδρας από το έτος ίδρυσής της μέχρι σήμερα.

2015, Συνέδριο για την πνευματική ιδιοκτησία και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, Βουλγαρία

Στις 23 και 24 Απριλίου 2015 πραγματοποιήθηκε συνέδριο στην πρωτεύουσα Σόφια της Βουλγαρίας με θέμα «Πνευματική Ιδιοκτησία, Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και Παραδοσιακή Ιατρική στο πλαίσιο των Πολιτικών για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης». Το συνέδριο διοργάνωσε το Περιφερειακό Κέντρο για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και σε αυτό συμμετέσχαν εκπρόσωποι από δεκατρείς χώρες. Στο συνέδριο έλαβε μέρος και η Κύπρος με εκπρόσωπό της.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου εκπρόσωποι του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Πνευματική Ιδιοκτησία (World Intellectual Property Organization, WIPO) και της UNESCO παρουσίασαν θέματα σχετικά με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, της παραδοσιακής γνώσης και των παραδοσιακών πολιτιστικών εκφράσεων και την εμπορική αξιοποίηση προϊόντων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

2015, 3ο Παγκόσμιο Φόρουμ για τον διαπολιτισμικό διάλογο, Αζερμπαϊτζάν

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κα Αίγλη Παντελάκη, εκπροσωπώντας τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, συμμετέσχε στο 3ο Παγκόσμιο Φόρουμ για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο, που πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα Μπακού του Αζερμπαϊτζάν από τις 18 μέχρι τις 19 Μαΐου 2015. Το Φόρουμ, που είχε ως θέμα τον διαπολιτισμικό διάλογο και τη βιώσιμη ανάπτυξη, πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την UNESCO, τη Συμμαχία των Πολιτισμών και άλλους διεθνείς οργανισμούς, και εστίαζε στις προκλήσεις που αναφύονται σε σχέση με θέματα ασφάλειας, διαθρησκευτικού διαλόγου και ενίσχυσης των σχέσεων του Πολιτισμού με την Παιδεία.

Στις εισηγήσεις που κατέθεσε η κα Παντελάκη περιλαμβάνονταν θέματα διατύπωσης ξεκάθαρης πολιτιστικής πολιτικής με συγκεκριμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους, οι οποίοι συσχέτιζαν τα ζητήματα ανάπτυξης με τα ζητήματα πολιτισμού, έτσι ώστε να προωθηθεί η αμοιβαία κατανόηση και αλληλεγγύη μεταξύ των λαών. Στο Φόρουμ την κα Παντελάκη συνόδευσε η καθ' ύλην αρμόδια μορφωτική λειτουργός των Πολιτιστικών Υπηρεσιών δρ Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους.

2015, Τεχνική Σύσκεψη των Εθνικών Επιτροπών UNESCO με θέμα «Παγκόσμια Γεωπάρκα της UNESCO», Πορτογαλία

Πραγματοποιήθηκε στις 22 και στις 23 Μαΐου 2015 στην πόλη Αrouca της Πορτογαλίας, η Τεχνική Σύσκεψη των Εθνικών Επιτροπών UNESCO με θέμα «Παγκόσμια Γεωπάρκα της UNESCO». Στη συνάντηση συμμετέσχαν εκπρόσωποι των Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO (από Βέλγιο, Γερμανία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Κύπρο, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία και Τουρκία), εκπρόσωποι Γεωλογικών Ινστιτούτων και Τμημάτων Γεωλογικής Επισκόπησης, εκπρόσωποι του Γεωπάρκου Αrouca, καθώς και ειδικοί εμπειρογνώμονες της UNESCO. Την Κύπρο στη συνάντηση εκπροσώπησε λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

Οι εργασίες της συνάντησης επικεντρώθηκαν σε ζητήματα που αφορούσαν τον αναβαθμισμένο ρόλο των Εθνικών Επιτροπών UNESCO κατά τη διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων ένταξης νέων μελών στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων, στην ενίσχυση της συνεργασίας των Επιτροπών με το Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων και στην πρόταση για αλλαγή του υφιστάμενου Διεθνούς Προγράμματος Γεωεπιστημών σε ένα Διεθνές Πρόγραμμα Γεωεπιστημών και Γεωπάρκων (IGGP) που θα τεθεί προς ψήφιση στην 38η Γενική Διάσκεψη του Οργανισμού.

2015, Βιβλιοθήκη Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2015, μετά από πολύμηνες εργασίες, η καταγραφή και ταξινόμηση των βιβλίων και περιοδικών της Βιβλιοθήκης της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO. Η συλλογή περιλαμβάνει μέχρι στιγμής 1.100 τίτλους βιβλίων και περιοδικών και τα θεματικά αντικείμενα που καλύπτουν σχετίζονται με τις βασικές δράσεις της UNESCO στους τομείς της Εκπαίδευσης, του Πολιτισμού, των Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, των Φυσικών Επιστημών, και της Επικοινωνίας και Πληροφόρησης. Πρωταρχική αποστολή της Βιβλιοθήκης είναι η εξυπηρέτηση των αναγκών μάθησης και πληροφόρησης των αρμόδιων φορέων για τις δραστηριότητες και τα προγράμματα της UNESCO, ώστε η Κύπρος να επωφελείται από αυτά, και των αναγκών ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού για ό,τι αφορά στην UNESCO. Η Βιβλιοθήκη είναι ανοικτή στο κοινό τις μέρες και ώρες λειτουργίας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO. Το υλικό της Βιβλιοθήκης είναι διαθέσιμο μόνο για επιτόπια χρήση.

2015, Δράσεις επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών

Τον Ιούνιο του 2015 η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε δύο συναντήσεις με σκοπό την επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση ατόμων, που εργάζονται ή έρχονται σε επαφή στον επαγγελματικό τους χώρο με παιδιά, σχετικά με το ζήτημα της έγκαιρης διάγνωσης και, κυρίως, με την ανάγκη πρόληψης του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν με τη στήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη.

Συγκεκριμένα, στις 6 Ιουνίου 2015, σε συνεργασία με την Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας η Επιτροπή διοργάνωσε επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα τη «Δημιουργία Ασφαλών Συνθηκών Διαμονής σε Μαθητικές και Θερινές Κατασκηνώσεις». Στις 8 Ιουνίου 2015, σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού, διοργάνωσε διάλεξη με θέμα «Ο Ρόλος των Αθλητικών Φορέων στην Πρόληψη και Αντιμετώπιση του Φαινομένου».

Και στις δύο συναντήσεις, που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πανευρωπαϊκής εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε» για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά, κεντρικός ομιλητής ήταν ο δρ Γιώργος Νικολαΐδης, Διευθυντής της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας (Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού) στην Ελλάδα και Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για θέματα κακοποίησης και παραμέλησης των παιδιών.

2015, 9η Συνάντηση εμπειρογνομόνων για την ύλη πολιτιστική κληρονομιά στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Ιταλία

Πραγματοποιήθηκε μεταξύ 18 και 19 Ιουνίου 2015 στο Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO στη Βενετία σε συνεργασία με το Περιφερειακό Κέντρο για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, η 9η Συνάντηση των Εμπειρογνομόνων για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης παρουσιάστηκαν οι κυριότερες δραστηριότητες για την εφαρμογή της *Σύμβασης για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς* που υλοποιήθηκαν τον τελευταίο χρόνο στα κράτη της περιοχής, ενώ μέσα από παραδείγματα, συζητήθηκαν συνέργειες και διαφοροποιήσεις μεταξύ των Συμβάσεων για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και τη *Σύμβαση για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων*. Την Κύπρο στη συνάντηση εκπροσώπησε λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

2015, Το Γεωπάρκο Τροόδους στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO

Το Γεωπάρκο Τροόδους συμπεριλήφθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, ως αναγνώριση της εξαιρετικής γεωλογικής του σημασίας, σε συνδυασμό με τα οικολογικά, ανθρωπολογικά και κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Η σχετική απόφαση ανακοινώθηκε κατά την τελετή λήξης των εργασιών του 4ου Συνεδρίου του Δικτύου Γεωπάρκων Ασίας-Ειρηνικού στην πόλη Totori της Ιαπωνίας από τον Γραμματέα του Διεθνούς Προγράμματος Γεωεπιστημών της UNESCO. Είχε προηγηθεί η απόφαση για ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδους στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γεωπάρκων κατά τη διάρκεια του 13ου Συνεδρίου του Ευρωπαϊκού Δικτύου Γεωπάρκων, που διεξήχθη μεταξύ 3 και 6 Σεπτεμβρίου στη Φινλανδία.

Η ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδους στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO αποτελεί μεγάλη επιτυχία, καθώς μέσω της ένταξης αναμένεται να προβληθεί περαιτέρω η ευρύτερη περιοχή του Τροόδους, που συμπεριλαμβάνει εκατόν δέκα χωριά, αναδεικνύοντας έτσι τη μοναδικότητα και τη σημαντικότητα της περιοχής, καθώς και την παγκόσμια γεωλογική κληρονομιά, τον πολιτισμό και την περιβαλλοντική αξία της περιοχής.

Η προσπάθεια για δημιουργία του Γεωπάρκου Τροόδους ξεκίνησε πριν από τέσσερα χρόνια στο πλαίσιο του Διασυννοριακού Προγράμματος Ελλάδας – Κύπρου «ΓΕΩΤΟΠΙΑ» αλλά και του προγράμματος “LEADER”, με συνεργασία του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης, του Τμήματος Δασών και της Αναπτυξιακής Εταιρείας Τροόδους.

2015, Θερινό Εργαστήρι για καλλιτέχνες και δημιουργούς

Στο πλαίσιο των δράσεων της για προβολή και διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε μεταξύ 3 και 6 Σεπτεμβρίου 2015 στα Λεύκαρα Θερινό Εργαστήρι για Καλλιτέχνες και Δημιουργούς, με τίτλο «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές. Αναζητώντας την Ανα-βίωση, την Ανα-ποίηση και την Μετα-τροπία των Δεδομένων της Πολιτιστικής Κληρονομιάς». Το πρόγραμμα πρόσφερε την ευκαιρία σε είκοσι καλλιτέχνες των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών την ευκαιρία τετραήμερης επιτόπιας παραμονής και συνεργασίας με κεντήτριες του Συνδέσμου Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος. Ανάμεσα στους στόχους της διοργάνωσης ήταν η δημιουργία ενός συνόλου πρωτότυπων έργων που αξιοποίησαν στοιχεία της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση της παράδοσης

αλλά και στη διεύρυνση και μετατροπή της σε νέα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά αγαθά. Το πρόγραμμα του Εργαστηρίου περιλάμβανε ατομικά και ομαδικά μαθήματα, διαλέξεις και παρουσιάσεις, ξεναγήσεις σε θρησκευτικούς, πολιτιστικούς και εμπορικούς χώρους και κτήρια της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένου του τοπικού Μουσείου Παραδοσιακής Κεντητικής και Αργυροχοΐας.

2015, Διεθνές Φόρουμ για τη Μεσογειακή Διατροφή, Ιταλία

Στο πλαίσιο της διοργάνωσης EXPO Milan 2015, πραγματοποιήθηκε Φόρουμ Μεσογειακής Διατροφής στην ιταλική πόλη Μιλάνο στις 17 και 18 Σεπτεμβρίου 2015. Συμμετείχαν εκπρόσωποι των κρατών-μελών και των εμβληματικών κοινοτήτων που ενέγραψαν τη Μεσογειακή Διατροφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Η Κύπρος συμμετέσχε στη διοργάνωση με εκπροσώπους της Κοινότητας Αγρού, της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και με μία εμπειρογνώμονα για θέματα άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

2015, Ετήσια συνάντηση συντονιστών και εκπαιδευτικών Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου

Πραγματοποιήθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2015 στο Λανίτειο Λύκειο Λεμεσού η ετήσια συνάντηση των Συντονιστών και Εκπαιδευτικών του Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου με κύριο θέμα τον προγραμματισμό των δράσεων του Δικτύου για το σχολικό έτος 2015-2016. Έχοντας υπόψη την πολύ σημαντική για την Κύπρο συμπερίληψη του Γεωπάρκου Τροόδους στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων UNESCO, καθώς και τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η τυπική εκπαίδευση στην ανάδειξη της γεωλογικής, φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της εν λόγω περιοχής, αποφασίστηκε όπως η θεματική ενότητα εργασίας των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου για το 2015-2016 φέρει τον τίτλο «Παγκόσμιο Γεωπάρκο Τροόδους: Γεωλογική, Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά».

2015, 9ο Φόρουμ Νεολαίας της UNESCO, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκε μεταξύ 26 και 28 Οκτωβρίου 2015 στην έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι το 9ο Φόρουμ Νεολαίας της UNESCO με θέμα «Οι Νέοι Πολίτες του Κόσμου για έναν Βιώσιμο Πλανήτη». Οι εργασίες του Φόρουμ αναπτύχθηκαν γύρω από τους στόχους της Στρατηγικής της UNESCO για τη Νεολαία για την προγραμματική περίοδο 2018-2021, εξετάζοντας θέματα όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες για αειφόρο ανάπτυξη, η ανάπτυξη ικα-

νοτήτων απασχολησιμότητας, η ποικιλομορφία και ο πολιτισμός της ειρήνης, τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, η ευαισθητοποίηση μέσω των μέσων ενημέρωσης σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την αξιοποίηση των παραδοσιακών γνώσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Την Κύπρο στο Φόρουμ εκπροσώπησε η κα Παναγιώτα Λιοπετρίτη.

2015, Ομαδική έκθεση «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές»

Στις 30 Οκτωβρίου 2015 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της ομαδικής έκθεσης με τίτλο «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές» στο Κέντρο Χειροτεχνίας των Λευκάρων. Η έκθεση παρουσίασε έργα των καλλιτεχνών που συμμετείχαν στο Θερινό Εργαστήρι που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στα Λεύκαρα (3 ως 6 Σεπτεμβρίου 2015) σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκάρων και τον Σύνδεσμο Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος. Σκοπός του Εργαστηρίου ήταν να δώσει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να συναντηθούν, να αλληλεπιδράσουν και να μάθουν κοντά σε κεντήτριες των Λευκάρων αλλά και να δημιουργήσουν στη συνέχεια ένα σύνολο πρωτότυπων έργων που θα αξιοποιούν στοιχεία της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος. Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κα Αίγλη Παντελάκη, η οποία συνεχάρη τους διοργανωτές και ιδιαίτερα τις κεντήτριες-εκπαιδευτριες και τους καλλιτέχνες για την πρωτότυπη αυτή έκθεση. Με σκοπό την καλύτερη προβολή και διάχυση της έκθεσης, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO κυκλοφόρησε Κατάλογο της έκθεσης.

2015, 38η Γενική Διάσκεψη των κρατών-μελών της UNESCO, Γαλλία

Στις 6 Νοεμβρίου 2015 ο επικεφαλής της αντιπροσωπείας της Κύπρου Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού δρ Κώστας Καδής, στην προσφώνησή του ενώπιον της ολομέλειας της 38ης Γενικής Διάσκεψης Διάσκεψης των κρατών-μελών της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι κατά το διάστημα 3 μέχρι 18 Νοεμβρίου 2015, αναφέρθηκε στη δέσμευση της Κύπρου για υλοποίηση των στόχων και του οράματος της UNESCO για τη διασφάλιση δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης για όλους. Επίσης, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στη διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη για επίλυση του κυπριακού προβλήματος, ο Υπουργός σημείωσε ότι η επίτευξη λύσης, όπως την οραματίζεται η Κυπριακή Κυβέρνηση, θα προωθήσει την ειρήνη

και την αειφόρο ανάπτυξη, όχι μόνο στην Κύπρο, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, σύμφωνα και με τις αρχές και τις αξίες που πρεσβεύει η ίδια η UNESCO.

Οκτώ νέες εγγραφές στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Σε δημοσιογραφική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο κτήριο των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στις 25 Νοεμβρίου 2015, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO ανακοίνωσε τη συμπερίληψη οκτώ νέων εγγραφών στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Οι νέες εγγραφές αφορούσαν την πιπίλα (είδος δαντέλας), τις πιττωτές δαντέλες και την αθηνίτικη ολόπλουμη δαντέλα, το καπουθιώτικο ψαθί, την τέχνη της καλαθοπλεκτικής και της ψαθοπλεκτικής, την τέχνη της ξερολιθιάς, τα αρκατένα κουλούρια, το Καρναβάλι της Λεμεσού και το Πανηγύρι του Κατακλυσμού.

Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής κ. Παύλος Παρασκευάς ανακοίνωσε την προκήρυξη του νέου κύκλου υποβολής αιτήσεων με σκοπό τον περαιτέρω εμπλουτισμό του Εθνικού Καταλόγου.

2015, 2ο Ευρω-Αραβικό Φόρουμ Μουσικής για Νέους

Κατά το διάστημα 4 ως 6 Δεκεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκε στη Λεμεσό, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Δεκαετίας για την Επαναπροσέγγιση των Πολιτισμών (2013-2022) το 2ο Ευρω-Αραβικό Φόρουμ Μουσικής για Νέους με θέμα «Η Μουσική ως Μέσο Πολιτιστικής Έκφρασης και Διαλόγου μεταξύ των Νέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Χωρών του Αραβικού Συνδέσμου. Από την Ιδέα στη Δράση: Οικοδομώντας το Πλαίσιο για Κοινές Πρωτοβουλίες». Το Φόρουμ διοργάνωσαν το Ευρω-Αραβικό Κέντρο Νεανικής Μουσικής σε συνεργασία με την Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή και την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO.

2015, Η Κύπρος μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Προστασία Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης

Στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν για την ανάδειξη δώδεκα νέων μελών στη Διακυβερνητική Επιτροπή του Δευτέρου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Χάγης για την Προστασία Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης κατά τη διάρκεια της 10ης Συνόδου της Επιτροπής (10-11 Δεκεμβρίου 2015) η Κύπρος εξελέγη μέλος για την περίοδο 2015-2019 και κλήθηκε

να συμβάλει ουσιαστικά στη σύνταξη των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή της Σύμβασης. Η Κύπρος διετέλεσε μέλος της Επιτροπής και κατά την περίοδο 2007-2011.

2015, Διεθνές Φόρουμ για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, Βουλγαρία

Με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου των εβδομήντα χρόνων από την ίδρυση της UNESCO πραγματοποιήθηκε στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 2015, στη βουλγαρική πρωτεύουσα Σόφια Φόρουμ με θέμα τη «Συμβολή των κρατών-μελών της UNESCO στη Νοτιοανατολική Ευρώπη στη Διάδοση και Εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς». Η Επιτροπή απέστειλε ως εκπρόσωπο την εμπειρογνώμονα δρα Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου.

2015, Επετειακή έκδοση για τα εβδομήντα χρόνια προσφοράς της UNESCO

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εβδομήντα χρόνων από την ίδρυση του Οργανισμού, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σχεδιάζει και παρουσιάζει το 2015 πολυσέλιδη επετειακή έκδοση με σκοπό την καταγραφή και την προβολή της δράσης της UNESCO, της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στον Οργανισμό αλλά και των αρμόδιων Υπουργείων και Υπηρεσιών που οι δραστηριότητές τους σχετίζονται με εκείνες της UNESCO.

Πλάθοντας το μέλλον...

Στην αυγή της νέας χιλιετίας, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO ως ο επίσημος εκπρόσωπος της UNESCO στην Κύπρο, καλείται να συνεχίσει να διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην εκπλήρωση της αποστολής του Οργανισμού στην Κύπρο αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Αφουγκραζόμενη τις νέες συνθήκες και τα νέα δεδομένα στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σημερινές πολύμορφες και πολύπλοκες παγκόσμιες προκλήσεις δεν δύναται να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά μόνο σε κυβερνητικό επίπεδο ή μέσω μεγάλης κλίμακας προγραμμάτων, η Επιτροπή προσβλέπει στην ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών για την επίτευξη των στόχων της, που σχετίζονται άμεσα με την

ειρήνη και την ανθρώπινη ανάπτυξη. Μέσα από τις δράσεις και τα προγράμματα της θα συνεχίσει να συνεισφέρει στην εκπαιδευτική, επιστημονική και πολιτιστική ανάπτυξη και εξέλιξη της Κύπρου και της ευρύτερης περιοχής, τηρώντας τις αρχές και τις αξίες της UNESCO.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

IV. Ιστορική επισκόπηση των σχέσεων Κύπρου και UNESCO

Εγκαθίδρυση διπλωματικών σχέσεων και οι διατελέσαντες Μόνιμοι Αντιπρόσωποι της Κύπρου στην UNESCO

Η έναρξη των σχέσεων UNESCO-Κύπρου οριοθετείται χρονικά στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Η Κύπρος εντάχθηκε στον ΟΗΕ στις 20 Σεπτεμβρίου 1960 και στην UNESCO στις 6 Φεβρουαρίου 1961. Το Μάιο του 1966 έγιναν τα εγκαίνια των γραφείων της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στην UNESCO, τα οποία στεγαζόνταν μέχρι και το 2009 στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη στη λεωφόρο Foch στο Παρίσι. Από το 2009 τα γραφεία της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου βρίσκονται στην έδρα του Οργανισμού. Τα έξοδα λειτουργίας της Μόνιμης Αντιπροσωπείας καλύπτονται πλήρως από το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

Ο Πρέσβης Αναστάσιος Γ. Λεβέντης διορίστηκε ως ο πρώτος επικεφαλής της αποστολής της Μόνιμης Αντιπροσωπείας με Γενικό Διευθυντή της UNESCO τον René Maheu, ο οποίος το 1967 πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Κύπρο. Μετά τον θάνατο του Α. Γ. Λεβέντη, τον Οκτώβριο του 1978, ο νέος Πρέσβης Κωνσταντίνος Λεβέντης επέδωσε τα διαπιστευτήριά του, στις 12 Σεπτεμβρίου 1979, ως Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO, με Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού τον Amadou-Mahtar M'Bow. Η κα Εντμέ Λεβέντη διαδέχθηκε τον σύζυγό της, μετά τον θάνατό του, στη θέση της Πρέσβειρας και επέδωσε τα διαπιστευτήριά της στις 23 Οκτωβρίου 2002 στο Γενικό Διευθυντή Kōichirō Matsuura. Η κα Εντμέ Λεβέντη κατείχε τη θέση της Πρέσβειρας μέχρι το 2009. Από τότε, ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO είναι ο εκάστοτε Πρέσβης της Κύπρου στη Γαλλία. Αναπληρωτής Μόνιμος Αντιπρόσωπος διετέλεσε για το διάστημα 1966-2004 ο κ. Χρήστος Κασσιμάτης. Από το 2005 μέχρι σήμερα τη θέση κατέχει η κα Φωτεινή Παναγή.

Φωτεινή Παναγή

Αναπληρώτρια Μόνιμη Αντιπρόσωπος
Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO

Γενική Διάσκεψη και Εκτελεστικό Συμβούλιο

Μία από τις σημαντικότερες συναντήσεις του Οργανισμού είναι η Γενική Διάσκεψη. Αυτή διεξάγεται ανά διετία και έχει διάρκεια τριών εβδομάδων. Κατά τη διάρκειά της υιοθετούνται όλες οι ληφθείσες αποφάσεις από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του Οργανισμού που αφορούν θέματα παιδείας, πολιτισμού, επιστημών και οικονομίας. Εξίσου σημαντικές είναι και οι συναντήσεις του Εκτελεστικού Συμβουλίου. Αυτές διαρκούν δύο εβδομάδες και πραγματοποιούνται δύο φορές το χρόνο. Στις συναντήσεις συμμετέχουν πενήντα οκτώ κράτη-μέλη, τα οποία προετοιμάζουν τις αποφάσεις που πρόκειται να υιοθετηθούν στη Γενική Διάσκεψη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κύπρος συμμετείχε σε όλες τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της Γενικής Διάσκεψης, ακόμη και πριν από την εγκαθίδρυση της Αντιπροσωπείας. Ο εκάστοτε Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού συμμετέχει, συνήθως, ως επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Κύπρου στη Γενική Διάσκεψη. Όσον αφορά στη συμμετοχή της Κύπρου στο Εκτελεστικό Συμβούλιο σημειώνεται ότι η Κύπρος ήταν μέλος του Συμβουλίου από το 1980 μέχρι το 1991, με εκπρόσωπο την αείμνηστη Στέλλα Σουλιώτη.

Μετά τα γεγονότα του 1974, τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η Κύπρος συμμετείχε στη 18η συνεδρία της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO. Οι ομιλίες, οι παρεμβάσεις και οι συζητήσεις των μελών της Αντιπροσωπείας της Κύπρου επικεντρώθηκαν στα προβλήματα που προκλήθηκαν από την τουρκική εισβολή, δηλαδή ζητήματα που αφορούσαν στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και στην οργάνωση, στην καταστροφή και στην απώλεια της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των εκτοπισμένων. Ωστόσο, στις σχέσεις UNESCO-Κύπρου υπάρχει ένα χάσμα, που παρατηρείται από τον Ιούλιο του 1974 έως το τέλος του 1975. Η τουρκική εισβολή στην Κύπρο, τον Ιούλιο του 1974, σηματοδότησε μία περίοδο μεγάλης οπισθοδρόμησης στους

τομείς της οικονομίας, της παιδείας, του πολιτισμού και της ανάπτυξης εν γένει. Προτεραιότητα του κυπριακού κράτους ήταν φυσικά η αναζήτηση λύσης στα κρίσιμα ζητήματα ανθρωπιστικού χαρακτήρα, όπως η στέγαση και η σίτιση των προσφύγων, η επιστροφή των αιχμαλώτων που κρατούνταν στην Τουρκία, η αναγνώριση των σορών των πεσόντων και ο εντοπισμός των αγνοουμένων.

Συναντήσεις Συμβάσεων στις οποίες συμμετείχε η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της UNESCO

1. Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO (1972)

Η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της Σύμβασης για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO πραγματοποιείται το Νοέμβριο κάθε έτους, και η Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της Σύμβασης κάθε Ιούνιο. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση το 1975 και έχει τρεις εγγραφές στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO: α) τον αρχαιολογικό οικισμό της Χοιροκοιτίας, β) την Πάφο (Παλαίπαφο και Νέα Πάφο), και γ) δέκα τοιχογραφημένες εκκλησίες της οροσειράς του Τροόδου της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Περιόδου. Η Κύπρος ήταν, επίσης, μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τη Σύμβαση από το 1980 μέχρι το 1987 και από το 1991 έως το 1997 συμμετείχε σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής. Επιπλέον, ο Πρέσβης Α. Γ. Λεβέντης εξελέγη Πρόεδρος της Συνεδρίας κατά την 9η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης της Σύμβασης το 1993.

2. Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης και το Δεύτερο Πρωτόκολλο του 1999

Το 1964 η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση της Χάγης του 1954 και το 2001 το Δεύτερο Πρωτόκολλο του 1999. Η Κύπρος είναι η πρώτη χώρα, μαζί με την Ιταλία, που έχει εγγράψει το 2010 στον Κατάλογο Ενισχυμένης Προστασίας του Δευτέρου Πρωτοκόλλου μνημεία: πρόκειται για τα τρία μνημεία που είχε εγγράψει στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της Σύμβασης και η Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της Σύμβασης διεξάγονται το Δεκέμβριο κάθε

έτους. Η Κύπρος ήταν μέλος της Επιτροπής από το 2005 μέχρι το 2007 και μέλος του Bureau της Σύμβασης κατά το 2005. Επανεκλέγηκε στην Επιτροπή το 2007 και ολοκλήρωσε τη θητεία της τον Νοέμβριο του 2011. Στις δυο αυτές θητείες συμμετείχαν ως εμπειρογνώμονες η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων, δρ Μαρίνα Ιερωνυμίδου και η Εισαγγελέας της Νομικής Υπηρεσίας Κύπρου, κα Ρένα Πετρίδου-Βραχίμη. Από τον Δεκέμβριο του 2015 η Κύπρος επανεκλέγηκε μέλος της Επιτροπής για τετραετή θητεία. Διορίστηκε εμπειρογνώμονας η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων, δρ Μαρίνα Ιερωνυμίδου. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θέλοντας να συνδράμει στο έργο της Γραμματείας της UNESCO, εργοδότησε από τον Σεπτέμβριο του 2015 για δύο έτη, τη νομικό Ειρήνη Δράκου στο Τμήμα της συγκεκριμένης Σύμβασης. Η θέση αυτή χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

3. Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003)

Η Κύπρος επικύρωσε αυτή τη Σύμβαση το 2006 και έχει εγγράψει ήδη τρία στοιχεία στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς: α) Λευκαρίτικο Κέντημα (30/9/2009), β) Τσιαττιστά (27/11/2011), γ) Μεσογειακή διατροφή (4/12/2013). Η Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της Σύμβασης πραγματοποιείται τον Νοέμβριο κάθε έτους και η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της Σύμβασης τον Ιούνιο. Από τον Ιούνιο του 2008 μέχρι το 2012 η Κύπρος ήταν μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής και από τον Νοέμβριο του 2008 μέχρι το 2012 ήταν επίσης μέλος στο Bureau. Στη Σύμβαση συμμετείχαν ως εμπειρογνώμονες ο αείμνηστος Παύλος Παύλου και στη συνέχεια η δρ Άγγελ Νικολάου-Κονναρή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της ίδιας Σύμβασης διοργανώθηκαν δύο επιτόπια εργαστήρια σε αφρικανικές χώρες [σε τρεις αγγλόφωνες (Νιγηρία, Ζιμπάμπουε, Σεϋχέλλες) και σε τρεις γαλλόφωνες (Τόγκο, Τζιμπουτί, Νίγηρας)]. Σε πρώτη φάση σχηματίστηκε μία ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία οργάνωσε επιμορφωτικά μαθήματα στο μέγαρο της UNESCO, όπου προετοίμασε κατάλληλα άτομα για εκπαίδευση του επιτόπιου προσωπικού σε τρία διαδοχικά στάδια, σε σχέση με την προετοιμασία των αιτήσεων για την εγγραφή στοιχείων στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο.

4. Διακυβερνητική Επιτροπή για την «προώθηση της επιστροφής πολιτιστικής ιδιοκτησίας στις χώρες προέλευσης ή την αποκατάσταση στις περιπτώσεις οικειοποίησης»

Η Κύπρος ήταν μέλος της Επιτροπής από τον Νοέμβριο του 2011 μέχρι το 2015, με εμπειρογνώμονα τη δρα Δέσπω Πηλείδου, Έφορο Αρχαιοτήτων του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Η Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της Σύμβασης πραγματοποιείται τον Σεπτέμβριο κάθε έτους.

5. Σύμβαση του 1970 για τα Μέτρα Απαγόρευσης και Παρεμπόδισης της Παράνομης Εισαγωγής, Εξαγωγής και Μεταβίβασης Ιδιοκτησίας Πολιτιστικής Περιουσίας

Δεδομένου ότι η Σύμβαση του 1970 δεν είχε Επιτροπή, παρά την παρέλευση πολλών ετών από τη δημιουργία της ίδιας της Σύμβασης, αποφασίστηκε η σύσταση της εν λόγω Επικουρικής Επιτροπής το 2013, η οποία λειτουργεί βοηθητικά προς τη Σύμβαση του 1970. Η Σύνοδος της Επικουρικής Επιτροπής της Σύμβασης πραγματοποιείται τον Σεπτέμβριο κάθε έτους. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση το 1979 και είναι μέλος της πιο πάνω Επιτροπής από τον Σεπτέμβριο του 2015, για περίοδο τεσσάρων ετών. Στην εν λόγω Επιτροπή συμμετέχει ως εμπειρογνώμονας η δρ Δέσπω Πηλείδου.

6. Σύμβαση για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005)

Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση αυτή το 2006. Το 2010 η Κύπρος εισέφερε 204.360 δολάρια στο Διεθνές Ταμείο για την Πολιτιστική Ποικιλομορφία, μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται πολιτιστικά προγράμματα που αποσκοπούν στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην εξάλειψη της φτώχειας σε αναπτυσσόμενα κράτη μέλη της Σύμβασης. Η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της Σύμβασης πραγματοποιείται κάθε Δεκέμβριο και η Σύνοδος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της Σύμβασης κάθε Ιούνιο.

Πέρα από τις Συμβάσεις, σημειώνεται ότι στην Κύπρο λειτουργούν δύο Έδρες UNESCO σε ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, μία έδρα για την «Πολιτισμική Ετερότητα και τον Διαπολιτισμικό Διάλογο για έναν Πολιτισμό Ειρήνης» στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, υπό την ευθύνη του δρος Αιμίλιου Σολωμού, και μία έδρα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για την «Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων», υπό την ευθύνη της καθηγήτριας δρος Μαίρης Κουτσελίνη.

Κυπριακές συμμετοχές στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της UNESCO

Σημαντική στιγμή της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου αποτέλεσε η δημιουργία μιας Άτυπης Ομάδας της Γεωγραφικής Ομάδας I (Μικρά Κράτη: Ανδόρα, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μονακό, Άγιος Μαρίνος), η οποία διοργάνωσε το Πρόγραμμα Νίγηρας «Ανθρώπινα δικαιώματα και εκπαίδευση για την καταπολέμηση της φτώχειας - υποστήριξη της αυτονομίας των κοριτσιών και των γυναικών στον Νίγηρα». Τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη χρηματοδότησαν και συντόνισαν το έργο, που διήρκεσε από το 2006 μέχρι το 2012.

Επιπλέον, μια άλλη κυπριακή συμμετοχή που πρέπει να αναφερθεί είναι αυτή του δρος Κωνσταντίνου Φάνη, καθηγητή συμβούλου στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στο μάθημα της Βιολογίας και Περιβαλλοντικών Επιστημών. Ο δρ Φάνης συμμετέχει στη Διεθνή Επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων επιστημόνων για το Βραβείο της Ισημερινής Γουινέας, το οποίο αναφέρεται στην επιστημονική έρευνα.

Σε ό,τι αφορά στις φυσικές και περιβαλλοντικές επιστήμες, αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 19 Σεπτεμβρίου 2015 η Κύπρος ενέγραψε στον νεοσύστατο κατάλογο του Παγκόσμιου Δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO το Γεωπάρκο Τροόδους. Η ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδους θα βοηθήσει στη μεγαλύτερη προβολή του φυσικού μας πλούτου σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στην προστασία του μοναδικού αυτού γεωτόπου.

Εκτός από τις Συμβάσεις της UNESCO, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου συμμετέχει στις τακτικές συναντήσεις των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου συζητούνται θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό τη διαμόρφωση μίας κοινής θέσης. Εντούτοις, η ομοφωνία δεν είναι ενίοτε εφικτή για κρίσιμα ζητήματα, όπως αυτά της Παλαιστίνης ή του Κοσσυφοπεδίου. Παράλληλα, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου συμμετέχει στις συναντήσεις της Γεωγραφικής Ομάδας I των κρατών-μελών της UNESCO, όπου συζητούνται εκλογικά θέματα των Επιτρόπων των Συμβάσεων. Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία συμμετέχει, επίσης, στις Πληροφοριακές Συναντήσεις που διοργανώνονται από τον εκάστοτε Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού για ενημέρωση σε ό,τι αφορά στον προϋπολογισμό και στα προγράμματα της UNESCO.

Επιπρόσθετα, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου συμμετέχει στις συνεδριάσεις που αφορούν τη Γαλλοφωνία. Στο πλαίσιο αυτής της Ομάδας πραγματοποιούνται μηνιαίες συναντήσεις όπου λαμβάνονται από κοινού αποφάσεις για τα προγράμματα της Γαλλοφωνίας. Επίσης, κατά την καθορισμένη Ημέρα

Γαλλοφωνίας κάθε έτος διοργανώνονται εκδηλώσεις με σκοπό την προώθηση της Γαλλοφωνίας. Το 2015, για πρώτη φορά, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου διοργάνωσε ένα ετυμολογικό παιχνίδι σχετικά με τη γαλλική γλώσσα με τη συμμετοχή πολλών άλλων κρατών-μελών.

Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου συμμετέχει επιπλέον στις μηνιαίες συναντήσεις της Ομάδας της Κοινοπολιτείας, όπου συζητούνται και λαμβάνονται αποφάσεις που αφορούν τη συγκεκριμένη Ομάδα.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO

Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO διοργανώνει κάθε χρόνο πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι οποίες επιχορηγούνται από το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη και τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, προκειμένου να υποστηριχθεί η Μόνιμη Αντιπροσωπεία. Καταγράφονται επιλεκτικά οι ακόλουθες δραστηριότητες, που πραγματοποιήθηκαν στην έδρα του Οργανισμού, κατά την περίοδο 2005-2015, υπό τον συντονισμό της υπογράφουσας:

- Τον Ιούνιο του 2006 διοργανώθηκε σειρά εκδηλώσεων με θεματική “Chypre à Paris”.
- Στις 6 Ιουνίου 2006 διοργανώθηκε συναυλία παραδοσιακής μουσικής με τίτλο: “D’ Ouest en Est” με τους Αλκίνοο Ιωαννίδη και Μιλτιάδη Παπαστάμο.
- Από τις 12 μέχρι τις 23 Ιουνίου 2006 παρουσιάστηκε έκθεση ζωγραφικής του Γάλλου καλλιτέχνη Philippe Delord εμπνευσμένη από τα έργα του Louis-François Cassas (18ος-19ος αι.) με τίτλο “Voyages à Chypre”. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια έκθεση στην οποία ο ζωγράφος Philippe Delord απεικόνισε ξανά τη σημερινή εικόνα και διάσταση χώρων της Κύπρου που απεικονίζονταν στους πίνακες του Louis-François Cassas.
- Από τις 15 μέχρι τις 26 Ιουνίου 2006 διοργανώθηκε έκθεση γλυπτικής του Θεόδουλου Γρηγορίου με τίτλο «Α-Ω». (Τα εγκαίνια των εκθέσεων “Voyages à Chypre” και «Α-Ω» τελέστηκαν στις 16 Ιουνίου 2006 στην παρουσία της τότε Πρώτης Κυρίας της Κύπρου κας Φωτεινής Παπαδοπούλου και της Γενικής Διευθύντριας της UNESCO Irina Bokova).
- Στις 26 Ιουνίου 2006 διοργανώθηκε συναυλία με τίτλο “Toute l’Europe dans une île” με μαέστρο τον Σπύρο Πίσυνο.
- Στις 12 Σεπτεμβρίου 2007 διοργανώθηκε παράσταση θεάτρου σκιών με τίτλο “Souviens-toi de Chypre” με την ομάδα του Γάλλου καλλιτέχνη Jean-Pierre Lescot.
- Από τις 26 Νοεμβρίου μέχρι τις 3 Δεκεμβρίου 2007 διοργανώθηκε έκθεση με τίτλο “Un certain regard. Une vision de l’art contemporain Chypriote”. Πρόκειται για πίνακες και γλυπτά του Νικόλα Παναγή, του Mustafa Hasturk, του Ανδρέα Μορφή και του Κυριάκου Καλλή.
- Στις 3 Δεκεμβρίου 2007 διοργανώθηκε από τις Αντιπροσωπείες της Ανδόρας, της Κύπρου, του Μονακό και της Πορτογαλίας γιορτή με τίτλο “Le patrimoine culturel immatériel au carrefour des cultures”. Η Κύπρος παρουσίασε παράσταση με συμμετοχή του Πολιτιστικού Εργαστηρίου Αγίων Ομολογητών, που αφορούσε τον παραδοσιακό γάμο.
- Κατά το ίδιο έτος έλαβε χώρα συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θεματική “Le Patrimoine Culturel Immatériel au carrefour des cultures”, με συμμετοχή του αείμνηστου Παύλου Παύλου και του δρος Κυπριανού Λούη, αποσπασμένου, τότε, εκπαιδευτικού στο Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών (ΚΕΕ) της Κύπρου.
- Στις 11 Σεπτεμβρίου 2008 η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO διοργάνωσε συναυλία με την Ορχήστρα Lamoureux με τίτλο “Aphrodite née de Chypre”. Τη διεύθυνση της ορχήστρας όπως και τα κείμενα της συναυλίας, τα οποία είναι εμπνευσμένα από την αρχαία ποιήτρια Σαφώ, ανέλαβε ο Κύπριος μουσικός Φαίδρος Καβαλλάρης. Η συναυλία διοργανώθηκε στο πλαίσιο της εκδήλωσης “La Saison Culturelle Européenne en France” και τελούσε υπό την αιγίδα της Αντιπροσωπείας της Γαλλικής Δημοκρατίας.
- Από τις 3 μέχρι τις 17 Νοεμβρίου 2008 διοργανώθηκε έκθεση φωτογραφίας του Γάλλου καλλιτέχνη Jean-Emmanuel Hay με τίτλο “Chypre, Patrimoine culturel et naturel”. Με το πέρας της έκθεσης δημοσιεύτηκε κατάλογος της ίδιας έκθεσης με τίτλο “Secrets de nature, trésors de culture à Chypre” με κείμενα του Emmanuelle Solbes.
- Στις 29 Νοεμβρίου 2008 διοργανώθηκε συναυλία με την Αλίκη Καγιαλόγλου με τίτλο “Voyages roétiques et musicaux” με τη συμμετοχή των Αντιπροσωπειών της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Κύπρου και της Πορτογαλίας.
- Στις 9 Δεκεμβρίου 2008 διοργανώθηκε συναυλία με τον συνθέτη Κυπριανό Κατσαρή.

- Στις 14 και στις 19 Νοεμβρίου 2009 διοργανώθηκε συναυλία του Αλκίνοου Ιωαννίδη στην UNESCO και στο Maison des Cultures du Monde, αντίστοιχα.
- Από τις 13 μέχρι τις 15 Απριλίου 2010 πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με γενική θεματική “Trois jours gastronomiques Chypriotes”. Η εκδήλωση έλαβε χώρα στο εστιατόριο του μεγάρου της UNESCO. Για τρεις συνεχείς ημέρες η κουζίνα του εστιατορίου προσέφερε κυπριακό μενού. Παράλληλα, στο ίδιο πλαίσιο παρουσιάστηκαν οι εκδόσεις της Βασούλας Νικολαΐδη “Mauvais sort” και “Mauvais anges”.
- Στις 5 Οκτωβρίου 2010 δόθηκε θεατρική παράσταση χορού με θέμα “Party animals” με χορογραφία της Λίας Χαράκη.
- Από τις 6 μέχρι τις 15 Οκτωβρίου 2010 πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της γενικής θεματικής “Traditions de Chypre à travers le temps”: α) έκθεση φωτογραφίας του Μενέλαου Πίττα με τίτλο “Tantes”, β) έκθεση χαρακτηριστικής του Χαμπή Τσαγγάρη με τίτλο “Kalikadjari”, και γ) έκθεση λευκαρίτικων κεντημάτων (μετά την εγγραφή τους στον Αντιπροσωπυτικό Κατάλογο της ΑΠΚ). Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης των εγκαινίων απηύθυναν χαιρετισμούς η Γενική Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova και ο Γενικός Γραμματέας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κ. Παύλος Παρασκευάς.
- Από τις 29 Μαρτίου μέχρι τις 8 Απριλίου 2011 πραγματοποιήθηκε έκθεση φωτογραφίας με γενική θεματική “Images et parfums de Chypre”. Η έκθεση περιλάμβανε φωτογραφίες από το βιβλίο “Chypre panoramique, voyage au pays d’ Aphrodite du XIXe au XXe siècle” με φωτογραφίες της Lucie Bonato, της Ζακλίν Καραγιώργη και του Χάρη Γιακουμή. Παράλληλα, στον ίδιο χώρο εγκαινιάστηκε η έκθεση “Parfums de Chypre”, που παρουσίαζε μια σειρά από φιαλίδια (από τον 18ο μέχρι τον 20ό αι.). Τα φιαλίδια αποτελούν συλλογή του Διεθνούς Μουσείου Αρωμάτων στην Grasse και σ’ αυτά αναγράφονταν τα ονόματα των αρωμάτων της Κύπρου “Eau de Chypre” από διάφορους γνωστούς γαλλικούς οίκους. Παράλληλα, η κα Μαριλένα Ιωαννίδου παρουσίασε τη σύγχρονη εκδοχή του αρώματος Eau de Chypre “Mirabelle”.
- Στις 5 Μαΐου 2011 διοργανώθηκε συναυλία με τίτλο “Alexia, la voix angélique de Chypre” με την Κύπρια τραγουδίστρια Αλέξια Βασιλείου.
- Στις 19 Μαΐου 2012 με τη χορηγία του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη διοργανώθηκε «Πανευρωπαϊκή Βραδιά Μουσείων» στην έδρα της UNESCO.
- Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2012 όλες οι εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν ήταν στο πλαίσιο της Προεδρίας της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Στις 15 Οκτωβρίου 2012 παρουσιάστηκε το μιούζικαλ “Dementia” υπό τη διεύθυνση του Άλεξ Παναγή.
- Στις 30 Οκτωβρίου 2012 έγιναν τα αποκαλυπτήρια του έργου “Cellules/Choirokoitia 2009” του Κύπριου καλλιτέχνη Θεόδουλου, το οποίο ήταν δωρεά της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Από την 31η Οκτωβρίου μέχρι τις 9 Νοεμβρίου 2012 διοργανώθηκε η έκθεση “Nature et Visages de Chypre” με φωτογραφίες από τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου, την προσωπική συλλογή του Αναστάσιου Λεβέντη και του Δώρου Παρτασίδη.
- Στις 4 Δεκεμβρίου 2012 διοργανώθηκε η παράσταση με τίτλο «Πορφυρώματα» από τον θίασο «Διάσταση» (ένα Oratorio profane από τον Μιχάλη Χριστοδουλίδη, εμπνευσμένο από το ποιητικό έργο του Έκτορα Πατριώτη).
- Στις 15 Μαΐου 2013 διοργανώθηκε επίδειξη μόδας με μοντέρνες ενδυμασίες εμπνευσμένες από το παραδοσιακό λευκαρίτικο κέντημα με τίτλο “Beyond dress codes: La mode entre traditions et modernité”. Η έκθεση αυτή αποτελούσε μέρος της ίδιας έκθεσης που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία κατά την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κύπρο.
- Από τις 28 μέχρι τις 29 Απριλίου 2014 έγινε στον Αγρό η πρώτη συντονιστική συνάντηση για την προστασία και την προώθηση της Μεσογειακής Διατροφής, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη και τις συμμετοχές της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Κροατίας, της Πορτογαλίας και του Μαρόκου.
- Στις 27 Μαΐου 2014 διοργανώθηκε συναυλία με μια σειρά αυτοσχεδιασμών με τίτλο “La chanteuse et sa voix” με την τραγουδίστρια Αλέξια Βασιλείου.
- Στις 23 Μαρτίου 2015, με πρωτοβουλία της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου, διοργανώθηκε παιχνίδι πάνω σε ταμπλέτες, σχεδιασμένο από την Appios Communications και εξελιγμένο από τη Forthdesign, με τίτλο “Francophonie Quiz”. Πρόκειται για ένα καινοτόμο ετυμολογικό παιχνίδι για τα δεδομένα της UNESCO, δεδομένου ότι για πρώτη φορά παρουσιάστηκε στην UNESCO τέτοιο είδος παιχνιδιού που αφορούσε στην ετυ-

μολογία των λέξεων της γαλλικής γλώσσας. Στο παιχνίδι συμμετείχαν η Ανδόρα, η Αρμενία, η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Λιθουανία, η Ελβετία και η Σενεγάλη.

- Στις 7 Μαΐου 2015 διοργανώθηκε συναυλία με τον Κύπριο καλλιτέχνη Αλκίνοο Ιωαννίδη και τον Γιώργο Καλούδη στην κρητική λύρα και στο τσέλο. Η συναυλία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της συμπλήρωσης εκατό χρόνων από τη γέννηση του Κύπριου ποιητή Κώστα Μόντη. Στη συναυλία συμμετείχε η χορωδία του σχολείου Notre Dame de France υπό τη διεύθυνση του Κύπριου μουσικού Χρύσανθου Αντωνίου. Σημειώνεται ότι στη συναυλία παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το ποίημα του Κώστα Μόντη «Τα ποιήματα της Στάλως», μελοποιημένο από τον Αλκίνοο Ιωαννίδη. Η ερμηνεία δόθηκε στα ελληνικά από την εν λόγω γαλλική χορωδία.
- Τέλος, από τις 16 μέχρι τις 26 Ιουλίου 2015 διοργανώθηκε έκθεση ζωγραφικής του Denis Fuhrmann με τίτλο “Chypre Paysages d’ Agros, Diète Méditerranéée”, εμπνευσμένη από τα τοπία και τις διατροφικές συνήθειες στο χωριό Αγρός.

Προβολή παραδοσιακών κυπριακών εδεσμάτων

Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO παρουσίαζε και προωθούσε την Κύπρο μέσω της παραδοσιακής της κουζίνας, ενώ ταυτόχρονα πρόβαλλε τα κυπριακά παραδοσιακά εδέσματα. Τα πρώτα χρόνια τα εδέσματα ετοιμάζονταν από τον κ. Ευαγόρα Μαυρομάτη, ιδρυτή της Εταιρείας Αδερφών Μαυρομάτη. Τα τελευταία χρόνια τα ετοιμάζε η ειδικός στην κυπριακή κουζίνα κα Μαριλένα Ιωαννίδου. Η κα Ιωαννίδου η οποία, μετά από πολύχρονη έρευνα στην κουζίνα της Κύπρου, είναι σε θέση να παρουσιάσει την παραδοσιακή γαστρονομική μας κληρονομιά, αλλά και μια σύγχρονη άποψη για την κουζίνα της Κύπρου και την κυπριακή εκδοχή της Μεσογειακής Διατροφής.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO, αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της UNESCO και ως τέτοια θα εξακολουθήσει να ασκεί τον πολύπλευρο ρόλο της στην προβολή αφενός του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και των επισημών της Κύπρου, και αφετέρου, στην ενεργό συμμετοχή της χώρας τόσο στη διαμόρφωση πολιτικών όσο και στη λήψη αποφάσεων σ’ όλους τους τομείς δραστηριοποίησης της UNESCO.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

CHYPRE

COTE - D

HONDURAS

GABON

JORDANIE

MADAGASCAR

NIGER

JAPON

HONGRIE

NIGER

V. Αναστάσιος Γ. Λεβέντης

Ο πρώτος Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην έδρα της UNESCO

Λουκία Λοΐζου-Χατζηαβριήλ

Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 1902 στην Κύπρο, στο ορεινό χωριό της Λεμίθου, ενώ οι ρίζες του από τη μεριά του πατέρα του φτάνουν στην κατεχόμενη σήμερα, Πέτρα της Σολέας. Αποφασιστικό και δραστήριο πνεύμα επέλεξε να διευρύνει τους ορίζοντές του. Έτσι, μετά το πέρας του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ξεκίνησε το «μεγάλο» ταξίδι της πολυκύμαντης ζωής του. Πρώτος σύντομος σταθμός του ήταν η Αίγυπτος. Μετέπειτα, ταξίδεψε στη Μασσαλία. Το λιτό κομπόδεμά του ήταν μόλις 18 λίρες. Ενεγράφη στη σχολή École Supérieure de Commerce της γαλλικής πόλης Bordeaux και παράλληλα εργαζόταν.

Η δεκαετία του 1920 τον βρήκε στη Δυτική Αφρική. Τα βήματά του ήταν σταθερά και μελετημένα. Προσελήφθη, αρχικά, σε μια αγγλοελληνική εταιρεία με έδρα το Μάντσεστερ, την G. B. Ollivant & Co, στην οποία τάχιστα ανέλαβε διευθυντική θέση, αποδεικνύοντας το τολμηρό επιχειρηματικό του πνεύμα. Η δημιουργική του πορεία ήταν γοργή και σθεναρή, με αποτέλεσμα το 1936 να ιδρύσει -στο μεταίχμιο των δύο Παγκοσμίων Πολέμων και σε ηλικία μόλις τριαντατεσσάρων ετών- τη δική του εμπορική εταιρεία, με την επωνυμία A. G. Leventis & Co Ltd. Η εταιρεία του επεκτάθηκε γρήγορα στη Χρυσή Ακτή και, μετά από το 1942, στη Νιγηρία. Μέχρι τον θάνατό του, η εταιρεία είχε ήδη αναδειχθεί και επιβληθεί ως μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Νιγηρίας, έτοιμη πλέον να δραστηριοποιηθεί δυναμικά στη διεθνή επιχειρηματική σκηνή.

Παρότι ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του εκτός Κύπρου, δεν ξέχασε ποτέ την ιδιαίτερη πατρίδα του, την οποία βοήθησε με ποικίλους τρόπους. Στήριζε τα χωριά που συνδέονταν με την ιστορία της οικογένειάς του, όπως η Πέτρα, όπου ανήγειρε πολιτιστικό κέντρο και εκκλησία. Παράλληλα, ενίσχυε φοιτητές και κόσμο που χρειαζόταν οικονομική αρωγή. Επιπλέον, χρηματοδότησε την αγορά δύο ακταιωρών («Φαέθων»

και «Αρίων»), οι οποίες διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο και υπερασπίστηκαν το νησί κατά τον βομβαρδισμό της Κύπρου από την τουρκική αεροπορία το 1964.

Με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄ είχαν σχέση αμοιβαίας εκτίμησης και σεβασμού. Συνεργάστηκαν στενά σε διάφορους τομείς. Στις 20/6/1964, ο Μακάριος του απένειμε την ύψιστη διάκριση της Κυπριακής Δημοκρατίας, τον Μεγαλόσταυρο του Αποστόλου Βαρνάβα, τιμώντας τον έτσι για τη μεγάλη και ανιδιοτελή προσφορά του. Κατά την τελετή παρασημοφόρησής του στην Ιερά Αρχιεπισκοπή, στη Λευκωσία, ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης ανέφερε ταπεινά:

Παν ό,τι έπραξα διά την φίλτατή μου πατρίδα Κύπρον δεν είναι τίποτε άλλο παρά η εκτέλεσις ενός καθήκοντος, το οποίον επιβάλλει εις κάθε Έλληνα Κύπριον η συναίσθησις του χρέους έναντι της ιστορικής παραδόσεως και του παρόντος αγώνος της νήσου μας.

Το 1966 ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄, θεωρώντας τον ως τον καταλληλότερο εκπρόσωπο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και παιδείας, τον διόρισε πρώτο Πρέσβη και Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην UNESCO. Αυτή τη θέση υπηρέτησε και τίμησε μέχρι το τέλος της ζωής του, συμμετέχοντας ενεργά στις Συνελεύσεις, προβάλλοντας τον μακραίωνα πολιτισμό μας και προωθώντας τα προγράμματα της UNESCO στην Κύπρο. Παράλληλα, υπό την ιδιότητα αυτή συνόδευε τον Πρόεδρο ως μέλος της διπλωματικής αποστολής σε πολλές επίσημες επισκέψεις και στις ετήσιες Γενικές Συνελεύσεις στην έδρα του ΟΗΕ, από την πρώτη Γενική Διάσκεψη κατά την οποία η Κύπρος έγινε μέλος, μέχρι και τον Σεπτέμ-

βριο του 1974 στην κρίσιμη εκείνη διάσκεψη, την πρώτη μετά την τουρκική εισβολή, προτού ακόμη ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' επιστρέψει στην Κύπρο.

Η τουρκική εισβολή του 1974 βάρυνε την ψυχή του Αναστάσιου Γ. Λεβέντη παραμένοντας για το υπόλοιπο της ζωής του μια ανοιχτή πληγή. Ως πρέσβης της UNESCO, έζησε την καταστροφή και τη βεβήλωση της πολιτιστικής μας

κληρονομιάς, και κατέβαλε άοκνες προσπάθειες για διεθνή καταδίκη/αντιμετώπιση της βάνουσης σύλησής της. Συνέβαλε καθοριστικά στον επαναπατρισμό θησαυρών που είχαν αφαιρεθεί και πωληθεί λαθραία κυρίως στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, προσέφερε χωρίς φειδώ ιδίους πόρους για την ανακούφιση των πληγέντων συμπατριωτών του.

Ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης απεβίωσε τον Οκτώβριο του 1978 στην Αθήνα, παραμένοντας εσαεί -ακόμη και μετά θάνατον- αλληλέγγυος στους συνανθρώπους του, αφού προνόησε για τη δημιουργία ενός ιδρύματος με προσανατολισμό την παιδεία, τον πολιτισμό, την τέχνη και τη φιλανθρωπία στην Κύπρο, στην Ελλάδα και διεθνώς.

Με απόφαση του αιμνηστου Σπύρου Κυπριανού, τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, η θέση του Μόνιμου Αντιπροσώπου της πατρίδας μας στην UNESCO παραμένει στην οικογένεια Λεβέντη. Συγκεκριμένα, παραχωρήθηκε στον Κωνσταντίνο Λεβέντη, επικεφαλής του Ομίλου Λεβέντη, ο οποίος ανέλαβε με επιθυμία του θείου του τη δημιουργία του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη. Ο ανιψιός του Αναστάσιου Γ. Λεβέντη, αιμνηστος Κωνσταντίνος Λεβέντης, όντας λάτρης της ελληνικής παιδείας και βαθύς γνώστης και μελετητής του ελληνικού πολιτισμού, τίμησε την εμπιστοσύνη της Κυπριακής Πολιτείας συνεχίζοντας και διευρύνοντας τη δράση του θείου του στην εκπροσώπηση της Κύπρου στην UNESCO. Το 2002, μετά τον θάνατό του, τη θέση ανέλαβε η σύζυγός του κα Εντμέ Λεβέντη. Εξίσου δραστήρια με τους προκατόχους της, η κα Λεβέντη υπηρέτησε ως Πρέσβειρα της Κύπρου μέχρι το 2009. Από τότε, ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO είναι ο εκάστοτε Πρέσβης της Κύπρου στη Γαλλία.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

VI. Μνημεία και Χώροι Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO στην Κύπρο:

Κληρονομιά από το παρελθόν και παρακαταθήκη για το μέλλον

Δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου
Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων

Η Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1972, μορφοποιήθηκε από τον συγκερασμό δύο διαφορετικών κινήματων μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου: το ένα κίνημα είχε επίκεντρο τη διατήρηση των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς και το άλλο τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Η Σύμβαση επιδίωκε να αντιμετωπίσει σε διεθνές επίπεδο τις συνεχώς αυξανόμενες απειλές από τη ραγδαία και ανεξέλεγκτη οικοδομική ανάπτυξη σε αρχαιολογικούς χώρους/μνημεία και μνημεία της φύσης. Από την υιοθέτηση της Σύμβασης, δηλαδή από το 1972 μέχρι σήμερα, στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς έχουν εγγραφεί χίλιοι επτά χώροι. Τη Σύμβαση έχουν επικυρώσει μέχρι στιγμής εκατόν εξήντα ένα κράτη-μέλη, γεγονός που την καθιστά την πλέον αναγνωρισμένη διεθνή συνθήκη που αφορά και αναφέρεται στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση το 1975. Μ' αυτόν τον τρόπο δεσμεύτηκε για την προστασία της πολιτιστικής της κληρονομιάς, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη συνεργασία με τα άλλα κράτη-μέλη που επικύρωσαν τη Σύμβαση.

Η Σύμβαση προωθεί ουσιαστικά την καταγραφή, την προστασία και τη συντήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, η οποία θεωρείται εξαιρετικά σημαντικής αξίας για ολόκληρη την ανθρωπότητα. Βασική αποστολή της αποτελεί ο καθορισμός της παγκόσμιας αυτής κληρονομιάς με τη δημιουργία ενός Καταλόγου από χώρους των οποίων η «εξέχουσα οικουμενική αξία» πρέπει να προφυλαχθεί για ολόκληρη την ανθρωπότητα και παράλληλα η διασφάλιση της προστασίας των χώρων αυτών με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εθνών. Τα κράτη-μέλη, τα οποία επικυρώνουν τη Σύμβαση, συμφωνούν να διατηρήσουν στην επικράτειά τους τις ιδιότητες των χώρων που αναγνωρίζονται ως εξέχουσας οικουμενικής αξίας, συμβάλλοντας έτσι στην προστασία της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Η έννοια της εξέχουσας οικουμενικής αξίας είναι διάχυτη σε ολόκληρη τη Σύμβαση και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με όλες τις δραστηριότητες που σχετί-

ζονται με τους χώρους που περιλαμβάνονται στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Επομένως, η ένταξη μνημείων και χώρων στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός, αφού τα μνημεία και οι χώροι αυτοί κρίνονται κάτω από αυστηρά κριτήρια επιλογής καθορισμού της εξέχουσας αξίας τους. Ως τέτοια περιβάλλονται από τη φύση τους με αυξημένες υποχρεώσεις για την προστασία τους. Η κατάσταση διατήρησής τους επιβλέπεται περιοδικά από την UNESCO και η κάθε χώρα οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ούτως ώστε τα χαρακτηριστικά που κατέστησαν εφικτή την ενσωμάτωση στον Κατάλογο να διατηρούνται αναλλοίωτα για τις επόμενες γενεές. Σε αντίθετη περίπτωση, η αφαίρεση ενός χώρου από τον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς είναι καθόλα πιθανή.

Η Κύπρος, λόγω του μεγάλου αρχαιολογικού πλούτου της, που προέρχεται από τη γεωγραφική θέση της μεταξύ δύο πολύ σημαντικών πολιτιστικών περιοχών, του Αιγαίου και της Εγγύς Ανατολής, ήταν από τα πρώτα κράτη-μέλη που πέτυχε να τύχουν μνημεία και χώροι της αυτής της σπουδαίας διάκρισης, η οποία αποτελεί κορυφαίο γεγονός για την προβολή του κυπριακού πολιτισμού.

Μέχρι στιγμής η Κύπρος έχει τρεις εγγραφές:

1) Η πρώτη εγγραφή έγινε το 1980 και αφορά στην Πάφο. Περιλαμβάνει τους αρχαιολογικούς χώρους της αρχαίας Νέας Πάφου, δηλαδή τη σημερινή Κάτω Πάφο και τους Τάφους των Βασιλέων, καθώς και την κοινότητα Κουκλιών, δηλαδή την αρχαία Παλαίπαφο. Η εγγραφή της Πάφου έγινε σύμφωνα με τα κριτήρια (iii) και (vi):

Κριτήριο (iii): Τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και των δύο χώρων είναι μεγάλης αρχαιότητας. Κάποια από αυτά, όπως ο Ναός της Αφροδίτης στην Παλαίπαφο, χρονολογούνται από τον 12ο αιώνα π.Χ. Τα ψηφιδωτά της Νέας

Πάφου είναι ιδιαίτερα σπάνια και περιλαμβάνονται στα καλύτερα δείγματα στον κόσμο.

Τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα των οικιών, των λουτρών, του θεάτρου, των βασιλικών, των κάστρων και των λαξευτών περίστυλων τάφων αποδεικνύουν τις εξαιρετικές αρχαιολογικές και ιστορικές αξίες του αρχαίου κόσμου της Κύπρου και αποτελούν κλειδί για την κατανόηση της αρχαίας αρχιτεκτονικής, του τρόπου ζωής και της νόησης.

Κριτήριο (vi): Η παγκόσμια θρησκευτική και πολιτιστική σημασία της λατρείας της Αφροδίτης, τοπικής θεάς της γονιμότητας της Πάφου, η οποία εξελίχθηκε στην παγκόσμια θεά του έρωτα και της ομορφιάς, αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός, το οποίο συνεισφέρει στην εξέχουσα αξία αυτών των χώρων.

2) Η δεύτερη εγγραφή έγινε το 1985 και περιλάμβανε αρχικά εννέα τοιχογραφημένες εκκλησίες της οροσειράς του Τροόδους της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Περιόδου, με την προσθήκη μιας δέκατης εκκλησίας το 2001. Η εγγραφή των δέκα τοιχογραφημένων εκκλησιών της οροσειράς του Τροόδους έγινε σύμφωνα με τα κριτήρια (ii), (iii) και (iv):

Κριτήριο (ii): Παρ' όλο που δεν μπορεί να τεκμηριωθεί η ύπαρξη άμεσης επίδρασης, κατά τον 12ο αιώνα υπήρξε μια στενή σχέση μεταξύ της ζωγραφικής τέχνης στην Κύπρο και της δυτικής χριστιανικής τέχνης (στυλιστικές σχέσεις παρατηρούνται στην περίπτωση των τοιχογραφιών της Παναγίας της Ασίνου στο Νικητάρι και εικονογραφικές σχέσεις στην περίπτωση των τοιχογραφιών της Παναγίας του Άρακα στα Λαγουδερά). Έτσι, υπάρχουν όντως κάποιες απαντήσεις στο πολύπλοκο ερώτημα σχετικά με τους δεσμούς μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Χριστιανικής Τέχνης/Αγιογραφίας. Αυτές οι απαντήσεις βρίσκονται στα ίδια τα κυπριακά μνημεία, τα οποία προηγούνται της εγκαθίδρυσης του Βασιλείου των Λουζινιάν στην Κύπρο, που υπήρξε θεμελιώδης σύνδεσμος στις καλλιτεχνικές ανταλλαγές μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Κριτήριο (iii): Οι τοιχογραφίες της περιοχής του Τροόδους παρέχουν μια εξέχουσα μαρτυρία για τον Βυζαντινό πολιτισμό κατά την περίοδο των Κομνηνών, η οποία είναι εμφανής, κυρίως, στα τοιχογραφημένα σύνολα στο Νικητάρι και στα Λαγουδερά. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην πρώτη περίπτωση που το όνομα «Αλέξης Κομνηνός» αναφέρεται σε κτητορική επιγραφή, οι τοιχογραφίες φιλοτεχνήθηκαν από Κωνσταντινουπολίτες ζωγράφους και στη δεύτερη περίπτωση οι τοιχογραφίες έγιναν κατά την περίοδο της πτώ-

σης του Ισαάκιου Κομνηνού από την εξουσία και της πώλησης της Κύπρου στον Γκι ντε Λουζινιάν.

Κριτήριο (iv): Οι εκκλησίες της οροσειράς του Τροόδους αποτελούν ένα πολύ καλά διατηρημένο παράδειγμα εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής της υπαίθρου κατά τη Βυζαντινή περίοδο. Ο εξαιρετικός εσωτερικός γραπτός τους διάκοσμος έρχεται σε αντίθεση με την απλότητα της αρχιτεκτονικής των εκκλησιών αυτών. Μόνο οι τελευταίοι μεταβυζαντινοί ζωγράφοι, με το κάπως πιο επαρχιώτικο στυλ που τους χαρακτηρίζει, βρίσκονται κάποιες φορές σε αρμονία με την παραδοσιακή αυτή αρχιτεκτονική.

3) Η τρίτη εγγραφή της Κύπρου έγινε το 1998 και αφορά στον Νεολιθικό Οικισμό της Χοιροκοιτίας. Η εγγραφή της Χοιροκοιτίας έγινε σύμφωνα με τα κριτήρια (ii), (iii) και (iv):

Κριτήριο (ii): Κατά την Προϊστορική περίοδο η Κύπρος διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη μετάδοση του πολιτισμού από την Εγγύς Ανατολή στον ευρωπαϊκό χώρο.

Κριτήριο (iii): Η Χοιροκοιτία είναι ένας εξαιρετικά καλά διατηρημένος αρχαιολογικός χώρος, ο οποίος πρόσφερε και θα εξακολουθήσει να προσφέρει επιστημονικά δεδομένα μεγάλης σημασίας για την εξάπλωση του πολιτισμού από την Ασία στην περιοχή της Μεσογείου.

Κριτήριο (iv): Τόσο τα κατάλοιπα που έχουν ανασκαφεί όσο και ο μη ανεσκαμμένος χώρος της Χοιροκοιτίας αποδεικνύουν καθαρά τις αρχές της μόνιμης εγκατάστασης στο μεσογειακό χώρο, αλλά και πέραν αυτού.

Κάθε χώρος ή μνημείο με την ένταξή του στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, αποκτά μια νέα υπόσταση και παγκόσμια ακτινοβολία, αφού καθίσταται σχεδόν αυτόματα πόλος έλξης για ανθρώπους που ενδιαφέρονται να ψυχαγωγηθούν και να επιμορφωθούν και μετατρέπεται αυτόματα σε επίκεντρο του πολιτιστικού τουρισμού. Οι χώροι αυτοί αποτελούν σημαντικούς ταξιδιωτικούς προορισμούς, οι οποίοι με ορθολογιστική διαχείριση μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην τοπική οικονομία και στη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη. Η αειφορία στη διαχείριση των μνημείων αυτών είναι ουσιώδης, καθώς κάθε απόφαση πρέπει να έχει ως γνώμονα τη διατήρηση των χώρων/μνημείων ως παρακαταθήκη για τις μελλοντικές γενιές, στοιχείο ιδιαίτερα εμφαντικό, καθώς η σημαντικότητά τους ξεφεύγει πλέον από τα στενά όρια της χώρας, όπου η αξία τους είναι ήδη αναγνωρισμένη και αποτελούν

μέρος της συλλογικής ταυτότητας των κατοίκων, και εισέρχονται στη σφαίρα του πανανθρώπινου, όπου ο παγκόσμιος πολίτης, πλέον, τα θεωρεί κτήμα και κληρονομιά του.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, ως ο αρμόδιος φορέας της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη διατήρηση, τη συντήρηση, την προβολή και την ανάδειξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς του νησιού μας, έχει την ευθύνη διαχείρισης των τριών αυτών Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς και της υποβολής προτάσεων για εγγραφή νέων μνημείων και χώρων στον Κατάλογο αυτό. Υποχρεώσεις που απορρέουν τόσο από τη Σύμβαση της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, όπως περιοδικές εκθέσεις, εκθέσεις για την κατάσταση διατήρησης των Μνημείων, συμμετοχή σε επιτροπές, συνελεύσεις και συνέδρια αναλαμβάνονται από το Τμήμα Αρχαιοτήτων κατά τον ίδιο τρόπο που αναλαμβάνονται και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή της *Σύμβασης της Χάγης του 1954 για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης* και των δύο Πρωτοκόλλων της (1954, 1999).

Η *Σύμβαση της Χάγης* αποτελεί την πρώτη Σύμβαση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, που έχει ως αποκλειστικό στόχο την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε περίπτωση πολέμου, ενώ καθορίζει παράλληλα και τα προπαρασκευαστικά μέτρα, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται από τα κράτη-μέλη εν καιρώ ειρήνης. Σύμφωνα με το Δεύτερο Πρωτόκολλο της Σύμβασης υπάρχει η δυνατότητα να εγκριθεί για κάποια μνημεία, τα οποία θεωρούνται ιδιαίτερης σημασίας κατόπιν σχετικής αίτησης, ειδικό καθεστώς «Αυξημένης Προστασίας», εφόσον δοθούν οι διαβεβαιώσεις ότι βρίσκονται σε ισχύ οι κατάλληλες νομικές, διοικητικές και στρατιωτικές διαδικασίες. Οι διαδικασίες προβλέπουν την αποτελεσματική προστασία των εν λόγω μνημείων σε καιρό ειρήνης και δεν επιτρέπουν να γίνονται στόχοι στρατιωτικών επιθέσεων και κακόβουλων καταστροφών κατά τη διάρκεια ένοπλων συρράξεων.

Τον Νοέμβριο του 2010 η Κυπριακή Δημοκρατία κατόρθωσε να είναι η πρώτη χώρα που εξασφάλισε το καθεστώς αυτό για όλα τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της, ενώ την ίδια χρονιά και η Ιταλία εξασφάλισε το καθεστώς αυτό για ένα δικό της μνημείο. Έτσι, υπό καθεστώς «Αυξημένης Προστασίας» έχουν τοποθετηθεί και τα τρία κυπριακά Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, κατόπιν μιας δύσκολης και πολυετούς συνεργασίας με το Υπουργείο Άμυνας και τη Νομική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ως εκ τούτου, οι απαιτήσεις των Μνημείων αυτών εμφανίζονται ακόμη πιο αυξημένες, γι' αυτό και έχει προωθηθεί μια σειρά από δράσεις που αποσκο-

πούν στη διαφύλαξη τους, τη βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη και της προσβασιμότητας των χώρων.

Η Κάτω Πάφος, η Παλαίπαφος και οι Τάφοι των Βασιλέων αποτελούν έναν ιδιαίτερα μεγάλο σε έκταση χώρο, εντός του οποίου βρίσκονται πολλά μνημεία διαφορετικής φύσεως και χρονολογικών περιόδων. Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι χωροθετούνται σε περιοχές ιδιαίτερα τουριστικές αυξάνει τις προκλήσεις. Τα τελευταία χρόνια το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει υλοποιήσει διάφορα έργα στους χώρους αυτούς. Στην Κάτω Πάφο έχουν τοποθετηθεί νέες δίγλωσσες κατευθυντήριες πινακίδες για διευκόλυνση της διακίνησης των επισκεπτών, καθώς και νέες πινακίδες ενημερωτικού χαρακτήρα για ολόκληρο τον αρχαιολογικό χώρο, περιλαμβανομένων των Οικιών Διονύσου, Αιώνα και Θησέα. Επίσης έχει εκδοθεί χάρτης του αρχαιολογικού χώρου, ο οποίος διατίθεται σε έξι γλώσσες (στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά και κινέζικα).

Στο πλαίσιο της *Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Πάφος 2017* προωθείται πρόταση ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων με την κατασκευή γέφυρας, η οποία θα επιτρέπει τη διασύνδεση των χώρων που έχουν ανασκαφεί εκατέρωθεν της λεωφόρου Αποστόλου Παύλου, πεζοδρομοποιήσεις και δημιουργία χώρου εκδηλώσεων. Στους Τάφους των Βασιλέων έχουν τοποθετηθεί νέες πινακίδες ενημερωτικού χαρακτήρα και έχει εκδοθεί νέο πληροφοριακό φυλλάδιο, στα ελληνικά και στα αγγλικά, το οποίο διανέμεται δωρεάν. Τέλος, έχουν εμπλουτιστεί τα πωλητήρια των χώρων.

Κατά την τελευταία τριετία δόθηκε έμφαση σε έργα προσβασιμότητας. Εντός του 2012 ολοκληρώθηκε το έργο προσβασιμότητας στο χώρο της Χρυσοπολίτισσας για άτομα με κινητικές δυσκολίες, που περιλαμβάνει την κατασκευή πεζογεφυρών, ενώ το 2013 υλοποιήθηκε το πρόγραμμα προσβασιμότητας για άτομα με οπτική αναπηρία στην Οικία Διονύσου στην Πάφο με την τοποθέτηση δίγλωσσων επεξηγηματικών πινακίδων σε σύστημα γραφής Braille, την έκδοση δίγλωσσων σχετικών οδηγιών, την κατασκευή αντίγραφου ψηφιδωτού με υπερυψωμένες ψηφίδες και την εκπαίδευση των αρχαιοφυλάκων ως οδηγιών. Όσον αφορά στην προστασία των αρχαιολογικών χώρων, αναλαμβάνονται σε ετήσια βάση εργασίες συντήρησης και καθαρισμών, ενώ ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πρόγραμμα συντήρησης των ψηφιδωτών δαπέδων, που ξεκίνησε το 2012 με την *Οικία του Διονύσου*, συνεχίστηκε με την *Οικία του Αιώνα* το 2013 και συνεχίζεται με την *Οικία του Θησέα* με εντυπωσιακά αποτελέσματα. Παράλληλα, συντηρήθηκαν και τα υφιστάμενα στέγαστρα των *Οικιών του Διονύσου* και του *Αιώνα*, βελτιώνοντας σημαντικά τις υφιστάμενες

υποδομές στο χώρο. Με χρηματοδότηση του UNDP-PFF συντηρήθηκε από εξειδικευμένα συνεργεία του Τμήματος Αρχαιοτήτων το Χαμάμ στον αρχαιολογικό χώρο της Χρυσοπολίτισσας, έργο της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά.

Στην παρούσα φάση πραγματοποιούνται εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης στην περιοχή του Φάρου, όπου στόχος είναι η διαμόρφωση των βοήθητικών κτηρίων του Φάρου σε εκθεσιακούς χώρους με ναυτικά και περιβαλλοντικά θέματα. Στην Παλαίπαφο εκτελούνται εργασίες συντήρησης στη Μεσαιωνική Αγρέπαυλη, προωθείται η αναβάθμιση του Τοπικού Μουσείου, ενώ υλοποιούνται εργασίες αποκατάστασης και μετατροπής μιας οικίας - δείγματος λαϊκής αρχιτεκτονικής σε ξενώνα για φιλοξενία των αρχαιολογικών αποστολών.

Στη Χοιροκοιτία έχει υλοποιηθεί μια σειρά από ενέργειες με έμφαση στην προστασία τόσο του χώρου, όσο και του περιβάλλοντός του. Συγκεκριμένα, το 2011 επεκτάθηκε η Ελεγχόμενη από το Τμήμα Αρχαιοτήτων Περιοχή, παρέχοντας μ' αυτόν τον τρόπο στο Τμήμα διευρυμένη εξουσία και λόγο στην οικοδομική ανάπτυξη σε μεγάλη έκταση περιμετρικά του οικισμού. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι η επέκταση της Ελεγχόμενης αυτής Περιοχής έλαβε την έγκριση και της τοπικής κοινότητας. Επίσης, το 2012 εγκρίθηκε από την UNESCO το αίτημα για διεύρυνση των ίδιων των ορίων του προστατευόμενου χώρου και ολοκληρώθηκε και το διαχειριστικό του σχέδιο, καθιστώντας τη Χοιροκοιτία το πρώτο κυπριακό Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς με ολοκληρωμένο διαχειριστικό σχέδιο.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του σχεδίου αυτού έχει μέχρι στιγμής δημιουργηθεί νέο μονοπάτι περιήγησης, το οποίο επιτρέπει την πρόσβαση σε ολόκληρη την περίμετρο του λόφου, ενώ παράλληλα έχει βελτιωθεί το υφιστάμενο μονοπάτι και έχουν τοποθετηθεί οι νέες λεπτομερείς πινακίδες ενημερωτικού χαρακτήρα που ετοιμάστηκαν από τη Γαλλική Αρχαιολογική Αποστολή. Στον ίδιο χώρο έχουν πραγματοποιηθεί νέες δεντροφυτεύσεις και οι υφιστάμενοι χώροι υγιεινής αναβαθμίστηκαν. Σημειώνεται ότι προγραμματίζεται άμεσα και η ανέγερση νέων χώρων υγιεινής για άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ). Προγραμματίζεται επίσης η αναβάθμιση του πωλητηρίου του αρχαιολογικού χώρου, ενώ έχουν ήδη εμπλουτιστεί τα αντικείμενα που διατίθενται προς πώληση. Έχει αποκατασταθεί μικρή οικία στα βόρεια του λόφου, με στόχο τη δημιουργία ενός μικρού περιβαλλοντικού και εκπαιδευτικού κέντρου με έμφαση στη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής. Σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών έχει

εγκατασταθεί σε ολόκληρη την περίμετρο του χώρου σύστημα πυρόσβεσης και λαμβάνονται συνεχώς μέτρα πυρασφάλειας. Παράλληλα, γίνονται ενέργειες για την κατασκευή προστατευτικών στεγάστρων στην κορυφή του λόφου και προγραμματίζεται η αναβάθμιση του χώρου στάθμευσης πλησίον του αρχαιολογικού χώρου.

Οι δέκα τοιχογραφημένες εκκλησίες του Τροόδου αποτελούν επίσης ένα εκτεταμένο χώρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, από τον οποίο δεν λείπουν οι προκλήσεις, καθώς αποτελείται από κηρυγμένα Αρχαία Μνημεία Β' Πίνακα, είναι δηλαδή ιδιωτικής ιδιοκτησίας, σε αντίθεση με τους άλλους δύο χώρους, που είναι κηρυγμένα Αρχαία Μνημεία Α' Πίνακα και αποτελούν κρατική ιδιοκτησία. Παράλληλα, πρόκειται για ζώντα μνημεία με λειτουργικές ανάγκες και θρησκευτικές απαιτήσεις, καθώς όλες οι εκκλησίες χρησιμοποιούνται ως χώροι λατρείας.

Ο *περί Αρχαιοτήτων Νόμος* προβλέπει ότι στα Αρχαία Μνημεία Β' Πίνακα, τα οποία είναι ιδιωτικής ιδιοκτησίας, σε αυτή την περίπτωση ιδιοκτησία της Εκκλησίας της Κύπρου (με αρμόδιες μητροπόλεις τη Μητρόπολη Μόρφου, τη Μητρόπολη Λεμεσού, τη Μητρόπολη Ταμασσού και Ορεινής και την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου), δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε επέμβαση, χωρίς να έχει ληφθεί προηγουμένως η γραπτή άδεια της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Έτσι, η ευθύνη για την προστασία των Αρχαίων Μνημείων Β' Πίνακα αναλαμβάνεται από κοινού με τον ιδιοκτήτη.

Στην περίπτωση όμως των δέκα τοιχογραφημένων εκκλησιών, των οποίων οι ανάγκες και προδιαγραφές προστασίας είναι αυξημένες, το κυπριακό κράτος ανέλαβε συγκεκριμένες δράσεις, για να αποφύγει αυθαίρετες επεμβάσεις στα μνημεία αυτά και να μπορεί να προχωρεί άμεσα σε εργασίες συντήρησης, όταν αυτές κρίνονται απαραίτητες. Κύρια δράση ήταν η ανάληψη εξ ολοκλήρου των εξόδων συντήρησης από το κράτος, η οποία κανονικά πραγματοποιείται εξ ημισείας με τον ιδιοκτήτη.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων αναλαμβάνει, έτσι, ετησίως εργασίες συντήρησης στα ίδια τα κτήρια, στις τοιχογραφίες, στα ξυλόγλυπτα, αλλά και σε ό,τι αφορά στη διαμόρφωση των εξωτερικών χώρων των εκκλησιών αυτών. Ειδικότερα, όσον αφορά στους εξωτερικούς χώρους, έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες για κατασκευή χώρων υγιεινής, χώρων στάθμευσης και διαμόρφωσης των περιαύλων χώρων των εκκλησιών. Έχει επίσης κατά καιρούς συνεργαστεί με φορείς και ιδρύματα στην Κύπρο (Ινστιτούτο Frederick, Ινστιτούτο Κύπρου), όπως και φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού (Courtauld Institute of Art του Λον-

δίνου) σε διάφορα προγράμματα, με στόχο την προστασία των τοιχογραφιών των εκκλησιών.

Πολύ πρόσφατα ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα εσωτερικού φωτισμού των δέκα εκκλησιών, το οποίο χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα καινοτόμο για τα κυπριακά δεδομένα. Με την υλοποίηση των μελετών φωτισμού αποκαταστάθηκε σε μεγάλο βαθμό η πνευματικότητα των εκκλησιών και παράλληλα δημιουργήθηκαν συνθήκες ανάδειξης και προβολής όχι μόνον των τοιχογραφιών αλλά και του εσωτερικού χώρου του καθενός ναού με έναν ιδιαίτερο τρόπο. Βασικό στοιχείο για την επιλογή των λύσεων φωτισμού αποτέλεσε ο αρχικός τρόπος φυσικού φωτισμού των εκκλησιών και επιλέχθηκαν λαμπτήρες τύπου Led, οι οποίοι δεν εκπέμπουν φως που να περιέχει υπεριώδη και υπέρυθη ακτινοβολία, για σκοπούς προστασίας των τοιχογραφιών.

Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην ασφάλειά τους με την εγκατάσταση αντικλεπτικών συστημάτων και συστημάτων πυρασφάλειας και πυρόσβεσης. Η πυρασφάλεια είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί το υλικό κατασκευής τους είναι κυρίως η κυπριακή ξυλεία. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αρκετές από αυτές τις εκκλησίες είναι απομονωμένες σε δασώδεις περιοχές, τις καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτες σε πυρκαγιές.

Πέραν της έκδοσης της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO σε τέσσερις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά) που διατίθεται δωρεάν, προωθείται επίσης η έκδοση νέων ενημερωτικών φυλλαδίων για κάθε μία από τις δέκα εκκλησίες. Αυτά θα μεταφραστούν και θα διανέμονται, επίσης δωρεάν, στους επισκέπτες. Σε συνεννόηση και με άλλους αρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς, όπως η Εκκλησία της Κύπρου και ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ), καταβάλλονται προσπάθειες για τη συμφωνία και την εφαρμογή ενός ενιαίου ωραρίου λειτουργίας με βάση το οποίο οι εκκλησίες θα είναι ανοικτές για το κοινό.

Σε μια εποχή κατά την οποία οι οικονομικές προκλήσεις και οι περιορισμοί είναι έντονοι, το Τμήμα Αρχαιοτήτων καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για την προστασία και ανάδειξη των μνημείων του τόπου και ειδικότερα των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Η οικονομική κρίση δεν αποτελεί δικαιολογία για παραλείψεις. Αντίθετα, αποτελεί κίνητρο για εξεύρεση δημιουργικών και εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης και ευκαιρία για ανάπτυξη συνεργειών που μπορούν να έχουν ουσιαστικά αποτελέσματα. Η έννοια της αειφορίας θα πρέπει να διέπει κάθε τουριστικό ή άλλο σχεδιασμό σε μια περιοχή όπου υπάρχουν Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς η αλόγιστη ανάπτυξη

και οι συνεπαγόμενες αναπτυξιακές και άλλες πιέσεις που δέχεται ένας χώρος μπορούν να αποβούν καταστροφικές ή και μοιραίες. Αναγκαία είναι η εμπλοκή και συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε μια στρατηγική όπου εμπλέκεται άμεσα η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και τα φυσικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα ενός χώρου γίνονται σεβαστά και προστατεύονται. Αυτό, εξάλλου, επιβάλλει και το χρέος μας προς τις μελλοντικές γενιές.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

VII. Επαναπατρισμός κυπριακών αρχαιοτήτων και εκκλησιαστικών κειμηλίων: Διεθνές δίκαιο και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς

Δρ Δέσποινα Πηλείδου

Έφορος Αρχαιοτήτων, Τμήμα Αρχαιοτήτων

Η Κύπρος, όπως όλες οι χώρες με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, αντιμετωπίζει προβλήματα. Το πρόβλημα της σύλησης αρχαιολογικών χώρων και η παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αντικειμένων είναι τα πιο σημαντικά. Το αυξημένο ενδιαφέρον εκ μέρους των κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών, πανεπιστημίων και ιδρυμάτων για τη διοργάνωση συνεδρίων και συζητήσεων με θέμα την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης καταλήγει σε θετική έκβαση ή τουλάχιστον υποβοηθεί στον καθορισμό μιας ορθής πολιτικής, όσον αφορά στον περιορισμό του φαινομένου αυτού, ένα φαινόμενο, το οποίο ουσιαστικά απογυμνώνει σταδιακά την ανθρωπότητα από τα τεκμήρια της υπόστασης των λαών της.

Ιστορικό πλαίσιο

Είναι κοινώς γνωστό ότι το μεγαλύτερο κύμα διασποράς αντικειμένων από τις χώρες του Νότου ξεκίνησε κατά τον 19ο αιώνα (Pilides, 2012, σσ. 22-23; Pilides in Pilides and McCarthy, 2014, σσ. 31-38; Kiely, 2012, σσ. 28-30; Gübel and Massar, 2012, σσ. 24-25; Ulbrich 2012, σσ. 26-27). Το 1869 το οθωμανικό κράτος, σε μια προσπάθεια να ελέγξει την κατάσταση που επικρατούσε στην επικράτειά του, επέβαλε τον νόμο *Réglement sur les Objets Antiques*, σύμφωνα με τον οποίο οποιοσδήποτε ξένος ή ξένη χώρα επιθυμούσε να κάνει έρευνες για ανεύρεση αρχαιοτήτων είχε υποχρέωση να ζητήσει άδεια, επισημοποιώντας μ' αυτό τον τρόπο ότι η άδεια ανασκαφής αλλά και η εξαγωγή αντικειμένων επιτρεπόταν με την εξασφάλιση φερμανιού από το Σουλτάνο.

Στις μέρες μας, οι προσπάθειες επαναπατρισμού πολιτιστικών αντικειμένων που εξήχθησαν κατά την οθωμανική περίοδο της Κύπρου και κοσμούν τα σημαντικότερα μουσεία του κόσμου προσκρούουν στο γεγονός ότι οι εξαγωγές αυτές είχαν διεξαχθεί νόμιμα και δεν συζητείται το γεγονός ότι είχαν εξαχθεί όχι μόνο σύμφωνα με νομοθεσίες βασισμένες σε παρωχημένες νοοτροπίες

μιας άλλης εποχής, αλλά και με επιβεβλημένες νομοθεσίες που διαχειρίζονταν την τύχη παράγωγων του πολιτισμού μιας άλλης υπό κατοχή χώρας.

Κατά την αναθεώρηση του πρώτου Οθωμανικού Νόμου το 1874 προστέθηκαν πιο λεπτομερείς όροι για τον διαμοιρασμό των αντικειμένων από το οθωμανικό κράτος, τον ιδιοκτήτη της γης και τον ανασκαφέα, επισημοποιώντας το εξίσου καταστροφικό για την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου πρότυπο του γνωστού «μεριδίου». Το 1884 μια νέα τροποποίηση απαγόρευε ρητά την εξαγωγή αρχαιοτήτων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, ωστόσο η νέα αποικιοκρατική κυβέρνηση του νησιού επέλεξε να εφαρμόσει τον νόμο του 1874, αυτόν που ίσχυε πριν από την προσάρτηση της Κύπρου στη Βρετανία. Η σύληση συνέχισε ανεξέλεγκτη και στα πρώτα χρόνια της Αγγλοκρατίας, με αποκορύφωμα το ξεπούλημα του θησαυρού της Λάμπουσας (Merrillees 2009, σσ. 389-403; Stanley-Price, 2001, σσ. 267-275), ένα σκάνδαλο που προκάλεσε την κοινή γνώμη και οδήγησε στην εφαρμογή του πρώτου *περί Αρχαιοτήτων Νόμου* το 1905, αλλά και στην ίδρυση του Κυπριακού Μουσείου. Με τροποποίηση του ίδιου νόμου το 1935 καλύφθηκε ακόμα μια ουσιαστική ανάγκη, δηλαδή, η ίδρυση ενός αρμόδιου φορέα για τη διαχείριση του πολιτιστικού πλούτου της Κύπρου.

Σταδιακά τα πράγματα άρχισαν να οδηγούνται προς μια πιο ορθή κατεύθυνση. Ωστόσο, δεν ήταν ακόμα ξεκάθαρο ότι η απομάκρυνση των αρχαιολογικών αντικειμένων από το χώρο ανεύρεσής τους έπρεπε να αποφεύγεται όσο το δυνατό περισσότερο, τόσο γιατί αφαιρεί τη δυνατότητα της σωστής ερμηνείας, δηλαδή μας αποστερεί την ευκαιρία να ανακτήσουμε γνώσεις για το αρχικό τους περιβάλλον, όσο γιατί ενθαρρύνει και την παράνομη διακίνηση (Greenfield, 1995). Η ανοχή και η έλλειψη αυστηρής επιτήρησης κατά την εξαγωγή αρχαιοτήτων την περίοδο αυτή οδήγησε και πάλι σε μια μεγάλη διασπορά αντικειμένων στο εξωτερικό, τα οποία ανήκαν σε ξένους που έζησαν ή πέρασαν από την Κύπρο, απέκτησαν «συλλογές» και τις εξήγαγαν με

την αποχώρησή τους χωρίς άδεια εξαγωγής ή με άδεια εξαγωγής αλλά χωρίς κατάλογο αντικειμένων. Με τον θάνατο των κατόχων των συλλογών ή λόγω διάφορων άλλων συγκυριών, όπως η οικονομική κρίση, αυτά τα αντικείμενα εμφανίζονται σωρηδόν σε οίκους δημοπρασιών ή στο Διαδίκτυο ως αντικείμενα από «παλιές» συλλογές, τα οποία αποκτήθηκαν πριν από την υπογραφή συμβάσεων, μνημονίων κ.ά., γι' αυτό ως κράτος δεν έχουμε τη δυνατότητα διεκδίκησής τους.

Έξαρση της αρχαιοκαπηλίας και της παράνομης διακίνησης αρχαιοτήτων προκάλεσαν και οι διακοινοτικές ταραχές του 1963. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος δόθηκε τότε μια περίοδος χάριτος. Τότε, όσοι κατείχαν συλλογές αρχαιοτήτων, τις οποίες απέκτησαν κατά την περίοδο αυτή ή και προηγουμένως, είχαν τη δυνατότητα να τις δηλώσουν, ούτως ώστε, αφενός, να τις κατέχουν νόμιμα και, αφετέρου, να γνωρίζει η αρμόδια αρχή τους κατόχους συλλογών και τα αντικείμενα που κατείχαν, ελπίζοντας ότι μ' αυτό τον τρόπο θα ασκείτο έλεγχος στην εμπορία τους. Παρ' όλο όμως που αποφασίστηκε το μέτρο αυτό, δεν υπήρχε καμία πρόνοια για λεπτομερείς δηλώσεις με κατάλογο και φωτογραφίες ούτε έγινε άμεση καταγραφή της κάθε συλλογής. Επίσης, ενώ η εμπορία ουσιαστικά απαγορευόταν από τον Νόμο, εξακολουθούσε να ισχύει σε μεμονωμένες περιπτώσεις η άδεια πώλησης αρχαιοτήτων.

Το ίδιο το Κυπριακό Μουσείο πωλούσε αρχαιότητες, μια συνήθεια που συνέχιζε την πρακτική που βασιζόταν στην πολιτική των «duplicates» την οποία ομολογουμένως σήμερα είναι δύσκολο να αντιληφθούμε. Ουδέποτε ένα αντικείμενο, έστω κι αν ανήκει στον ίδιο τύπο, δεν είναι πανομοιότυπο με ένα άλλο. Ωστόσο, σε μια περίοδο που το Μουσείο έπρεπε να επιβιώσει οικονομικά, η εξεύρεση τρόπων ενίσχυσης του ταμείου του επέβαλλε πρακτικές που σήμερα δεν είναι αποδεκτές. Ακόμα και με τις αλλαγές που επήλθαν, ακόμα και τώρα που η Κύπρος θεωρείται ευαίσθητη χώρα σε ό,τι αφορά στην παράνομη διακίνηση, κατά τις προσπάθειές μας για επαναπατρισμό αντικειμένων που διακινούνται χωρίς άδεια εξαγωγής, γίνονται συχνά αναφορές σ' αυτές τις πρακτικές του παρελθόντος ως δικαιολογία για την άρνηση επιστροφής των εν λόγω αντικειμένων.

Η στρατιωτική εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974 οδήγησε στη χειρότερη μέχρι σήμερα καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου (Jansen, 2005). Η απίστευτη συστηματική καταστροφή και λεηλασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και ιδιωτικών συλλογών ενισχύεται από το γεγονός ότι η έρευνα, στο επίκεντρο της οποίας βρισκόταν το

βόρειο τμήμα του νησιού, διακόπηκε. Οι γνώσεις μας για την αρχαιολογία των ελεύθερων περιοχών, όπου διεξάγονται ανασκαφές και έρευνες με τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές μεθόδους, έχει κατά πολύ διαφοροποιηθεί και έχει δημιουργηθεί μια ανισοβαρής εικόνα, η οποία θα είναι δύσκολο να επανορθωθεί. Επιπλέον, σημαντικές θέσεις που βρίσκονταν σε εξαιρετική κατάσταση διατήρησης ερημώθηκαν, ενώ άγνωστη παραμένει η κατάσταση διατήρησης και ο χώρος φύλαξης των ευρημάτων. Οι παράνομες ανασκαφές, κατά παράβαση της Σύμβασης της Χάγης [Για μία ερμηνεία των προνοιών του Διεθνούς Δικαίου (Σύμβαση Χάγης 1954, UNESCO 1970 κλπ.), βλ. Οικονομίδης 1999, 135-139 και Hladik 2014, σσ. 63-80)], χωρίς την άδεια του αρμόδιου Τμήματος εξακολουθούν να είναι ένα σοβαρό πρόβλημα. Επιπρόσθετα, η ραγδαία τουριστική και οικοδομική ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων στα κατεχόμενα αυξάνει τις πιθανότητες ανεύρεσης αρχαιολογικών θέσεων, οι οποίες παραμένουν ατεκμηρίωτες και απροστάτευτες. Η έλλειψη ελέγχου των αναπτυξιακών έργων, εκ των πραγμάτων, διευκολύνει την αρχαιοκαπηλία και την παράνομη διακίνηση και εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών από το νησί, μέσω των παράνομων αερολιμένων ή λιμένων των κατεχομένων.

Για την Κυπριακή Δημοκρατία όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία θεωρούνται ότι βρίσκονται σε κίνδυνο, αφού οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν τη δυνατότητα να τα διαχειρίζονται και να τα προστατεύουν.

Επαναπατρισμός

Ο αριθμός των επαναπατρισθέντων αντικειμένων είναι συγκριτικά μικρός σε σχέση με τον αριθμό των εξαχθέντων. Έχουν επαναπατριστεί σημαντικά έργα εκκλησιαστικής τέχνης, όπως τα ψηφιδωτά του ναού της Παναγίας Κανακαριάς (Megaw and Hawkins, 1977; Παπαγεωργίου, 1999, σσ. 154-167; Παπαγεωργίου, 1999, σσ.180-213) μετά από τη γνωστή δικαστική διαμάχη στις ΗΠΑ, οι τοιχογραφίες της εκκλησίας του Αγίου Ευφημιανού Λύσης (Κυριαζίδη 1999, σσ. 168-179) και, ακόμα πιο πρόσφατα, τα 173 αντικείμενα εκκλησιαστικής τέχνης που κλάπηκαν από εκκλησίες των κατεχομένων μετά από πολύχρονο δικαστικό αγώνα στο Περιφερειακό Δικαστήριο του Μονάχου της Γερμανίας. Ωστόσο, αυτά αποτελούν μόνο ένα μικρό ποσοστό των αντικειμένων που έχουν κλαπεί και έχουν διασκορπιστεί.

Τα υπόλοιπα αντικείμενα, πρωιμότερων περιόδων, τα οποία ήταν στην κατοχή του Dikmen και κατασχέθηκαν, εξακολουθούν να παραμένουν στο Μό-

ναχο. Οι κατά καιρούς επαναπατρισμοί αντικειμένων στο Κυπριακό Μουσείο (Karageorghis 1990, σσ. 50-79; Καραγιώργης 1999, σσ. 214-221, Alphas 2014, σσ. 121-134) ανέρχονται στα 171 περίπου αντικείμενα. Κανένα απ' αυτά δεν έχει επιστραφεί με οποιοδήποτε θεσμικές διαδικασίες ή με βάση τις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί, εκτός από το Θησαυρό 169 αργυρών νομισμάτων της Αμαθούντας που εξήχθησαν παράνομα στην Ιταλία, εντοπίστηκαν από τις Ιταλικές αρχές και επιστράφηκαν με βάση τη Σύμβαση της UNESCO του 1970 για τα Μέτρα Απαγόρευσης και Παρεμπόδισης της Παράνομης Εισαγωγής, Εξαγωγής και Μεταβίβασης Ιδιοκτησίας Πολιτιστικής Περιουσίας (Arice, 2003). Όπως και πολλοί εκκλησιαστικοί θησαυροί, τα υπόλοιπα αγοράστηκαν και δωρήθηκαν στο κράτος.

Η Σύμβαση της UNESCO του 1970 επικυρώθηκε από την Κύπρο το 1979. Με βάση το Άρθρο 9 της Σύμβασης, η Κύπρος και οι ΗΠΑ υπέγραψαν το 2002 *Μνημόνιο Συναντίληψης* για την επιβολή περιοριστικών μέτρων στην εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την Κύπρο, όταν αυτά δεν συνοδεύονται από νόμιμες πιστοποιήσεις. Το 2007 το Μνημόνιο ανανεώθηκε με τη συμπερίληψη των νομισμάτων που χρονολογούνται μέχρι το 1500 μ.Χ., ένα σημαντικό επίτευγμα για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, αφού τα νομίσματα, εκ των πραγμάτων ουσιαστικής σημασίας για τη χρονολόγηση των ανασκαφικών ευρημάτων, αλλά και συγχρόνως, βολικά στη διακίνησή τους λόγω του μικρού τους μεγέθους, αποτελούν στόχο του μεγάλου αριθμού συλλεκτών νομισμάτων για την εμπορική τους αξία.

Δεύτερο επίτευγμα στη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς ήταν η επέκταση του *Μνημονίου* για τη συμπερίληψη αντικειμένων εθνολογικής εκκλησιαστικής τέχνης μέχρι και το 1850 μ.Χ., για να συνάδει με τον *Περί Αρχαιοτήτων Νόμο* και το Μνημόνιο Συναντίληψης με τις ΗΠΑ. [Ο *Περί Αρχαιοτήτων Νόμος* τροποποιήθηκε το 2015 και καλύπτει όλα τα αντικείμενα, όπως καθορίζονται στο Άρθρο 2 του νόμου, τα οποία έχουν παραχθεί ή βρεθεί στην Κύπρο ή στις θαλάσσιες ζώνες της πριν από εκατό χρόνια]. Έχοντας υπόψη ότι ένα μεγάλο ποσοστό των αντικειμένων που εξήχθη παράνομα μετά την εισβολή, ανήκει σ' αυτή την κατηγορία, αυτή η επέκταση, επίσης, αποτελεί σημαντικό βήμα. Το 2004 η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση της UNIDROIT (Hladik 2014, σ. 72), ενδυναμώνοντας το θεσμικό πλαίσιο της προστασίας αλλά και τη θέση της διεθνώς, όσον αφορά το αίτημά της για επιστροφή των θησαυρών της (Βρέλλης 2008, σσ. 93-98). Οι Συμβάσεις με τρίτες χώρες αποτελούν ένα σημαντικό τρόπο συνεργασίας και διάδρασης για τον

εντοπισμό και επιστροφή πολιτιστικών αντικειμένων, όχι κατ' ανάγκη μόνο κυπριακών, αλλά και αντικειμένων από γειτονικές χώρες, εκεί όπου υπάρχουν ένοπλες συρράξεις. Η σύναψη μνημονίων με τρίτες χώρες, οι οποίες είτε έχουν το ίδιο πρόβλημα παράνομης εξαγωγής ή αποτελούσαν διαμετακομιστικούς σταθμούς, αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα προόδου. Στο πλαίσιο της συμφωνίας με την Ελβετία συγχρηματοδοτείται, μαζί με την Κύπρο, πρόγραμμα για την καταγραφή και ψηφιοποίηση υλικού από αρχαιολογικές θέσεις των κατεχομένων που έχει διασωθεί στο Κυπριακό Μουσείο, ενώ πρόσφατα εγκρίθηκε δεύτερο συγχρηματοδοτικό πρόγραμμα για τη συντήρηση, σε συνεργασία με το Μουσείο Βυζαντινής Τέχνης του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', των επαναπατρισθέντων από το Μόναχο αντικειμένων που έχουν υποστεί τεράστιες αλλοιώσεις.

Η σύναψη παρόμοιας συμφωνίας με την Κίνα οδήγησε επίσης σε στενότερες σχέσεις και συνεργασίες, όπως για παράδειγμα τη διοργάνωση κοινής έκθεσης, που εγκαινιάστηκε το Σεπτέμβριο 2015, αλλά και σε συνεργασία στον τομέα της συντήρησης ψηφιδωτών.

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η προσαρμογή της νομοθεσίας οδήγησαν στην εφαρμογή δύο νέων νομοθεσιών. Πρόκειται για τον *Νόμο περί Εξαγωγής Πολιτιστικών Αγαθών* (Ν.182(I)2002) και τον *Νόμο περί Επιστροφής Πολιτιστικών Αγαθών* (Ν.183(I)2002), με βάση την Οδηγία του 1993 για την Επιστροφή Πολιτιστικών Αντικειμένων που έχουν εξαχθεί παράνομα. Παρ' όλο που η ευρωπαϊκή νομοθεσία ενίσχυσε τη νοοτροπία της προστασίας -όλα τα πολιτιστικά αγαθά, άνω των 100 ετών, ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης, πρέπει να τυγχάνουν προστασίας- οι κατηγορίες των πολιτιστικών αγαθών, οι οποίες καθορίζονταν με χρηματικές αξίες και χρονικά πλαίσια, άφηναν στην ουσία απροστάτευτο μεγάλο αριθμό πολιτιστικών αγαθών. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες κατηγορίες δεν κάλυπταν επαρκώς ορισμένα πολιτιστικά αγαθά, για παράδειγμα τις θρησκευτικές εικόνες. Προϋπόθεση για την επιστροφή ήταν η απόδειξη ότι το αντικείμενο, για το οποίο γινόταν η αγωγή, αποτελεί εθνικό θησαυρό και ότι απομακρύνθηκε παράνομα μετά την 1η Ιανουαρίου 1993. Επιπλέον, η αξίωση επιστροφής παραγράφεται σε δύο περιπτώσεις: ένα έτος μετά από την ημερομηνία που λήφθηκε γνώση ότι το πολιτιστικό αγαθό έχει εντοπιστεί στην κατοχή συγκεκριμένου κατόχου, αν δεν έχουν κινηθεί οι διαδικασίες και, μετά από διάστημα 30 ή 75 ετών, ανάλογα με το αν το αντικείμενο ανήκει σε δημόσια συλλογή ή όχι. Μολονότι υπάρχουν μερικές περιπτώσεις όπου η αξίωση αφορά απαράγραπτο δικαίωμα, αυτά τα σημεία

προέβαλλαν εμπόδια στην επιστροφή πολιτιστικών αντικειμένων που απομακρύνθηκαν παράνομα.

Άλλο ένα εμπόδιο αποτελεί το θέμα του βάρους της απόδειξης, ευθύνη την οποία φέρει το αιτούν κράτος αντί ο κάτοχος του αντικειμένου και το θέμα της καλόπιστης απόκτησης ή καλόπιστου κατόχου. Είναι γνωστό ότι στις πλείστες περιπτώσεις η εξεύρεση στοιχείων που να αποδεικνύουν την παράνομη διακίνηση είναι εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση και, ενώ καθορίζεται η ανάγκη διερεύνησης του τρόπου απόκτησης του αντικειμένου ή του ιστορικού της διακίνησής του, δεν διασφαλίζεται η εξακρίβωση της αλήθειας (Boutoroulou 2014, σσ. 98-119). Ευτυχώς, και με τη δική μας συμβολή στις ομάδες εργασίας της ΕΕ, ο κατάλογος αυτός και οι χρηματικές αξίες έχουν καταργηθεί. Η νέα Οδηγία 2014/60/ΕΕ που θα αντικαταστήσει την Οδηγία 1993/7/ΕΕ καλύπτει όλα τα πολιτιστικά αγαθά που χαρακτηρίζονται ως «εθνικός θησαυρός καλλιτεχνικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας» σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή τις εθνικές διοικητικές διαδικασίες. Επεκτείνεται επίσης η προθεσμία από ένα σε τρία έτη για την έναρξη της διαδικασίας επιστροφής. Επιπλέον, ο κάτοχος του πολιτιστικού αγαθού θα πρέπει να αποδείξει, όταν διαταχθεί η επιστροφή, ότι κατά το χρόνο αγοράς του αντικειμένου εξάσκησε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή για τη διαπίστωση της νόμιμης προέλευσης του πολιτιστικού αγαθού. Με τις τροποποιήσεις αυτές, έστω και αν δεν παρέχουν λύσεις σ' όλα τα καθ' ύλην προβλήματα, επιτυγχάνεται πρόοδος προς την ορθή κατεύθυνση.

Η συμμετοχή μας σε ευρωπαϊκές επιτροπές, οι οποίες ασχολούνται τόσο με τη νομοθεσία για την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης όσο και με τη διευκόλυνση της κινητικότητας, οδήγησε σε καρποφόρες συνεργασίες και καθόρισε τη συμμετοχή μας σε ομάδες εμπειρογνομόνων, που επιτελούν ουσιαστικό έργο στον τομέα αυτό. Η εφαρμογή καλών πρακτικών, όσον αφορά την παράνομη διακίνηση, είναι το αποτέλεσμα των συναντήσεων των ομάδων εργασίας. Αυτά τα μέτρα προάγονται μέσω οργανισμών όπως η UNESCO, η ICOM κ.ά. και ενθαρρύνουν, για παράδειγμα, τους Οίκους Δημοπρασίας να διεξάγουν τις δημοπρασίες με τη δέουσα επιμέλεια, δηλαδή να μην αποκτούν/δημοπρατούν αντικείμενα, χωρίς να διερευνούν το ιστορικό τους. Καταβάλλονται προσπάθειες όπως ληφθούν παρόμοια μέτρα και σε σημεία πώλησης πολιτιστικών αντικειμένων μέσω διαδικτύου, όπως για παράδειγμα στο eBay, ώστε να υποχρεώνονται να τηρούν ορισμένους κανόνες και να ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος πολίτης-αγοραστής για το ενδεχόμενο αγοράς αντικειμέ-

νων που διακινούνται παράνομα, όπως και για την έκταση της παράνομης διακίνησης αυθεντικών αλλά και κίβδηλων αντικειμένων (van Ham, Leukfeldt, Bremmers, Stol, van Wikj, 2011).

Τα μουσεία είναι πολύ πιο προσεκτικά σε ό,τι αφορά στις περιπτώσεις απόκτησης αντικειμένων με αμφίβολη προέλευση, γιατί βρίσκονται αντιμέτωπα πια με τις επιπτώσεις, αν αποδειχθεί ότι τα αντικείμενα είναι προϊόντα παράνομης διακίνησης. Για πρώτη φορά επίσης έχει γίνει αποδεκτό ότι αντικείμενα που διακινούνται στο διαδίκτυο ή πωλούνται σε δημοπρασίες μπορεί να είναι παράγωγα παράνομης ανασκαφής και επομένως είναι αδύνατο να τεκμηριωθούν ή να ταυτοποιηθούν, αφού είναι εντελώς άγνωστα. Αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα, που διασφαλίζει ότι στο μέλλον ο επαναπατρισμός τέτοιων αντικειμένων ενδέχεται να μην είναι πια μια τόσο χρονοβόρα διαδικασία.

Ανάμεσα στα μέτρα που λαμβάνονται είναι η καθημερινή παρακολούθηση των δημοπρασιών και στις περιπτώσεις που υπάρχουν υποψίες για παράνομη εξαγωγή ή διακίνηση ζητούμε επιπρόσθετη πληροφόρηση για την προέλευση των αντικειμένων από τους Οίκους Δημοπρασίας ή με αίτημα μέσω της INTERPOL την απόσυρση των αντικειμένων. Ωστόσο, τις πλείστες φορές το ιστορικό της διακίνησης του αντικειμένου δεν αποκαλύπτεται, με αποτέλεσμα να μην παρέχεται δυνατότητα εξεύρεσης στοιχείων που να δικαιολογούν παρέμβαση.

Έχουν επίσης γίνει νομοθετικές ρυθμίσεις για τη χρήση ανιχνευτών μετάλλων (επιτρέπεται μόνο σε καθορισμένες περιοχές), ενώ πρόσφατα εγκρίθηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων τροποποιητικές ρυθμίσεις που στοχεύουν στην προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων σε όλες τις θαλάσσιες ζώνες και στην επιβολή αυστηρότερων ποινών για οποιεσδήποτε παραβάσεις του νόμου.

Η Κύπρος υπήρξε μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO για την *Πρώθηση της Επιστροφής Πολιτιστικής Ιδιοκτησίας στις χώρες προέλευσης ή την αποκατάσταση στις περιπτώσεις οικειοποίησης* από το 2011 μέχρι το 2014, διετέλεσε μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής του *Δευτέρου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Χάγης για την Προστασία Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση ένοπλης Σύρραξης* από το 2007 μέχρι το 2011, όπου είχε ενεργό ρόλο, και είναι μέλος της Ομάδας Εμπειρογνομόνων για την Αναθεώρηση της Οδηγίας 93/7/ΕΕC για την Επιστροφή Πολιτιστικών Αγαθών.

Τα προγράμματα ψηφιοποίησης του Τμήματος Αρχαιοτήτων που αφορούν

ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΟΔΙΘΡΩΝ ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΠΕΛΗΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΓΓΕΛΩΝ ΤΩΝ ΠΕΔΟΥΛΩΝ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ 13.4.1986

WITH A DECISION OF THE WORLD HERITAGE COMMITTEE ON 13/4/86 THE CHURCHES OF PANAGIA TON AGION PODITHRON, STEGES PANAGIA TON AGION HERAKLEION, AND THE CHAPEL OF THE MONASTERY OF ARCHANGELS PANAGIA TON PEDOULA ARCHANGELOS OF PEDOUA, STAVROS OF PELIADIA PARENTIA TON ARAKOS AND STAVROS TON AGIASMATI HAVE BEEN INCLUDED IN THE WORLD HERITAGE LIST TO COMMEMORATE THIS EVENT THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC MR SPYROS KYPRIANOU HAS UNVEILED THIS PLAQUE

13 4 1986

αρχαία μνημεία, κινητά ευρήματα, επισκοπήσεις, φωτογραφικό αρχείο, αρχείο χαρτών, αρχειακού υλικού και της βιβλιοθήκης έχουν ξεκινήσει εδώ και αρκετά χρόνια, με στόχο την προστασία αλλά και την αποδοτικότερη διαχείριση. Έχει ήδη παραδοθεί στην INTERPOL ψηφιακό αρχείο φωτογραφιών και πληροφοριών που αφορούν αρχαία μνημεία και κινητά ευρήματα στα κατεχόμενα. Σε τοπικό επίπεδο θεωρούμε ότι η συνεργασία με την Αστυνομία Κύπρου, τη Νομική Υπηρεσία, το Υπουργείο Εξωτερικών, το Τμήμα Τελωνείων και την Εκκλησία της Κύπρου είναι απαραίτητη για συγκροτημένες δράσεις που θα έχουν θετικό αποτέλεσμα. Η άτυπη λειτουργία επιτροπής με συμμετοχή των πιο πάνω φορέων έχει θεσμοθετηθεί πρόσφατα, με έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, και λειτουργεί ως εθνική επιτροπή ενάντια στην παράνομη διακίνηση, με στόχο τον επαναπατρισμό των χιλιάδων θησαυρών του τόπου μας που έχουν εξαχθεί παράνομα από το νησί. Παράλληλα, όσον αφορά στη νομική διάσταση των υποθέσεων θα πρέπει να τύχουν εξειδίκευσης νέοι επιστήμονες, οι οποίοι θα γνωρίζουν την κυπριακή πραγματικότητα, ώστε η ενεργός δράση μας να ενισχυθεί στον τοπικό και τον διεθνή χώρο.

Χωρίς την ευαισθητοποίηση και το ενδιαφέρον του κοινού, το ιδιαίτερα δύσκολο έργο των αρμόδιων φορέων για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς θα ήταν ακόμη πιο δύσκολο. Γι' αυτόν τον λόγο έχουν αναρτηθεί πινακίδες σε αεροδρόμια και λιμάνια και έχει εκδοθεί έντυπο σχετικά με την παράνομη διακίνηση από τα κατεχόμενα αλλά και τη νομοθεσία σχετικά με την εξαγωγή αρχαιοτήτων.

Ευελπιστούμε ότι αυτή η προσπάθεια για μια πιο ευαίσθητη αντιμετώπιση του θέματος από τα κράτη, η συνεργασία τόσο των κρατών όσο και των τοπικών αρμόδιων αρχών και η καλλιέργεια συνείδησης στο κοινό για τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς τους και, κατ' επέκταση, της ίδιας τους της ταυτότητας θα σταθεί εμπόδιο στους εμπόρους και θα διευκολύνει τον δρόμο της επιστροφής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Alphas, E. (2014). Repatriated objects exhibited in the Cyprus Museum, in Pilides and McCarthy (eds.), *Protecting the cultural heritage of Cyprus. Joining efforts in preventing the illicit trafficking of cultural heritage*, Nicosia: Department of Antiquities, 121-139.

Apice, M. (2003). *Monete di Amathonte in viaggio tra Cipro e Italia*. Rome: Consiglio Nazionale delle Ricerche.

Boutopoulou, S. (2014). The illicit traffic of cultural goods and the implementation of due diligence: The experience of Greece, in Pilides and McCarthy (eds.), *Protecting the cultural heritage of Cyprus. Joining efforts in preventing the illicit trafficking of cultural heritage*, Nicosia: Department of Antiquities, 98-119.

Βρέλλης Σ. (2008). Η Σύμβαση UNIDROIT της 24.6.1995 για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά, στο Μπουτοπούλου Σ., Μ. Μούλιου, Σ. Καλλιώδη & Β. Σακελλιάδης (επιμ.), *Η προστασία των πολιτιστικών αγαθών από την παράνομη διακίνηση και η διεκδίκησή τους*, Πρακτικά Ημερίδας, 24-25 Σεπτεμβρίου 2008, Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού, 93-98.

Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη (1998). Επαναπατρισμός αρχαιοτήτων, στο Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη. *Τα πρώτα 20 χρόνια*. Αθήνα: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

Greenfield, J. (1995). *The return of cultural treasures*, 2nd edition, Cambridge: Cambridge University Press.

Gübel, E. & N. Massar (2012). Cyprus and Belgium, in Pilides, D. and N. Papadimitriou (eds.), *Ancient Cyprus. Cultures in dialogue*. Nicosia: Department of Antiquities, 24-25.

van Ham T., E.R. Leukfeldt, B. Bremmers, W.Ph. Stol & A. Ph. van Wikj (2011). *The art of the Internet. A study of illegal online trading in cultural goods*. The Hague, Netherlands: Eleven International Publishing.

Hladik, J. (2014). The Activities of the UNESCO secretariat with regard to the implementation of the 1954 Hague Convention and its two (1954 and 1999) Protocols, the 1970 Convention and the 1995 UNIDROIT Convention and the UNESCO Restitution and Return Committee, in Pilides and McCarthy (eds.), *Protecting the Cultural Heritage of Cyprus. Joining efforts in preventing the illicit trafficking of cultural heritage*, Nicosia: Department of Antiquities, 63-80.

Jansen, M. (2005). *War and cultural heritage. Cyprus after the 1974 Turkish Invasion*. Minnesota Mediterranean and Eastern European Monographs XIV, Minnesota: University of Minnesota.

Καραγιώργης, Β. (1999). Ο επαναπατρισμός των κυπριακών αρχαιοτήτων (1974-1997), στο *Κύπρος. Η λεηλασία ενός Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων, 214-221. (also available in English, French, German).

Karageorghis, V. (1990). Repatriation of Antiquities, in *The A.G. Leventis Foundation and the Cultural Heritage of Cyprus*; Athens: Hellenic Parliament Publications (Athens), 50-79.

Kiely, T. (2012). The British Museum excavations on Cyprus in the 1890s, in Pilides, D. and N. Papadimitriou (eds.), *Ancient Cyprus. Cultures in Dialogue*. Nicosia: Department of Antiquities, 28-30.

Κυριαζίδη, Ε. (1999). Η εκκλησία του Αγίου Θεωφανίου στη Λύση, στο *Κύπρος. Η λεηλασία ενός Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων, 168-179 (also available in English, French, German).

Megaw, A. and E. Hawkins (1977). *The Church of the Panagia Kanakaria at Lythrankomi in Cyprus: its Mosaics and Frescoes* (Dumbarton Oaks Studies, 14), Washington, D.C.: Dumbarton Oaks Center for Byzantine Studies.

Merrillees, R.S. (2009). The modern history of the first Lambousa Treasure of Byzantine silverware from Cyprus, *The Antiquaries Journal*, 89, 389-403.

Οικονομίδης, Κ. (1999). Το διεθνές δίκαιο και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, στο *Κύπρος. Η λεηλασία ενός Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων, 135-139 (also available in English, French, German).

Παπαγεωργίου, Α. (1999). Η Εκκλησία της Παναγίας Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη, στο *Κύπρος. Η λεηλασία ενός Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων, Κύπρος, 154-167 (also available in English, French, German).

Παπαγεωργίου, Α. (1999). Η Εκκλησία του Αντιφωνητή στο χωριό Καλογραία Κερύνειας, στο *Κύπρος. Η λεηλασία ενός Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων, Κύπρος, 180-213 (also available in English, French, German).

Pilides, D. (2012). From treasure hunting to systematic excavation, in Pilides, D. and N. Papadimitriou (eds.), *Ancient Cyprus. Cultures in Dialogue*. Nicosia: Department of Antiquities, 22-23.

Pilides, D. (2014). Combatting the problem of illicit trafficking of cultural goods: From the viewpoint of the Department of Antiquities”, in Pilides and McCarthy (eds.), *Protecting the cultural heritage of Cyprus. Joining efforts in preventing the illicit trafficking of cultural heritage*, Nicosia: Department of Antiquities, 31-38.

Pilides D. and A. McCarthy (Eds.) (2014). *Protecting the Cultural Heritage of Cyprus: Joining efforts in preventing the illicit trafficking of cultural heritage*. Proceedings of an International Workshop held in Nicosia, 15 October 2011, Nicosia: Department of Antiquities.

Stanley-Price, N. (2001). The Ottoman Law on Antiquities (1874) and the Founding of the Cyprus Museum, in Tatton-Brown, V. (ed.), *Cyprus in the 19th Century AD, Fact, Fancy and fiction* (Papers of the 22nd British Museum Classical Colloquium, December 1998). Oxford, 267-275.

Ulbrich, A. (2012). The Cypriot Collection at the Ashmolean Museum in Nicosia, in Pilides, D. and N. Papadimitriou (eds.), *Ancient Cyprus. Cultures in Dialogue*. Nicosia: Department of Antiquities, 26-27.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

VIII. Το Γεωπάρκο Τροόδους:

Ένα μοναδικό μνημείο γεωλογικής, φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Ευθύμιος Τσιολάκης

Γεωλογικός Λειτουργός, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης

Το Γεωπάρκο Τροόδους, το οποίο βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του νησιού, καλύπτει μία έκταση 1.147 km², που αντιστοιχεί περίπου στο 36% της έκτασης της οροσειράς του Τροόδους και στο 12% της συνολικής έκτασης της Κύπρου. Τα όρια του Γεωπάρκου εκτείνονται προς τα ανατολικά στα χωριά Μαλούντα, Κλήρου, Φικάρδου, Άγιοι Βαβατσινιάς και Βάβλα. Στα βόρεια εκτείνεται μέχρι τα χωριά Μιτσερό, Κάτω Μονή, Αγία Μαρίνα και Κατύδατα. Στα δυτικά καλύπτει τα χωριά Κάμπος της Τσακίστρας, Τσακίστρα και Μυλικούρι και στα νότια τα χωριά Όμοδος, Τριμίκλινη, Αρακαπάς και Λάγεια.

Το Γεωπάρκο διοικητικά εμπίπτει σε τέσσερις επαρχίες (Λευκωσία, Λεμεσό, Πάφο και Λάρνακα). Καλύπτει την υψομετρική ζώνη από 300 μέτρα έως την υψηλότερη κορυφή της Κύπρου, τη Χιονίστρα, με υψόμετρο 1.952 μέτρα. Περιλαμβάνει εκατό δέκα οικισμούς με συνολικό πληθυσμό γύρω στις 25.000 κατοίκους. Το Γεωπάρκο συνδυάζει τη συναρπαστική γεωλογία με το μοναδικό φυσικό περιβάλλον του Τροόδους και τη μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου με τα τοπικά του ήθη, έθιμα και παραδόσεις.

Το Γεωπάρκο Τροόδους άνοιξε τις πύλες του για το κοινό στις 6/6/2015 με την τέλεση των εγκαινίων του Κέντρου Επισκεπτών, το οποίο βρίσκεται μέσα στο μεταλλείο Αμιάντου, από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκο Αναστασιάδη.

Αναφέρουμε ότι ως γεωπάρκο χαρακτηρίζεται μια προστατευόμενη περιοχή με καθορισμένα όρια, η οποία περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό γεωτόπων με γεωλογικό, οικολογικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον. Τα κριτήρια για την καθιέρωση/δημιουργία ενός τέτοιου χώρου είναι η επιστημονική σημασία, η σπανιότητα, η αισθητική έλξη και η εκπαιδευτική του αξία. Μέσα σε αυτή την περιοχή δημιουργούνται οι απαραίτητες υποδομές για τη λειτουργία ενός γεωπάρκου, αφενός για την ανάδειξη και προστασία των μοναδικών γεωτόπων που διαθέτει και, αφετέρου, για σκοπούς γεωτουριστικής ανάπτυξης.

Σήμερα λειτουργούν τα Δίκτυα Ευρωπαϊκών, Ασιατικών και Παγκόσμιων Γεωπάρκων. Το Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων δημιουργήθηκε στα πλαίσια του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου Γεωπάρκων, που έγινε στο Πεκίνο το 2004, από τη συνένωση δεκαεπτά ευρωπαϊκών και οκτώ κινεζικών Γεωπάρκων. Μέχρι το 2014 έφτασε να αριθμεί εκατό έντεκα μέλη από τριάντα δύο χώρες. Τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται προσπάθεια να αναβαθμιστεί και να επισημοποιηθεί η σχέση του Παγκόσμιου Δικτύου Γεωπάρκων με την UNESCO. Από το 2013 μέχρι και σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί επτά συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας της UNESCO για τα Γεωπάρκα. Απόρροια των εργασιών της ομάδας αυτής είναι η μετατροπή του υφιστάμενου Διεθνούς Προγράμματος Γεωεπιστημών (IGCP) της UNESCO σε δύο κύριους τομείς: στο Πρόγραμμα Γεωεπιστήμες (Geoscience) και στο Πρόγραμμα Παγκόσμια Γεωπάρκα UNESCO.

Η πρόταση εγκρίθηκε από τη Γενική Διάσκεψη της UNESCO κατά την 38η Σύνοδό της τον Νοέμβριο του 2015 και αποτελεί πλέον την τρίτη ετικέτα «σήμα ποιότητας» της UNESCO για εξέχουσας παγκόσμιας σημασίας καθορισμένους χώρους. Το Δίκτυο Παγκόσμιων Γεωπάρκων UNESCO θα αποτελεί ένα μη κερδοσκοπικό Δίκτυο με σκοπό την προστασία, τη διατήρηση, την ανάδειξη και την προβολή μοναδικών περιοχών σε παγκόσμια κλίμακα. Οι περιοχές αυτές με σημαντική γεωλογική, φυσική και πολιτιστική κληρονομιά θα αναπτύσσουν γεωεκπαιδευτικές και γεωτουριστικές δραστηριότητες και, ταυτόχρονα, θα συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων.

Το Γεωπάρκο Τροόδους άρχισε να υλοποιείται τον Ιούλιο του 2011, στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού έργου με τίτλο «ΓΕΩ.ΤΟΠ.Α.» του προγράμματος Διασυνοριακής συνεργασίας ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ, 2007-2013, το οποίο χρηματοδοτήθηκε κατά 80% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 20% από εθνικούς πόρους της Κύπρου και της Ελλάδας. Στο πρόγραμμα αυτό, από πλευράς της

Κυπριακής Δημοκρατίας, εργάστηκαν από κοινού το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, το Τμήμα Δασών και η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους. Δημιούργησαν όλες εκείνες τις κατάλληλες υποδομές, που αφορούν στη λειτουργία ενός Γεωπάρκου, όπως το Κέντρο Επισκεπτών Γεωπάρκου (το παλιό σχολείο στον Πάνω Αμιάντο), τη δημιουργία ιστοσελίδας, τη διαμόρφωση τριών περιπατητικών γεωδιαδρόμων, τη σύνταξη οικοτουριστικού οδηγού, τον σχεδιασμό χάρτη, την εκπόνηση σχεδίου δράσης και τη δημιουργία ντοκιμαντέρ. Εκτός από τις υποδομές που υλοποιήθηκαν μέσα από αυτό το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ακολούθησαν και άλλα έργα (η χρηματοδότηση προήλθε από κρατικούς πόρους) για την προσβασιμότητα, την τοπιοτέχνηση και την οδική σήμανση του Κέντρου, καθώς και την τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων σε μερικά σημαντικά γεωμορφώματα της περιοχής.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος τον Δεκέμβριο του 2013, το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης προχώρησε τον Νοέμβριο του 2014 στην υποβολή αίτησης για την ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδους στα Δίκτυα Ευρωπαϊκών και Παγκόσμιων Γεωπάρκων. Η αίτηση για την ένταξη της περιοχής στα Δίκτυα αυτά περιλάμβανε λεπτομερώς τα όρια του Γεωπάρκου, τον φορέα που θα διαχειρίζεται το Κέντρο Επισκεπτών, τη στελέχυσή του, καθώς και μέτρα διασφάλισης της βιώσιμης λειτουργίας του. Περιλάμβανε επίσης σημαντικές πληροφορίες για τη γεωλογία, το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, τουριστικές υποδομές εντός της περιοχής, όπως μουσεία, μονοπάτια της φύσης, καθώς και μέτρα για την προώθηση του γεωτουρισμού.

Το Γεωπάρκο Τροόδους κέρδισε επάξια μία θέση ανάμεσα στους μοναδικούς γεωτόπους της Ευρώπης και του κόσμου με την επιτυχή ένταξή του στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γεωπάρκων, στα πλαίσια των εργασιών του 13ου Συνεδρίου του Ευρωπαϊκού Δικτύου Γεωπάρκων. Το Συνέδριο διεξήχθη μεταξύ 3-6/9/2015 στην πόλη Ουλου και στο Γεωπάρκο Rokua της Φινλανδίας. Η ανακοίνωση της ένταξης του Γεωπάρκου Τροόδους στη μεγάλη οικογένεια των ευρωπαϊκών Γεωπάρκων, ως του 69ου μέλους του έγινε από το αρμόδιο σώμα του Ευρωπαϊκού Δικτύου στις 5/9/2015 στην παρουσία τετρακοσίων και πλέον συνέδρων.

Η γεωλογία του Γεωπάρκου Τροόδους αποτελεί ένα μοναδικό φυσικό μνημείο της παγκόσμιας γεωλογικής κληρονομιάς της γης. Η γένεση της Κύπρου έχει άμεση σχέση με τη γένεση και την ανύψωση της οροσειράς του Τροόδους, που είναι γνωστή και ως Οφιολιθικό Σύμπλεγμα Τροόδους. Το Οφιολιθικό

Σύμπλεγμα του Τροόδους είναι διεθνώς γνωστό για τη στρωματογραφική πληρότητά του και τα πολύ καλά διατηρημένα χημικά ιζήματα, ηφαιστειακά, φλεβικά και σωρευτικά πετρώματα, καθώς και πετρώματα του μανδύα, τα οποία όλα μαζί αποτελούν τα στρωματογραφικά μέλη ενός πλήρως ανεπτυγμένου ωκεάνιου φλοιού. Η περιοχή του Τροόδους αναγνωρίζεται από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα ως ένας γεώτοπος με μοναδική γεωλογία, αφού μόνο στην Κύπρο και στην οροσειρά του Τροόδους εμφανίζεται ένα πλήρως ανεπτυγμένο κομμάτι ωκεάνιου φλοιού. Σχηματίστηκε ενενήντα δύο εκατομμύρια χρόνια πριν κατά μήκος ενός άξονα διεύρυνσης του Ωκεανού της Νεοσηθούς πάνω από μια ζώνη καταβύθισης και ανυψώθηκε και τοποθετήθηκε στη σημερινή του θέση μέσα από πολύπλοκες διαδικασίες, ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης της ευρασιατικής με την αφρικανική πλάκα. Λόγω της άριστης διατήρησης, της στρωματογραφικής πληρότητας και της εύκολης προσβασιμότητας των πετρωμάτων του το Οφιολιθικό Σύμπλεγμα Τροόδους είναι ένας από τους καλύτερα μελετημένους ωκεάνιους φλοιούς στον κόσμο. Μελετώντας τα πετρώματά του, οι γεωλόγοι, έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τις διαδικασίες που έλαβαν χώρα στα βάθη του Ωκεανού της Νεοσηθούς και με αυτόν τον τρόπο να προσδιορίσουν τις διεργασίες που συντελούνται σήμερα κατά μήκος των αξόνων διεύρυνσης των σύγχρονων ωκεανών. Το Τρόοδος, χωρίς καμία αμφιβολία, έχει σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη της θεωρίας των τεκτονικών πλακών και της διεύρυνσης των ωκεανών όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Μεγαλύτερη απόδειξη για την επιστημονική και εκπαιδευτική του αξία αποτελούν τα δεκάδες πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο που ενθαρρύνουν κάθε χρόνο τους φοιτητές τους να επισκεφθούν το Τρόοδος για έρευνα και επιτόπια εκπαίδευση.

Μέσα στα όρια του Γεωπάρκου Τροόδους υπάρχουν σημαντικοί γεωτόποι που αναδεικνύουν τη μοναδικότητά του, όπως το μεταλλείο Αμιάντου. Το μεταλλείο, οι στοές εξόρυξης χρωμίτη μέσα σε δουνίτες, οι σωροί αρχαίας σκουριάς γύρω από τα μεταλλεία χαλκού μέσα στα ηφαιστειακά πετρώματα, οι εκτεταμένες εμφανίσεις παράλληλων φλεβών, οι τάφροι διεύρυνσης του ωκεανού και το απολιθωμένο ρήγμα μετασχηματισμού του Αρακαπά συνθέτουν ένα μοναδικό Γεωπάρκο.

Τόσοι οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι επισκέπτες δυσκολεύονται να αντιληφθούν ότι η κορυφή του Τροόδους είναι το βαθύτερο στρώμα του ωκεάνιου φλοιού, το οποίο προήλθε από τη μερική τήξη του ανώτερου μανδύα της γης σε θερμοκρασίες 1.000-1.200 °C σε μεγάλα βάθη κάτω από τα αποκλίνοντα όρια. Η επιστημονική και η περιβαλλοντική σημασία της περιοχής δεν είναι ευρέως

γνωστές στους επισκέπτες, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν συμβάλει στην υποβάθμισή της. Αυτές οι κακές πρακτικές έχουν επιτρέψει παλαιές εκσκαφές εγκαταλελειμμένων μεταλλείων να χρησιμοποιηθούν ως σκουπιδότοποι. Καταστράφηκαν επίσης εγκαταστάσεις επεξεργασίας και εξόρυξης του μεταλλεύματος, οι οποίες θα μπορούσαν να μετατραπούν σε υπαίθρια μουσεία και να αξιοποιηθούν για γεωτουριστικούς σκοπούς. Επιπλέον, έχουμε γίνει μάρτυρες της καταστροφής γεωτόπων λόγω της επέκτασης των ορίων κατοικημένων περιοχών και της κατασκευής υποδομών (π.χ. δρόμων και κατοικιών).

Στενά συνδεδεμένα με το οφιολιθικό σύμπλεγμα του Τροόδους είναι τα ορυκτά κοιτάσματα του χρωμίτη, του αμιάντου, των μεικτών θειούχων μεταλλευμάτων, όπως και τα φαιοχώματα. Τα περισσότερα από αυτά τα κοιτάσματα έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νησιού. Ο αμιάντος και τα φαιοχώματα αξιοποιήθηκαν από την αρχαιότητα, αλλά ήταν η παραγωγή και το εμπόριο του χαλκού από την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων των μεικτών θειούχων μεταλλευμάτων που έκανε την Κύπρο διάσημη σε όλο τον τότε γνωστό αρχαίο κόσμο. Οι εκατό διάσπαρτοι σωροί αρχαίας σκουριάς, εργαλεία, αρχαίες γαλαρίες, αναφορές σε ιστορικές πηγές και αρχαία ναυάγια φορτωμένα με κυπριακά τάλαντα χαλκού, είναι οι πιο σημαντικές αποδείξεις για τη διάρκεια και το μέγεθος της μεταλλευτικής δραστηριότητας στο νησί. Η Κύπρος έγινε γρήγορα ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα παραγωγής και εξαγωγής χαλκού στην αρχαιότητα και το όνομά της έγινε συνώνυμο με το χαλκό κατά τη Ρωμαϊκή Εποχή. Το όνομα του χαλκού στα λατινικά αρχικά ήταν «aes» και ο κυπριακός χαλκός αναφερόταν ως «aes cuprium», μέχρι που επικράτησε το «cuprium», το οποίο σταδιακά άλλαξε σε «cuprum», από το οποίο προήλθε το σύγχρονο όνομα του μετάλλου αυτού. Στη σύγχρονη εποχή, η εντατική εκμετάλλευση των πλούσιων κοιτασμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρωμίτη και αμιάντου σταμάτησε στα τέλη της δεκαετίας του '80.

Σήμερα μόνο το Μεταλλείο Σκουριώτισσας είναι ακόμα ενεργό. Σ' αυτό παράγεται μεταλλικός χαλκός από τα θειούχα κοιτάσματα με τη χρήση των σύγχρονων μεθόδων της βιοαπόπλυσης και της υδρομεταλλουργίας. Τέτοιου τύπου θειούχα κοιτάσματα σχηματίζονται και σήμερα στα βάθη του Ειρηνικού και του Ινδικού Ωκεανού και είναι πλέον γνωστά ως κοιτάσματα «κυπριακού τύπου».

Η ανύψωση του Τροόδους και ο διαπερισμός του σερπεντινίτη (δημιουργία δόμου), που οδήγησαν στον κατακερματισμό των πετρωμάτων του, καθώς και

η διαφορική αντίσταση των πετρωμάτων του, που οδήγησε στη διάβρωση και αποσάθρωση, έχουν συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία του ανάγλυφου της οροσειράς και στον σχηματισμό εδαφών πλούσιων σε μέταλλα και ιχνοστοιχεία. Ποτάμια εκβάλλουν ακτινωτά από τις κορυφές της οροσειράς προς τις παρυφές της δημιουργώντας ποικιλόμορφα εντυπωσιακά τοπία κατά μήκος των κοιλάδων, ανάλογα με το είδος των πετρωμάτων που διαπερνούν, όπως κοιλάδες με ομαλά πρανή, βαθιές και στενές κοιλάδες (σχήματος V), απότομα πρανή, φαράγγια και μικρούς καταρράκτες. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, συνθέτουν ένα μαγευτικό σκηνικό. Η περιοχή του Γεωπάρκου Τροόδους είναι ο μεγαλύτερος βιότοπος της Κύπρου, ο οποίος φιλοξενεί αξιόλογη φυσική και ενδημική χλωρίδα (92 από τα 143 ενδημικά είδη του νησιού καταγράφονται εντός της περιοχής) και πανίδα, τα οποία συνυπάρχουν σε σπάνια και προστατευόμενα ενδιαιτήματα που δημιουργήθηκαν από τη μοναδική λιθολογία, την τοπογραφία και τις κλιματικές συνθήκες. Αυτά περιλαμβάνουν τα μοναδικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης, τα σερπεντινόφιλα λιβάδια, τα δάση του ενδημικού κέδρου και χρυσής βελανιδιάς, τους τυρφώνες και τα δάση της ενδημικής αρκεύθου της Μεσογείου.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η πανίδα που διαβιοί εντός του Γεωπάρκου. Η οροσειρά του Τροόδους είναι το κύριο ενδιαίτημα του ενδημικού αγρινού, της σαύρας του Τροόδους, του ενδημικού φιδιού, ενδημικών πουλιών (όπως η οινάνθη, ο τρωγλοδύτης, ο δενδροβάτης, το περδικοσιάχινο και άλλα) και ενδημικών εντόμων.

Επιπρόσθετα, η περιοχή διακρίνεται για την πλούσια αρχιτεκτονική και πολιτιστική κληρονομιά της, τη λαογραφία και τα θρησκευτικά μνημεία της, με δέκα τοπικές βυζαντινές εκκλησίες που βρίσκονται εντός της περιοχής του Γεωπάρκου να περιλαμβάνονται στα Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των ορεινών περιοχών είναι και οι τοίχοι από πέτρα, οι γνωστές «δόμες» ή «ξερολιθιές», που για αιώνες οι αγρότες έχτιζαν στις πλαγιές των βουνών για την προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και τη δημιουργία μικρών καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Στα μικρά περιβόλια οι κάτοικοι καλλιεργούσαν κυρίως καρποφόρα δέντρα, όπως κερασιές, μηλιές, ροδακινιές, καρυδιές και αμπέλια, και παρήγαγαν διάφορα προϊόντα. Σήμερα, η εικόνα είναι αποθαρρυντική, καθώς χιλιάδες από αυτά τα μικρά κτήματα έχουν εγκαταλειφθεί και η περιοχή χαρακτηρίζεται από τη γήρανση του πληθυσμού λόγω της μετακίνησης των νέων προς στα αστικά κέντρα, η οποία

ξεκίνησε γύρω στο 1960. Όσοι κάτοικοι έχουν απομείνει στις ορεινές περιοχές του Τροόδους, παρά τις αντίξοες καιρικές και οικονομικές συνθήκες, προσπαθούν να παρασκευάσουν, εκτός από αγροτικά προϊόντα, και παραδοσιακά γλυκά, εδέσματα και ποτά. Πιθανή αύξηση της αγοράς των προϊόντων αυτών θα βοηθούσε σημαντικά το εισόδημα των κατοίκων και την προσπάθειά τους να παραμείνουν και να επιβιώσουν στις πατρογονικές τους εστίες.

Σύμφωνα όμως με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, από το 1,5 έως 2 εκατομμύρια τουρίστες που επισκέπτονται το νησί ετησίως μόνο το 1-2% επισκέπτεται την περιοχή του Τροόδους. Αυτή η μικρή τουριστική βιομηχανία δεν αποτελεί μεγάλη αγορά για διάθεση των τοπικών προϊόντων και δεν προσφέρει σημαντικά κίνητρα για μεγάλες επενδύσεις που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη της περιοχής, αν και διαθέτει, πέραν της γεωλογίας, μοναδική φυσική, πολιτιστική, θρησκευτική και μεταλλευτική κληρονομιά, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις ακόμη και των πιο απαιτητικών επισκεπτών.

Καθόλη τη διάρκεια του έτους διοργανώνονται επίσης πολιτιστικές εκδηλώσεις, που σχετίζονται με τα τοπικά εποχιακά αγροτικά προϊόντα, όπως φεστιβάλ του κρασιού, της ζιβανίας, του μήλου και του ρόδου. Οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν την τοπική κουζίνα σε ταβέρνες και παραδοσιακά ποτά σε οινοποιεία με διεθνείς διακρίσεις. Άλλες δραστηριότητες αφορούν σε εργαστήρια σχετικά με τις παραδοσιακές τέχνες και την τοπική κουζίνα, επισκέψεις σε λαογραφικά και εκκλησιαστικά μουσεία, μουσεία αγγειοπλαστικής, και τα σπορ της πεζοπορίας, της ποδηλασίας, του ψαρέματος και της ιππασίας.

Μέσα από τη λειτουργία του Κέντρου Επισκεπτών του Γεωπάρκου Τροόδους, στοχεύουμε στην προβολή της γεωλογίας της περιοχής και στην εκπαίδευση των μαθητών μας σε θέματα που άπτονται της γεωλογίας και του φυσικού περιβάλλοντος. Στοχεύουμε ακόμη στην ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού, προσφέροντας στον επισκέπτη πολυθεματικές δραστηριότητες, και στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Όλα τα πιο πάνω αναδεικνύουν μια περιοχή, η οποία πληροί όλα τα κριτήρια, για να καταστεί ένα πολυθεματικό και πρότυπο γεωπάρκο, το οποίο είναι μέλος του Ευρωπαϊκού και Παγκόσμιου Δικτύου Γεωπάρκων.

Η ένταξη της περιοχής στο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων θα προβάλλει το Γεωπάρκο Τροόδους σε παγκόσμια κλίμακα μέσα από συνέδρια, σεμινάρια και άλλες δραστηριότητες και θα αναδείξει τη σημαντικότητα και

μοναδικότητα της περιοχής του Τροόδους. Το γεγονός αυτό θα οδηγήσει σημαντικά στην αύξηση των επισκεπτών στην περιοχή και, συνεπώς, θα δώσει την απαραίτητη ώθηση για την πραγματοποίηση μεγάλων έργων από τον ιδιωτικό τομέα, όπως η δημιουργία τελεφερίκ, η δημιουργία υπαίθριων μουσείων με την αναπαλαίωση παλαιών εγκαταστάσεων μεταλλείων και γαλαριών, η αναπαλαίωση και αναβίωση παλαιών ξενοδοχείων κ.ά.

Η ένταξη της περιοχής στο Δίκτυο Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων αποτελεί μεγάλη επιτυχία για την πατρίδα μας και ταυτόχρονα μεγάλη ευθύνη. Το Γεωπάρκο Τροόδους θα υπόκειται σε συνεχείς ελέγχους από τα Δίκτυα Ευρωπαϊκών και Παγκόσμιων Γεωπάρκων σε θέματα βιωσιμότητας, εκπαίδευσης, γεωτουρισμού και οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής με την ενεργό συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, με την οποία θα πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένο.

Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να τονίσω ότι η επιτυχία της προσπάθειας αυτής εξαρτάται από τη σχέση που θα αναπτυχθεί μεταξύ των κατοίκων της περιοχής και του Γεωπάρκου. Γι' αυτό τον λόγο επιλέχθηκε, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ως φορέας διαχείρισης του Κέντρου Επισκεπτών του Γεωπάρκου Τροόδους για την κοινή επίτευξη του στόχου, που είναι η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής με κεντρικό πυλώνα την ανάδειξη του πολυθεματικού τουρισμού που διαθέτει το Τρόδος η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους, ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός χωρίς μετοχικό κεφάλαιο, που αντιπροσωπεύει 78 κοινότητες με 21.000 κατοίκους. Επίσης, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, έχει οριστεί Συντονιστική Επιτροπή, με επικεφαλής το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και μέλη το Τμήμα Δασών, το Τμήμα Περιβάλλοντος, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, την Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τροόδους και το Δίκτυο Θεματικών Κέντρων Τροόδους, με αρμοδιότητες την καθοδήγηση, την επιστημονική υποστήριξη και την εποπτεία του φορέα, καθώς και τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό έργων και δράσεων.

Το Γεωπάρκο αποτελεί ένα δυναμικό σύστημα, το οποίο θα πρέπει συνεχώς να αναβαθμίζεται και να αναδεικνύεται, με την ανάπτυξη στοχευμένων υποδομών στην περιοχή, σε αρμονία πάντοτε με το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι με τη συνδρομή όλων των αρμόδιων φορέων και τον ορθολογιστικό σχεδιασμό για την κατασκευή των υποδομών εκείνων (θεματικά πάρκα, φυσικές διαδρομές για τη μελέτη της γεωλογίας, της χλωρίδας και της πανίδας, τις διαδρομές της

φύσης για πεζούς ή ποδηλάτες, ποδηλατικά πάρκα, κυνοφιλικά πάρκα, χώροι αναψυχής, χώροι αναρρίχησης κ.ά.) που θα προσδώσουν ιδιαίτερη δυναμική στην ανάπτυξη του πολυθεματικού τουρισμού θα πετύχουμε τον στόχο, που δεν είναι άλλος από την αύξηση του τουριστικού ρεύματος στις ορεινές περιοχές. Αυτό είναι το κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και τη δραστηριοποίηση νέων επιχειρήσεων στις κοινότητες, καθώς και για την ανάπτυξη μεγάλων έργων.

Προσδοκούμε, επίσης, ότι η ένταξη της περιοχής στο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων θα ευαισθητοποιήσει τους ντόπιους κατοίκους και τους ξένους επισκέπτες σχετικά με τη σπουδαιότητα της περιοχής όσον αφορά στη μοναδική γεωλογία της και το φυσικό πλούτο που διαθέτει. Το γεγονός αυτό θα κάνει τους κατοίκους των περιοχών αυτών να αισθανθούν περήφανοι για τον τόπο καταγωγής τους και, επίσης, να αντιληφθούν τη σημαντικότητα της περιοχής, την ανάγκη προστασίας της ως μέρους της γεωλογικής κληρονομιάς και τις ευκαιρίες για γεωτουριστική ανάπτυξη.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

ΙΧ. Η Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων:

Η συμβολή της στη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική

Δρ Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους

Εθνικό σημείο επαφής για τη Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων

Μορφωτική Λειτουργός Α΄,
Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Ο πολιτισμός προσλαμβάνει διάφορες μορφές στον χρόνο και τον χώρο. [...] Ως πηγή ανταλλαγών, καινοτομίας και δημιουργικότητας, η πολιτιστική πολυμορφία είναι τόσο απαραίτητη για την ανθρωπότητα, όσο απαραίτητη είναι η βιοποικιλότητα για τη φύση. Υπό αυτή την έννοια, συνιστά κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας και πρέπει να αναγνωρίζεται ότι είναι προς όφελος της σημερινής αλλά και των μελλοντικών γενεών.

(UNESCO 2001, Άρθρο 1)

Η Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων υιοθετήθηκε στα πλαίσια των εργασιών της 33ης Συνόδου της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το 2005, και εγκρίθηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών. Μέχρι σήμερα έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση, εκτός από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και άλλα εκατόν τριάντα οκτώ κράτη. Η Σύμβαση είναι το απαύγασμα μιας σειράς ιστορικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα. Αποτελεί ένα νομικό κείμενο με μια σύγχρονη πρόσληψη των αρχών και των αξιών της πολιτιστικής πολιτικής τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η σπουδαιότητα που έχει η Σύμβαση αυτή στο πεδίο της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής αντανακλάται και στο γεγονός ότι είναι η μοναδική σύμβαση της UNESCO που αναφέρεται στον Πολιτισμό, η οποία έχει επικυρωθεί από την ίδια την ΕΕ (2006/515/ΕΚ) με απόφαση του Συμβουλίου στις 18/5/2006 και αναφέρεται στην προστασία και προώθηση

της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων (JO L 201, 25.7.2006, σ. 15).

Ιστορικό υπόβαθρο

Από την ίδρυσή της η UNESCO -ως θεματοφύλακας των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της παγκόσμιας ειρήνης- καθόρισε με σαφήνεια τους στόχους και τους προσανατολισμούς της. Συμπεριέλαβε στη θεσμική της αποστολή «τη διατήρηση και την προώθηση της γόνιμης ποικιλομορφίας των πολιτισμών» (Ιδρυτική Πράξη της UNESCO). Δεν θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί ότι η διευρυμένη και πλουραλιστική εκδοχή της έννοιας του πολιτισμού διαμορφώθηκε ουσιαστικά στους κόλπους της UNESCO και αποτέλεσε τη βάση της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής ήδη από την Παγκόσμια Διάσκεψη στο Μεξικό (UNESCO, 1982). Στη συνέχεια, στο ίδιο πνεύμα κινήθηκαν μια σειρά από άλλες πρωτοβουλίες της UNESCO, οι οποίες είχαν ως στόχο τη διασύνδεση του πολιτισμού με θέματα αειφορίας και ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, στα πλαίσια των συνθηκών παγκοσμιοποίησης, το 1993 στη διακρατική Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) ηγέρθη το ζήτημα της «πολιτιστικής εξαίρεσης» και της ανάγκης να αντιμετωπιστεί ο πολιτισμός στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου ως ιδιαίτερο αγαθό, το οποίο συγκροτεί και διαφυλάσσει ταυτότητες, αξίες, παραδόσεις και νοήματα.

Μέσα σε αυτό το ιδεολογικό και κοινωνικοοικονομικό κλίμα διατυπώνεται η Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία (2 Νοεμβρίου 2001). Η Οικουμενική Διακήρυξη του 2001 αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θεσμικό κείμενο (texte normative) της UNESCO, το οποίο υιοθετήθηκε ομόφωνα από όλα τα κράτη-μέλη σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες για την ανθρωπότητα, αφού χρονικά οι διαβουλεύσεις για υιοθέτησή του συνέ-

πесαν με τα τραγικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Πολύ σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι η Οικουμενική Διακήρυξη αναδεικνύει την πολιτιστική πολυμορφία στο επίπεδο της «κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας» και τη θεωρεί «απαραίτητη για την ανθρωπότητα, όπως είναι η βιοποικιλότητα για τη φύση». Επιπλέον, επαναβεβαιώνεται το γεγονός ότι τα πολιτιστικά δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως ακριβώς ορίζονται στο άρθρο 27 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (United Nations, 1948). Η Οικουμενική Διακήρυξη για την Πολιτιστική Πολυμορφία αποτέλεσε τη βάση για τη Σύμβαση για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων.

Βασικές αρχές της Σύμβασης και ο αντίκτυπός της στη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική

Οι κυριότεροι στόχοι της Σύμβασης είναι η δημιουργία συνθηκών για ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των πολιτισμών, η ενθάρρυνση του διαπολιτισμικού διαλόγου, η προαγωγή του σεβασμού για την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων, η αναγνώριση του ιδιαίτερου χαρακτήρα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αγαθών και υπηρεσιών ως φορέων ταυτότητας και αξιών, καθώς και η ενδυνάμωση της διεθνούς συνεργασίας με ιδιαίτερο στόχο την παροχή στήριξης και ενίσχυσης της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών υπό τη μορφή αναπτυξιακής βοήθειας (Άρθρα 5-15).

Οι κατευθυντήριες αρχές, πάνω στις οποίες στηρίζεται η Σύμβαση, είναι, μεταξύ άλλων: η αρχή του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών, η αρχή του κυριαρχικού δικαιώματος των κρατών να υιοθετούν μέτρα και πολιτικές για προστασία και προαγωγή της πολιτιστικής πολυμορφίας, η αρχή της συμπληρωματικότητας των οικονομικών και πολιτιστικών πτυχών της ανάπτυξης, η αρχή της διεθνούς αλληλεγγύης και συνεργασίας και τέλος η αρχή της ισότιμης πρόσβασης στα μέσα έκφρασης και διάδοσης (Άρθρο 2).

Όργανα της Σύμβασης είναι η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών, που συνέρχεται ανά διετία στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι, και η Διακυβερνητική Επιτροπή. Η Διακυβερνητική Επιτροπή συνέρχεται ετησίως και αποτελείται από είκοσι τέσσερα αιρετά κράτη-μέλη από έξι γεωγραφικές ομάδες για τετραετή θητεία, σύμφωνα με τις αρχές της ίσης εκπροσώπησης και της εναλλαξιμότητας. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Άρθρο 18, δημιουργείται Διεθνές Ταμείο Πολιτιστικής Πολυμορφίας για υποστήριξη των διεθνών δράσεων, ιδι-

αίτερα σε ό,τι αφορά στην παροχή βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, βάσει της προνομιακής μεταχείρισης που καθορίζεται στο Άρθρο 16.

Σύγχρονες προκλήσεις και προβλήματα, όπως είναι η παγκοσμιοποίηση, οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, η πολυδιάστατη φύση του πολιτισμού και οι προκλήσεις που αναφύονται όχι μόνο στο πολιτιστικό, αλλά και στο οικονομικό πεδίο, καθώς και οι αναφορές στις πτυχές της κοινωνικής διάστασης του πολιτισμού, προσεγγίζονται στη Σύμβαση στη βάση μιας συνεκτικής προσέγγισης, ενθαρρύνοντας και προωθώντας τις συνέργειες και τη διαφύλαξη των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, σε σχέση με τα πιο πάνω, η Σύμβαση δημιουργεί το κανονιστικό πλαίσιο για διάφορα ζητήματα που άπτονται της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, της παραγωγής, προώθησης και διακίνησης των ιδεών, της γλωσσικής πολυμορφίας, της πνευματικής ιδιοκτησίας, του σύγχρονου και του παραδοσιακού πολιτισμού, των πολιτιστικών βιομηχανιών, καθώς επίσης και της προνομιακής μεταχείρισης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Αβίαστα από τα πιο πάνω μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η Σύμβαση έχει ουσιαστικό ρόλο και συμβολή στη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης έχει άμεσο αντίκτυπο: α) σε θέματα παγκόσμιου και διεθνούς ενδιαφέροντος, β) σε θέματα ευρωπαϊκού, εθνικού και τοπικού ενδιαφέροντος, γ) στο πολιτιστικό πεδίο του δημόσιου χώρου, δ) στις δημοκρατικές αρχές και αξίες και ε) στα οικονομικά δεδομένα και συμφέροντα. Παράλληλα, η Σύμβαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί και ως ένα σημαντικό εργαλείο καλής διακυβέρνησης σε θέματα πολιτισμού. Μέσα από τη Σύμβαση επιβεβαιώνεται ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία δεν αποτελούν απλώς εμπορεύματα, αλλά συμβάλλουν ταυτόχρονα στην ανάδειξη του πολιτισμού ως του τέταρτου πυλώνα της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης.

Σύμφωνα με το Άρθρο 9 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα μέρη κάθε τέσσερα χρόνια έχουν ως υποχρέωση την υποβολή έκθεσης προς την UNESCO. Σ' αυτή γίνεται αναφορά στα μέτρα που λαμβάνουν εντός της επικράτειάς τους και διεθνώς για την προστασία και την προαγωγή της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων.

Όπως έχει διαφανεί από την αξιολόγηση των πρώτων περιοδικών εκθέσεων που υποβλήθηκαν το 2012, τα συμβαλλόμενα κράτη σε μεγάλο βαθμό έχουν ως πυξίδα τη Σύμβαση αυτή κατά τη διατύπωση και θεσμοθέτηση της πολιτιστικής τους πολιτικής (UNESCO 2012b). Η θεματική προσέγγιση που υιο-

θετήθηκε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της πρώτης περιοδικής έκθεσης αντανακλά για ακόμη μια φορά τον αντίκτυπο της Σύμβασης σε ολόκληρο το φάσμα της πολιτικής για τον πολιτισμό. Συγκεκριμένα, οι θεματικοί άξονες ανάλυσης αφορούν στα πιο κάτω:

- α) Πολιτιστικές Πολιτικές και τα μέτρα για ενθάρρυνση της δημιουργίας, της παραγωγής, της διανομής, της διάδοσης και πρόσβασης πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών και της πρόσβασης σ' αυτά.
- β) Διεθνής συνεργασία και προνομιακή μεταχείριση για ενίσχυση της κινητικότητας των καλλιτεχνών, ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές και στην ενδυνάμωση των πολιτιστικών βιομηχανιών σε αναπτυσσόμενες χώρες,
- γ) Ενσωμάτωση του πολιτισμού στις πολιτικές για βιώσιμη ανάπτυξη
- δ) Προστασία των απειλούμενων πολιτιστικών εκφράσεων
- ε) Ευαισθητοποίηση του κοινού για τους σκοπούς της Σύμβασης και την συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή της.

Η περίπτωση της Κύπρου

Όσον αφορά στην Κύπρο, αναφέρεται ότι ήταν ανάμεσα στις πρώτες χώρες που επικύρωσαν τη Σύμβαση στις 19/12/06 και ως κράτος μέλος της ΕΕ συμμετέχει ενεργά σε όλες τις σχετικές δράσεις ή και σε διεθνή fora σε σχέση με το θέμα αυτό. Στα πλαίσια της περιοδικής έκθεσης καταγράφηκαν αρκετές δράσεις που αφορούν σε υλοποίηση πολιτικών σχετικών με τη Σύμβαση (UNESCO, 2012). Αναφορικά με θέματα ενθάρρυνσης της δημιουργίας και πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά, είναι σε ισχύ διάφορα μέτρα (όπως για παράδειγμα επιχορηγήσεις, φεστιβάλ, μειωμένες τιμές εισιτηρίων σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού). Επίσης, παρέχεται στήριξη σε αποδήμους για την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γνωριμία με τον πολιτισμό της Κύπρου μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δραστηριότητες που έχει θεσπίσει το κράτος. Επιπλέον, ο τομέας της δημόσιας εκπαίδευσης μέσα από στοχευμένα προγράμματα και δράσεις συμβάλλει στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στοχεύουν επίσης στην όσο το δυνατό μεγαλύτερη πρόσβαση του κοινού σε ένα ευρύ φάσμα από διαφορετικά είδη πολιτιστικών εκφράσεων, όπως για παράδειγμα το Διεθνές Φεστιβάλ «Κινηματογραφικές Μέρες - Κύπρος», το Έθνικ Φεστιβάλ Μουσικής και το Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Χορού. Παράλληλα, υπάρχουν προ-

γράμματα για ομαλή εισδοχή μεταναστών στην Κύπρο μέσω της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και της προσπάθειας για ομαλή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο της χώρας.

Όπως φαίνεται από την έκθεση (UNESCO, 2012), παρέχεται στήριξη και σε θρησκευτικές ομάδες (Αρμένιους και Μαρωνίτες), οι οποίες λαμβάνουν ενίσχυση για συγκεκριμένα πολιτιστικά προγράμματα και δράσεις. Συγκεκριμένα, ο Αρμενικός Μορφωτικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Χαμαζκαϊν Κύπρου λαμβάνει στήριξη για πρωτοβουλίες, όπως είναι η δραστηριοποίηση του Αρμενικού Χορευτικού Συγκροτήματος SIPAN. Ανάλογη είναι η υποστήριξη προς πολιτιστικές δράσεις και δραστηριότητες που έχουν ως στόχο την ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου ανάμεσα στις δύο κοινότητες (Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων), έτσι ώστε μέσα από μεταφράσεις λογοτεχνικών κειμένων και κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις να επιδιώκεται η εξεύρεση κοινών στοιχείων, σεβασμού, καθώς και η επίτευξη μιας δημιουργικής πολιτισμικής όσμωσης μέσω της αλληλογνωριμίας. Σε ό,τι αφορά στην ενίσχυση της Διεθνούς Συνεργασίας και της συμμετοχής στην κοινωνία των πολιτών, διαφάνηκε ότι αυτό επιτυγχάνεται στη βάση της αξιοποίησης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και της κρατικής υποστήριξης για προγράμματα που όχι μόνο ενισχύουν την κινητικότητα ιδεών και καλλιτεχνών, αλλά ταυτόχρονα στοχεύουν στην καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακού πολιτιστικού Κέντρου (π.χ. Euro-Mediterranean Choral Fair «Choral Crossroads» και Euro-Mediterranean Youth Music Expo).

Παράλληλα, η ανάθεση στην υπογράφουσα της ευθύνης του εμπειρογνώμονα και του σημείου επαφής για τη Σύμβαση συνέπεσε χρονικά με τις προετοιμασίες για την Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο και στο πλαίσιο της ανάληψης παράλληλων καθηκόντων ως Προέδρου της Επιτροπής Πολιτιστικών Υποθέσεων του Συμβουλίου Υπουργών καταβλήθηκε προσπάθεια να βρίσκεται η Σύμβαση στο επίκεντρο του διαλόγου που αναπτύχθηκε και στις σχετικές δράσεις και συμπεράσματα που υιοθετήθηκαν. Στο διάστημα της Κυπριακής Προεδρίας, προωθήθηκε και η Ανακοίνωση της Επιτροπής με τον τίτλο «Ωθηση στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση στην ΕΕ» (2012), η οποία μάλιστα καθόρισε και τη συνολική στρατηγική προς επίτευξη αυτού του σκοπού και η οποία δίνει έμφαση στη διασύνδεση του πολιτισμού και του δημιουργικού τομέα με τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι το έργο που επιτελέστηκε επί Κυπρι-

ακής Προεδρίας, για την υιοθέτηση των Συμπερασμάτων για την Πολιτιστική Διακυβέρνηση (2012) βασίστηκε, μεταξύ άλλων, και στις αρχές που διέπουν τη Σύμβαση. Παράλληλα, στη βάση των Συμπερασμάτων (2012), μέσα από τη διαμόρφωση συγκεκριμένου πλαισίου Πολιτιστικής Διακυβέρνησης και τις σχετικές υποδείξεις για στοιχειοθετημένη πολιτική επιδιώκεται η αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τη δυνατότητα εφαρμογής της Σύμβασης. Ταυτόχρονα, στα Συμπεράσματα για την Πολιτιστική Διακυβέρνηση υπήρξε σαφής σύσταση για ενσωμάτωση του πολιτιστικού και δημιουργικού κλάδου στις στρατηγικές των κρατών-μελών για έξυπνη εξειδίκευση, που εξυπηρετούν τους στόχους της πολιτικής συνοχής για το διάστημα 2012-2020.

Σε ό,τι αφορά στη δράση που επιτελείται στην Κύπρο, θα ήταν παράλειψη αν δεν γινόταν ειδική αναφορά και στην έδρα UNESCO για την «Πολιτισμική Ετερότητα και τον Διαπολιτισμικό Διάλογο για έναν Πολιτισμό Ειρήνης». Στο πλαίσιο της πλούσιας δραστηριότητάς της η έδρα έχει αναπτύξει αξιολογήσεις δράσης σε θέματα που σχετίζονται με τον διαπολιτισμικό διάλογο, την κοινωνική συνοχή, αλλά και γενικότερα θέματα πολιτισμού.

Δέκα χρόνια μετά – Προκλήσεις και προοπτικές

Σε συνέχεια των πιο πάνω, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ειπωθεί ότι η πολιτιστική πολυμορφία δεν υπάρχει ερήμην των κοινωνικών φαινομένων και δεν αποτελεί αποκλειστική ευθύνη και αρμοδιότητα του πολιτιστικού πεδίου. Αντίθετα, θέματα ισότητας φύλων, ανάπτυξης συνεργειών και αστικής αναζωογόνησης, συνυφαίνονται δημιουργικά σε ένα πλέγμα αξιών που καθορίζουν και, ταυτόχρονα, καλλιεργούν την πολυφωνία στην έκφραση, στον σεβασμό στις ιδιαίτερες ταυτότητες αλλά και στις πανανθρώπινες αξίες.

Συνάγεται από τα πιο πάνω ότι η Σύμβαση για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων είναι ενταγμένη σε ένα ευρύτερο πλαίσιο θέσπισης διεθνών κανονιστικών κειμένων που αφορούν την προστασία του οικογενειακού πολιτιστικού πλούτου. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι μαζί με τη Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς και με τη Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Σύμβαση για την Προστασία της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση και οι οποίες σχετίζονται κυρίως με θέματα πολιτιστικής ομοιομορφίας, πολιτιστικής ταυτότητας και πολιτιστικής ετερότητας.

Καταληκτικά αναφέρεται ότι η μεγαλύτερη πρόκληση που προκύπτει σε ό,τι αφορά στη Σύμβαση είναι ο βαθμός στον οποίο οι πρόνοιες και οι αρχές της θα μπορέσουν να εφαρμοστούν. Ταυτόχρονα με το θέμα αυτό εγείρεται και το θέμα της αποτελεσματικής παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης. Πυξίδα στην υλοποίηση και εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης παραμένει η διαχρονική αρχή που αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία, ακριβώς επειδή είναι φορείς ταυτότητας και αξιών, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απλά εμπορεύματα. Σε αυτή την προοπτική αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση η αναγκαιότητα για διασφάλιση της πολυμορφίας της προσφοράς του δημιουργικού έργου και η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.

Στο σύγχρονο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής επανάστασης ο «ψηφιακός αλφαριθμητισμός» αποτελεί σημαντικό βήμα για ενίσχυση της πρόσβασης. Ταυτόχρονα, η γλωσσική πολυμορφία στον κυβερνοχώρο και η ανάπτυξη οπτικοακουστικών παραγωγών, ιδιαίτερα με τη δημιουργία συνεργατικών μηχανισμών για τη διευκόλυνση της διανομής τους, είναι παράμετροι που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση πολιτικών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Επιπρόσθετα, λόγω της εγκάρσιας φύσης του πολιτισμού μια μεγάλη πρόκληση που προκύπτει είναι η ανάπτυξη διυπουργικών συνεργασιών και συντονισμού, έτσι ώστε οι σχετικές με τη Σύμβαση διαμορφούμενες πολιτικές να έχουν τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο.

Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στη Σύμβαση και στα θέματα διεθνούς συνεργασίας και παροχής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι η δυνατότητα αυτή περιορίζεται ανάλογα με την ικανότητα των χωρών σε θέματα διαχείρισης. Αυτή ακριβώς η παράμετρος είναι μια πρόκληση, η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στη διαμόρφωση πολιτικών για παροχή αναπτυξιακής βοήθειας, οι οποίες είναι απαραίτητο να επεκτείνονται και σε ζητήματα κοινωνικής ανάπτυξης. Σε αυτήν την τόσο σημαντική διάσταση σε ό,τι αφορά στη συμβολή του πολιτισμού και της πολυμορφίας στην αναπτυξιακή διαδικασία πρωτεύοντα ρόλο διαδραματίζει ο τομέας της εκπαίδευσης. Οι τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης δημιουργούν «δυνάμεις» τις απαραίτητες εκείνες συνθήκες για οικοδόμηση ενός αξιακού χώρου, ο οποίος στο πλαίσιο της δυναμικής των διαδικασιών της παγκοσμιοποίησης, καθορίζει τις βασικές αρχές και αξίες για διασφάλιση του διαπολιτισμικού διαλόγου στη βάση του σεβασμού των ιδιαίτερων ταυτοτήτων και των πανανθρώπινων αξι-

ών. Σε μια τέτοια προοπτική ο διάλογος των πολιτισμών έχει ζωτική σημασία σε ό,τι αφορά στην επίτευξη και διατήρηση της ειρήνης και της παγκόσμιας σταθερότητας. Και είναι ακριβώς υπό αυτή την προοπτική που πρέπει να ιδωθούν οι σύγχρονες προκλήσεις που αφορούν και αναφέρονται είτε σε θέματα ξενοφοβίας είτε σε θέματα θρησκευτικού φονταμενταλισμού και διεθνούς τρομοκρατίας.

Ταυτόχρονα, η αξιοποίηση του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η κοινωνία των πολιτών και η σύμπραξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα μπορούν να διασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των πιο πάνω προκλήσεων.

Συμπερασματικά, η δημόσια αξία της Σύμβασης είναι τεράστια και ο αντίκτυπος από την εφαρμογή της στη δημόσια σφαίρα μπορεί να είναι πολύ μεγάλος. Ο πολιτισμός ως σύστημα δομών και αξιών διαπερνά τον κοινωνικό ιστό και την πολιτική οργάνωση. Ο πολιτισμός ως ένα προνομιακό πεδίο σφυρηλάτησης αρχών και αξιών στο πλαίσιο της Σύμβασης για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων αναδεικνύεται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της δημόσιας πολιτικής. «Ενωμένοι στη διαφορετικότητα» είναι η εμβληματική αρχή πάνω στην οποία βασίζεται η ευρωπαϊκή ενοποίηση. Θα μπορούσαμε άραγε να αδράξουμε τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες για μια καλύτερη Ευρώπη, για έναν καλύτερο κόσμο; Το εγχείρημα αυτό δεν εμφανίζεται πλέον ως μια επιλογή, αλλά είναι κυρίως μια αναγκαιότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τα σύγχρονα προβλήματα και τις προκλήσεις.

Ας μου επιτραπεί να συνοψίσω παραφράζοντας τα λόγια της Farida Shaheed, ειδικής εισηγήτριας των Ηνωμένων Εθνών σε θέματα πολιτιστικών δικαιωμάτων:

Ο πολιτισμός είναι σαν ένα πρίσμα διά μέσου του οποίου προσλαμβάνουμε, κατανοούμε, ανταποκρινόμαστε και δίνουμε νόημα στο ανθρώπινο, φυσικό και τεχνητό περιβάλλον. Οι μυριάδες πολιτιστικών πρισμάτων ενσαρκώνουν την πολυμορφία της συλλογικής μνήμης της ανθρωπότητας και ο πολιτισμός ασκεί τεράστια επίδραση είτε στην προώθηση και ενίσχυση είτε στην παρεμπόδιση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της επικοινωνίας μεταξύ των λαών.

(UNESCO, 2015, σελ. 8)

Βιβλιογραφικές αναφορές

UNESCO (1982), MONDIACULT, *World Conference on Cultural Policies in Mexico City*. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO (2001). *Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία*. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO (2012a) *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions. Quadrennial Periodic Reports – Cyprus* (Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco.org/culture/culturaldiversity/2005convention/en/periodicreport/list/c/Cyprus>)

UNESCO (2012b) *Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, Sixth ordinary session, Paris, UNESCO Headquarters, 10-14/12/2012 (CE/12/6.IGC/Dec., 14/12/2012)*, Paris: UNESCO.

UNESCO (2015). *Agree to Differ*. Paris: UNESCO.

United Nations (1948). *Universal declaration of human rights*. (Διαθέσιμο στο: <http://www.un.org/en/documents/udhr/>)

Πηγές και έγγραφα της ΕΕ

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Η περιφερειακή πολιτική συμβάλλει στην έξυπνη ανάπτυξη στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020», COM (2010) 533 final - έγγρ. 14679/10.

Απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης της UNESCO για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, JO L 201, 25/7/2006.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) Ανακοίνωση της Επιτροπής, με τίτλο «Ωθηση στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση στην Ε.Ε., 14256/12 (COM (2012) 537 final).

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πολιτιστική Διακυβέρνηση, (2012) OJ C 393.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

Χ. Η Σύμβαση της UNESCO για τη διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Προγράμματα και δράσεις της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Δρ Άγγελ Νικολάου-Κονναρή

Εμπειρογνώμονας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για την εφαρμογή της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου

Όταν μου προτάθηκε πριν από ακριβώς πέντε χρόνια να αναλάβω ως εμπειρογνώμονας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO (Επιτροπή) για την εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO (Σύμβαση) για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (ΑΠΚ), είχα μόνο μια πολύ γενική και αόριστη εικόνα για το περιεχόμενο και τα καθήκοντα της θέσης. Σίγουρα δεν μπορούσα να προβλέψω τη δημιουργική ικανοποίηση που αυτή θα μου προσέφερε. Ως αυτόχθων και ως ιστορικός, ωστόσο, διέθετα τόσο βιωματική όσο και επαγγελματική επίγνωση του γεγονότος ότι η Κύπρος παράγει περισσότερη ιστορία από όση μπορεί να διαχειριστεί και περισσότερο πολιτισμό από όσον μπορεί να καταναλώσει.

Η Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ψηφίστηκε κατά την 32η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της UNESCO στις 17 Οκτωβρίου 2003 και τέθηκε σε ισχύ το 2006. Μέχρι τις 15 Μαΐου 2014, 161 κράτη είχαν επικυρώσει τη Σύμβαση, η οποία έχει μεταφραστεί σε 34 γλώσσες. Η Κυπριακή Δημοκρατία την επικύρωσε στις 24 Φεβρουαρίου 2006. Όργανα της Σύμβασης είναι η Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών, που συνέρχεται ανά διετία στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι, και η Διακυβερνητική Επιτροπή. Η τελευταία συνέρχεται ετησίως και αποτελείται από 24 κράτη-μέλη, εκλεγμένα από έξι γεωγραφικές ομάδες για τετραετή θητεία, σύμφωνα με τις αρχές της ίσης εκπροσώπησης και της εναλλαξιμότητας. Η Κύπρος εξελέγη μέλος της Διακυβερνητικής Επιτροπής τον Ιούνιο του 2008 και συμμετείχε ενεργά στο έργο της μέχρι τη λήξη της κυπριακής θητείας τον Ιούνιο του 2012.

Την ευθύνη για την εφαρμογή της Σύμβασης φέρει από το 2001 το Υπουργείο

Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ). Λειτουργώντας υπό την εποπτεία του ΥΠΠ και με τη συνεργασία της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι, η Επιτροπή είναι το όργανο που διαχειρίζεται θέματα που αφορούν στην εφαρμογή και προώθηση της Σύμβασης. Πρόεδρος της Επιτροπής, κατόπιν διορισμού από το Υπουργικό Συμβούλιο, είναι η κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ, Διευθύντρια της Λεβεντείου Πινακοθήκης, Γενικός Γραμματέας ο κ. Παύλος Παρασκευάς, Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών του ΥΠΠ και μέλη εκπρόσωποι των Υπουργείων Εξωτερικών και Παιδείας και Πολιτισμού, του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, του Τμήματος Αρχαιοτήτων και του Πανεπιστημίου Κύπρου. Για θέματα ΑΠΚ συμμετέχουν επίσης διορισμένοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες. Πρώτος εμπειρογνώμονας υπήρξε ο αείμνηστος Παύλος Παύλου, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Αγγλικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου, και στη συνέχεια εμπειρογνώμονες η γράφουσα και η δρ Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου, Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στόχοι της Σύμβασης είναι ο εντοπισμός, η καταγραφή, η διαφύλαξη και η προβολή της ΑΠΚ, με σκοπό την προστασία της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Ο όρος *άυλη πολιτιστική κληρονομιά* αναφέρεται σε ζωντανές παραδόσεις ή δραστηριότητες που έχουν κληροδοτηθεί από τους προγόνους μας, όπως προφορικές παραδόσεις, παραστατικές τέχνες, κοινωνικές πρακτικές, ήθη και έθιμα, τελετές και εορταστικές εκδηλώσεις, γνώσεις και πρακτικές που σχετίζονται με τη φύση και το σύμπαν ή γνώσεις και τεχνικές που σχετίζονται με τη χειροτεχνία, τις κατασκευές και τα παραδοσιακά

επαγγέλματα. Απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρηθεί ένα στοιχείο μέρος της ΑΠΚ ενός τόπου είναι να αποτελεί ζώσα κληρονομιά, δηλαδή να μην έχει εγκαταλειφθεί, αλλά να επιβιώνει ως αναγνωρίσιμο χαρακτηριστικό της πολιτιστικής ταυτότητας της κοινότητας (ή της χώρας) στην οποία εμφανίζεται. Σημαντική πτυχή της ΑΠΚ δεν είναι τόσο η ίδια η εκδήλωση του στοιχείου, αλλά ο πλούτος των γνώσεων και των πρακτικών που μεταδίδονται μέσω του από μία γενεά σε άλλη. Η κοινωνικο-οικονομική αξία αυτής της μετάδοσης της γνώσης αφορά τόσο στις μειονοτικές ομάδες όσο και στα επικρατούντα κοινωνικά σύνολα ενός κράτους και είναι σημαντική τόσο για τα αναπτυσσόμενα όσο και για τα αναπτυγμένα κράτη.

Εύθραυστη και φθαρτή, η ΑΠΚ εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες της κοινωνίας, την οποία εκφράζει ως αποτύπωση της ιδιουσυγκρασίας και του χαρακτήρα ενός λαού. Παρόλο που η ΑΠΚ είναι τρωτή, αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για τη διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας ενώπιον του κινδύνου της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης και ομοιογενοποίησης και του ραγδαίου κοινωνικού μετασχηματισμού. Παράλληλα, η κατανόηση της ΑΠΚ ξένων λαών και άλλων κοινοτήτων ενισχύει τον διαπολιτισμικό διάλογο και ενθαρρύνει τον αμοιβαίο σεβασμό της διαφορετικότητας και της ετερότητας. Στην περίπτωση της Κύπρου, πέραν από τη σημασία της προστασίας και της βιώσιμης ανάπτυξης της πλούσιας παράδοσης του νησιού στην ΑΠΚ, ένας σημαντικός παράγοντας για την επικύρωση και την εφαρμογή της Σύμβασης αποτέλεσε το γεγονός ότι οι μετατοπίσεις πληθυσμών και η διασπορά των προσφύγων σε άλλες κοινότητες/περιοχές της Κύπρου, ως συνέπεια της τουρκικής εισβολής το 1974, καθιστούν ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη καταγραφής, διαφύλαξης και μετάδοσης της ΑΠΚ.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης, η UNESCO έχει συστήσει: α) *Αντιπροσωπευτικό κατάλογο στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας*, β) *Κατάλογο στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χρήζουν επείγουσας προστασίας και που, κατά συνέπεια, τυγχάνουν ειδικής στήριξης, ούτως ώστε να ληφθούν άμεσα μέτρα για τη διάσωσή τους και*, γ) *Μητρώο κλών πρακτικών για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς*.

Την ευθύνη έγκρισης των αιτήσεων για εγγραφή στους τρεις καταλόγους φέρει η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης. Οι πρώτες επίσημες εγγραφές εγκρίθηκαν κατά την 4η Σύνοδο της Διακυβερνητικής Επιτροπής το 2009 στο Άμπου Ντάμπι, αν και ορισμένα στοιχεία είχαν ήδη ενταχθεί κατά την 3η Σύνοδο το 2008 στην Κωνσταντινούπολη. Μετά και από την 9η Σύνοδο της

Διακυβερνητικής Επιτροπής τον Νοέμβριο του 2014 στο Παρίσι, στον πρώτο κατάλογο έχουν εγγραφεί 314 στοιχεία, στον δεύτερο 38 και στον τρίτο 12. Βασική προϋπόθεση για εγγραφή στους καταλόγους αυτούς είναι η ενεργός εμπλοκή μίας αντιπροσωπευτικής ή εμβληματικής κοινότητας (ή ομάδας κοινοτήτων, ή ομάδων ή ατόμων), στην οποία το στοιχείο είναι ακόμη ζωντανό και οι κάτοικοι της οποίας το θεωρούν αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Το πρώτο στοιχείο για το οποίο η Κύπρος υπέβαλε αίτηση εγγραφής στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* ήταν το Λευκαρίτικο Κέντημα, με εμβληματική κοινότητα τα Λεύκαρα. Η αίτηση εγκρίθηκε κατά την 4η Σύνοδο της Διακυβερνητικής Επιτροπής τον Σεπτέμβριο του 2009 στο Άμπου Ντάμπι ως “Lefkara laces or Lefkaritika” / “La dentelle de Lefkara ou Lefkaritika”. Τα *Τσιαττιστά* ήταν το δεύτερο στοιχείο που υπεβλήθη από την Κύπρο για εγγραφή στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO, με εμβληματικές κοινότητες τον Δήμο Λάρνακος και κοινότητες στην ευρύτερη επαρχία Λάρνακος και Αμμοχώστου. Η αίτηση εξετάστηκε και εγκρίθηκε ομόφωνα στην 6η Σύνοδο της Διακυβερνητικής Επιτροπής στις 27 Νοεμβρίου 2011 στο Μπαλί. Το στοιχείο ενεγράφη με την ονομασία “Tsiattista poetic duelling” / “Les Tsiattista, joutes poétiques”.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αίτηση για εγγραφή των *Τσιαττιστών* περιλήφθηκε από τη Γραμματεία της UNESCO στις καλύτερες υποβληθείσες υποψηφιότητες και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ως υποδειγματική.

Στην 8η Σύνοδο της Διακυβερνητικής Επιτροπής στο Μπακού στις 4 Δεκεμβρίου 2013 εγκρίθηκε για εγγραφή στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* η πολυεθνική υποψηφιότητα των Ελλάδας, Ισπανίας, Ιταλίας, Κροατίας, Κύπρου, Μαρόκου και Πορτογαλίας για τη Μεσογειακή Διατροφή (“Mediterranean Diet” / “La diète méditerranéenne”). Ως αντιπροσωπευτική κοινότητα για την Κύπρο επιλέχθηκε ο Αγρός.

Η υπερηφάνεια και το κύρος που η εγγραφή στοιχείων στους καταλόγους της UNESCO προσδίδει στα εμπλεκόμενα άτομα και κοινότητες, ενθαρρύνουν ιδιώτες και οργανωμένα σύνολα να ενώσουν δυνάμεις με τους κρατικούς φορείς για τη διάδοση και διάσωση του συγκεκριμένου στοιχείου, αλλά και γενικά της ΑΠΚ. Ωστόσο, η εγγραφή στοιχείων στους καταλόγους της Σύμβασης εμπεριέχει παράλληλα και υποχρεώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 29, ευθύνη τόσο του κράτους όσο και της κοινότητας είναι να δραστηριοποιούνται για τη διατήρηση και προβολή του στοιχείου και να προτείνουν τρόπους

που να στοχεύουν στην ευρύτερη δυνατή διάδοσή του, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων. Επίσης, κάθε κράτος, το οποίο επικύρωσε τη Σύμβαση, οφείλει να υποβάλλει ανά εξαετία έκθεση προς την UNESCO, με σκοπό να διαπιστώνεται κατά πόσο έχουν γίνει ενέργειες και έχουν ληφθεί μέτρα για την προστασία και διάδοση γενικά της ΑΠΚ και συγκεκριμένα των εγγεγραμμένων στους καταλόγους στοιχείων· ειδικά για τα στοιχεία που ανήκουν στον *Κατάλογο στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χρήζουν επείγουσας προστασίας* πρέπει να υποβάλλεται ξεχωριστή έκθεση ανά τετραετία. Αν τα όργανα της Σύμβασης δεν ικανοποιηθούν με τα αποτελέσματα, είναι δυνατόν ένα στοιχείο να αφαιρεθεί από τους καταλόγους. Η πρώτη περιοδική έκθεση της Κύπρου εγκρίθηκε μαζί με άλλες 25 στην 9η Σύνοδο της Διακυβερνητικής Επιτροπής στις 24-28 Νοεμβρίου 2014 στο Παρίσι. Στη σχετική αξιολόγηση της Γραμματείας, υπογραμμίστηκε σε αρκετές περιπτώσεις η αρτιότητα της έκθεσης της Κύπρου.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO δραστηριοποιείται ενεργά για την προστασία και προβολή της ΑΠΚ καθώς και των τριών στοιχείων που η Κύπρος έχει εγγράψει στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO, τόσο με την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων σε εθνικό επίπεδο και τη συνεργασία της με διάφορους τοπικούς οργανισμούς και υπηρεσίες όσο και με την παρουσία της σε περιφερειακές και διεθνείς συναντήσεις της UNESCO:

1. Δράσεις σε εθνικό επίπεδο

1.1. Εθνικός Κατάλογος ΑΠΚ

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης, κάθε κράτος-μέλος οφείλει να δημιουργήσει ένα ή περισσότερα μητρώα / καταλόγους ΑΠΚ, που να ανταποκρίνονται στην πολιτιστική και κοινωνική πραγματικότητα της επικράτειάς του, με σκοπό την αναγνώριση, ανάδειξη, μελέτη και προστασία των διαφόρων στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων και στοιχείων των μειονοτικών ομάδων). Προτού ένα στοιχείο υποβληθεί για εγγραφή στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO, πρέπει απαραίτητα να συμπεριλαμβάνεται σε έναν Εθνικό Κατάλογο, στη δημιουργία του οποίου συμμετείχαν ενεργά οι ίδιες οι κοινότητες. Τα κράτη ενθαρρύνονται να ανανεώνουν συχνά τις πληροφορίες του Εθνικού Καταλόγου και να τον καθιστούν προσβάσιμο στο ευρύ κοινό για ενημέρωση.

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη δημιουργία ενός Εθνικού Καταλόγου είναι: α) η ενεργός εμπλοκή των κοινοτήτων, των ομάδων και των ατόμων

που κατέχουν την ΑΠΚ, β) η καταγραφή με απώτερο σκοπό τη διαφύλαξη, γ) ο προσδιορισμός της γεωγραφικής κατανομής κάθε στοιχείου, δ) η αξιολόγηση της βιωσιμότητας κάθε στοιχείου και η εξέλιξή του στον χρόνο και, τέλος, ε) η τακτική ενημέρωση του Καταλόγου βάσει πληροφόρησης από τις ίδιες τις κοινότητες.

Στην Κύπρο, αμέσως μετά την επικύρωση της Σύμβασης, το ΥΠΠ ανέθεσε στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών (ΚΕΕ) τον καταρτισμό ενός πρώτου Εθνικού Μητρώου ΑΠΚ, με βάση τις πληροφορίες που ήταν καταχωρισμένες στο Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου και σχετικής βιβλιογραφίας. Το 2012, το ΚΕΕ, σε συνεργασία με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και με χορηγία του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη, εξέδωσε το μητρώο αυτό στα Ελληνικά και Αγγλικά, με τον τίτλο *Από την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Κύπρου – Elements of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus*. Η έκδοση αποτέλεσε σημαντική συμβολή στη μελέτη της κοινωνικής αξίας και της ιστορικής εξέλιξης των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν τις πατροπαράδοτες εκδηλώσεις της ΑΠΚ της Κύπρου.

Με στόχο την πληρέστερη συμμόρφωση με τις πιο πάνω αρχές, αποφασίστηκε από την Επιτροπή η δημιουργία ενός νέου Εθνικού Καταλόγου ΑΠΚ. Για τον σκοπό αυτό, συστάθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (Δεκέμβριος 2013) Ειδική Επιτροπή ΑΠΚ με πρόεδρο τη διευθύντρια της Λεβεντείου Πινακοθήκης, κα Λουκία Λοϊζου-Χατζηγαβριήλ, και μέλη τον Διευθυντή των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του ΥΠΠ, κ. Παύλο Παρασκευά, δύο εκπροσώπους του Τμήματος Αρχαιοτήτων, την κα Εύη Φιούρη και την κα Μαρία Μιχαήλ, και τις δύο εμπειρογνώμονες ΑΠΚ, δρ. Άγγελ Νικολάου-Κονναρή και δρ. Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου.

Η πρώτη πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο και ηλεκτρονικό τύπο στις 2 Φεβρουαρίου 2015 και έληξε στις 29 Μαΐου 2015. Για σκοπούς πληροφόρησης του κοινού, διοργανώθηκε στις 14 Μαρτίου 2015 στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου στη Λεμεσό ενημερωτική συνάντηση με τίτλο «Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: συμμετέχουμε, καταγράφουμε, διατηρούμε», κατά την οποία παρουσιάστηκε η διαδικασία συμπλήρωσης του εντύπου και συγκέντρωσης του συνοδευτικού υλικού. Υποβλήθηκαν 13 αιτήσεις, οι οποίες προωθήθηκαν για αξιολόγηση στην Ειδική Επιτροπή. Στις περιπτώσεις για τις οποίες η Επιτροπή έκρινε ότι ήταν απαραίτητο, ζητήθηκαν απόψεις από άλλους εμπειρογνώμονες ή φορείς με εξειδικευμένη γνώση γύρω από συγκεκριμένα στοιχεία.

Σε συνεδρία της Ειδικής Επιτροπής ΑΠΚ, που έλαβε χώρα στις 23 Οκτωβρίου 2015, συζητήθηκαν οι αιτήσεις σε σχέση με τις αξιολογήσεις των εμπειρογνομόνων και εγκρίθηκαν ομόφωνα για εγγραφή στον Εθνικό Κατάλογο ΑΠΚ της Κύπρου 11 στοιχεία, που πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια, ενώ δύο αιτήσεις απορρίφθηκαν. Συνολικά και μετά από ομαδοποίηση κάποιων αιτήσεων, συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο οκτώ στοιχεία, από τα οποία ορισμένα ενδέχεται, στη συνέχεια, να προωθηθούν για εγγραφή σε έναν από τους καταλόγους ΑΠΚ της UNESCO. Η πρόσκληση για υποβολή νέων αιτήσεων θα εξαγγελείται κάθε χρόνο και αυτός ο υπό διαρκή διεύρυνση Εθνικός Κατάλογος θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Επιτροπής, έτσι ώστε να είναι προσβάσιμος στο ευρύ κοινό για ενημέρωση.

Τα πιθανά οφέλη από την εγγραφή στον Εθνικό Κατάλογο είναι πολλά και ποικίλα για τις κοινότητες, όπως: α) η παροχή στους φορείς της ΑΠΚ ηθικής ικανοποίησης για την αναγνώριση του στοιχείου και κινήτρου για τη μεταβίβαση των γνώσεών τους, β) η ευαισθητοποίηση του κοινού, γ) η δημιουργία ή ανανέωση του ενδιαφέροντος για τα στοιχεία ΑΠΚ με την προαγωγή του σεβασμού και της κατανόησης μεταξύ των κοινοτήτων και της εκτίμησης για την προσπάθεια που καταβάλλουν, δ) η συμβολή στην ευημερία και την κοινωνική συνοχή της κοινότητας / ομάδας με τη δημιουργία νέων δυνατοτήτων εμπορικής αξιοποίησης και προσέλκυσης περιηγητών καθώς επίσης με την ταύτιση μίας κοινότητας / περιοχής με συγκεκριμένες παραδόσεις (branding), ε) η ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και εφαρμογών των συγκεκριμένων παραδόσεων, με σκοπό τη μετάδοσή τους στις νεότερες γενιές, στ) η κινητοποίηση κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, κοινοτήτων και άλλων πολιτών για την υλοποίηση μέτρων προστασίας των στοιχείων και ζ) η κρατική αρωγή (από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες) για την υλοποίηση συγκεκριμένων μέτρων προστασίας που θα προτείνουν οι κοινότητες και μη κυβερνητικοί οργανισμοί (αναλόγως των διαθέσιμων πιστώσεων και σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες στο Πρόγραμμα Επιχορήγησης για τον «Λαϊκό Πολιτισμό»).

1.2. Εκπαιδευτικά προγράμματα σε σχολεία: ASPnet (Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO)

Στο Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου συμμετέχουν δημόσια και ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κάθε χρόνο οι μαθητές, με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, εργάζονται γύρω από την ανάλυση ενός θέματος σχετικού με το έργο και την αποστολή του Δικτύ-

ου, το οποίο συναποφασίζεται από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και τον Εθνικό Συντονιστή του Δικτύου (Επιθεωρητής/Επιθεωρήτρια Μέσης Εκπαίδευσης στο ΥΠΠ).

Κατά τη διάρκεια των σχολικών χρονιών 2011-2012 και 2014-2015, τα σχολεία που ανήκουν στο Δίκτυο ασχολήθηκαν με θέματα που σχετίζονται με την ΑΠΚ. Με τον τίτλο «Στοιχεία Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου», η θεματική των εργασιών του Δικτύου για το 2014-2015 αφορούσε στη μελέτη των τριών στοιχείων που είναι εγγεγραμμένα στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO. Τα μέλη του Δικτύου κλήθηκαν να συνεργαστούν με άτομα και φορείς που δραστηριοποιούνται για τη διατήρηση της ΑΠΚ μέσα από: α) βιωματικά εργαστήρια με φορείς και συνεχιστές των υπό μελέτη στοιχείων ΑΠΚ με σκοπό τη μεταβίβαση θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών ικανοτήτων, β) χρήση νέων τεχνολογιών για καταγραφή και αξιοποίηση προφορικών μαρτυριών, και γ) επισκέψεις σε μουσεία, εργαστήρια και πολιτιστικούς χώρους που σχετίζονται με τα υπό μελέτη στοιχεία ΑΠΚ. Σχετικές εργασίες παρουσιάστηκαν από τους μαθητές κατά τη διάρκεια του 38ου Παγκύπριου Συμποσίου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου, που πραγματοποιήθηκε στις 12-13/3/2015 στο Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας.

1.3. Προβολή της ΑΠΚ

1.3.1. Εκδόσεις

- Πάγκου Α., Νικολάου-Κονναρή Α., Κωνσταντίνου Κ., Ξενοφώντος Α., *Από την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου – Elements of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus*, γενική επιμέλεια Anna Pouradier Duteil-Loizidou, αγγλική μτφρ. Ρέα Φραγκοφίνου (Λευκωσία: Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών και Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, 2012).

- *Ενημερωτικό Δελτίο Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO*. Το 2014 κυκλοφόρησαν 3 τετραμηνιαία τεύχη (αρ. 172-174) σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία παρουσίαζαν τις δράσεις της Επιτροπής και άλλων συνεργατών της στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Όλα τα τεύχη του Ενημερωτικού Δελτίου είναι διαθέσιμα στο κοινό από τον ιστοχώρο της Επιτροπής.

1.3.2. Βιβλιοθήκη

Στα γραφεία όπου στεγάζεται η Επιτροπή έχει δημιουργηθεί Βιβλιοθήκη, η οποία φιλοξενεί εκδόσεις της UNESCO. Η βιβλιοθήκη είναι ανοικτή για το κοινό που επιθυμεί να τη συμβουλευτεί.

1.3.3. Διαδίκτυο

Ανάρτηση υλικού για την ΑΠΚ στον ιστοχώρο της Επιτροπής (<http://www.unesco.org.cy>)

1.3.4. Ημερήσιος τύπος, ραδιόφωνο και τηλεόραση

Τα μέλη της Επιτροπής συμμετέχουν σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για θέματα ΑΠΚ. Παράλληλα, για εκδηλώσεις ή σημαντικές ανακοινώσεις αποστέλλονται στον ημερήσιο Τύπο ενημερωτικά δελτία.

1.3.5. Στήριξη ή/και χρηματοδότηση δημιουργίας ντοκιμαντέρ

Σε σκηνοθεσία του Πασχάλη Παπαπέτρου έχουν παραχθεί οι ακόλουθες ταινίες που αναφέρονται σε στοιχεία της ΑΠΚ της Κύπρου: α) *Ο τελευταίος Μαυτηλάρης της Κύπρου* (2004), β) *Το ψωμί των Κυπρίων* (2006), γ) *Υφάντρες της Κύπρου* (2008), δ) *Ελαιάς Εγκώμιον* (2008-2010) και ε) *Το Λευκαρίτικο Κέντημα: Πριν χαθούν οι μνήμες* (2011).

1.4. Πρόγραμμα εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος

Από το 2013, η Επιτροπή χρηματοδοτεί και υλοποιεί ένα πρόγραμμα επιτόπιας διαμονής και εκμάθησης της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος στα Λεύκαρα. Αποτελεί ευκαιρία για νέους δημιουργούς και εκπαιδευτικούς να φιλοξενηθούν και να μαθητεύσουν για περίοδο μίας εβδομάδας κοντά σε κεντήτριες εγνωσμένης αξίας και πολυετούς εμπειρίας στην παράδοση του Λευκαρίτικου Κεντήματος.

Το εν λόγω πρόγραμμα αποσκοπεί: α) στην ευαισθητοποίηση των νέων της Κύπρου για την ΑΠΚ του νησιού και τη δημιουργία των καταλλήλων συνθηκών για τη μεταβίβαση της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος, β) τη διευκόλυνση επαφής των νέων με αναγνωρισμένους φορείς ΑΠΚ, ιδιαίτερα γυναίκες, αλλά και με το ευρύτερο κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο στο οποίο άνθησε η συγκεκριμένη κεντητική τέχνη, γ) την ανάπτυξη συνεργασιών και καλλιτεχνικών δράσεων με σκοπό νέες χρήσεις της κεντητικής παράδοσης, δ) την παροχή κοινωνικών και οικονομικών κινήτρων σε φορείς της παράδοσης για τη μεταβίβαση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους, και ε) την προβολή της κοινότητας φιλοξενίας και εμπλοκή της σε δραστηριότητες για διαφύλαξη του Λευκαρίτικου Κεντήματος ειδικότερα και της ΑΠΚ γενικότερα.

Τον Οκτώβριο του 2015 παρουσιάστηκε στο Κέντρο Χειροτεχνίας των Λευκά-

ρων ομαδική έκθεση με τίτλο «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και μετατροπίες». Η έκθεση φιλοξένησε έργα των 20 καλλιτεχνών που συμμετείχαν στο θερινό εργαστήρι 2015, το οποίο διοργάνωσε η Επιτροπή στα Λεύκαρα και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος, τον Δήμο Λευκάρων και εννέα κεντητριών-εκπαιδευτριών.

Σκοπός της Επιτροπής είναι όπως το πρόγραμμα αποτελέσει πρότυπο για την πραγματοποίηση παρομοίων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών προγραμμάτων, τα οποία να στοχεύουν στη μελέτη και διάδοση της ΑΠΚ της Κύπρου. Το πρόγραμμα προτάθηκε ως «Καλύτερη πρακτική για την προστασία της ΑΠΚ» στην έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή στην UNESCO το 2013.

1.5. Τυποποίηση του Λευκαρίτικου Κεντήματος

Στο τέλος του 2013 ο Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης (ΚΟΤ) ανέλαβε το έργο της τυποποίησης του Λευκαρίτικου Κεντήματος, μετά από αίτημα του Δήμου Λευκάρων και σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Προστασίας και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος, τον Όμιλο Τουριστικών Επιχειρήσεων Λευκάρων, τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, την Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας και την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. Η Εθνική Τεχνική Επιτροπή για την τυποποίηση του Λευκαρίτικου Κεντήματος συστάθηκε στις 6 Μαΐου 2014 με μέλη της εκπροσώπους των πιο πάνω φορέων. Στην ίδια συνεδρία συστάθηκε και Ομάδα Εργασίας, με συμμετοχή των εμπειρογνομόνων Αντρούλλας Χατζηγιασεμλή και Ευφροσύνης Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου, εκπροσώπων του Κυπριακού Σύνδεσμου Καταναλωτών και της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας και τριών κεντητριών από τον Σύνδεσμο Προστασίας και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος.

Ορίστηκε αρχικό χρονοδιάγραμμα δύο ετών για την ολοκλήρωση του έργου της τυποποίησης και ενός έτους εντός του αρχικού χρονοδιαγράμματος για την ολοκλήρωση του προσχεδίου. Ωστόσο, η Ομάδα Εργασίας, επιδεικνύοντας ενθουσιασμό και αξιοθαύμαστη ταχύτητα, πέτυχε την ολοκλήρωση του πρώτου προσχεδίου τον Δεκέμβριο του 2014, δηλαδή έξι περίπου μήνες μετά από την έναρξη των εργασιών της, και, μετά από δεκατρείς συναντήσεις της Τεχνικής Επιτροπής με την Ομάδα Εργασίας, εγκρίθηκε την 8η Οκτωβρίου 2015 η τελική μορφή του προσχεδίου. Το προσχέδιο τέθηκε σε δημόσια κρίση προς όλους τους ενδιαφερόμενους κοινωνικούς εταίρους για διάστημα δύο

μηνών και, δεδομένου ότι δεν έλαβε κανένα σχόλιο, ο ΚΟΤ προχώρησε στη δημοσίευση του προτύπου στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας τον Ιανουάριο του 2016.

Ενδιαφέρουσα συγκυρία αποτελεί το ψήφισμα που ενέκρινε η Σύνοδος της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 5 Οκτωβρίου 2015, με το οποίο καλείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταθέσει νομοθετική πρόταση για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο προϊόντων χειροτεχνίας βασισμένων στην παραδοσιακή τεχνογνωσία: το Λευκαρίτικο Κέντημα είναι ένα από τα παραδείγματα που αναφέρονται στο ψήφισμα.

Σκοπός αυτού του εθνικού κυπριακού προτύπου είναι η δημιουργία ενός νομικού εργαλείου για την προστασία του Λευκαρίτικου Κεντήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, πρόθεση των εμπλεκόμενων είναι ο ορισμός του Λευκαρίτικου Κεντήματος να εξυπηρετήσει τη διατήρηση της παράδοσης και τη διάκριση του αυθεντικού χειροποίητου κεντήματος από άλλα είδη κεντημάτων, είτε χειροποίητων είτε κεντημάτων που κατασκευάζονται στη μηχανή, με τρόπο ώστε να μην εμποδίζεται η δημιουργικότητα και να διατηρείται ζωντανή η εν λόγω τέχνη. Ο ορισμός του Λευκαρίτικου γίνεται με την ταυτοποίηση και τον καθορισμό των ελαχίστων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του, δηλαδή σχέδια, υλικά, τεχνικής και στοιχεία παράδοσης, τα οποία είναι αναγκαία για τη διάκρισή του από άλλα είδη κεντήματος. Το πρότυπο περιλαμβάνει, εκτός από τον ορισμό του αντικειμένου, τις ακόλουθες τέσσερις ενότητες: α) Ορισμοί και Ορολογίες (32 λήμματα), β) Υλικά και Μέσα (11 λήμματα), γ) Χαρακτηριστικά (6 λήμματα για την εμφάνιση, 20 λήμματα για τα σχέδια και 8 λήμματα για τις βελονιές) και δ) Τεχνική (9 λήμματα). Το πρότυπο συμπληρώνεται με τέσσερα παραρτήματα, που περιέχουν πλούσιο φωτογραφικό υλικό για τα υλικά και μέσα, τα σχέδια, τις βελονιές και την τεχνική του Λευκαρίτικου και διευκολύνουν τον χρήστη στην καλύτερη κατανόηση του θεωρητικού τμήματος. Ολοκληρώνεται, δε, με μια ιστορική αναδρομή της παραδοσιακής τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος και βιβλιογραφία.

Επιθυμία της Τεχνικής Επιτροπής Τυποποίησης είναι όπως το πρότυπο, με τη βοήθεια δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, αποτελέσει οδηγό για τους εμπλεκόμενους κοινωνικούς εταίρους, ώστε να διασφαλιστεί η γνησιότητα και μοναδικότητα του Λευκαρίτικου Κεντήματος. Πιο συγκεκριμένα, με την καταγραφή και κατοχύρωση της παράδοσης μέσω ενός επίσημα αναγνωρισμένου εγγράφου, το οποίο υπήρξε προϊόν συναινετικής διεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων, το πρότυπο δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ως: α) οδηγός των δη-

μοσίων υπηρεσιών για την πιστοποίηση της αυθεντικότητας του προϊόντος, β) έγγραφο αναφοράς για την επίλυση διαφορών μεταξύ των κατασκευαστών αυθεντικών κεντημάτων και των παραγωγών βιομηχανοποιημένων αντιγράφων, γ) εργαλείο διάκρισης των γνήσιων προϊόντων για τους καταναλωτές και δ) εργαλείο μάθησης για νέους και νέες φορείς της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος.

Η Επιτροπή, από την πλευρά της, εύχεται όπως το πρότυπο συνδράμει στη μετάδοση και προβολή του Λευκαρίτικου Κεντήματος, ειδικότερα, και της ΑΠΚ, γενικότερα. Η κατοχύρωση και η ορθή προβολή ενός στοιχείου βοηθούν τις νεότερες γενιές να εκτιμήσουν την πολιτιστική παράδοση της Κύπρου και, ταυτόχρονα, προσδίδουν στις παλαιότερες γενιές κύρος και αναγνώριση. Μία από τις σημαντικότερες επιτυχίες της δημιουργίας του προτύπου του Λευκαρίτικου Κεντήματος υπήρξε η υπερηφάνεια που ένοιωθαν οι κεντήτριες στις συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας και τις συνεδρίες της με την Τεχνική Επιτροπή: με αυτοπεποίθηση, πάθος, ευγλωττία, εμπειριστατωμένη επιχειρηματολογία και χιούμορ, οι κυρίες Μαργαρίτα Κολά, Μάρω Ρουβή και Ευδοκία Σταυρή ανέπτυσαν ακριβείς θέσεις και απόψεις για την τέχνη την οποία ασκούν με αγάπη και σεβασμό, πείθοντας τις πιο πολλές φορές τόσο τους εμπειρογνώμονες όσο και τους τεχνοκράτες.

1.6. Συν-διοργάνωση εκδήλωσης για την εγγραφή των Τσιαττιστών

Στις 8 Ιουνίου 2012 ο Δήμος Λάρνακας σε συνεργασία με την Επιτροπή διοργάνωσαν εορταστική εκδήλωση με αφορμή την εγγραφή των *Τσιαττιστών* στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO. Η εκδήλωση περιλάμβανε παρουσιάσεις από τους εμπειρογνώμονες και ερευνητές που συνέβαλαν στην ετοιμασία του φακέλου υποψηφιότητας μαζί με τον Δήμο Λάρνακας, ζωντανή παρουσίαση *Τσιαττιστών* και έκθεση φωτογραφίας για την ιστορία του Κατακλυσμού και την πρακτική των *Τσιαττιστών*.

1.7. Διοργάνωση ενημερωτικής συνάντησης για την προστασία και προώθηση της Μεσογειακής Διατροφής στον Αγρό

Στις 28–29 Απριλίου 2014 πραγματοποιήθηκε στο χωριό Αγρός συνάντηση εμπειρογνομένων από τα αρμόδια υπουργεία και τις εμβληματικές κοινότητες των κρατών που ενέγραψαν τη Μεσογειακή Διατροφή στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO (Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Ελλάδα,

και Πορτογαλία, απόντος του Μαρόκου). Σκοπός της συνάντησης ήταν η παρουσίαση υφιστάμενων δράσεων και καλών πρακτικών για την προστασία της Μεσογειακής Διατροφής και των τοπικών γαστρονομικών παραδόσεων που αναπτύχθηκαν στις χώρες της Μεσογείου, όπως επίσης και ο καθορισμός τρόπων αποτελεσματικού συντονισμού και ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ τους. Την ευθύνη της διοργάνωσης ανέλαβε η Επιτροπή, σε συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO και την κοινότητα Αγρού, με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη.

1.8. Στήριξη εκδηλώσεων του Μουσείου Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής

Στα πλαίσια του έργου του για την καταγραφή, διαφύλαξη και προώθηση του γαστρονομικού πολιτισμού της Κύπρου και με αφορμή τη συμπερίληψη της Κύπρου στην ομάδα κρατών που ενέγραψαν τη Μεσογειακή Διατροφή στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO το 2013, το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής οργάνωσε τις πιο κάτω εκδηλώσεις, που έτυχαν της στήριξης της Επιτροπής:

1.8.1. Διαγωνισμός φωτογραφίας με τίτλο «Η τέχνη της μαγειρικής: απαθανατίζοντας τη γαστρονομική παράδοση της Κύπρου». Η τελετή βράβευσης πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 2014 στην αίθουσα Σπηλιές στο Πάρκο Ακρόπολης στον Στρόβολο. Τον διαγωνισμό επιχορήγησε το *Cyprus Fulbright Commission* και στήριξαν, εκτός από την Επιτροπή, το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΥΠΠ).

1.8.2. Συνέδριο με τίτλο «*Κυπρίων Γεύσεις: η παραδοσιακή διατροφή της Κύπρου στις τοπικές παραλλαγές της*», Πανεπιστήμιο Κύπρου, 7-8 Νοεμβρίου 2014. Στόχος του συνεδρίου ήταν η προώθηση της καταγραφής, μελέτης, προβολής και αξιοποίησης στοιχείων της παραδοσιακής διατροφής σύμφωνα με τις τρέχουσες ερευνητικές τάσεις, τις σύγχρονες προκλήσεις και τις προοπτικές του μέλλοντος.

2. Περιφερειακές και διεθνείς συναντήσεις

2.1. Συμμετοχή σε σεμινάρια στο εξωτερικό για την προστασία της ΑΠΚ

Η Επιτροπή συνεργάζεται με εξειδικευμένα κέντρα του εξωτερικού για την προστασία της ΑΠΚ, κέντρα τα οποία υπάγονται στην UNESCO, και μεριμνά

για την αποστολή εκπροσώπων της Κύπρου σε σχετικά επιμορφωτικά σεμινάρια. Κατά το 2014, μέλη κυβερνητικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων συμμετείχαν στα πιο κάτω:

2.1.1. 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο «Taste the Mediterranean», που πραγματοποιήθηκε στο Sibenik, Κροατία (29 Μαΐου 2014 – 1 Ιουνίου 2014), με την ευκαιρία της εγγραφής της Μεσογειακής Διατροφής στον *Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο* της UNESCO. Στόχος του συνεδρίου ήταν η ανάδειξη της επιστημονικής, πολιτιστικής και κοινωνικής αξίας της Μεσογειακής Διατροφής μέσα από παρουσιάσεις πανεπιστημιακών και ερευνητών εγνωσμένου κύρους.

2.1.2. 3ο Διεθνές Φόρουμ ΜΚΟ σε συνεργασία με την UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στη Σόφια και τη Σωζόπολη της Βουλγαρίας στις 28-30 Σεπτεμβρίου 2014 με θέμα: «Ο ρόλος των νέων στην προστασία της υλικής και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς».

2.1.3. Εκπαιδευτικά Εργαστήρια με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης για την εφαρμογή της Σύμβασης, τα οποία διοργανώνει το Περιφερειακό Κέντρο για την Προστασία της ΑΠΚ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, με έδρα τη Σόφια.

2.2. Διοργάνωση συνεδρίων στην Κύπρο για την προστασία της ΑΠΚ

Η 8η Ετήσια Συνάντηση του Δικτύου Εμπειρογνομόνων της ΑΠΚ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη με θέμα «Intangible Cultural Heritage and Education: Experiences, Good Practices, Lessons Learned», πραγματοποιήθηκε στη Λεμεσό στις 15-16 Μαΐου 2014. Τη διοργάνωση ανέλαβαν η Επιτροπή, το ΥΠΠ και το Περιφερειακό Γραφείο της UNESCO για τις Επιστήμες και τον Πολιτισμό στην Ευρώπη (με έδρα τη Βενετία). Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι από την Αλβανία, Βουλγαρία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Ελλάδα, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Ουγγαρία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ρουμανία, Σερβία και Σλοβενία.

3. Συνεργασία με διάφορους οργανισμούς και υπηρεσίες

3.1. Συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO

Η Επιτροπή διατηρεί στενή συνεργασία με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO για τη διοργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν στην

προβολή της ΑΠΚ της Κύπρου και τη διανομή σχετικού υλικού.

3.2. Συνεργασία με κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς και υπηρεσίες

Η Επιτροπή προωθεί την εφαρμογή της *Σύμβασης* σε συνεργασία με όλα τα υπουργεία και τις υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς και με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, των οποίων οι δραστηριότητες σχετίζονται με αυτές της UNESCO στους τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, των φυσικών επιστημών και της επικοινωνίας και πληροφόρησης. Αναφέρονται ενδεικτικά: το ΥΠΠ (Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης, Επιμορφωτικά Κέντρα και Πολιτιστικές Υπηρεσίες), το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Τμήμα Γεωργίας), το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας), το Υπουργείο Εσωτερικών (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών), το Πανεπιστήμιο Κύπρου (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών και Πολιτιστικό Φεστιβάλ), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο, το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών, ο Λαογραφικός Όμιλος Λεμεσού, το Πολιτιστικό Εργαστήρι των Αγίων Ομολογητών, αναπτυξιακές εταιρείες, δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια, σύνδεσμοι αποδήμων Κυπρίων κ.ά.

Παρόλη την επιτυχία των προαναφερθεισών δράσεων, πρωταρχικός στόχος της Επιτροπής εξακολουθεί να είναι ο συστηματικότερος, μακροπρόθεσμος σχεδιασμός για τη διάδοση και προβολή της ΑΠΚ. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής επιδρά αρνητικά στη μετάδοση, τη δημοτικότητα και την επιβίωση της ΑΠΚ. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να εξευρεθούν αποτελεσματικότεροι τρόποι για την ανάπτυξη ενδιαφέροντος μεταξύ των νέων με σκοπό την εκμάθηση και απόκτηση δεξιοτήτων σχετικών με πρακτικές της ΑΠΚ, κάτι που αποτελεί τον σημαντικότερο στόχο της Σύμβασης. Προσδοκία όλων των εμπλεκόμενων φορέων είναι ότι η διεθνής αναγνώριση και η ενίσχυση της προβολής ενός στοιχείου θα αποτελέσουν ισχυρό κίνητρο για τις νεότερες γενιές για να αναγνωρίσουν και να διασώσουν την πολιτιστική παράδοση της Κύπρου, εντάσσοντας την στα δικά τους πολιτισμικά δεδομένα χωρίς μουσειακές αγκυλώσεις και υποτιμητικές προκαταλήψεις.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

UNESCO

ΧΙ. Η σημασία της διατήρησης και αναβίωσης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως στοιχείου εθνικής ταυτότητας και πανανθρώπινου αγαθού έκφρασης και επικοινωνίας

Δρ Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου

Εμπειρογνώμονας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για την εφαρμογή της Σύμβασης για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Ομότιμη Καθηγήτρια Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία ψηφίστηκε το 2003 από τη Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών της UNESCO, εξέφρασε επίσημα από μέρους της παγκόσμιας κοινότητας την αναγνώριση της ανάγκης να προχωρήσει στη θεσμική κατοχύρωση της προστασίας όχι μόνο των αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών μνημείων και τοπίων, αλλά, επιπλέον, των πολιτισμικών στοιχείων που εμπίπτουν στον ορισμό της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΑΠΚ). Ο όρος αυτός εμπερικλείει την έννοια της παράδοσης (tradition, από το λατινικό ρήμα tradere), της ενέργειας της μεταβίβασης αλλά και των πολιτισμικών εκφράσεων που κληροδοτούνται διαχρονικά από γενιά σε γενιά.

Την ΑΠΚ αποτελούν στοιχεία που έχουν διατηρηθεί στο παρόν από το μακρινό ή πρόσφατο παρελθόν με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει ζωντανή και δημιουργική σχέση της σύγχρονης ζωής με αυτά. Γενικά, περιλαμβάνει όλες τις εκφράσεις της κοινωνίας που συντηρεί αυτή την κληρονομιά, πρωτίστως του πνευματικού βίου (όπως παραδόσεις και λαϊκούς θρύλους, παραμύθια, παροιμίες, ποιήματα και τραγούδια, παιχνίδια), παραστατικές τέχνες (όπως χορούς και θέατρο σκιών), κοινωνικές πρακτικές, έθιμα και συναφή τελετουργικά δρώμενα, εορτές και πανηγύρια, θρησκευτικές ή παγανιστικές δοξασίες, γητειές, λαϊκή ιατρική και μαγεία, γνώσεις μαντικής (όπως προβλέψεις καιρικών φαινομένων), αλλά και τεχνογνωσία που συνδέεται με πτυχές του υλικού βίου [όπως τέχνες και τεχνικές παραδοσιακών επαγγελματιών και ασχολιών (αγγειοπλαστική, μεταλλοτεχνία, υφαντική, κεντητική κ.ά.), συνταγές για παρασκευή παραδοσιακών εδεσμάτων κ.λπ.]. Όλα αυτά τα στοιχεία που συνθέτουν την ΑΠΚ μεταβιβάζονται κυρίως με την προφορική επικοινωνία και

σπανιότερα με τον γραπτό λόγο, εφόσον ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του παραδοσιακού πολιτισμού είναι η μνήμη.

Κατά τη μεταβίβασή τους από γενιά σε γενιά διαφοροποιούνται και ανανεώνονται με δημιουργική αφομοίωση καινοτομιών, σε συνάρτηση με το κοινωνικό, το ιστορικό και το φυσικό περιβάλλον. Κατά βάση, όμως, παραμένουν οικεία και αναγνωρίσιμα στην κοινότητα που είναι ο φορέας τους, παρέχοντας στα μέλη της το αίσθημα της ασφάλειας, της ταυτότητας και της συνέχειας.

Δεν είναι τυχαίο ότι ακολουθώντας εθνικές και ιδεολογικές επιταγές της εποχής, η επιστήμη της Λαογραφίας στα πρώτα βήματά της κατά τον 19ο αιώνα αναζήτησε την εθνική ταυτότητα κάθε λαού στα στοιχεία της ΑΠΚ, στις πνευματικές εκφράσεις του λαϊκού πολιτισμού, στα έθιμα, στις δοξασίες και στην ποίηση. Οι εκφραστές του Ρομαντισμού ανακάλυψαν το διωγμένο από την εξέλιξη του πολιτισμού πνεύμα αποθησαυρισμένο στη δεξαμενή των παραμυθιών και παραδόσεων, που κατέγραψαν με πάθος και εξέδωσαν (κλασικό παράδειγμα είναι η συλλογή γερμανικών παραμυθιών από τους αδελφούς Grimm, 1812-1815). Στην Ελλάδα η Λαογραφία καθιερώθηκε ως επιστήμη με εθνικό περιεχόμενο και επικεντρώθηκε στην έρευνα των ηθών και εθίμων, της γλώσσας και της δημοτικής ποίησης, με στόχο να αποδείξει την αδιάσπαστη ενότητα του Ελληνισμού από την αρχαιότητα μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, αντικρούοντας τη θεωρία του Jakob Philipp Fallmerayer (1790-1861) ότι οι νεότεροι Έλληνες ήταν εξελληνισμένοι Σλάβοι.

Σήμερα ποιες συγκυρίες μάς ωθούν να εντάξουμε την άυλη κληρονομιά του παρελθόντος στη σύγχρονη ζωή; Η πρόσφατη θεσμοθέτηση ενός πλαισίου

προστασίας της ΑΠΚ (2003) δεν ήταν τυχαία. Ανταποκρίθηκε σε μια πραγματική ανάγκη και επιθυμία των προοδευμένων σύγχρονων κοινωνιών να αναγνωρίσουν, να διαφυλάξουν και να αναδείξουν τις αξίες που κληροδοτήθηκαν από το παρελθόν και επιβίωσαν μέχρι τις μέρες μας. Η τάση διάσωσης αναπτύχθηκε ως αντίδοτο στην απειλή της παγκοσμιοποίησης και της πολιτιστικής ισοπέδωσης και έλαβε τον χαρακτήρα υπεράσπισης των ιδιαιτεροτήτων και της εθνικής ταυτότητας κάθε λαού. Ήδη από τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα οι σύγχρονες κοινωνίες δραστηριοποιήθηκαν σε πολλά επίπεδα, με στόχο τη διάσωση και αναβίωση παραδόσεων και εθίμων που είχαν ατονήσει και κινδύνευαν να χαθούν. Η αυθόρμητη αυτή αντίδραση, ταυτόχρονα, σε διάφορους και διαφορετικούς λαούς αποτελεί την πιο τρανή απόδειξη ότι τα στοιχεία της ΑΠΚ αποτελούν πολύτιμο αγαθό, το οποίο οι κοινωνίες της προόδου θεωρούν άξιο διαφύλαξης και ένταξης στη σύγχρονη ζωή.

Τη σημασία της διατήρησης της ΑΠΚ ως στοιχείου εθνικής ταυτότητας, αλλά και ως πανανθρώπινου αγαθού, θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε μέσα από το συγκεκριμένο παράδειγμα της Κύπρου.

Η Κύπρος υπήρξε διαχρονικά γεωργική χώρα και η οικονομία της βασιζόταν στην καλλιέργεια της γης και στην κτηνοτροφία. Ακόμη και μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού κατοικούσε σε χωριά. Οι άνθρωποι ζούσαν σε άμεση σχέση με το φυσικό περιβάλλον, επιχειρούσαν τον κύκλο των εποχών με τις αντίστοιχες γεωργικές εργασίες και σ' αυτόν προσάρμοζαν τον κύκλο της δικής τους ζωής. Στην προσπάθεια να ευοδωθεί η σοδειά, προσπαθούσαν να προβλέψουν τις καιρικές συνθήκες, παρατηρούσαν τους αστερισμούς, ζητούσαν τη βοήθεια του Θεού, ή των αγίων που είχαν καθιερωθεί ως προστάτες των σπαρτών ή των ζώων, αλλά συχνά κατέφευγαν και σε παγανιστικές ιεροτελεστίες. Έθιμα και δρώμενα, τόσο θρησκευτικού όσο και μαγικού χαρακτήρα, που συχνά έχουν τις ρίζες τους στο απώτατο παρελθόν, ήταν φυσικό να αντισταθούν στον χρόνο σε μια κοινωνία που χρησιμοποιούσε πρωτόγονες μεθόδους καλλιέργειας έως και τον 20ό αιώνα. Αποτέλεσμα του τρόπου ζωής του κόσμου της υπαίθρου ήταν ο συντηρητικός χαρακτήρας του και η προσήλωση στην παράδοση. Η γυναίκα εργαζόταν μαζί με τα παιδιά δίπλα στον άντρα στα χωράφια. Το βράδυ φρόντιζε το νοικοκυριό και ύφαινε στον αργαλειό, που δεν έλειπε σχεδόν από κανένα σπίτι ακόμη και στις πόλεις. Ο θεσμός της οικογένειας ήταν ιερός, με τον πατέρα να θεωρείται ο «στύλος του σπιτιού» και τη μητέρα «το φανάρι του σπιτιού». Παράλληλα, με την υψηλού βαθμού οικογενειακή συνείδηση είχε αναπτυχθεί μία έντονη κοινωνική συνείδηση, που εκφραζόταν ως αλληλεγγύη και αλλη-

λοβοήθεια σε ποικίλους τομείς. Εργασίες όπως το φύτεμα του αμπελιού, ο τρύγος, ο θερισμός, το λιομάζωμα είχαν συλλογικό χαρακτήρα.

Βασικό χαρακτηριστικό της παραδοσιακής κοινωνίας ήταν η σοφή αξιοποίηση των πόρων και υλικών κάθε περιοχής και η αρμονική σχέση με το περιβάλλον, στο οποίο ήταν προσαρμοσμένη και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική ανθρώπινης κλίμακας. Τα είδη διατροφής τα παρήγαν οι ίδιοι ή τα προμηθεύονταν από γειτονικές περιοχές. Τα προϊόντα μακρινών περιοχών τα εξασφάλιζαν συνήθως με ανταλλαγή στα πανηγύρια. Τα πρωτόγονα μεταφορικά μέσα (γαϊδούρια, καμήλες, κάρα συρόμενα από βόδια ή μουλάρια) κρατούσαν τους οικισμούς, ιδιαίτερα τους ορεινούς, σε απομόνωση. Οι μικρές απόμακρες κοινότητες ήταν σχεδόν αυτόνομες. Ακόμη και η ενδυμασία υφαινόταν και ραβόταν από τις γυναίκες του σπιτιού, μετά την κατεργασία από τις ίδιες των εξαιρετικών πρώτων υλών που διέθετε το νησί (βαμβάκι, λινάρι, μετάξι, μαλλί), καθώς και των βαφών και των δερμάτων για τα υποδήματα (κυρίως για τις ποδίνες).

Ο ρόλος των παραδοσιακών τεχνιτών ήταν σημαντικότερος. Ορισμένα μάλιστα χωριά που διέθεταν τις πρώτες ύλες είχαν ειδικευθεί σε κάποιες τέχνες, όπως στην κατεργασία δερμάτων, στην ύφανση σακίων, που γινόταν από άντρες, στην καλαθοπλεκτική, στην αγγειοπλαστική κ.ά. Αυτές κάλυπταν τις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής. Τα μυστικά της τέχνης τους τα μεταβίβαζαν συνήθως στα παιδιά τους ή σε συγγενείς. Τα έργα των τεχνιτών ήταν κατά κανόνα χρηστικά, αλλά συχνά η έμφυτη τάση διακόσμησης και το ταλέντο του δημιουργού τα μεταμόρφωναν σε καλλιτεχνήματα. Η αισθητική έκφραση ήταν επίσης μέρος της παράδοσης και αντανάκλασε την ταυτότητα της συγκεκριμένης κοινωνίας.

Ένας παράγοντας καθοριστικός για τη ζωή των ανθρώπων και τη διατήρηση πολλών εθίμων ήταν η βαθιά θρησκευτικότητα των Κυπρίων. Η Κύπρος ήταν γνωστή ως «η νήσος των Αγίων». Η προσήλωση σε λατρευτικές πρακτικές και σε μια σειρά από άγραφους κανόνες ηθικής τάξης συνιστούσαν βασικό στοιχείο κοινωνικής συμπεριφοράς. Ο ημερολογιακός κύκλος είναι γεμάτος από θρησκευτικές γιορτές, άρρηκτα συνδεδεμένες με λατρευτικές εκδηλώσεις και έθιμα. Στα χωριά οι οικισμοί αναπτύχθηκαν γύρω από εκκλησίες, που αποτελούσαν και παραμένουν ως τώρα επίκεντρο της ζωής των πιστών. Σημαντικοί σταθμοί στον χρόνο ήταν οι μεγάλες γιορτές της Χριστιανοσύνης, κυρίως τα Χριστούγεννα και το Πάσχα. Οι γιορτές των Αγίων που είχαν καθιερωθεί ως προστάτες κάθε χωριού ήταν επίσης σημαντικές. Τα αφιερωμένα σε

διαφόρους αγίους πανηγύρια, εκτός από τον θρησκευτικό, είχαν οικονομικό και κοινωνικό χαρακτήρα και αποτελούσαν ευκαιρία για ομαδική ψυχαγωγία και σύναψη σχέσεων μεταξύ ανθρώπων που κατοικούσαν σε απομακρυσμένες περιοχές. Η ψυχαγωγία περιλάμβανε το καλύτερο φαγοπότι, μουσική με παραδοσιακά όργανα, χορούς και τραγούδια, αλλά και αυτοσχέδια σατιρικά ποιήματα, τα «τσιαττιστά», με τα οποία διαγωνίζονταν οι συνθέτες τους για το ποιος θα κερδίσει επινοώντας τις κατάλληλες απαντήσεις.

Τη θρησκευτική ιεροτελεστία στους κύριους σταθμούς του κύκλου της ζωής (γέννηση, βάπτισμα, γάμος και φροντίδα του νεκρού) συνόδευαν ανάλογα τραγούδια και έθιμα. Τα σημαντικά αυτά γεγονότα αποτελούσαν κοινή υπόθεση για τους κατοίκους των μικρών κοινοτήτων και τελούνταν με γενική συμμετοχή.

Τι έχει διατηρηθεί από όλα αυτά στη σημερινή κυπριακή κοινωνία;

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, και ιδιαίτερα μετά την Ανεξαρτησία και την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, το 1960, η βιομηχανοποίηση της παραγωγής, η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η αστυφιλία και γενικά ο εκσυγχρονισμός επέφεραν ουσιαστικές αλλαγές σε κάθε τομέα της ζωής. Η παραδοσιακή κοινωνία ανήκει πλέον στο παρελθόν, αν και όχι τόσο μακρινό. Το πιο βαρύ πλήγμα στην τοπική παράδοση της Κύπρου προκάλεσε η Τουρκική Εισβολή το 1974 και η κατοχή έκτοτε του 37% των εδαφών του νησιού. Περιοχές με εξαιρετικές τέχνες και παραδόσεις έχασαν τους κατοίκους τους, οι οποίοι αποκόπηκαν βίαια από το δικό τους οικείο περιβάλλον. Οι κοινότητες έχασαν τη συνοχή τους, εφόσον οι άνθρωποι διασκορπίστηκαν στις ελεύθερες περιοχές του νησιού και επιδόθηκαν στον αγώνα επιβίωσης. «Ο τόπος είναι ο άνθρωπος» λέει μια κυπριακή παροιμία, και η αλήθεια της επιβεβαιώθηκε από τη μη αναστρέψιμη αλλοίωση των κατεχόμενων περιοχών.

Οι πρόσφυγες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις περιουσίες τους. Φεύγοντας, όμως, μετέφεραν μέσα τους μια αθέατη και αναπαλλοτρίωτη περιουσία, την άυλη πολιτιστική κληρονομιά τους και τον πόθο να τη διαφυλάξουν ζωντανή, διατηρώντας, έτσι, τη δική τους ταυτότητα. Με αυτά τα δεδομένα, η διάσωση και αναβίωση της ΑΠΚ στην Κύπρο προσέλαβε χαρακτήρα εθνικής επιβίωσης. Παρά το πλήγμα του 1974 και την καταλυτική επίδραση των ταχύρρυθμων αλλαγών και της μαζικής παραγωγής που προκάλεσε ο εκσυγχρονισμός, είναι γεγονός ότι πολλά στοιχεία της ΑΠΚ επιβίωσαν και διατηρούν τη ζωτικότητά τους, γιατί ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ανθρώπων και

προσαρμόζονται στα εκάστοτε δεδομένα. Η παράδοση ενός τόπου παραμένει ζωντανή όσο υπάρχουν άνθρωποι που την εκτιμούν και τη θεωρούν πολύτιμη γι' αυτούς και άξια διατήρησης και όσο οι φορείς της τοπικής παράδοσης πιστεύουν ότι αυτό που κάνουν έχει νόημα και σκοπό.

Στην Κύπρο, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οι προσπάθειες διατήρησης και αναβίωσης της παράδοσης ως μέσου συντήρησης της ιστορικής μνήμης και ταυτότητας, γίνονται παράλληλα σε επίσημο επίπεδο από πλευράς του κράτους, αλλά και στο επίπεδο της κοινωνίας από οργανωμένα σύνολα και ομάδες ευαισθητοποιημένων ανθρώπων.

Ο ρόλος των ΜΜΕ για την προβολή της παράδοσης είναι πολύ σημαντικός. Ειδικά η κρατική ραδιοτηλεόραση προσφέρει συστηματικά ποιοτικές παραγωγές σχετικές με την παραδοσιακή ζωή, τις τέχνες, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου. Επίσης, παρουσιάζει συχνά τηλεοπτικά προγράμματα που προβάλλουν την παραδοσιακή ποίηση, τη μουσική και τους χορούς. Η απήχησή τους στο κοινό είναι μεγάλη.

Τη διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας μέσα από τη διατήρηση και αναβίωση της παράδοσης προωθούν και τα εθνογραφικά μουσεία, είτε είναι κρατικά είτε οφείλονται σε ιδιωτική πρωτοβουλία. Στον τομέα αυτό, καθοριστική είναι η συμβολή των κοινοτήτων των χωριών ή ομάδων ενδιαφερόμενων ατόμων που εργάζονται συνειδητά για την αναβίωση των τοπικών εθίμων και παραδοσιακών τεχνών.

Τόσο τα Μουσεία όσο και πολιτιστικά ιδρύματα διοργανώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά σχολικής ηλικίας. Η επαφή με την παράδοση από παιδική ηλικία είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική, γιατί μέσω της παιδείας αφυπνίζεται το ενδιαφέρον και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μια γόνιμη σχέση με το πρόσφατο παρελθόν.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει συμβάλει αποφασιστικά στην έρευνα της υλικής και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του πρόσφατου παρελθόντος από νέους ανθρώπους. Συγκεκριμένα, στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, από το 1995 διδάσκεται συστηματικά ο παραδοσιακός πολιτισμός. Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση, μέσω των εκατοντάδων νέων αποφοίτων, συμβάλλει στη γνώση και την ποιοτική αναβίωση της παράδοσης.

Η ανάγκη διατήρησης της ταυτότητας μέσα από τη διάσωση, αναβίωση και διάδοση της ΑΠΚ στον διεθνή χώρο προέκυψε, όπως είδαμε, ως αντίδραση προς την παγκοσμιοποίηση, αλλά ειδικότερα στην Κύπρο και ως αντίσταση

απέναντι στην καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς που προκάλεσε η Τουρκική Εισβολή το 1974. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι όλα τα κατεχόμενα χωριά δημιούργησαν σωματεία προσφύγων και λαογραφικούς ομίλους στις ελεύθερες περιοχές όπου κατοικούν, με στόχο να διατηρήσουν τα ήθη, τα έθιμα και τις τοπικές παραδόσεις. Σε πολλές περιπτώσεις οι πρόσφυγες ξανάκτισαν την εκκλησία του προστάτη αγίου του χωριού τους και συγκεντρώνονται όλοι τη μέρα της γιορτής του, διοργανώνοντας λαϊκό πανηγύρι, ευκαιρία για συναπάντημα των μελών της διασκορπισμένης κοινότητας. Επίσης, πολλοί, ζώντας στην προσφυγιά, κατέγραψαν τις αναμνήσεις τους, με αποτέλεσμα την έκδοση εκατοντάδων βιβλίων τοπικής λαογραφίας. Η τάση αυτή τροφοδότησε την αναβίωση, τη μελέτη και την προβολή της παράδοσης και των ελεύθερων περιοχών. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οι πολιτιστικοί όμιλοι έχουν αναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα, διοργανώνοντας συνέδρια λαογραφίας και γιορτές με αναβίωση εθίμων. Μεταξύ άλλων, πολλά χωριά διοργανώνουν κάθε χρόνο στην κατάλληλη εποχή του έτους ειδική γιορτή αφιερωμένη στο κυριότερο τοπικό προϊόν.

Παράλληλα, έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν περίπου εξήντα χορευτικά σωματεία που διδάσκουν παραδοσιακούς χορούς και με κρατική επιχορήγηση διοργανώνουν ποικίλες εκδηλώσεις, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, όπου προβάλλουν ζωντανά την κυπριακή παράδοση. Αξίζει εδώ να σημειωθεί η σημαντική προσφορά του δικοινοτικού χορευτικού συγκροτήματος Dance for Peace, το οποίο ιδρύθηκε το 2001 με στόχο την αναβίωση της κυπριακής παράδοσης αλλά και την ανάδειξη των κοινών χαρακτηριστικών της παραδοσιακής κυπριακής μουσικής και χορού μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων. Οι εκδηλώσεις που διοργανώνουν έχουν στόχο την ενίσχυση της κοινής κουλτούρας και τη διάδοσή της τόσο στην Κύπρο όσο και σε άλλες χώρες.

Στην Κύπρο βρισκόμαστε σήμερα σε ένα μεταίχμιο όπου ζει ακόμη η γενιά εκείνη που βίωσε σε νεαρή ηλικία και θυμάται τον παραδοσιακό τρόπο ζωής με όλες τις εκφράσεις του. Λόγω του συντηρητικού χαρακτήρα της κυπριακής κοινωνίας, διατηρείται ακόμη, εν μέρει τουλάχιστον, ζωντανή η παράδοση και με τη συνέχισή της συμβάλλει στην ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας.

Η αναβίωση ηθών και εθίμων συνδέεται άμεσα με την αναβίωση της υπαίθρου, η εγκατάλειψη της οποίας, χάριν της αστυφιλίας, ήταν από τους κύριους λόγους απομάκρυνσης από την παράδοση. Τις τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται η τάση νέων ανθρώπων να διαμένουν όσο το δυνατόν συχνότερα στους

τόπους καταγωγής τους, επισκευάζοντας για τον σκοπό αυτό τα πατρογονικά σπίτια με παροχή οικονομικών κινήτρων από κρατικούς φορείς. Παράλληλα, εκδηλώνεται συνεχώς μεγαλύτερο ενδιαφέρον για αναβίωση παραδοσιακών τεχνών και επαγγελμάτων με αξιοποίηση της τεχνογνωσίας παλαιών τεχνιτών, για τουριστικούς σκοπούς και όχι μόνο.

Στη διατήρηση της τοπικής παράδοσης συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό και οι απόδημοι Κύπριοι που είναι εγκατεστημένοι σε πολλές χώρες του εξωτερικού. Οι απόδημοι διαφυλάσσουν με κατάνυξη τα έθιμα που τους συνδέουν με την πατρίδα και τα προβάλλουν σε διάφορες εκδηλώσεις. Πολλοί επιστρέφουν στα χωριά τους τα καλοκαίρια, ιδρύουν πολιτιστικούς συνδέσμους και προσπαθούν να αναβιώσουν τα έθιμα και να συμβάλουν στην αναζωογόνηση του χωριού τους γενικότερα. Ιδιαίτερα επικεντρώνονται σε εκδηλώσεις συλλογικές με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα ή εκδηλώσεις που επανασυνδέουν την κοινότητα. Τα έθιμα λειτουργούν και πάλι ως στοιχεία κοινωνικής συνοχής και πολιτισμικής ταυτότητας.

Παράλληλα με τις προσπάθειες αυτές αναπτύσσεται και προωθείται στη σύγχρονη κυπριακή κοινωνία, από ευαισθητοποιημένους ανθρώπους και φορείς, η τάση για προστασία και σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος, για ουσιαστικότερη επαφή με τη φύση, για αναβίωση της παραδοσιακής διατροφής κ.λπ. Παρά τον καταγισμό ειδών μαζικής παραγωγής, εκτιμάται πάλι η αισθητική του χειροποίητου έργου, η ατμόσφαιρα του παραδοσιακού σπιτιού, η ποιότητα του βαμβακερού ή του μεταξωτού υφάσματος και η παραδοσιακή υγιεινή διατροφή. Στις περιπτώσεις αυτές, η στροφή προς την παράδοση είναι αυθόρμητη, γι' αυτό και είναι γνήσια και παράγει πολιτισμό. Η παράδοση δεν είναι κάτι το στατικό, που μπορεί απλώς να αντιγράφεται και να επαναλαμβάνεται για κερδοφόρα κατανάλωση και προσέλκυση τουριστών. Είναι ο φορέας της πολιτισμικής ταυτότητας και εμπεριέχει αξίες ικανές να εμπλουτίσουν τη σύγχρονη ζωή και να την κάνουν πιο ανθρώπινη.

Για κάθε λαό η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά του εκφράζει την ψυχοσύνθεση, την αισθητική, την ιδιοσυγκρασία, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του. Είναι η ζώσα ιστορική μνήμη. Ταυτόχρονα, η ΑΠΚ κάθε χώρας αποτελεί πανανθρώπινο αγαθό, που εμπλουτίζει τη μεγάλη δεξαμενή των ανθρώπινων αξιών και του πολιτισμού. Τη διεργασία αυτή προωθεί και ενισχύει το δίκτυο θεσμικής προστασίας της ΑΠΚ που έχει απλώσει η Σύμβαση της UNESCO, με στόχο τον εντοπισμό, την καταγραφή, τη διαφύλαξη και την προβολή της ΑΠΚ κάθε χώρας και με απώτερο σκοπό τη διατήρηση και ενδυνάμωση της διεθνούς

συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών. Η ταχύτητα και αμεσότητα της επικοινωνίας, που αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό της σύγχρονης εποχής, διευκολύνει την επαφή, τη γνωριμία και τη συνεργασία. Οι λαοί έχουν πλέον τη δυνατότητα να γίνονται κοινωνοί της ΑΠΚ πολλών άλλων λαών. Μέσα από τις γνωριμίες γεννιέται η γνώση και η κατανόηση, επισημαίνονται οι κοινές αντιλήψεις και αξίες και ταυτόχρονα καλλιεργείται ο σεβασμός της διαφορετικότητας, των ιδιαιτεροτήτων κάθε λαού και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Όλα αυτά αποτελούν προϋποθέσεις για ειρηνική συνύπαρξη, γόνιμη συνεργασία σε διάφορους τομείς του πολιτισμού και ανάπτυξη της δημιουργικότητας με τη δυναμική που χαρακτηρίζει κάθε λαό.

Έτσι, τα στοιχεία που αποτελούν την ΑΠΚ, τα ήθη και έθιμα, που ήταν από τη γένεσή τους συνδεδεμένα με τη ζωή της κοινότητας και προωθούσαν τους στόχους της, αποκτούν ξανά την πρωταρχική τους λειτουργία, συμβάλλοντας στη συνοχή, στον αλληλοσεβασμό και στη συνεργασία μεταξύ των λαών.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XII. Λευκαρίτικο Κέντημα:

Τρόποι και Μετατροπίες. Ένα πρόγραμμα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Δρ Αντιγόνη Πολυνείκη

Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Η συνειδητοποίηση της σημασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (ΑΠΚ) ως αναπόσπαστου και συνεκτικού στοιχείου της ταυτότητας των λαών έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Αυτό οφείλεται και στις συνεχείς προσπάθειες της UNESCO και στην υιοθέτηση διεθνών συμβάσεων και εργαλείων, που αποσκοπούν στην ανάδειξη και στη διαφύλαξη του ζώντος πολιτισμού της ανθρωπότητας, ο οποίος μεταβιβάζεται προφορικά και εμπειρικά από γενιά σε γενιά.

Μετατοπίζοντας το βάρος από τα μνημεία και τα αντικείμενα στους ανθρώπους και αναγνωρίζοντας την ανάγκη να διασωθούν οι τοπικές παραδόσεις και η συλλογική μνήμη κάθε κοινότητας, η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία υιοθετήθηκε το 2003 από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού, δημιουργεί πρωτίστως ένα προστατευτικό περιβάλλον για τη διασφάλιση της ανάπτυξης και προβολής της ΑΠΚ, δεσμεύοντας τα κράτη-μέλη στην ανάληψη συγκεκριμένων ενεργειών.

Συγχρόνως, η αυξημένη αναγνώριση της αξίας των άυλων πολιτιστικών αγαθών, όπως είναι οι χοροί, τα τραγούδια, οι γιορτές, οι τελετές και οι χειροποίητες κατασκευές, εγείρει πλήθος ερωτημάτων, τόσο σε θεωρητικό όσο και πρακτικό επίπεδο. Αυτά αναφέρονται κυρίως: α) στις διαδικασίες του εντοπισμού, της καταγραφής, της διαφύλαξης και της ανάδειξης της ΑΠΚ, β) στον ρόλο που διαδραματίζουν σήμερα οι διεθνείς οργανισμοί, οι κυβερνήσεις, οι εμπειρογνώμονες και οι κοινότητες στην παραγωγή, στην προστασία, στη διατήρηση και την αναδημιουργία της ΑΠΚ, γ) στην τουριστική και εμπορική εκμετάλλευσή της, δ) στα θέματα αυθεντικότητας και τυποποίησης, ε) στις πολιτισμικές ανταλλαγές, στ) στη διαφοροποίηση και εξέλιξη, ζ) στο δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας και η) στο πώς μοιραζόμαστε γνώσεις και δεξιότητες που έχουν περάσει από τη μια γενιά στην άλλη.

Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2006 και έκτοτε ανέλαβε συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την εφαρμογή της. Στα πλαίσια των δεσμεύσεων αυτών έχει εγγράψει μέχρι σήμερα τρία στοιχεία στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO: το Λευκαρίτικο Κέντημα το 2009, τα Τσιαττιστά το 2011 και τη Μεσογειακή Διατροφή το 2013 (πολυεθνική εγγραφή). Επιπλέον, στοχεύοντας στη διασφάλιση της βιωσιμότητας όλων των ζωντανών παραδόσεων της Κύπρου, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO δημιούργησε, το 2015, τον Εθνικό Κατάλογο ΑΠΚ για τον εντοπισμό και την καταγραφή των προφορικών παραδόσεων και των παραδοσιακών πρακτικών της Κύπρου, με την ενεργό εμπλοκή των κατοίκων και φορέων των τοπικών κοινοτήτων.

Παράλληλα, αναζητώντας νέες προσεγγίσεις και εναλλακτικές προοπτικές για τη μελέτη και μετάδοση της ΑΠΚ, πέραν του πλαισίου της ρητορικής της Σύμβασης, η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή, τον Σεπτέμβριο του 2013, ένα πιλοτικό πρόγραμμα εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος, το οποίο βασίστηκε στη βιωματική προσέγγιση και μαθητεία κοντά σε ανθρώπους που συνέβαλαν και συνεχίζουν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση και στη συνέχιση της συγκεκριμένης κεντητικής παράδοσης, που είναι χαρακτηριστική χειροποίητη κατασκευή της Κύπρου.

Εστιάζοντας στην επιτόπια παραμονή των συμμετεχόντων και στη σημασία της συμμετοχής της τοπικής κοινότητας στο σχεδιασμό και την υλοποίησή του, το πρόγραμμα προσπάθησε να παρουσιάσει τις «φωνές» όλων των εμπλεκόμενων: των κεντητριών, των επαγγελματιών, των μελετητών, καθώς και της τοπικής κοινωνίας, όπου το εν λόγω στοιχείο ζει.

Κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι: α) να διερευνήσει και να προτείνει, μέσα από διαλογικές και συνεργατικές προσεγγίσεις, καινοτόμους και βιώσι-

μους τρόπους ανάγνωσης, ερμηνείας, προστασίας και μετάδοσης των προφορικών παραδόσεων και παραδοσιακών πρακτικών της Κύπρου, β) να επιμορφώσει και να ευαισθητοποιήσει με βιωματικό τρόπο το ευρύ κοινό, αλλά και ειδικές επαγγελματικές ομάδες για τη σημασία της διατήρησης και της ανάπτυξης των άυλων πολιτιστικών αγαθών, γ) να δώσει την ευκαιρία σε ειδικές επαγγελματικές ομάδες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες, για να παράγουν τις παραδοσιακές χειροτεχνίες, αλλά και να αντλήσουν έμπνευση και υλικό, με στόχο την αφομοίωση και αξιοποίησή του στο δικό τους πεδίο δράσης και δημιουργίας, δ) να ενθαρρύνει την ολοήμερη και καθημερινή επαφή και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον και τους ανθρώπους που συνέβαλαν και συμβάλλουν στη διαμόρφωση, στη διατήρηση και στη συνέχιση των υπό μελέτη άυλων στοιχείων, προσεγγίζοντας παραδοσιακά μοντέλα άτυπης και προφορικής μάθησης και διδασκαλίας, στα οποία κοινωνική επαφή και μετάδοση γνώσης και δεξιοτήτων συμπλέκονται οργανικά, ε) να προωθήσει την ενεργό και συστηματική εμπλοκή της τοπικής κοινότητας και των επαγγελματιών και φορέων της παράδοσης σε δράσεις που στοχεύουν στην προστασία και στη συνέχισή της, παρέχοντας κοινωνικά και οικονομικά κίνητρα για τη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, στ) να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη διαχρονικών δεσμών και συνεργασιών ανάμεσα στους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα και στην τοπική κοινότητα, συμβάλλοντας έτσι στη βιωσιμότητα των αγαθών άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και, τέλος, ζ) να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για τον επαναπροσανατολισμό και την εξέλιξη των προφορικών παραδόσεων και παραδοσιακών πρακτικών της Κύπρου σε νέα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά αγαθά, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ανανέωση και στον εμπλουτισμό της σύγχρονης Κυπριακής πολιτιστικής δημιουργίας.

Τον Σεπτέμβριο του 2015 η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκάρων και τον Σύνδεσμο Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος, διοργάνωσε για τρίτη συνεχή χρονιά το Εργαστήριο Εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος με τον τίτλο «Λευκαρίτικο Κέντημα, Τρόποι και Μετατροπίες: Αναζητώντας την ανα-βίωση, την ανα-ποίηση και την μετα-τροπία των δεδομένων της πολιτιστικής κληρονομιάς», με τη συμμετοχή είκοσι δημιουργών και καλλιτεχνών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών.

Το πρόγραμμα του Εργαστηρίου περιλάμβανε ατομικά και ομαδικά μαθήματα, διαλέξεις και ξεναγήσεις σε θρησκευτικούς, πολιτιστικούς και εμπορικούς χώρους και κτήρια της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων του τοπικού

Μουσείου Παραδοσιακής Κεντητικής και Αργυροχοΐας και του Κέντρου Χειροτεχνίας Λευκάρων. Σκοπός της διοργάνωσης ήταν οι συμμετέχοντες να συναντηθούν, να αλληλεπιδράσουν και να μάθουν κοντά σε έμπειρες κεντήτριες των Λευκάρων, αλλά και να δημιουργήσουν στη συνέχεια ένα σύνολο πρωτότυπων έργων. Τα έργα αυτά αντικατοπτρίζουν και αξιοποιούν στοιχεία της τέχνης του Λευκαρίτικου Κεντήματος, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην προβολή και στη διατήρηση της παράδοσης και στη διεύρυνση και μετατροπή της σε νέα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά αγαθά. Η έκθεση των έργων πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Χειροτεχνίας των Λευκάρων (30/10/2015 – 8/11/2015) και ήταν ανοικτή και με ελεύθερη είσοδο για το κοινό. Η έκδοση του Καταλόγου της Έκθεσης αποτελεί ένα επιπλέον εργαλείο για τη διάχυση στόχων και αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Κλείνοντας, αναφέρω ότι η κεντητική παράδοση, υποβαλλόμενη σε διαρκή αναθεώρηση και επινόηση -χαρακτηριστικό της υπόστασης των άυλων στοιχείων στο χώρο και στο χρόνο- περικλείει τις υπέροχες δυνατότητες και απροσδόκητες προοπτικές της ανθρώπινης σκέψης και δημιουργικότητας. Η επίγνωση της δυναμικής της και η ανακάλυψη και ο επαναπροσδιορισμός των διάφορων παραμέτρων της μπορούν να ενισχύσουν τη γνώση και την καινοτομία, παράγοντες καθοριστικούς για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης της. Ευελπιστούμε ότι η αφοσίωση, το πάθος και οι φρέσκιες ιδέες των δημιουργών και των κεντητριών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα θα προσελκύσουν την προσοχή στην αξία της συγκεκριμένης κεντητικής τέχνης και θα κινητοποιήσουν περισσότερους ανθρώπους στον αγώνα για την προστασία και ανάδειξη της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

AUPRÈS DE L'UNESCO

PHOTOGRAPHIES VIEUX PAYSAGES CHYPRE

Nature et Visage de Chypre

La Délégation permanente de Chypre auprès de l'UNESCO vous invite à un envoi à l'aise, imaginaire qui met à la découverte des trésors naturels du doux pays de Chypre.

Les animaux, la faune et la flore de Chypre ont de nombreux points communs.

La présence de nombreux oiseaux, mais aussi de nombreux mammifères et reptiles.

En effet, Chypre est le seul il Europe qui regroupe un nombre d'espèces endémiques.

La qualité humaine de la vie à Chypre est un des atouts de ses habitants. Un portrait en noir et blanc de l'hospitalité, la culture humaine, le caractère chypriote.

C'est le monde de Chypre.

XIII. Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη:

Το παράδειγμα της Κύπρου

Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου

Συντονίστρια Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Βασικές διαπιστώσεις σε σχέση με την πορεία εφαρμογής της ΕΑΑ στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) αποτελεί ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο, πολύπλοκο και ευρύ πεδίο μεταρρυθμίσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συνιστά στην ουσία τη μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), στη βάση των νέων δεδομένων και απαιτήσεων της εποχής (Λιαράκου και Φλογαίτη, 2007). Στην Κύπρο η ΕΑΑ, εν αντιθέσει με πολλές χώρες που μετέβησαν ομαλά από την ΠΕ στην ΕΑΑ, έχοντας διαμορφώσει δομές ή προωθήσει ουσιαστικές αλλαγές στα εκπαιδευτικά τους συστήματα για την αποτελεσματική ενσωμάτωσή της, δεν είχε την ανάλογη πορεία. Όταν σε άλλες χώρες η ΠΕ είχε τεθεί στον πυρήνα των εκπαιδευτικών συστημάτων και βρισκόταν στο στάδιο μετάβασης στην ΕΑΑ, στην Κύπρο βρισκόταν σε «εμβρυακό στάδιο» και οι πρώτες προσπάθειες για εισαγωγή της στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα εντοπίζονται μόλις στα μέσα της δεκαετίας του 1990 (Ζαχαρίου, 2005). Προσπάθειες οι οποίες μέχρι και τα μέσα του 2000 διέπονταν από αποσπασματικότητα, έλλειψη σχεδιασμού και συντονισμού (Zachariou and Valanides 2006; Kadji, Zachariou & Stevenson 2013).

Οι λόγοι που συνέβαλαν στην ανακολουθία του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος σε σχέση με τις εξελίξεις που συντελέστηκαν διεθνώς για την ΠΕ, αρχικά, και την ΕΑΑ, στη συνέχεια, ποικίλουν και συνδέονται με τις επικρατούσες επιστημολογικές παραδόσεις στην κυπριακή εκπαίδευση, οι οποίες συνοψίζονται: α) στη διαμόρφωση εθνικής συνείδησης και εθνικής ταυτότητας, στους μαθητές, β) στην ορθόδοξη χριστιανική επιστημολογία, που στηρίζεται στα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη, γ) στον εγκυκλοπαιδισμό, στην ομοιομορφία, στη θεωρητική αφηρημένη γνώση, στην εξειδίκευση και στον ορθολογισμό (Περσιάνης, 1996). Επιπλέον, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος σε συνδυασμό με την «υποχρέωση» των σχολείων

να εφαρμόσουν κατά τρόπο ομοιόμορφο τις υπουργικές αποφάσεις και οδηγίες, χωρίς να συνεκτιμώνται οι πραγματικές ανάγκες του κάθε σχολείου και της κοινότητάς του (Eliam & Trop, 2013), είχαν ως αποτέλεσμα η ΠΕ και, κυρίως, η ΕΑΑ να αντιμετωπίζονται, μέχρι και τα μέσα του 2000, ως μια καινοτομία επιφανειακής εφαρμογής, ενώ οι ίδιες ως έννοιες παρέμειναν «νεφελώδεις» και αδιαμόρφωτες για την πλειονότητα της εκπαιδευτικής κοινότητας του τόπου.

Δεκαετία για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2005-2014) και προώθησή της στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Ορόσημο, ώστε να καταστεί η ΕΑΑ κεντρική έννοια του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος και να προωθηθούν ολοκληρωμένοι σχεδιασμοί για την αποτελεσματική προώθησή της σε επίπεδο τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης αποτέλεσαν οι ζυμώσεις και οι διεργασίες που αναπτύσσονται παγκόσμια αναφορικά με τον ρόλο της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά στην Αειφόρο Ανάπτυξη (ΑΑ), με επιστέγασμα την καθιέρωση της Δεκαετίας της UNESCO για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2005-2014) (UNESCO, 2005).

Παράλληλα, η καθιέρωση της Στρατηγικής για την ΕΑΑ, η οποία δομήθηκε στο όραμα, το περιεχόμενο και τις αρχές της Δεκαετίας για την ΕΑΑ (UNECE, 2005a), ενίσχυσε τις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας να τεθεί η εκπαίδευση ως προτεραιότητα για την ΑΑ, αποτελώντας σημαντικό εργαλείο σε επίπεδο κρατών για την προώθηση στο εθνικό τους πλαίσιο των απαραίτητων αλλαγών για την ενίσχυση των ζητημάτων του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης.

Μέσα σε αυτό το δυναμικό εν εξελίξει σκηνικό για την ΕΑΑ στο διεθνή χώρο η Κύπρος υιοθετεί τη Στρατηγική για την ΕΑΑ της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Economic Commission

for Europe) (UNECE, 2005b), η οποία αποτέλεσε τη βάση για την ετοιμασία από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου του «Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη» (ΠΙΚ, 2007). Στόχος του συγκεκριμένου Εθνικού Στρατηγικού Σχεδιασμού είναι η εφαρμογή της ΕΑΑ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (προδημοτική και δημοτική, μέση και τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση), προωθώντας ταυτόχρονα τη διασύνδεση της τυπικής με την μη τυπική εκπαίδευση μέσα από ολοκληρωμένους σχεδιασμούς και δράσεις.

Το συγκεκριμένο Στρατηγικό Σχέδιο, η συγγραφή του οποίου προέκυψε από τη συνέργεια όλων των ενδιαφερόμενων μερών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των ΜΚΟ κ.λπ., συνιστά την επίσημη πολιτική της Κύπρου στα θέματα της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και διαποτίζει οριζόντια τις υπόλοιπες εθνικές Στρατηγικές του Κράτους που άπτονται των σχετικών ζητημάτων, όπως η «Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΥΓΦΠΠ, 2010) και η «Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα» (Πανεπιστήμιο Frederick και Τμήμα Περιβάλλοντος, 2012). Πέραν από το γεγονός ότι μέσα από το συγκεκριμένο κείμενο συνεκτιμάται η μέχρι πρότινος κατάσταση σε ό,τι αφορά την ΠΕ στην Κύπρο, εκείνο που ουσιαστικά αναγνωρίζεται είναι η ανάγκη για την αναδιαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής του τόπου στη βάση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού για την ΕΑΑ, μέσα από τον οποίο θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο θα έχει τις κατάλληλες δομές και θα παρέχει τα εφόδια εκείνα τα οποία θα καταστήσουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, αλλά και τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία, έτοιμους και ικανούς να ασχοληθούν αποτελεσματικά με την ΕΑΑ, με στόχο τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά «εγγράμματων» και δημοκρατικών πολιτών, που θα είναι σε θέση να αναλάβουν δράσεις και να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης (ΠΙΚ, 2007, σ. 5.).

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη αποτέλεσε στην πραγματικότητα το επιστέγασμα μακροχρόνιων προσπαθειών για να εξεταστούν τα θέματα της ΕΑΑ στην κυπριακή εκπαίδευση στη βάση συλλογικών και συνολικών σχεδιασμών. Παράλληλα, αποτέλεσε την αφετηρία για τη δρομολόγηση των απαιτούμενων αλλαγών ώστε η ΕΑΑ να καταστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα (2005-μέχρι σήμερα) ζητούμενο και σημαντική πρόκληση για το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εισαγωγή της ΕΑΑ στη φιλοσοφία του Αναλυτικού Προγράμματος της Κύπρου

Η δυναμική πορεία που ακολουθήθηκε σε σχέση με την ΕΑΑ στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα κατά την περίοδο 2005 και έπειτα συνδέεται με: α) τις γενικότερες εξελίξεις που συντελούνται στον διεθνή και στον ευρωπαϊκό χώρο αναφορικά με το ρόλο της εκπαίδευσης ως προϋπόθεσης για τη διαμόρφωση του τρόπου σκέψης των πολιτών και τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς εκείνης που απαιτείται για την επίτευξη της ΑΑ, β) το διάλογο που αναπτύσσεται σε εθνικό επίπεδο αναφορικά με την ανάγκη για ριζικές μεταρρυθμίσεις στην κυπριακή εκπαίδευση, με επίκεντρο τη μετάβασή της από το απηρχαιωμένο γραφειοκρατικό, συγκεντρωτικό, ομοιόμορφο, δύσμορφο πλαίσιο οργάνωσής της σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο θα καταστήσει το σχολείο δημοκρατικό και ανθρώπινο, σχολείο που σέβεται τη διαφορετικότητα, τον πλουραλισμό, που καλλιεργεί δεξιότητες, στάσεις, ικανότητες, πολιτικές αρετές, στοχεύοντας στην ουμανιστική παιδεία και στην παιδεία του ίδιου του πολίτη (ΥΠΠ, 2004, σσ. 2-3). Στην ουσία, το συνολικό πλαίσιο του διαλόγου για τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου δομείται στις αρχές της ποιοτικής εκπαίδευσης (UNESCO, 2006). Επιδιώκει τη διαμόρφωση πολιτών οι οποίοι θα είναι ενεργοί, θα αντιλαμβάνονται και θα εφαρμόζουν τις αξίες της δημοκρατίας, της αγωνιστικότητας, της κοινωνικής υπευθυνότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης, θα σέβονται και θα προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον και θα προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη. Επιπλέον, θα διαμορφώνουν και θα βιώνουν συνθήκες ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα και θα κατανοούν και θα ερμηνεύουν τα φαινόμενα του φυσικού και κοινωνικού κόσμου (ΥΠΠ, 2008).

Ουσιαστικά, η φιλοσοφία του Αναλυτικού Προγράμματος διαπνέεται από τον σκοπό, τις πολιτικές και τις πρακτικές του αειφόρου σχολείου, το οποίο απαιτεί την ολιστική αναδόμηση του συνόλου των λειτουργιών του σχολείου-μεταξύ αυτών και του Αναλυτικού Προγράμματος, αλλά και της διδακτικής διαδικασίας.

Αναλυτικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης / Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη – Αειφόρο Σχολείο

Η έννοια του αειφόρου σχολείου αποκτά ουσιαστική υπόσταση με την απόφαση της Ειδικής Επιτροπής των Αναλυτικών Προγραμμάτων να αποτελέσει

η ΕΑΑ οργανικό τμήμα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, μέσω της συγγραφής και της υιοθέτησης του Αναλυτικού Προγράμματος για την ΠΕ/ΕΑΑ (ΠΙΚ, 2010).

Στόχος του Αναλυτικού Προγράμματος της ΠΕ/ΕΑΑ είναι η διαμόρφωση του αειφόρου σχολείου, δηλαδή του σχολείου, το οποίο αποτελεί μοντέλο οργανισμού που προωθεί την αειφορία και την υιοθετεί στη σχολική ζωή, συμβάλλοντας μακροπρόθεσμα και συστηματικά, μέσα από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, στη διαμόρφωση των αυριανών πολιτών. Οι αυριανοί πολίτες εκτός από την υιοθέτηση αειφόρων τρόπων ζωής θα αποφασίζουν και θα αναλαμβάνουν την ευθύνη για τις επιλογές τους. Αναμένεται ότι θα είναι ενεργοί πολίτες στην προσπάθεια για προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος και κυρίως της διασφάλισης του δικαιώματός τους να έχουν ποιότητα ζωής στη βάση της αρμονικής διατήρησης του τριπτύχου ανάπτυξη-περιβάλλον-οικονομία (ΥΠΠ, 2009).

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα για την ΠΕ/ΕΑΑ αποτελεί σταθμό στην εξέλιξη της ΕΑΑ στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα. Σηματοδοτεί τη μετάβαση από το στάδιο της περιθωριακής και αποσπασματικής θεώρησης των περιβαλλοντικών ζητημάτων στο σχολείο, στο στάδιο της θεώρησής τους σε ένα συνολικό και συλλογικό πλαίσιο ως οργανικό τμήμα της εκπαιδευτικής πολιτικής και του οράματος της κάθε σχολικής μονάδας του τόπου μας, παρέχοντάς της συνάμα την ευχέρεια και τη δυνατότητα σε κάθε σχολείο να προσεγγίζει τα ζητήματα του περιβάλλοντος και της αειφορίας με γνώμονα τις δικές της ανάγκες και επιδιώξεις (ΥΠΠ, 2009, σσ. 5-6).

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα, ως προς την εφαρμογή του, αποτελείται από ιδιαίτερα καινοτόμα στοιχεία, τα οποία επιδιώκουν τη συνολική αναθεώρηση του σχολείου, προκειμένου να προωθηθούν ουσιαστικές αλλαγές σε αυτό που αφορούν και στα τρία βασικά επίπεδα λειτουργίας του: α) το παιδαγωγικό (μαθησιακή και διδακτική διαδικασία), β) το κοινωνικό/ οργανωσιακό (κουλτούρα, κοινωνικό κλίμα, εκπαιδευτική πολιτική) και γ) το τεχνικό/ οικονομικό (υποδομές, εξοπλισμός, διαχειριστικές πρακτικές) (Sterling, 2001; Posch, 1998; Gough, 2006).

Τα στοιχεία αυτά συνοψίζονται: α) στον καταρτισμό από κάθε σχολείο της δικής του Αειφόρου Περιβαλλοντικής Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΑΠΕΠ), στη βάση των ειδικών αναγκών και ιδιομορφιών του, β) στον καθορισμό στόχων που αφορούν στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και στην κοινότητα, γ) στη διάρθρωση του Αναλυτικού Προγράμματος σε δώ-

δεκα θεματικές ενότητες με παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό ενδιαφέρον (δάσος, ενέργεια, νερό, απορρίμματα, αστική ανάπτυξη, παραγωγή και κατανάλωση, ερημοποίηση, μέσα μεταφοράς, φτώχεια, πολιτισμός και περιβάλλον, τουρισμός, βιοποικιλότητα) και στα επιμέρους ζητήματά τους, που αλληλοσυνδέονται μέσω προσδιορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων στα τρία επίπεδα μάθησης, δ) στον ίδιο τον ρόλο των μαθημάτων που λειτουργούν ως εργαλεία για την ολιστική διερεύνηση των θεματικών ενοτήτων, στη βάση της διαθεματικής εξέτασής τους και όχι με τη μορφή ξεχωριστών μαθημάτων. Επισημαίνεται ότι, η συμπερίληψη χρόνου για την ΕΑΑ στο ωρολόγιο πρόγραμμα της δημοτικής εκπαίδευσης (Α' - Δ' τάξη με δύο περιόδους στα πλαίσια του διαθεματικού αντικειμένου «Αγωγή Ζωής», Ε' - Στ' τάξη με μία ξεχωριστή διδακτική περίοδο) αποτελεί ενισχυτικό χρόνο στο πρόγραμμα του κάθε σχολείου, για συμπληρωματική αξιοποίησή του σε δράσεις και ενέργειες που δεν είναι δυνατό να προσεγγιστούν στο χρόνο των άλλων μαθημάτων (Ζαχαρίου, 2012), ε) στην ετοιμασία ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών πακέτων για τις θεματικές ενότητες του ΑΠ. Τα εκπαιδευτικά πακέτα δομούνται στις βασικές αρχές της ΕΑΑ, λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της κυπριακής εκπαίδευσης και εξετάζουν τα διάφορα θέματα ολιστικά και διασυνδεδεμένα με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες του προγράμματος. Τα εκπαιδευτικά πακέτα δεν αποτελούν βιβλία ύλης και πληροφόρησης, αλλά προσεγγίζουν τα θέματα διερεύνησής τους υπό το πρίσμα εκπαιδευτικών-παιδαγωγικών προτάσεων, οι οποίες δομούνται στη φιλοσοφία των διδακτικών τεχνικών και της μεθοδολογίας της ΕΑΑ, παρέχοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να τα προσαρμόσουν και να τα αξιοποιήσουν στη βάση των δικών τους αναγκών και επιδιώξεων στα πλαίσια της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης (Ζαχαρίου, Καδής και Νικολάου, 2011; Ζαχαρίου, Καδής και Θεοδοσίου, 2012).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα της ΕΑΑ, τόσο ως προς τη φιλοσοφία του όσο και ως προς την εφαρμογή του σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, είναι ενιαίο και κοινό, αφού οι προσανατολισμοί και οι επιδιώξεις του αποτελούν βασικό ζητούμενο για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα. Δεδομένου ότι η εφαρμογή του προγράμματος είναι σταδιακή, στην παρούσα φάση έχει ενσωματωθεί επίσημα στη δημοτική εκπαίδευση και τα μαθησιακά αποτελέσματα για κάθε μία από τις δώδεκα θεματικές ενότητες αφορούν στα τρία επίπεδα μάθησης: α) Α' και Β' τάξη «Η γειτονιά μου/ η κοινότητά μου», β) Γ' και Δ' τάξη «Η γειτονιά μου/η κοινότητά μου-η χώρα μου», γ) Ε' και Στ' τάξη «Η χώρα μου/ο κόσμος μας» (ΥΠΠ/ΠΙ/ΥΑΠ 2012). Αναμένεται σύντομα η εφαρμογή του στην προδημοτική εκπαίδευση, ενώ σε μεταγενέστερο στάδιο

θα εφαρμοστεί στη μέση εκπαίδευση, με ανάλογο καθορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων για το σύνολο των θεματικών ενοτήτων σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα για την ΠΕ/ΕΑΑ έχει να επιτελέσει κρίσιμο και θεμελιώδη ρόλο ως προς την ανάδειξη όλων εκείνων των αρχών, παιδαγωγικών διαδικασιών, μεθοδολογικών προσεγγίσεων, περιεχομένων, οργανωσιακών και κοινωνικών δομών που είναι απαραίτητα για την προώθηση της «ολιστικής σχολικής προσέγγισης» (“Whole School Approaches”) (Henderson & Tilbury, 2004) και τον μετασχηματισμό του σχολείου σε οργανισμό μάθησης, δηλαδή σε ένα δυναμικό σύστημα, το οποίο μαθαίνει, αυτό-οργανώνεται, αλληλεπιδρά με την κοινότητα, μετεξελίσσεται, μετασχηματίζεται και αναπτύσσεται (Λιαράκου και Φλογαίτη, 2007).

Η προώθηση των ολιστικών σχολικών προσεγγίσεων στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, επιτυγχάνεται στην ουσία με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΑΠΕΠ του σχολείου, τα βασικά χαρακτηριστικά της οποίας συνοψίζονται πιο κάτω:

1. Καταρτίζεται από όλο το σχολείο.
2. Όλο το σχολείο εργάζεται για την υλοποίησή της.
3. Δομείται στη βάση των αναγκών και ιδιαιτεροτήτων της σχολικής μονάδας και του άμεσου τοπικού περιβάλλοντος του σχολείου.
4. Στηρίζεται σε ζήτημα που συναποφασίζεται από όλο το σχολείο και όλο το σχολείο εργάζεται για τη διερεύνησή του.
5. Οι θεματικές ενότητες του ΑΠ αποτελούν τα μέσα για τη μελέτη του ζητήματος της ΑΠΕΠ του σχολείου.
6. Προϋποθέτει τη συνεργασία με την κοινότητα και την καθιέρωση δικτύων συνεργασίας με φορείς, οργανισμούς κ.λπ.
7. Προβλέπει αλλαγή στο σχολείο και στην κοινότητα μέσα από δράσεις και παρεμβάσεις που προσδιορίζονται στα πλαίσια της ΑΠΕΠ.
8. Αξιολογείται ως προς το παιδαγωγικό, οργανωσιακό και κοινωνικό επίπεδο, στη βάση συγκεκριμένων δεικτών, από όλους τους συμμετέχοντες στην υλοποίησή της ΑΠΕΠ και τα αποτελέσματά της αποτελούν τη βάση για συνέχισή της κατά τη διάρκεια της επόμενης σχολικής χρονιάς.
9. Διέπεται από συνοχή, συνέπεια και συνέχεια (Ζαχαρίου, 2012).

Οι αλλαγές που συντελούνται στην Κύπρο σε ό,τι αφορά την ΕΑΑ αποτελούν παράδειγμα καλής πρακτικής διεθνώς και έχουν ήδη αξιοποιηθεί, στην ενίσχυση του διαλόγου που αναπτύσσεται διεθνώς σε σχέση με την ΕΑΑ και την αναγκαιότητα καθιέρωσης ευρύτερα των «σχολικών σχεδίων δράσης για την ΕΑΑ» (Unesco, 2013). Σημειώνεται ότι οι αλλαγές που συντελούνται στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου αναφορικά με την ΕΑΑ, με σημείο έμφασης το Αναλυτικό Πρόγραμμα της ΠΕ/ΕΑΑ, συμπίπτουν με τις αλλαγές που δρομολογούνται σε άλλες χώρες, και σηματοδοτούν τη συνειδητοποίηση που παρατηρείται ευρύτερα σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για μετάβαση σε εκπαιδευτικά συστήματα δομημένα στη βάση των ολιστικών σχολικών προσεγγίσεων και στην ιδέα του αειφόρου σχολείου.

Όπως ενδεικτικά αναφέρεται στην αξιολογική έκθεση προόδου της δεύτερης φάσης εφαρμογής της Στρατηγικής για την ΕΑΑ (2007-2010) από τις 36 χώρες που υπέβαλαν την εθνική έκθεση πεπραγμένων τους αναφορικά με την υλοποίηση της ΕΑΑ, το 63% των χωρών υιοθέτησε την ολιστική σχολική προσέγγιση, με σημείο επικέντρωσης τη διάχυση της αειφόρου ανάπτυξης στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων, τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος των σχολείων, την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών και τη βελτίωση των σχέσεων σχολείου-κοινότητας (Unesco, 2011, σ. 10).

Η ενσωμάτωση του ΑΠ για την ΠΕ/ΕΑΑ στην Κύπρο αποτέλεσε την αφετηρία για την πρόκληση μιας σειράς σημαντικών αλυσιδωτών αλλαγών σε πολλαπλά επίπεδα (εκπαίδευση εκπαιδευτικών, μη-τυπική εκπαίδευση, έρευνα, τεχνολογίες, διεθνείς συνεργασίες) στο πεδίο της ΕΑΑ, τα οποία αφενός ήταν απαραίτητα για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΕΑΑ στο σχολείο, αφετέρου, αποτελούν θεμελιώδεις αλλαγές, οι οποίες -εν δυνάμει- μπορούν να ενισχύσουν και να εδραιώσουν την ΕΑΑ στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου και στην κοινωνία των πολιτών ευρύτερα.

Προκλήσεις για την ΕΑΑ στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πορεία εξέλιξης της ΕΑΑ στο κυπριακό σύστημα μπορεί να χαρακτηριστεί ραγδαία, εντυπωσιακή και καινοτόμος, δεδομένου μάλιστα του γεγονότος ότι η Κύπρος αποτελεί μια χώρα, η οποία δεν διέπεται από την ίδια παράδοση και κουλτούρα που άλλες χώρες έχουν σε σχέση με τα θέματα του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο και δεδομένου ότι η δεκαετία για την ΕΑΑ έχει ολοκληρωθεί, είναι πολύ σημαντικό να αναστοχαστούμε τι έχει επιτευχθεί μέχρι τώρα για την ΕΑΑ σε εθνικό επίπεδο και να καθορίσουμε τους στόχους, τις πολιτικές και τους άξονες προτεραιότητάς μας για το 2015 και έπειτα. Η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την ΕΑΑ στην πόλη Ναγκόγια της Ιαπωνίας (2014), πέρα από τον απολογισμό για τα επιτεύγματα της Δεκαετίας για την ΕΑΑ της UNESCO, καθόρισε επίσης τους άξονες προτεραιότητας για την ΕΑΑ για το 2015 και έπειτα, στη βάση της αναλυτικής παρουσίασης του «Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης για την υλοποίηση της ΕΑΑ», με στόχο την περαιτέρω κινητοποίηση και ενεργοποίηση των κρατών στην ενίσχυση των πολιτικών και των στρατηγικών τους προς την κατεύθυνση της ΕΑΑ ως του ζητουμένου για τη διασφάλιση της ποιοτικής εκπαίδευσης, αλλά και ενός καλύτερου κόσμου (UNESCO, 2014).

Οι προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε στο επίπεδο του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος συνδέονται άμεσα και ουσιαστικά με το πώς η ΕΑΑ μπορεί να αποκτήσει ουσιαστική υπόσταση και περιεχόμενο στο σχολείο, έτσι ώστε να υλοποιηθούν οι αρχές, οι αξίες και οι πρακτικές της ΕΑΑ σε όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης, με στόχο την αλλαγή του τρόπου σκέψης των πολιτών προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης.

Η αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής συνδέεται άμεσα με το πώς τα κείμενα πολιτικής και ο αναπροσανατολισμός των εκπαιδευτικών πολιτικών (Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός, ΑΠΕΠ των σχολείων, αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας) που έχουν ετοιμαστεί για την καθιέρωση της ΕΑΑ στο επίκεντρο του σχολείου μπορούν να κατανοηθούν και να γίνουν αντιληπτά από όλους τους συμμετέχοντες στη μαθησιακή διαδικασία όχι ως θεωρητικά κείμενα αφαιρετικού και γραφειοκρατικού χαρακτήρα που ενισχύουν τον εργαλειακό χαρακτήρα της εκπαίδευσης αλλά ως δυναμικές πηγές εκπαιδευτικής πολιτικής και ως μέσα, η σωστή αξιοποίηση των οποίων μπορεί να μετασχηματίσει τα σχολεία σε κοινότητες μάθησης για την ΕΑΑ, αποτελώντας συνάμα παράδειγμα αειφορίας για την ευρύτερη κοινωνία.

Σε συνδυασμό με τα πιο πάνω είναι κρίσιμο να κατανοηθεί η ίδια η έννοια και το περιεχόμενο του αειφόρου σχολείου ως καταλύτη αλλαγής, αλλά και ως φορέα ενίσχυσης του κοινωνικού κεφαλαίου ως προς τις βασικές διαστάσεις της Αειφόρου Ανάπτυξης. Αυτές αφορούν στην αλληλοσύνδεση της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος, στον ενεργό πολίτη, στη συμμετοχή και στη συνεργασία, στην κοινωνική, πολιτιστική και βιολογική ποικι-

λότητα, στην ποιότητα ζωής, στην ισότητα και στη δικαιοσύνη, στη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενεές (Scott, 2013).

Τις πιο πάνω προκλήσεις θα πρέπει να τις αντιμετωπίσουμε σε συνάρτηση με τον ρόλο της ΕΑΑ όχι μόνο μέσα στο σχολείο αλλά ευρύτερα στην κυπριακή κοινωνία. Η ΕΑΑ ως πολιτική εκπαίδευση, μέσω της αναθεώρησης της μαθησιακής διαδικασίας αλλά και της υιοθέτησης πρακτικών που μπορούν να εφαρμοσθούν σε τοπικό επίπεδο, μπορεί να αποτελέσει την απάντηση στα κυρίαρχα μοντέλα μη αειφορίας, παρέχοντας τη δυνατότητα στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς και στα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μέσα από το δικό τους τοπικό πλαίσιο αναφοράς, να εξετάσουν κριτικά τα διάφορα ζητήματα υπό το πρίσμα διαφορετικών προσεγγίσεων και απόψεων, με γνώμονα τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους μέσα από εμπειρίες, δράσεις και παρεμβάσεις βασισμένες στη διασφάλιση του τριπτύχου κοινωνία-περιβάλλον-οικονομία.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Eliam, E. & Trop, T. (2013). Evaluating School-Community Participation in Developing a Local Sustainability Agenda. *International Journal of Environmental & Science Education*, 8(2), 359-380.
- Zachariou, A., & Valanides, N. (2006). Education for sustainable development: The impact of an out-door program on student teachers. *Science Education International*, 17(3), 187-203.
- Ζαχαρίου, Α. (2005). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αναλυτικό Πρόγραμμα: Θεωρητικό πλαίσιο και αρχές στη Δημοτική Εκπαίδευση της Κύπρου*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Ζαχαρίου, Α. (2012, Δεκέμβριος). Βασικά βήματα για την υλοποίηση του Αναλυτικού Προγράμματος της ΠΕ/ΕΑΑ. *Κείμενο που παρουσιάστηκε στα σεμινάρια εκπαίδευσης και κατάρτισης των Διευθυντών για το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Λευκωσία.
- Ζαχαρίου, Α., Καδής, Κ. και Θεοδοσίου, Σ. (2012). *Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ορθολογιστική Διαχείριση των Απορριμμάτων*. Λευκωσία: Green Dot LTD/ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Ζαχαρίου, Α., Καδής, Κ. και Νικολάου, Α. (2011). *Θέματα Αειφόρου Ανάπτυξης στην Εκπαίδευση*. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου.

Gough, A. (2006). Sustainable Schools in the UN Decade of Education for Southern African Journal of Environmental Education, 23, 48-63.

Henderson, K., & Tilbury, D. (2004). *Whole-school approaches to sustainability: An international review of sustainable school programs*. Report Prepared by the Australian Research Institute in Education for Sustainability (ARIES) for the Department of the Environment and Heritage, Australian Government.

Kadji-Beltran, C., Zachariou A., & Stevenson R.B. (2013). Leading sustainable schools: exploring the role of primary school principals. *Environmental Education Research*, 19(3), 303-323.

Λιαράκου, Γ. και Φλογαΐτη, Ε. (2007). *Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Προβληματισμοί, Τάσεις και Προτάσεις*. Αθήνα: Νήσος.

Ministry of Education and Culture (MoEC). (2013). *Cyprus informal report on progress in the implementation of the UNECE strategy for education for sustainable development* (Διαθέσιμο στο: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/8thMeetSC/Cyprus.pdf>).

Posch, P. (1998). The ecologisation of schools and its implications for educational policy. In J. Elliot (Ed.), *Environmental Education: on the way to a sustainable future. Report on Linz International Conference*. Vienna: ENSI.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΠΙΚ) (2007). *Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*. Λευκωσία: ΠΙΚ/ΥΠΠ.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΠΙΚ). (2010). *Αναλυτικά Προγράμματα Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (τ.χ. Α')*. Λευκωσία: ΠΙΚ.

Περσιάνης, Π. (1996). *Η εκπαίδευση της Κύπρου μπροστά στην πρόκληση της Ευρώπης*. Λευκωσία.

Scott, W. (2013). Developing the Sustainable School: Thinking the issues through. *Curriculum Journal*, 24(2), 181-205.

Sterling, S. (2001). *Sustainable Education: Re-visioning Learning and Change*. Bristol: Green Books.

UNECE (2005a). *UNECE strategy for education for sustainable development (CEP/AC.13/2005/3/Rev.1)* (Διαθέσιμο στο: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2005/cep/ac.13/cep.ac.13.2005.3.rev.1.e.pdf>).

UNECE (2005b). *Vilnius Framework for the implementation of the UNECE Strategy for Education for Sustainable Development (CEP/AC.13/2005/4/Rev.1)* (Διαθέσιμο στο: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2005/cep/ac.13/cep.ac.13.2005.4.rev.1.e.pdf>).

UNECE (2011). *Learning from each other: Achievements, challenges and ways forward – Second evaluation report of the United Nations Economic Commission for Europe Strategy for Education for Sustainable Development* (Information paper No. 8) (Διαθέσιμο στο: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/6thMeetSC/Informal%20Documents/PhaseIIProgressReport_IP.8.pdf).

UNECE (2013). *Concept paper on priority action areas* (Information Paper No. 5) (Διαθέσιμο στο: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/8thMeetSC/Information_Paper_5_Final.pdf).

UNESCO (2005). *United Nations Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014): International Implementation Scheme*. Paris: UNESCO.

UNESCO (2006). *Framework for the UNDESD International Implementation Scheme*. (Διαθέσιμο στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001486/148650E.pdf>)

UNESCO (2014). *Roadmap for implementing the Global Action Programme on Education for Sustainable Development*. Paris: UNESCO.

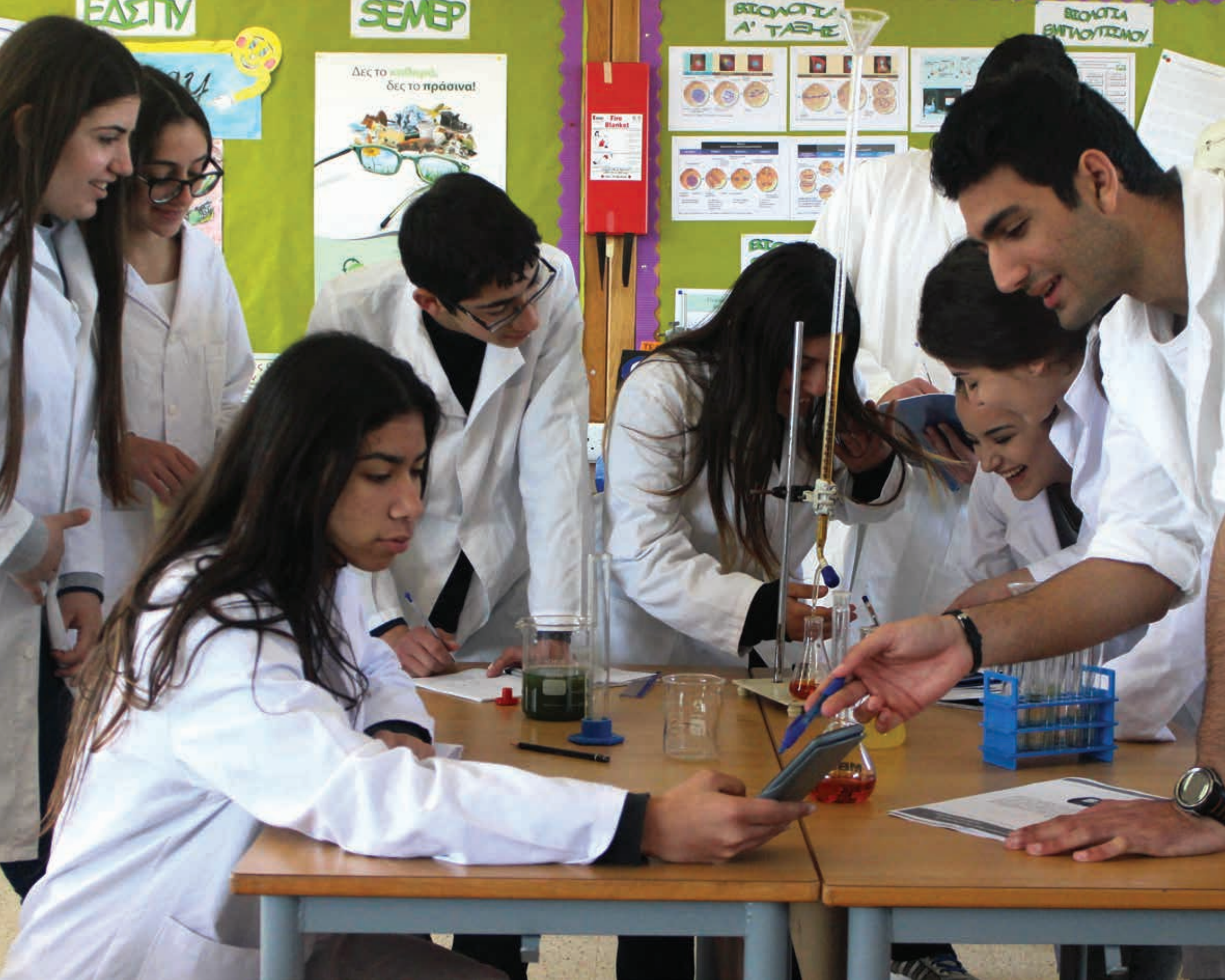
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ). (2010). *Αναθεωρημένη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη*. Λευκωσία: ΥΓΦΠΠ.

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ) και Πανεπιστήμιο Frederick (2012). *Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα*. Λευκωσία: ΥΓΦΠΠ.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) (2004). *Δημοκρατική και Ανθρωπιστική Εκπαίδευση στην Ευρωκυπριακή Κοινωνία: Προοπτικές αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού*. Λευκωσία: ΥΠΠ.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ). (2008). *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τα Δημόσια Σχολεία της Κυπριακής Δημοκρατίας*. Λευκωσία: ΥΠΠ.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ). (2009). *Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*. Λευκωσία: ΥΠΠ.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XIV. Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO.

Η αξία και προσφορά του Δικτύου στην προώθηση των ιδανικών της UNESCO στους νέους

Παύλος Δαπόλας

Πρόεδρος-Συντονιστής Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου

Επιθεωρητής Φιλολογικών Μαθημάτων στη Μέση Εκπαίδευση

Το 1953, έπειτα από την τραγική για την ανθρωπότητα περιπέτεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε πιλοτικά τη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου Συνεργαζόμενων Σχολείων των κρατών-μελών του Οργανισμού. Επιδίωξη του Οργανισμού ήταν η ανάπτυξη της Εκπαίδευσης και η προαγωγή των στόχων και των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών και άλλων εξειδικευμένων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών Οργανισμών που υπηρετούν τις αρχές της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δίκτυο ξεκίνησε με τη συμμετοχή πενήντα συνεργαζόμενων σχολείων. Στα χρόνια που ακολούθησαν, ο θεσμός επεκτάθηκε, αναπτύχθηκε και βελτιώθηκε. Το 2000 τα Εταιρικά Σχολεία της UNESCO είχαν ξεπεράσει τα 5.000 σε εκατόν πενήντα κράτη-μέλη του Οργανισμού. Σήμερα το Παγκόσμιο Δίκτυο περιλαμβάνει περισσότερα από 10.000 εκπαιδευτικά ιδρύματα σε εκατόν ογδόντα μία χώρες, το σύνολο σχεδόν των κρατών-μελών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Συμμετέχουν σχολεία της Δημοτικής, της Μέσης και της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Τα σχολεία σε κάθε χώρα αλλά και σε διακρατικό επίπεδο συνεργασίας, εργάζονται κάτω από την εποπτεία της UNESCO, για να υποστηρίξουν τη διεθνή κατανόηση, την ειρήνη, τον διαπολιτισμικό διάλογο, την αειφόρο ανάπτυξη και την ποιότητα της εκπαίδευσης στην πράξη.

Το Δίκτυο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου άρχισε τη λειτουργία του τη σχολική χρονιά 1969-1970, επί υπουργίας του αείμνηστου Κωνσταντίνου Σπυριδάκι. Στην πρώτη φάση της δημιουργίας του στο Δίκτυο συμμετείχαν πέντε Δημοτικά Σχολεία, οκτώ Γυμνάσια και Λύκεια και μία ανώτερη σχολή, η Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου (ΠΑΚ). Μετά την κατάργηση και μετεξέλιξη της ΠΑΚ (1993), το Δίκτυο διατηρήθηκε ζωντανό από τις δράσεις κυρίως των σχολείων της Μέσης Εκπαίδευσης. Από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90

επαναδραστηριοποιήθηκαν στο Δίκτυο και τα σχολεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης και από το 1996 συμμετέχουν και στα Παγκύπρια Συμπόσια.

Στα χρόνια που ακολούθησαν τα Εταιρικά Σχολεία UNESCO Κύπρου ακολούθησαν τη γενικότερη τάση του Παγκόσμιου Δικτύου και γνώρισαν αξιοσημείωτη ανάπτυξη και ποιοτική αναβάθμιση. Μέχρι το 2013 έφτασαν τα δεκαεπτά Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια και Τεχνικές Σχολές, ενώ κατά τη σχολική χρονιά 2014-2015 στο Δίκτυο συμμετείχαν είκοσι δύο συνολικά σχολεία από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η επιτυχία και η αναβάθμιση του θεσμού αποδεικνύεται από τις δεκάδες νέες αιτήσεις σχολείων από όλη την Κύπρο που ζητούν την ένταξή τους στο Δίκτυο.

Τον συντονισμό των δράσεων των Εταιρικών Σχολείων Κύπρου έχει πενταμελής Γραμματεία, που αποτελείται από τον Πρόεδρο-Συντονιστή (από τη Μέση Εκπαίδευση) και τέσσερα μέλη (δύο Επιθεωρητές Μέσης Εκπαίδευσης και δύο Επιθεωρητές Δημοτικής Εκπαίδευσης). Τη Γραμματεία πλαισιώνει λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO.

Επιδίωξη των Εταιρικών Σχολείων UNESCO της Κύπρου μέσω όλων των δραστηριοτήτων και εκδηλώσεών τους είναι οι μαθητές να γνωρίσουν, να κατανοήσουν και να ενστερνιστούν τις οικουμενικές ιδέες της UNESCO και του ΟΗΕ, να γνωρίσουν άλλους λαούς, να μάθουν για τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους με σκοπό την αλληλοαποδοχή, την καταπολέμηση του ρατσισμού και την κατανόηση της διαφορετικότητας, να αγαπήσουν και να εκτιμήσουν τις τέχνες και τα γράμματα, να σέβονται και να προστατεύουν μνημεία πολιτισμού, τόσο τα δικά τους όσο και των άλλων λαών, να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στην παράδοση και να κατανοούν την ανάγκη της επιβίωσής της, να αντιληφθούν τη σημασία των ιδανικών της ειρήνης, της φιλίας, της

συνεργασίας και της συναδέλφωσης μεταξύ των λαών, να ευαισθητοποιηθούν για τα ζητήματα που αναφέρονται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, και να πιστέψουν στην αξία και στη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην ανάγκη προάσπισής τους.

Όπως όλα τα σχολεία που συμμετέχουν στο Δίκτυο των Εταιρικών Σχολείων της UNESCO, έτσι και τα Εταιρικά Σχολεία της Κύπρου βρίσκονται σε άμεση και συνεχή επικοινωνία με την UNESCO, είτε μέσω της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής είτε απευθείας με τον διεθνή Οργανισμό. Από αυτούς λαμβάνουν κατευθύνσεις, εισηγήσεις, οδηγίες, προγράμματα και πληροφοριακό υλικό για την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη προώθηση των ιδανικών της ειρήνης, της συναδέλφωσης και της παγκόσμιας κατανόησης μεταξύ των λαών όλου του κόσμου.

Τα Εταιρικά Σχολεία της Κύπρου δραστηριοποιούνται κάθε χρόνο κυρίως μέσω της διοργάνωσης τριών μείζονων εκδηλώσεων στα πλαίσια της προώθησης της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και πολλών άλλων. Οι τρεις κύριες εκδηλώσεις είναι: η Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου), το διήμερο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου και το διήμερο Συμπόσιο Εταιρικών Σχολείων UNESCO του Δικτύου Αττικής. Κατά τη σχολική χρονιά 2015-2016, τα Εταιρικά Σχολεία της Κύπρου έχουν προσκληθεί να συμμετάσχουν στις εργασίες του διήμερου συμποσίου του νεοσυσταθέντος ανάλογου Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Θεσσαλονίκης.

Μεγάλη είναι η προσφορά των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου στην κοινωνική ευαισθητοποίηση για την Παγκόσμια Ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι εκδηλώσεις διεξάγονται σε όλες τις πόλεις της Κύπρου όπου δραστηριοποιούνται τα σχολεία του Δικτύου και είναι η ημέρα που τα Εταιρικά Σχολεία προβαίνουν σε «άνοιγμα» στην κοινωνία. Οι εκδηλώσεις είναι πολυσχιδείς και πολυεπίπεδες και από το 2014 διοργανώνονται από κοινού από τα σχολεία κάθε επαρχίας. Περιλαμβάνουν θεατρικά δρώμενα, που κάποτε λαμβάνουν χώρα σε ανοικτούς δημόσιους χώρους, χορευτικά, συναυλίες, εκθέσεις τέχνης, διανομή έντυπου υλικού, κ.ά. Για την προώθηση των στόχων της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα σχολεία συνεργάζονται με πανεπιστήμια και άλλους φορείς.

Το διήμερο Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου είναι η μεγαλύτερη διοργάνωση του Δικτύου Κύπρου. Διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1970 και μέχρι το 1974 είχαν διεξαχθεί τέσσερα Συμπόσια, από τα οποία τα δυο στην Αμμόχωστο και στη Μόρφου. Η Τουρκική Εισβολή (1974) επηρέασε

δυσμενώς τα σχολεία του Δικτύου, μερικά από τα οποία βρίσκονται σε τουρκοκρατούμενες σήμερα περιοχές του νησιού μας. Μετά από διακοπή οκτώ χρόνων, το Δίκτυο επαναδραστηριοποιήθηκε και συνεχίζεται από το 1982 η ετήσια διοργάνωση των Συμποσίων ανελλιπώς.

Το εκάστοτε θέμα του Συμποσίου ορίζεται σε κοινή σύσκεψη της Γραμματείας των Εταιρικών Σχολείων με τους Υπεύθυνους καθηγητές/τριες των ομίλων UNESCO των Εταιρικών Σχολείων Κύπρου. Η σύσκεψη πραγματοποιείται, συνήθως τον Οκτώβριο και το διήμερο Συμπόσιο διοργανώνεται τον Μάρτιο κάθε σχολικού έτους.

Τη διοργάνωση του Συμποσίου αναλαμβάνει, εκ περιτροπής σε μια επαρχία, ένα από τα Εταιρικά Σχολεία ή, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια, ομάδα σχολείων ή όλα τα Εταιρικά Σχολεία της επαρχίας. Το Συμπόσιο τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO. Η διοργάνωση γίνεται με εξαιρετική επιμέλεια και υπάρχει στενή συνεργασία με τη Γραμματεία των Εταιρικών Σχολείων. Τα σχολεία συμμετέχουν με αντιπροσωπία δύο εκπαιδευτικών και δέκα μέχρι είκοσι μαθητών/τριών από κάθε σχολείο. Στο Συμπόσιο συμμετέχουν, εδώ και δέκα περίπου χρόνια, τέσσερα ή πέντε σχολεία από το Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Αττικής. Οι μαθητές ετοιμάζονται για μήνες υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών τους για το θέμα και τα υποθέματα του Συμποσίου.

Η πρώτη ημέρα του Συμποσίου ξεκινά με εναρκτήριες ομιλίες και χαιρετισμούς. Στο Συμπόσιο παρευρίσκονται οι θρησκευτικές, πολιτικές και δημοτικές αρχές της πόλης και στη συνέχεια παρουσιάζεται από τους διοργανωτές και από κάθε σχολείο που συμμετέχει καλλιτεχνικό πρόγραμμα και δεκάλεπτη παρουσίαση σχετική με τη θεματική της χρονιάς. Οι παρουσιάσεις συνδυάζουν λόγο, μουσική, χορό, τραγούδι και θέατρο. Τα κείμενα συνοδεύονται από προβολές ταινιών και διαφανειών. Στο διάλειμμα παρατίθεται μικρή δεξίωση με πρωινό για όλους τους συμμετέχοντες και το μεσημέρι προσφέρεται γεύμα στον χώρο της διοργάνωσης. Το απόγευμα οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και σε βιωματικά εργαστήρια, στα οποία συμμετέχουν εκπαιδευτικοί και εμψυχωτές και εξετάζουν υποθέματα της θεματικής.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης ημέρας του Συμποσίου γίνεται η ανακοίνωση των πορισμάτων από τις ομάδες. Είναι η ευκαιρία που δίνεται στα παιδιά μας να εκφράσουν, μετά από γόνιμο προβληματισμό, ελεύθερα τις απόψεις τους και να καταθέσουν τις εισηγήσεις τους. Το Συμπόσιο ολοκληρώνεται με καλλιτεχνικό πρόγραμμα από τους διοργανωτές.

Στη διάρκεια του διήμερου προγράμματος παρουσιάζονται διάφορες έρευνες, μελέτες, ανταποκρίσεις, συνεντεύξεις κ.ά. Το πρόγραμμα συνδυάζει την πληροφόρηση, τον προβληματισμό, την επιμόρφωση και τη ψυχαγωγία. Επίσης, στο πλαίσιο του Συμποσίου διοργανώνονται εκθέσεις φωτογραφίας, βιβλίων και αντικειμένων σχετικών με το θέμα του Συμποσίου. Τα πρακτικά του Συμποσίου αποστέλλονται στην Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και δημοσιεύονται στο Ενημερωτικό Δελτίο της. Τα έξοδα του Συμποσίου καλύπτει με χορηγία το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Η επιτυχία των Συμποσίων των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου (τριάντα οκτώ μέχρι σήμερα), οδήγησε την Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO να ζητήσει από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού τη βοήθεια και την τεχνογνωσία του για τη διοργάνωση Συμποσίων από τα σχολεία ASPnet Αττικής. Η πρόσκληση που απευθύνθηκε το 1999 στον τότε Γραμματέα των Εταιρικών Σχολείων Κύπρου και μετέπειτα Πρόεδρο-Συντονιστή του Δικτύου δρ Γιώργο Κιτρομηλίδη να μεταφέρει τις εμπειρίες και γνώσεις του αποτελεί τιμή για εμάς. Από την επόμενη σχολική χρονιά ξεκίνησε στην Ελλάδα το Συμπόσιο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Αττικής. Στο Συμπόσιο συμμετέχουν κάθε χρόνο δύο μέχρι τρία σχολεία από την Κύπρο με μικρή αντιπροσωπία εκπαιδευτικών και μαθητών. Το πρόγραμμα είναι παρόμοιο με το πρόγραμμα των Συμποσίων που διοργανώνονται στην Κύπρο.

Τα Εταιρικά Σχολεία UNESCO Κύπρου εκτός από τις τρεις μεγάλες διοργανώσεις οργανώνουν κάθε χρόνο εορτές και εκδηλώσεις για την UNESCO, τα Ηνωμένα Έθνη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, την Κοινοπολιτεία, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ειρήνη, τον Αφοπλισμό και το Φυσικό Περιβάλλον.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενθαρρύνει και ενισχύει συνεχώς τον θεσμό, έχοντας την πεποίθηση ότι τα Εταιρικά Σχολεία μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των στόχων του διεθνούς οργανισμού.

Με την ευκαιρία αυτή αναφέρουμε ότι Πρόεδροι-Συντονιστές των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου διετέλεσαν μέχρι το 2004 ο κ. Χρήστος Ψιλοΐνης, ο δρ Παναγιώτης Περισιάνης, ο κ. Ανδρέας Καλλή, ο δρ Άδωνις Κωνσταντινίδης και ο κ. Ανδρέας Παναγίδης. Κατά την τριετία 2005-2008 ανέλαβε ο δρ Γιώργος Κιτρομηλίδης, κατά το διάστημα 2009-2013 η κα Κούλα Παπαδοπούλου και από το 2014 ο κ. Παύλος Δαπόλας.

Στο Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων κατά το σχολικό έτος 2014 - 2015 συμμετείχαν τα ακόλουθα σχολεία:

1. Παγκύπριο Γυμνάσιο
2. Ενιαίο Λύκειο Κύκκου Α΄
3. Λανίτειο Λύκειο
4. Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας
5. Λύκειο Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄
6. Β΄ Λύκειο Κύκκου Πάφου
7. Περιφερειακό Λύκειο Αποστόλου Λουκά Κολοσσίου
8. Λύκειο Αγίου Ιωάννη Λεμεσού
9. Λύκειο Αποστόλων Πέτρου και Παύλου
10. Γυμνάσιο Φανερωμένης
11. Γυμνάσιο Διανέλλου και Θεοδότου
12. Περιφερειακό Γυμνάσιο Πέρα Χωρίου και Νήσου
13. Γυμνάσιο Λατσιών
14. Εμπορική Σχολή Μιτσή
15. Ιδιωτικό Σχολείο The Heritage
16. Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα (ΚΒ)
17. Δημοτικό Σχολείο Ακρόπολης (ΚΒ)
18. ΙΒ΄ Λανίτειο Δημ. Σχολείο (ΚΒ)
19. Γ΄ Δημ. Σχολείο Πάφου (ΚΒ)
20. Ευρυβιάδειο Γυμνάσιο Λάρνακας (με το καθεστώς του Παρατηρητή)
21. Τεχνική Σχολή Λάρνακας (με το καθεστώς του Παρατηρητή)
22. Δημοτικό Σχολείο Δασούπολης (ΚΒ) (με το καθεστώς του Παρατηρητή)

Τέλος, αναφέρουμε στοιχεία για τις μέχρι τώρα διοργανώσεις και τα σχολεία που έλαβαν μέρος κατά το τελευταίο σχολικό έτος (2014-2015).

Παγκύπρια Συμπόσια Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου

Έτος	Α/Α	Σχολείο Διοργανωτής	Θέμα Συμποσίου
1970	Α΄	Β΄ Γυμνάσιο Μόρφου	Θέματα σχετικά με την UNESCO και τον πολιτισμό
1971	Β΄	Παγκύπριο Γυμνάσιο	
1973	Γ΄	Α΄ Γυμνάσιο Αμμοχώστου	
1974	Δ΄	Γυμνάσιο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	
1982	Ε΄	Παγκύπριο Γυμνάσιο	«Τα κατεχόμενα εδάφη μας και η πολιτιστική μας κληρονομιά»
1983	ΣΤ΄	Α΄ Γυμνάσιο Πάφου	«Η πολιτιστική κληρονομιά των κατεχομένων»
1984	Ζ΄	Λανίτειο Γυμνάσιο και Ε΄ Γυμνάσιο Λεμεσού	«Πτυχές από την πνευματική και πολιτιστική ζωή του τόπου μας»
1985	Η΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Η Κυπριακή μουσική»
1986	Θ΄	Α΄ Λύκειο Κύκκου	«Οι νέοι και η ειρήνη μέσα από την τέχνη»
1987	Ι΄	Α΄ Λύκειο Πάφου	«Οι ρίζες μας και η σύγχρονη κυπριακή πραγματικότητα»
1988	ΙΑ΄	Α΄ Περιφερειακό Γυμνάσιο Λευκωσίας	«Η επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού μέσα από την ιστορία»
1989	ΙΒ΄	Λύκειο Κύκκου Α΄	«Χώρες-μέλη της UNESCO και ο πολιτισμός τους»
1990	ΙΓ΄	Λανίτειο Λύκειο Α΄ και Λανίτειο Λύκειο Β΄	«Χώρες-μέλη της UNESCO και ο πολιτισμός τους»
1991	ΙΔ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Κυπριακή ζωή και φύση»
1992	ΙΕ΄	Λανίτειο Λύκειο Α΄	«Η νεολαία στο κατώφλι του 21 ^{ου} αιώνα»
1993	ΙΣΤ΄	Λύκειο Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ Πάφου	«Το θέατρο»
1994	ΙΖ΄	Παγκύπριο Γυμνάσιο	«Είκοσι χρόνια τουρκικής κατοχής»
1995	ΙΗ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Κύπρος και ενωμένη Ευρώπη»
1996	ΙΘ΄	Λανίτειο Λύκειο Β΄	«ΟΗΕ, UNESCO, Κύπρος»
1997	Κ΄	Λύκειο Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ Πάφου	«Ανάπτυξη και περιβάλλον»

Έτος	Α/Α	Σχολείο Διοργανωτής	Θέμα Συμποσίου
1998	ΚΑ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Ανθρώπινα Δικαιώματα»
1999	ΚΒ΄	Ενιαίο Λύκειο Κύκκου Α΄	«Στο κατώφλι του 21 ^{ου} αιώνα»
2000	ΚΓ΄	Λανίτειο Λύκειο Α΄	«Επικοινωνία»
2001	ΚΔ΄	Λύκειο Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ Πάφου και Λύκειο Β΄ Κύκκου Πάφου	«Εσωτερική καλλιέργεια και ειρήνη»
2002	ΚΕ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Ρατσισμός, ξενοφοβία, μισαλλοδοξία»
2003	ΚΣΤ΄	Παγκύπριο Γυμνάσιο	«Εκπαίδευση, κοινωνία και περιβάλλον»
2004	ΚΖ΄	Λανίτειο Λύκειο Β΄	«Ολυμπιακό πνεύμα»
2005	ΚΗ΄	Λύκειο Κύκκου Πάφου	«Η αποδοχή της διαφορετικότητας στην πολυπολιτισμική κοινωνία»
2006	ΚΘ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«60 χρόνια UNESCO»
2007	Λ΄	Λύκειο Κύκκου Α΄	Συνέδριο αφιερωμένο στη μνήμη του αείμνηστου Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού Πεύκιου Γεωργιάδη
2008	ΛΑ΄	Λανίτειο Λύκειο Α΄	«Πανανθρώπινες αξίες μέσα από τις τέχνες»
2009	ΛΒ΄	Λύκειο Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ Πάφου	«Τα ψηφιδωτά της Νέας Πάφου»
2010	ΛΓ΄	Παγκύπριο Γυμνάσιο	«Οι προστατευόμενες από την UNESCO βυζαντινές εκκλησίες της Κύπρου»
2011	ΛΔ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Ο νεολιθικός οικισμός της Χοιροκοιτίας»
2012	ΛΕ΄	Λανίτειο Λύκειο Β΄	«Άυλη πολιτιστική κληρονομιά»
2013	ΛΣΤ΄	Λύκειο Κύκκου Πάφου	«Η ειρήνη στην καθημερινότητα»
2014	ΛΖ΄	Λύκειο Κύκκου Α΄	«Οικοδομώντας γέφυρες μέσω των τεχνών και του πολιτισμού. Ο ρόλος των τεχνών στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού»
2015	ΛΗ΄	Λύκειο Αγίου Γεωργίου Λάρνακας	«Στοιχεία άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς της Κύπρου: το Λευκαρίτικο Κέντημα, η Μεσογειακή Διατροφή, τα Τσιαππιστά»

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XV. Δίκτυο Χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου (SEMPEP):

Εφαρμογή και αξιοποίηση της διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας και μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες

Δρ Κωνσταντίνος Φάνης

Εθνικός Συντονιστής SEMPEP, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Δρ πατήρ Δημήτριος Μαππούρας

Επιθεωρητής Βιολογίας/Γεωγραφίας στη Μέση Εκπαίδευση

Το δίκτυο SEMPEP είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα χωρών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας που λειτουργεί υπό την αιγίδα της UNESCO. Τα κράτη-μέλη του SEMPEP είναι η Αίγυπτος, η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Ιορδανία, το Ισραήλ, η Ιταλία, η Κροατία, η Κύπρος, η Μάλτα, η Παλαιστινιακή Αρχή, η Ρουμανία, η Σλοβενία και η Τουρκία. Το εν λόγω πρόγραμμα αποσκοπεί στην προώθηση της συνεργασίας και του διαλόγου μεταξύ των κρατών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου μέσω της προαγωγής της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της ενίσχυσης της σχέσης φυσικού περιβάλλοντος και κοινωνίας.

Στόχοι του προγράμματος είναι: α) η προώθηση της επιστημονικής έρευνας με τρόπο που να ενσωματώνει τεχνολογικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα σε περιβαλλοντικά ζητήματα, καθώς και ζητήματα ειρήνης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) η συσχέτιση του φυσικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος με τις πολιτιστικές αξίες των λαών της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και γ) η ενίσχυση της φιλοσοφίας, του περιεχομένου και των στόχων των Αναλυτικών Προγραμμάτων των Φυσικών Επιστημών.

Στην Κύπρο το πρόγραμμα συντονίζεται από την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών, Βιολογίας και Γεωγραφίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και σε αυτό συμμετέχουν δεκατρία δημόσια και δύο ιδιωτικά σχολεία μέσης εκπαίδευσης από όλες τις επαρχίες της Κύπρου. Το πρόγραμμα SEMPEP επικεντρώνεται στη δημιουργία αυθεντικών περιβαλλόντων διερευνητικής μάθησης για τις φυσικές επιστήμες, εμπλέκοντας όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς (μαθητές της μέσης εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς, γονείς, διαμορφωτές εκπαιδευτικής πολιτικής, ερευνητές των Φυσικών Επιστημών και άτομα από τη βιομηχανία), με στόχο να επιτευχθούν ανάλογες αλλαγές και στις σχολικές τάξεις.

Για το πρόγραμμα SEMPEP η Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών, Βιολογίας και Γεωγραφίας προώθησε την ευρεία εφαρμογή της Διερευνητικής Μάθησης στην ενότητα της Οικο-Βιολογίας στο μάθημα των Φυσικών Επιστημών (Inquiry-based Science-Ecology Education). Η συγκεκριμένη ενότητα εκδόθηκε με πρωτοβουλία της Κύπρου στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος ESTABLISH (European Science and Technology in Action Building Links with Industry, Schools and Home).

Η ενότητα της Οικο-Βιολογίας, για την οποία γίνεται λόγος, έχει ως στόχο τη διάδοση, την εφαρμογή και την αξιοποίηση της διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας και μάθησης στην Οικολογία, καλύπτοντας όλο το φάσμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (τα παιδιά είναι ηλικίας από δώδεκα μέχρι δεκαοκτώ ετών). Οι προτεινόμενες δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί με προσέγγιση που ενσωματώνει τις διαδικασίες της έρευνας πεδίου και τη «διερώτηση», δημιουργώντας αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης στα ακόλουθα θέματα: ταξινόμηση των οργανισμών και εκτίμηση του μεγέθους ενός πληθυσμού που βρίσκεται υπό εξαφάνιση σε ένα συγκεκριμένο οικοσύστημα, κλιματική αλλαγή, κύκλος ζωής των οργανισμών, ευτροφισμός, αντιμικροβιακές δράσεις φυτικών εκχυλισμάτων, εξέλιξη των οργανισμών.

Τα φυτά της Κύπρου έχουν κεντρικό χαρακτήρα στην ερευνητική μελέτη των μαθητών/μαθητριών, αφού παρουσιάζονται σε όλα τα οικοσυστήματα. Τα προϊόντα που προέρχονται από αυτά, όπως τα τρόφιμα, τα καύσιμα, οι ίνες και τα οικοδομικά υλικά, έχουν τεράστια οικονομική σημασία για τον άνθρωπο. Επίσης, πολλές φαρμακευτικές ενώσεις προέρχονται από τα φυτά. Τα φυτά έχουν την ικανότητα να δεσμεύουν διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα και να την εμπλουτίζουν με οξυγόνο, που είναι απαραίτητο για την επιβίω-

ση του ανθρώπου και των πλείστων οργανισμών. Τα φυτά συμμετέχουν στον κύκλο του νερού. Οι ρίζες των φυτών συμβάλλουν στην πρόληψη καταστροφικών κατολισθήσεων και στην πρόληψη του φαινομένου της διάβρωσης των ακτών. Η ζωή, όπως την ξέρουμε, δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς τα φυτά. Η Παγκόσμια Ένωση Προστασίας της Φύσης (IUCN) έχει καταγράψει πολλά είδη φυτών που απειλούνται με εξαφάνιση στον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών (IUCN Red List of Threatened Species). Η ανθρώπινη δραστηριότητα και οι προκαλούμενες κλιματικές αλλαγές είναι οι κύριες αιτίες της ταχείας καταστροφής μοναδικών οικοσυστημάτων, η οποία καθίσταται απειλητική για την επιβίωση των φυτικών ειδών.

Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε όλες οι απαντήσεις να μπορούν να συζητηθούν στο πεδίο από μια ομάδα μαθητών/μαθητριών που αλληλεπιδρούν με τον/την εκπαιδευτικό και τον ερευνητή/την ερευνήτριά τους. Οι δραστηριότητες μπορούν να επεκταθούν περαιτέρω με τη χρήση της τεχνολογίας. Μια επίσκεψη σε έναν μετεωρολογικό σταθμό, είτε στην ξηρά είτε στη θάλασσα, μπορεί να αναδείξει την πληθώρα οργάνων και μέσων που απαιτούνται για την παρατήρηση των ατμοσφαιρικών συνθηκών, καθώς και την παροχή πληροφοριών για τις προβλέψεις του καιρού και του κλίματος.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/μαθήτριες μέσω μετρήσεων (θερμοκρασίας, βαρομετρικής πίεσης, σχετικής υγρασίας, ταχύτητας ανέμου, διεύθυνσης ανέμου και βροχόπτωσης) που λαμβάνουν με τη χρήση οργάνων και αισθητήρων μπορούν να κατανοήσουν την ανάγκη παρακολούθησης πολλαπλών αβιοτικών παραγόντων που επηρεάζουν την πυκνότητα των φυτών κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Επιπλέον, οι μαθητές/μαθήτριες με επισκέψεις σε κάποιο ζωολογικό κήπο, πανεπιστήμιο ή εργαστήριο γενετικής και μετά από συζήτηση των θεμάτων βιοποικιλότητας με τους ειδικούς ερευνητές (γενετιστές, βοτανολόγους, ζωολόγους, μικροβιολόγους κ.ά.) για θέματα βιοποικιλότητας είναι σε θέση να προτείνουν τρόπους διατήρησης των συγκεκριμένων απειλούμενων ειδών.

Οι μαθητές/μαθήτριες στο πεδίο πρέπει να χρησιμοποιούν την παρατηρητικότητα τους και τις ερμηνευτικές τους ικανότητες, για να προβαίνουν σε πορίσματα για τον οργανισμό που ανακαλύπτουν και μελετούν. Αυτό τους επιτρέπει να αποκτούν μια ολοκληρωμένη εικόνα του ρόλου του οργανισμού (θάκος ή οικοθέση) στο περιβάλλον του, πώς αλληλοεπιδρά με τους γύρω του και ποιους κινδύνους ή απειλές μπορεί να αντιμετωπίσει στο παρόν ή στο μέλλον. Επιδιώκεται παράλληλα όπως οι μαθητές/μαθήτριες προβαίνουν σε ταξινόμηση των

ζωντανών οργανισμών που ζουν στο οικοσύστημα της περιοχής που μελετούν.

Τα άνθη προσελκύουν, εκτός από έντομα, τόσο καλλιτέχνες όσο και επιστήμονες. Η βιομηχανία των λουλουδιών περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, την παραγωγή, τη διανομή και την πώλησή τους όπως και εργασίες έρευνας, εκπαίδευσης, εισαγωγής, προώθησης, έκδοσης, σχεδιασμού μηχανικής φυτωρίων, αναλύσεων εδάφους και διαχείρισης παρασίτων. Μια εργασία πεδίου με θέμα το «κυνήγι αγριολούλουδου» είναι ένας υπέροχος τρόπος να κατανοήσουν οι μαθητές/μαθήτριες πώς ένα μικρό λουλούδι, μπορεί να έχει έναν τόσο σημαντικό ρόλο σε ολόκληρο το οικοσύστημα, προωθώντας έτσι τόσο την ευαισθησία για τη διατήρησή του περιβάλλοντος όσο και τη μάθηση για τις ηθικές πτυχές που αφορούν στα άγρια άνθη και στο αειφόρο/βιώσιμο οικοσύστημα.

Οι μαθητές/μαθήτριες συνειδητοποιούν ότι τα αγριολούλουδα είναι ευαίσθητα και πολλά μαραίνονται και πεθαίνουν πολύ σύντομα μετά τη συγκομιδή τους. Η απώλεια ενός άγνωστου, εν δυνάμει υπό εξαφάνιση, φυτού/αγριολούλουδου αλλά και άλλων φυτών έχει συνέπειες στα οικοσυστήματα επικοινωνιαστών, πουλιών, εντόμων και μικροοργανισμών. Έντομα, μικρά πουλιά και ζώα εξαρτώνται για την εξασφάλιση της τροφής και την επιβίωσή τους από τα σπέρματα, το νέκταρ και τη γύρη. Μπορεί να είναι καινοτόμο αν οι μαθητές/μαθήτριες γνωρίσουν μερικούς επικοινωνιαστές που δεν κινούνται πολύ ούτε απομακρύνονται από τους χώρους όπου ζουν ή εξαρτώνται αποκλειστικά από ένα είδος φυτού και όπου πεθαίνουν αν το ενδιαίτημά τους καταστραφεί.

Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διερευνήσουν τη μεθοδολογία για την ασφαλή προετοιμασία φυτικών εκχυλισμάτων από φυτά που έχουν εντοπίσει στο τοπικό τους οικοσύστημα, αφού προτείνουν τρόπο/τρόπους για τη διατήρηση των συγκεκριμένων απειλούμενων ειδών. Παρέχονται άφθονες συμβουλές στους/στις «ερασιτέχνες» φυτολόγους της τάξης μας για το πώς μπορούν να προετοιμάσουν φαρμακευτικά εκχυλίσματα από φυτά και βότανα. Γίνεται η σύνδεση ανάμεσα στη Χημεία και στη Βιολογία. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διερευνήσουν τη μεθοδολογία που απαιτείται για την ασφαλή προετοιμασία φυτικών εκχυλισμάτων, τις ασηπτικές συνθήκες που χρησιμοποιούνται στα μικροβιολογικά εργαστήρια, τις τεχνικές προστασίας από μικρόβια, τους παθογόνους μικροοργανισμούς, τις αλλεργίες, τις πρώτες βοήθειες, το θρεπτικό υλικό για την ανάπτυξη των βακτηρίων, την ανακαλλιέργεια των μικροβίων στο εργαστήριο και τέλος τη μέτρηση της ζώνης αναστολής γνωστών μικροοργανισμών υπό την επίδραση γνωστών αντιβιοτικών και διαφόρων φυτικών εκχυλισμάτων.

Το πρόγραμμα SEMEP της Κύπρου παρέχει την ευκαιρία σε μαθητές/μαθήτριες να συνεργαστούν. Επιπλέον, με την καθοδήγηση από τους εκπαιδευτικούς τους και ερευνητές μπορούν να συνεχίσουν την επιστημονική έρευνα διαχρονικά σε παρόμοια θέματα που αφορούν την Οικολογία, αφού η μελέτη παρουσιάζεται ως ερευνητική εργασία. Οι μαθητές/μαθήτριες έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν ερωτήματα και υποθέσεις και να επιλέξουν την κατάλληλη ερευνητική μέθοδο, για να εντοπίσουν λύσεις. Οι εκπαιδευτικοί και οι ερευνητές ενεργούν ως σύμβουλοι, παρέχουν εξοπλισμό και διασφαλίζουν την ασφάλεια και την ποιότητα της εργασίας. Κατά τα έτη 2011-2015 οι ερευνητικές εργασίες των μαθητών/τριων περιστρέφονται γύρω από τον θεματικό άξονα «Συνεργασία για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων μέσω της κουλτούρας και της επιστήμης για αειφόρο ανάπτυξη».

Το πρώτο διεθνές βιβλίο καλής πρακτικής SEMEP με τίτλο: “SEMEP Good practices, Bridging Cultures through science for a sustainable environment” εκδόθηκε το 2012, με πρωτοβουλία της Επιθεώρησης Φυσιογνωστικών, Βιολογίας και Γεωγραφίας, ως επιστέγασμα των εργασιών του 16ου Διεθνούς Συνεδρίου SEMEP που διεξήχθη στην Κύπρο το 2011. Το βιβλίο επικεντρώνεται σε θέματα προτεραιότητας της UNESCO, με πρώτιστο τη Μάθηση Φυσικών Επιστημών και μέσω τούτου επεκτείνεται στις σχέσεις μεταξύ των νέων, (ισότητα φύλων κ.λπ.). Θεωρείται μεγάλη επιτυχία για την Κύπρο, η οποία ως συντονίστρια χώρα πέτυχε την ανάρτηση του πρώτου βιβλίου καλής πρακτικής SEMEP στην ιστοσελίδα της UNESCO.

Η Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών, Βιολογίας και Γεωγραφίας για να προωθήσει την εφαρμογή και αξιοποίηση της διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας και μάθησης στην Οικολογία, έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει τις ακόλουθες δράσεις: α) παρακολούθηση επιμορφωτικού συντονιστικού σεμιναρίου για τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς των σχολείων SEMEP στα θέματα της Οικο-Βιολογίας στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αθαλάσσας, β) υποβολή των ερευνητικών μελετών των σχολικών μονάδων στο διαγωνισμό «Μαθητές στην Έρευνα - ΜΕΡΑ» του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, που προκηρύσσεται σε συνεργασία με το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, γ) υλοποίηση του σχεδίου δράσης και εφαρμογή της Διερευνητικής Μάθησης από μαθητές/μαθήτριες με τη βοήθεια έμπειρου ερευνητή σε δραστηριότητες της ενότητας της Οικο-βιολογίας στις Φυσικές Επιστήμες, δ) παρουσιάσεις των επιστημονικών εργασιών από μαθητές/μαθήτριες σε παγκύπριο συνέδριο SEMEP που διοργανώνεται σε κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ή στο Μουσείο Νερού της Υδατοπρομήθειας

ας Λευκωσίας και ε) βραβεύσεις των εργασιών που διακρίθηκαν από την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/Βιολογίας/Γεωγραφίας σε ειδική τελετή στο ΥΠΠ.

Μέσα από το πρόγραμμα SEMEP και σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των ερευνητικών ομάδων στο Διαγωνισμό «ΜΕΡΑ» επιδιώκεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες: α) εμπλακούν σε όλα τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας, όπως είναι η διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων/υποθέσεων, ο σχεδιασμός της μεθοδολογίας, η συλλογή και ανάλυση δεδομένων, ο έλεγχος του πειράματος και η εξαγωγή-ερμηνεία αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων, β) αντλήσουν εμπειρίες και γνώσεις από ερευνητές, γ) γνωρίσουν τον τρόπο συγγραφής και παρουσίασης μιας ερευνητικής εργασίας, δ) έρθουν σε επαφή και αξιοποιήσουν τις σύγχρονες μεθόδους αναζήτησης επιστημονικής πληροφορίας (π.χ. Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες), ε) αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας, διερεύνησης, συλλογής, χρήσης και αξιολόγησης της πληροφορίας και των πηγών της, ώστε να αναπτύξουν κριτικό πνεύμα, στ) αναπτύξουν ομαδικό πνεύμα εργασίας μέσα από την εμπλοκή όλων των μελών της ομάδας, ζ) γνωρίσουν έμπρακτα τη διαδοχή «έρευνα-καινοτομία-νέα τεχνολογία-πρόοδος», η) συνειδητοποιήσουν τα οφέλη που προκύπτουν από την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία στην καθημερινή μας ζωή, θ) καλλιεργήσουν τις κλίσεις και τα ταλέντα τους και αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους, την επινοητικότητα, την πρωτοβουλία, την υπευθυνότητα και την κρίση τους.

Η επιτυχής έκβαση των πιο πάνω οδήγησε στην έκδοση του δεύτερου βιβλίου καλής πρακτικής SEMEP-UNESCO με τίτλο «Οικολογία - Διερευνητική Μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες / Inquiry-based Science-Ecology Education». Το βιβλίο αυτό παρουσιάζει την εφαρμογή της ενότητας της Οικο-Βιολογίας και τις τέσσερις σχολικές ερευνητικές εργασίες του προγράμματος SEMEP που έτυχαν διάκρισης στο διαγωνισμό «Μαθητές στην Έρευνα-ΜΕΡΑ» του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας κατά την περίοδο 2012-2015.

Οι εργασίες είναι οι ακόλουθες: α) «Φύσις Νόσων Ιατρός. Η Απλοχεριά της Μεσογειακής Φύσης ως Απάντηση στην Αλόγιστη Χρήση, αλλά και στην Ακρίβεια των Αντιβιοτικών / Φαρμάκων», Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, Λύκειο Παραλιμνίου, β) «Ο ευτροφισμός απειλεί τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος της λίμνης της Αθαλάσσας και όχι μόνο», Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα, γ) «Εκχυλίσματα Φυτών και Αντιβιοτικά», Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, Λύκειο Αγίου Νεοφύτου, δ) «Μια Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διατήρηση του Ενδημικού Φυτού *Astragalus macrocarpus* subsp. *Lefkarensis* εντός του Τόπου

Κοινοτικής Σημασίας “Περιοχή Ασγάτας” μέσα από την Εκτίμηση της Πυκνότητας του Πληθυσμού του», ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ, Λύκειο Αγίου Νικολάου.

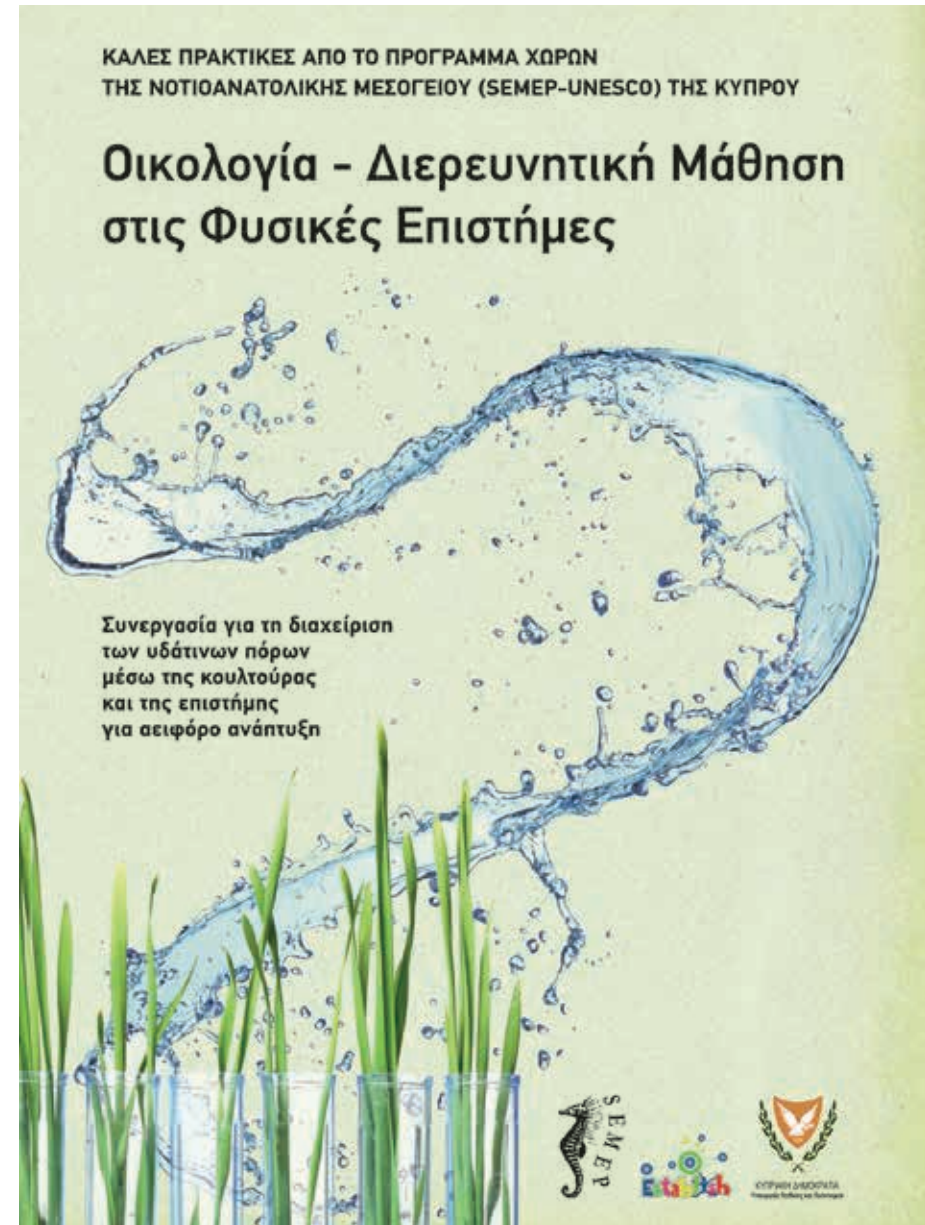
Επίσης παρουσιάστηκαν τρεις μελέτες που έλαβαν βραβεία στον διαγωνισμό «Μαθητές στην Έρευνα - ΜΕΡΑ στη διεθνή συνάντηση Danube Delta Event «Protect the World's Lighthouse – Biodiversity» (9-12/7/2015) στη Ρουμανία». Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στις ακόλουθες εργασίες: α) «Χρονο-ελεγχόμενες αβιοτικές αλληλεπιδράσεις εντόμων στο σχολικό χώρο», Γυμνάσιο Αγίου Νεοφύτου, Λεμεσός, β) «Μύκητες: κρυμμένος θησαυρός ή άνθρακες ο θησαυρός;», Ενιαίο Λύκειο Κύκκου Β', γ) «Ερευνητική διαδικασία παραγωγής ελαιόλαδου και αγνού σαπουνιού ελαιολάδου στο εργαστήριο Βιολογίας και Χημείας», International School of Paphos.

Για τη σχολική χρονιά 2015-2016 το πρόγραμμα SEMEP Κύπρου θα συνεργάζεται και με την Ομάδα Έρευνας στη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και της Τεχνολογίας (ReSciTEG) του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου, συμμετέχοντας στο Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Πρόγραμμα Ark of Inquiry. Στο Ark of Inquiry συμμετέχουν εκπαιδευτικές κοινότητες και ερευνητικά κέντρα από δώδεκα χώρες της Ευρώπης.

Οι βασικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι η ανάπτυξη ενός παιδαγωγικού θεωρητικού πλαισίου για τον εντοπισμό δραστηριοτήτων βασισμένων στη διερώτηση, τη συλλογή δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη διερώτηση και τη δημιουργία μιας μεγάλης κοινότητας από εκπαιδευτικούς και ερευνητές. Αυτοί θα εμπλέξουν και θα υποστηρίξουν τους μαθητές σε δραστηριότητες διερώτησης και θα επιβραβεύσουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου και συγκεκριμένα η ομάδα ReSciTEG θα συντονίζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διδακτική προσέγγιση της διερώτησης. Στην επιμόρφωση θα συμμετέχουν και οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί του προγράμματος SEMEP. Η επιμόρφωση θα περιλαμβάνει συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς (υπό τη μορφή σεμιναρίων), και θα είναι σε πλήρη εναρμόνιση με τη φιλοσοφία, τους στόχους και το περιεχόμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων των Φυσικών Επιστημών.

Η συντονισμένη δράση και συνεργασία διάφορων εκπαιδευτικών φορέων στην Κύπρο με την ενεργό εμπλοκή της επιθεώρησης Φυσιογνωστικών/Βιολογίας/Γεωγραφίας φαίνεται να ανοίγει καινούργιους ορίζοντες για τη μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες και το ευρύτερο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι του τόπου. Εξάλλου, δεν μπορεί να υπάρξει εξέλιξη στη γνώση χωρίς συνεργασίες, χωρίς τη χαρά της ομάδας, χωρίς το κέφι των πολλών. Η συνεργασία με scho-

leia από χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου με διαφορετικές κουλτούρες πάνω σε ένα κοινό στόχο, στο πλαίσιο του SEMEP, αποτελεί για τη μικρή μας Κύπρο μια εξαιρετική ευκαιρία προώθησης της επιστημονικής έρευνας και ενίσχυσης των προσπαθειών για μια ουσιαστική αιεφόρο ανάπτυξη.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XVI. Πρόγραμμα Εδρών UNITWIN/UNESCO:

Οι Έδρες UNESCO στην Κύπρο και ο ρόλος τους στην προώθηση της έρευνας και στην ανάπτυξη προγραμμάτων στην ανώτατη εκπαίδευση

Δρ Αιμίλιος Α. Σολωμού

Διευθυντής Έδρας UNESCO «Η Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης»,

Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος Διοίκησης στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Το Πρόγραμμα αδελφοποίησης και δικτύωσης πανεπιστημίων (UNITWIN/ UNESCO Chairs, University Twinning and Networking), ευρύτερα γνωστό ως Έδρες UNESCO, εγκαθιδρύθηκε το 1992, μετά από σχετική απόφαση της 26ης Συνόδου της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO, και αποτελεί το σημαντικότερο πρόγραμμα του Οργανισμού σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σκοπός του Προγράμματος είναι η προώθηση της έρευνας καθώς και η κατάρτιση και ανάπτυξη προγραμμάτων στην ανώτατη εκπαίδευση μέσω της δημιουργίας πανεπιστημιακών δικτύων και της ανάπτυξης της διαπανεπιστημιακής συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο. Σήμερα στο πρόγραμμα δραστηριοποιούνται περισσότερα από 850 ιδρύματα σε 134 χώρες, στους τομείς της φυσικών και κοινωνικών επιστημών, του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και της πληροφόρησης.

Στην Κύπρο λειτουργούν δύο Έδρες UNESCO σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα: Η Έδρα UNESCO με θέμα «Η Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης» στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και η Έδρα UNESCO με θέμα «Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων» στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Πέρα από τις ερευνητικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν, οι Έδρες παρέχουν ευκαιρίες επιμόρφωσης σε τομείς που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Οργανισμού και των ιδιαίτερων θεμάτων που η κάθε έδρα έχει αναλάβει να προωθήσει, διοργανώνουν και συμμετέχουν σε συνέδρια και δραστηριότητες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων άλλων κρατών που φιλοξενούν Έδρες UNESCO και υπόκεινται σε αξιολόγηση και έλεγχο του έργου τους από τον ίδιο τον Οργανισμό.

Ένας από τους βασικούς στόχους ενός πανεπιστημίου είναι η δημιουργία νέας γνώσης μέσα από την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας. Μέσα από τις ερευνητικές δραστηριότητες προκύπτουν σημαντικά οφέλη, που εμπλουτίζουν την επιστημονική γνώση, αναβαθμίζουν τη διδασκαλία και την εκπαίδευση, και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και στην κοινωνική εξέλιξη.

Η ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων βρίσκεται στο επίκεντρο λειτουργίας του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και της Έδρας UNESCO για την «Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης», που ιδρύθηκε στη Σχολή των Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας το 2005. Το Πανεπιστήμιο έχει υιοθετήσει μια δυναμική και ενεργητική στάση απέναντι στην έρευνα, η οποία αντικατοπτρίζεται μέσα από ένα συνεχώς επεκτεινόμενο και ποικίλο ερευνητικό χαρτοφυλάκιο και ενθαρρύνει και διευκολύνει τη συμμετοχή του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ) του Πανεπιστημίου στην ανάπτυξη και διάχυση ερευνητικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων. Επιπλέον, το Πανεπιστήμιο, μέσω του δικτυακού του χώρου, ενημερώνει διαρκώς το ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό, τους φοιτητές αλλά και τους κυβερνητικούς και βιομηχανικούς του συνεργάτες, για τις ερευνητικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες του Πανεπιστημίου.

Όσον αφορά συγκεκριμένα στη δράση της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Συμφωνίας Εγκαθίδρυσής της, έχει ως σκοπό την προώθηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, έρευνας, πληροφόρησης και τεκμηρίωσης στον τομέα

της πολιτισμικής διαφορετικότητας και του πολιτισμικού διαλόγου για έναν πολιτισμό ειρήνης, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Για την επίτευξη των στόχων της η Έδρα διοργανώνει σεμινάρια, συνέδρια και εκδηλώσεις επιστημονικού και πολιτιστικού περιεχομένου.

Ενδεικτικά, αναφέρονται τα ακόλουθα ερευνητικά προγράμματα στα οποία συμμετείχε η ερευνητική ομάδα της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας: α) “Programme against early school leaving, school failure and delinquency in Education Priority Zones” (Οκτώβριος 2012 -2015), β) “Research on educators’ behaviours and perceptions on issues pertaining to Third Country Nationals (TCNs) and suggestions for improving TCNs’ integration in the local society” (Ιανουάριος 2013-Ιούνιος 2013), γ) “The use of graphic symbols in inclusive primary schools: an investigation of symbol practices and beliefs of teachers and therapists” (Μάιος 2011-Απρίλιος 2013, συντονισμός), δ) “European Mobility Folktales (EUMOF)” (Ιανουάριος 2011-Δεκέμβριος 2013, συντονισμός), ε) “Using folk tales from Cyprus for promoting intercultural education” (Οκτώβριος 2010-Σεπτέμβριος 2012, συντονισμός), στ) “The Europeanisation of intercultural education: Politics, policy-making and challenges - The case of Cyprus” (Σεπτέμβριος 2010-Αύγουστος 2012, συντονισμός).

Ενδεικτικά, επίσης, αναφέρονται και κάποια από τα σεμινάρια, τα οποία έχει διοργανώσει η Έδρα σε συνεργασία με το Κέντρο Προώθησης της Έρευνας και της Ανάπτυξης στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία (CARDET): α) “7th Innovative learning environments literacies”, β) “Science fiction and digital books”, γ) «Αειφόρος ανάπτυξη: Πολιτική και πράξη, από το τοπικό στο παγκόσμιο», δ) “Educational media and innovative practices: Challenges and visions”, ε) «Οι προκλήσεις της πολιτισμικότητας και η εκπαίδευση για την ειρήνη», στ) “Challenging multiculturalism lessons from peace building efforts”. Το 2016 η Έδρα προγραμματίζει τη διοργάνωση συνεδρίου με θέμα τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και την Κοινωνική Συνοχή, με σκοπό να φέρει μαζί επιστήμονες και να ενθαρρύνει την έρευνα.

Ένας από τους κύριους μελλοντικούς στόχους της Έδρας είναι η προώθηση της έρευνας σ’ ένα ευρύτερο φάσμα θεμάτων με τη μεγαλύτερη συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής. Με σκοπό την εκπλήρωση του στόχου αυτού, έχει καταρτιστεί ειδική ακαδημαϊκή επιτροπή για την έκδοση ανακοινώσεων και βιβλίων σχετικών με τα αποτελέσματα της έρευνας στους τομείς της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, της κοινωνικής συνοχής

και της ειρήνης ενώ είναι εν εξελίξει προσπάθεια της Έδρας για την ανάπτυξη συνεργασίας με το Δίκτυο UNESCO/UNITWIN για τον Διαθρησκευτικό Διάλογο για την προώθηση της Διαπολιτισμικής Κατανόησης (Interreligious Dialogue for Intercultural Understanding). Μέσω της συμμετοχής της στο Δίκτυο αυτό, η Έδρα του Πανεπιστημίου Λευκωσίας θα αναπτύξει ερευνητικές δραστηριότητες με άλλες έδρες UNESCO σε περισσότερες από δέκα χώρες.

Επιπλέον, εκτός από τη διοργάνωση δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας περιλαμβάνει στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Τμήματος Εκπαίδευσης, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, μαθήματα που μπορούν να προωθήσουν την πολιτιστική πολυμορφία και τον διαπολιτισμικό διάλογο, και συγκεκριμένα θέματα που σχετίζονται με το θέμα της Έδρας και διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων της.

Συγκεκριμένα, στα προπτυχιακά προγράμματα της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής περιλαμβάνονται πέντε μαθήματα σχετικά με το διαπολιτισμικό διάλογο και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Τα μαθήματα αυτά, των οποίων την ευθύνη διδασκαλίας έχουν μέλη της ομάδας της Έδρας UNESCO για την «Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης», είναι τα εξής: (Edus-280) - Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, (Edus-380) - Ευρωπαϊκή και Διαπολιτισμική Διάσταση στην Εκπαίδευση, (Edus-381) - Διγλωσσία και Δίγλωσση Εκπαίδευση, (Edu-345) - Διδασκαλία Κοινωνικών Θεμάτων και (Edu-245) - Αρχές και Μέθοδοι Ιστορίας.

Σε μεταπτυχιακό επίπεδο υπάρχουν στις ειδικότητες των μεταπτυχιακών συναφών με την Εκπαίδευση (Εκπαιδευτική Ηγεσία και Διοίκηση, Θεωρία, Πρακτική και Αξιολόγηση Διδασκαλίας, Ειδική Εκπαίδευση, Εκπαιδευτική Τεχνολογία, Μαθηματικά και Διδακτική των Φυσικών Επιστημών, Γλώσσα και Λογοτεχνία, Τέχνες στην Εκπαίδευση) προσφέρονται τα ακόλουθα δύο σχετικά μαθήματα: (Educ-647) - Γλώσσα και Πολιτισμός και (Educ-621) - Παιδαγωγική της Συμπερίληψης.

Όσον αφορά στη λειτουργία και δράσεις της Έδρας UNESCO με θέμα την «Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων», που εγκαθιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο Κύπρου το 2010, κύριος σκοπός της είναι να προτείνει και να εφαρμόσει, μέσω του πολιτιστικά ποικίλου και ικανού δικτύου συνεργασιών της, ένα νέο παράδειγμα στον τρόπο με τον οποίο τα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί της περιοχής μπορούν να εξεταστούν μέσω της προοπτικής του φύλου.

Στο πλαίσιο αυτό, η Έδρα του Πανεπιστημίου Κύπρου αναλαμβάνει ένα σύστημα δραστηριοτήτων έρευνας, κατάρτισης, ενημέρωσης και τεκμηρίωσης στο πεδίο των γυναικείων σπουδών και των σπουδών φύλου. Σήμερα, υπό την ευθύνη ή/και συντονισμό της Έδρας, βρίσκονται εν εξέλιξη διάφορα ερευνητικά προγράμματα, ανάμεσά τους το ευρωπαϊκό πρόγραμμα “An indirect harmful effect of violence: Victimized the child and re-victimizing the woman-mother through her child’s exposure to violence against herself” (VI.C.T.I.MS), το οποίο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ III.

Το έργο είναι πρωτότυπο, όσον αφορά στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματά του μπορούν να συμβάλουν στις τρέχουσες περιοχές πολιτικής προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την έμμεση επιβλαβή επίδραση της βίας στα παιδιά. Συντονιστής του έργου είναι το Πανεπιστήμιο Κύπρου – Έδρα UNESCO και το δίκτυο συνεργασίας του απαρτίζουν τρεις εταίροι της Έδρας και δεκαπέντε συνεργαζόμενοι φορείς-εταίροι (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί) στις συμμετέχουσες χώρες.

Επιπλέον, η Έδρα UNESCO και η Ερευνητική Μονάδα «Κέντρο Σπουδών Φύλου» στο Πανεπιστήμιο Κύπρου έχουν αναλάβει το ερευνητικό πρόγραμμα «Ο Έμφυλος Χάρτης στην Εκπαίδευση της Κύπρου: Τα εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης», με την οικονομική στήριξη του Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Σκοπός του έργου είναι να ερευνηθεί και να παρουσιαστεί κριτικά ο ποσοτικός και ποιοτικός «Έμφυλος Χάρτης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου».

Επίσης σε εξέλιξη είναι το ευρωπαϊκό Πρόγραμμα “Commitment to democracy through increasing women’s participation” (2015-2016) με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση των γυναικών και την ενθάρρυνσή τους για ενεργό συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα του τόπου και της Ευρώπης γενικότερα μέσω της κατανόησης των ευρωπαϊκών πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών, αλλά και της προώθησης ευκαιριών για εμπλοκή και εθελοντισμό σε επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο επιδιώκει να φέρει κοντά εκπροσώπους των ΜΜΕ, τη νεολαία, πολιτικούς και ερευνητές για ανάλυση των παραγόντων που παρεμποδίζουν τη συμμετοχή των γυναικών στη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής. Επίσης, προβλέπει στον σχεδιασμό κατάλληλων στρατηγικών για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των νέων στις τοπικές και ευρωπαϊκές εκλογές και στα σώματα λήψης αποφάσεων. Στα πλαίσια του προγράμματος θα προσφερθούν

εξ αποστάσεως σεμινάρια και θα διεξαχθούν εργαστήρια με σκοπό την προώθηση της ισότητας των φύλων και της ισότιμης συμμετοχής στην πολιτική ζωή. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας και οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να υποβοηθήσουν στην ενδυνάμωση του λόγου και της παρουσίας των γυναικών, θα δημιουργηθεί στο πλαίσιο του έργου μια ηλεκτρονική πλατφόρμα, η οποία θα αποτελέσει χώρο συζήτησης, ανταλλαγής ιδεών, ενδυνάμωσης και συμβουλευτικής στήριξης Ευρωπαίων γυναικών που επιθυμούν να ασχοληθούν με την πολιτική.

Επιγραμματικά αναφέρουμε ότι η Έδρα του Πανεπιστημίου Κύπρου συμμετείχε στο παρελθόν και στα ακόλουθα ερευνητικά προγράμματα: α) «Το προφίλ των γυναικών πολιτικών στην τηλεόραση της Κύπρου: Μια ανάλυση με βάση το φύλο» (2011-2014), β) «Ισότητα στην απασχόληση και εργασία» (2011-2012), γ) «ΚΕΓΥΜΕ: Η διάσταση του φύλου στα ΜΜΕ της Κύπρου και η σχέση της με τις αντιλήψεις των νέων. Συγκρίσεις με τη διακηρυγμένη πολιτική της ΕΕ για τα δύο φύλα» (2004-2007) και δ) «Οι έμφυλες διακρίσεις στα εγχειρίδια Γλώσσας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» (2012-2013).

Πέρα από τις ερευνητικές δραστηριότητες και συνεργασίες, το Πανεπιστήμιο Κύπρου περιλαμβάνει στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στον κλάδο Επιστήμες Αγωγής μαθήματα σχετικά με την ισότητα και την ενδυνάμωση των φύλων. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές στο προπτυχιακό επίπεδο έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το συγκεκριμένο μάθημα με τίτλο (ΕΠΑ 118) - Εκπαίδευση και Φύλο. Όσον αφορά στο μεταπτυχιακό επίπεδο, το Πανεπιστήμιο προσφέρει ένα νέο διεπιστημονικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα στις Σπουδές Φύλου σε επίπεδο μάστερ και διδακτορικού. Το πρόγραμμα, το οποίο συντονίζεται από την Έδρα UNESCO και το Συμβούλιο του Κέντρου Σπουδών Φύλου του Πανεπιστημίου Κύπρου απευθύνεται σε απόφοιτους όλων των κλάδων σπουδών και δίνει την ευκαιρία στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες την ευκαιρία να ασχοληθούν κριτικά με την ευρεία επιλογή από θέματα, πηγές, μεθόδους και αναλυτικές προσεγγίσεις που αποτελούν τις σπουδές φύλου.

Όπως γίνεται αντιληπτό, μέσα από την πολυποικίλη ερευνητική δραστηριότητα και το δίκτυο συνεργασιών που έχουν αναπτύξει οι Έδρες UNESCO που λειτουργούν στην Κύπρο, συμβάλλουν ουσιαστικά στην επιστημονική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη και πρόοδο της κοινωνίας της Κύπρου αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Πηγές

Ιστοσελίδα Έδρας UNESCO για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο για έναν Πολιτισμό Ειρήνης, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, <http://www.unic.ac.cy/unescochair>

Ιστοσελίδα Έδρας UNESCO για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων, Πανεπιστήμιο Κύπρου, <https://www.ucy.ac.cy/unesco/el/>

Ιστοσελίδα Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, <http://www.unesco.org.cy/>

Ιστοσελίδα UNESCO, Πρόγραμμα Εδρών UNITWIN/UNESCO, <http://en.unesco.org/unitwin-unesco-chairs-programme>

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

UNESCO

XVII. Η συμβολή της UNESCO στην προώθηση της ισότητας των φύλων: Η περίπτωση της Κύπρου

Δρ Μαίρη Κουτσελίνη

Διευθύντρια Έδρας UNESCO για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων
Καθηγήτρια και Πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Φλώρια Βαλανίδου

Γραφείο Οργάνωσης της Έδρας UNESCO
για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων
Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η ισότητα των φύλων αποτελεί κεντρικό θέμα συζήτησης σε επίπεδο πολιτικής και νομοθεσίας. Η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO) βρισκόταν ανέκαθεν στο προσκήνιο των προσπαθειών για την προστασία των δικαιωμάτων της γυναίκας, την ενδυνάμωση των γυναικών και την εξασφάλιση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς όπως, για παράδειγμα, στην εκπαίδευση, τις φυσικές επιστήμες, τον πολιτισμό και την τεχνολογία. Το 2007, μάλιστα, τα κράτη-μέλη της UNESCO ανέδειξαν την ισότητα φύλων ως τη μια από τις δύο θεματικές προτεραιότητες της ενδιάμεσης στρατηγικής του Οργανισμού (2008-2013).

Παρ' όλες βέβαια τις αξιοσημείωτες προσπάθειες σε επίπεδο πολιτικής και νομοθεσίας, η έννοια της ισότητας των φύλων δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα στην Κύπρο, αλλά και σε πολλά άλλα κράτη-μέλη και χώρες της Ευρώπης. Ανισότητες και διακρίσεις που εστιάζονται στο φύλο κυριαρχούν σε πολλούς τομείς, όπως στον πολιτικό, στον εργασιακό και στον επαγγελματικό τομέα. Συγκεκριμένα, ο αποκλεισμός των γυναικών από όργανα και διαδικασίες λήψης απόφασης, η φτώχη παρουσία των γυναικών στην πολιτική ζωή και στα κοινά γενικότερα (EIGE, 2013), τα περιστατικά σεξιστικής και υποτιμητικής αντιμετώπισης των γυναικών πολιτικών στον δημόσια εκφερόμενο λόγο, η υποεκπροσώπηση των γυναικών στις υψηλότερες βαθμίδες της ανώτατης εκπαίδευσης (π.χ. Koutselini, Patsalidou, & Tsimpiraki, 2014), οι μειωμένες ευκαιρίες ανέλιξης σε αρκετά επαγγέλματα που θεωρούνται ανδροκρατούμενα, τα αυξημένα περιστατικά βίας κατά των γυναικών (π.χ. Koutselini &

Valanidou, 2013), αλλά και η φτώχεια, που συνδέεται, μεταξύ άλλων, με τη διάσταση του φύλου (π.χ. Koutselini, 2010), είναι μερικά από τα προβλήματα που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη -κατά τα άλλα- κυπριακή κοινωνία του σήμερα. Βεβαίως, όλα αυτά μόνο τυχαία δεν είναι, καθώς εξηγούνται από την ύπαρξη μιας βαθιάς ριζωμένης αντίληψης για την κατώτερη της γυναίκας σε σχέση με τον άντρα στην Κύπρο, αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στατιστικά δεδομένα και αναλύσεις διάφορων ερευνών σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο που ασχολήθηκαν με τα συγκεκριμένα θέματα επιβεβαιώνουν την υπόθεση περί έμφυλης ανισότητας και διακρίσεων. Ενδεικτικά, αποτελέσματα πρόσφατης τριετούς έρευνας του Ευρωπαϊκού Κέντρου Έρευνας Φύλου (EIGE, 2013) καταδεικνύουν ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι μεγαλύτερες διακρίσεις μεταξύ των δύο φύλων γίνονται σε επίπεδο δύναμης και ελέγχου (domain of power), ιδιαίτερα στους τομείς της οικονομίας και της πολιτικής. Συγκεκριμένα, αξίζει να αναφερθεί ότι με ποσοστό 51% του πληθυσμού στην Κύπρο να αποτελείται από γυναίκες, μόνο ένα ποσοστό 10% βρίσκεται σε θέσεις λήψης απόφασης με πραγματική εκτελεστική εξουσία. Όσον αφορά στον τομέα της πολιτικής, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας Φύλου (EIGE, 2013) τεκμηριώνει την άنيση συμμετοχή της γυναίκας στην πολιτική ζωή και μάλιστα κατατάσσει την Κύπρο στην τελευταία θέση, σε σύγκριση με όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη.

Λαμβάνοντας υπόψη την πραγματικότητα αυτή, στο πλαίσιο του Προγράμματος Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών της UNESCO, ο Οργανισμός καταβάλλει προσπάθειες για προώθηση έρευνας που να εστιάζει στην

εφαρμογή σχετικών στρατηγικών, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην επιμόρφωση και στην υπεράσπιση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών σε όλο τον κόσμο. Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, ως μέλος του παγκόσμιου αυτού δικτύου εθνικών φορέων που συνεργάζονται με την UNESCO για την εφαρμογή και προώθηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στους θεματικούς τομείς και προτεραιότητες του Οργανισμού, εργάζεται επίσης για την υλοποίηση των πιο πάνω στόχων. Η συνεργασία, μάλιστα, της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO με αρμόδια υπουργεία και κρατικές υπηρεσίες, ημικρατικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ιδρύματα, σωματεία και άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα φύλου συμβάλλει σε ακόμα καλύτερα αποτελέσματα σε τοπικό κυρίως επίπεδο.

Πολλά από τα προγράμματα της UNESCO αφορούν στη θεματική προτεραιότητα της ισότητας φύλων. Ένα τέτοιο πρόγραμμα που προκηρύσσεται ανά διετία είναι το Πρόγραμμα Συμμετοχής UNESCO (UNESCO Participation Programme). Σε αυτό το Πρόγραμμα το κάθε κράτος-μέλος έχει το δικαίωμα να υποβάλει μέχρι και επτά δράσεις σε θέματα προτεραιότητας του Οργανισμού. Κατά τη διετία 2014-2015 η ισότητα φύλων ήταν ανάμεσα στα θέματα προτεραιότητας του Οργανισμού, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία σε αρκετούς συνεργαζόμενους -κατά βάση ερευνητικούς- φορείς της Επιτροπής, όπως η Έδρα UNESCO για την Ισότητα και την Ενδυνάμωση των Φύλων του Πανεπιστημίου Κύπρου, να υποβάλουν προτάσεις σχετικές με θέματα ισότητας φύλου (π.χ. η παρουσία της γυναίκας στην πολιτική ζωή και ο εκφοβισμός στον επαγγελματικό τομέα).

Οι προτάσεις που υποβάλλονται κάθε φορά στο Πρόγραμμα Συμμετοχής UNESCO σχετίζονται με δράσεις που αφορούν σε διοργάνωση σεμιναρίων ή/και συνεδρίων, υπηρεσίες ειδικών εμπειρογνομώνων, υποτροφίες για έρευνα και εκπαίδευση προσωπικού, έκδοση βιβλίων, αναπαραγωγή και μετάφραση εντύπων και αγορά εξοπλισμού. Δράσεις αυτής της μορφής που λαμβάνουν χώρα σε τοπικό επίπεδο έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς εξυπηρετούν πολλούς από τους στόχους του Προγράμματος Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών της UNESCO, που σχετίζονται κυρίως με την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση της κυπριακής κοινωνίας σε θέματα ισότητας φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε όλο τον κόσμο.

Η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου, που ασχολείται κατά βάση με ζητήματα ισότητας φύλων και ενδυνάμωσης των γυναικών, εργάζεται συστη-

ματικά για την επιδίωξη των στόχων αυτών. Μέσω του πολιτιστικά πλούσιου δικτύου συνεργασίας της, η Έδρα προτείνει και εφαρμόζει ένα νέο παράδειγμα σε ό,τι αφορά στον τρόπο με τον οποίο τα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί της περιοχής μπορούν να εξεταστούν μέσω της προοπτικής του φύλου. Για την επίτευξη των στόχων της η Έδρα αναλαμβάνει ένα σύστημα δραστηριοτήτων έρευνας, κατάρτισης, ενημέρωσης και τεκμηρίωσης στο πεδίο των γυναικείων σπουδών-ερευνών και των παρεμβάσεων σε θέματα φύλου.

Συγκεκριμένα, από την εγκαθίδρυσή της το 2010, η Έδρα ασχολήθηκε ερευνητικά με θέματα ισότητας φύλων που αφορούσαν, μεταξύ άλλων στη βία κατά των γυναικών και στις επιπτώσεις που προκύπτουν από τη θυματοποίηση των παιδιών [λ.χ. Ερευνητικό έργο VICTIMS με τίτλο “An indirect harmful effect of violence: Victimization the child and re-victimizing the woman-mother through her child’s exposure to violence against herself” (2009-2011), που συγχρηματοδοτήθηκε από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Daphne και το Πανεπιστήμιο Κύπρου], στην έμφυλη χαρτογράφηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου [λ.χ. Ερευνητικό έργο «Ο Έμφυλος Χάρτης στην Εκπαίδευση της Κύπρου: Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» (2009-2010), που συγχρηματοδοτήθηκε από τον Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και το Πανεπιστήμιο Κύπρου], στην ισότητα στον εργασιακό τομέα [λ.χ. Ερευνητικό έργο «Ισότητα στην εργασία και Απασχόληση» (2011-2012), που χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση], στην παρουσία των γυναικών πολιτικών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης [λ.χ. Ερευνητικό έργο «Το προφίλ της γυναίκας πολιτικού: Μια έμφυλη ανάλυση» (2011-2014), που χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας της Κύπρου], αλλά και στη διάσταση του φύλου γενικά στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης [λ.χ. ερευνητικό έργο «Η διάσταση του Φύλου στα ΜΜΕ της Κύπρου και η σχέση της με τις αντιλήψεις των νέων. Συγκρίσεις με τη διακηρυγμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δύο φύλα» (2004-2007), που χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας της Κύπρου].

Η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου ξεκίνησε πρόσφατα τις εργασίες ενός νέου ερευνητικού έργου με τίτλο “Commitment to democracy through increasing women’s participation” και ακρωνύμιο CODE-IWP, που χρηματοδοτήθηκε από το ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Europe for Citizens περί τα τέλη του 2014. Στόχος είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών τόσο ως ψηφοφόρων όσο και ως υποψηφίων στις τοπικές και ευρωπαϊκές εκλογές, αλλά και στην πολιτική ζωή γενικότερα. Οι εργασίες του έργου αναμένεται

να ολοκληρωθούν το καλοκαίρι του 2016 και απώτερος στόχος του είναι η ενίσχυση των γυναικών και η ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής τους στην πολιτική ζωή του τόπου και της Ευρώπης γενικότερα, μέσω της κατανόησης ευρωπαϊκών πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών αλλά και της προώθησης ευκαιριών για εμπλοκή και εθελοντισμό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο επιδιώκει να φέρει κοντά εκπροσώπους των ΜΜΕ, νεολαία, πολιτικούς και ερευνητές για ανάλυση των παραγόντων εκείνων που εμποδίζουν τη συμμετοχή των γυναικών στη χάραξη ευρωπαϊκής πολιτικής και πρακτικών, αλλά και για σχεδιασμό κατάλληλων στρατηγικών για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των νέων στις τοπικές και ευρωπαϊκές εκλογές και στα σώματα λήψης αποφάσεων. Στο έργο συμμετέχουν, με τους ίδιους στόχους και δραστηριότητες, τέσσερις ακόμη χώρες: η Φινλανδία, η Πορτογαλία, η Λετονία και η Λιθουανία.

Η πλούσια ερευνητική δραστηριότητα της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου σε θέματα ισότητας φύλου συνέβαλε και συνεχίζει να συμβάλλει στην προώθηση των θεμάτων αυτών στο ευρύ κοινό, αφού παρέχει ευκαιρίες ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης με ποικίλους τρόπους. Για παράδειγμα, στα πλαίσια αρκετών ερευνητικών έργων που έχουν χρηματοδοτηθεί από ευρωπαϊκά και εγχώρια προγράμματα η Έδρα προχώρησε στην παραγωγή ενημερωτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού), στην παραγωγή τηλεοπτικών κοινωνικών μηνυμάτων, στον σχεδιασμό και την έκδοση εγχειριδίων για διάφορες ομάδες πληθυσμού (γονείς, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς φορείς), στην έκδοση πρακτικών και τόμων από συνέδρια, αλλά και στη δημοσίευση άρθρων και εισηγήσεων στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Κατά παρόμοιο τρόπο, έπειτα από προκήρυξη σχετικού διαγωνισμού συγγραφής (2008-2009), η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO έχει εκδώσει παιδικές ιστορίες, που διατίθενται δωρεάν στο κοινό από τα γραφεία της Επιτροπής, με θέμα τα στερεότυπα που σχετίζονται με τους ρόλους των δύο φύλων.

Στα πλαίσια της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης του κοινού η Έδρα UNESCO συμμετείχε επίσης σε ανάπτυξη καλών πρακτικών τις οποίες δημοσίευσε (π.χ. εγχειρίδια για εκπαιδευτικούς, γονείς και κοινωνικούς λειτουργούς για την αντιμετώπιση των αποτελεσμάτων της θυματοποίησης των παιδιών που γίνονται μάρτυρες βίας κατά της μητέρας τους). Διοργάνωσε επίσης τρία διεθνή συνέδρια και πολιτιστικές εκδηλώσεις που αφορούσαν σε θέματα φύλου. Ενδεικτικά, αξίζει να αναφερθεί το πρόσφατο διεθνές συνέδριο που διοργάνωσε η Έδρα σε συνεργασία με το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου με θέμα «Φύλο, Νομοθεσία και Θεσμοί» (21-22/11/2014). Το συνέ-

δριο σημείωσε μεγάλη επιτυχία και αποτέλεσε μέσο και χώρο συζήτησης για ακαδημαϊκούς, ερευνητές/ερευνήτριες, και επαγγελματίες όσον αφορά χάραξη πολιτικών από διάφορες περιοχές της Ευρώπης και της Αμερικής. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει, επίσης, να γίνει και στην εκδήλωση με θέμα «Βιοεξουσία, Φύλο και Οροθετική Πολιτότητα. Το Χρονικό μιας Διαπόμπευσης και η Διεκδίκηση του Πολιτικού», που διοργάνωσε η Έδρα σε συνεργασία με το διατμηματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Σπουδές Φύλου» του Πανεπιστημίου Κύπρου στις 17/2/2014. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης προβλήθηκε το ντοκιμαντέρ “Ruins” («Ερείπια») της Ελληνίδας σκηνοθέτριας Ζωής Μαυρουδής.

Σε σχέση με μελλοντικές δράσεις, αξίζει να αναφερθεί ότι στα πλαίσια του νέου προγράμματος CODE-IWP η Έδρα UNESCO θα διοργανώσει σεμινάρια και εργαστήρια για προώθηση της ισότητας των φύλων και της ίσης συμμετοχής αντρών και γυναικών στην πολιτική ζωή. Παράλληλα και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να υποβοηθήσουν στην ενίσχυση του λόγου και της παρουσίας της γυναίκας στην πολιτική, έχει ήδη δημιουργηθεί, στα πλαίσια του έργου, μια ηλεκτρονική πλατφόρμα (www.womensparticipation.com), ώστε να καταστεί χώρος συζήτησης, ανταλλαγής ιδεών, ενίσχυσης και συμβουλευτικής στήριξης των γυναικών από χώρες της Ευρώπης που επιθυμούν να ασχοληθούν με την πολιτική.

Ακόμη μια σημαντική πρωτοβουλία της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου που προσθέτει αξία στη συνολική προσπάθεια και στη συμβολή της UNESCO για το θέμα της προώθησης της ισότητας των φύλων στην Κύπρο, είναι το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Σπουδές Φύλου» στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Το πρόγραμμα είναι διατμηματικό και συντονίζεται από την Έδρα UNESCO και το εκάστοτε Συμβούλιο του Κέντρου Σπουδών Φύλου του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το πρόγραμμα δέχθηκε τους πρώτους φοιτητές κατά το Χειμερινό Εξάμηνο του 2012 και τον Ιανουάριο του 2014 διοργάνωσε μια σειρά δράσεων με σκοπό την εμπλοκή των φοιτητών/φοιτητριών στη δημόσια σφαίρα και την εισαγωγή της προοπτικής του φύλου στους τομείς της δημόσιας υγείας και πολιτότητας. Επιπρόσθετα, αρκετοί/αρκετές φοιτητές/φοιτήτριες, που συμμετέχουν στα μεταπτυχιακά προγράμματα, έχουν ήδη εμπλακεί σε ανάπτυξη πολιτικών/αναφορών που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου (π.χ. Έκθεση για τα Δικαιώματα των παιδιών θυμάτων ενδο-οικογενειακής βίας που έχει ετοιμάσει η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού).

Παρά τη συμβολή της UNESCO στην προώθησή της ισότητας των φύλων στην Κύπρο, αλλά και τη νομική κατοχύρωσή της, σχετικά ερευνητικά απο-

τελέσματα και κοινές διαπιστώσεις σκιαγραφούν μια διαφορετική κοινωνική πραγματικότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από στάσεις και συμπεριφορές που παραβιάζουν μια σειρά από θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Η αντιμετώπιση όλων αυτών των προβληματικών συμπεριφορών, όπως αναφέρθηκαν στην αρχή του κειμένου, και, ως εκ τούτου, η προώθηση και πρακτική της ισότητας φύλων σε πολλούς τομείς συνδέεται με ευρύτερες δράσεις και μεταρρυθμίσεις σε διάφορες δομές της κοινωνίας.

Στόχος, βέβαια, είναι οι όποιες διορθωτικές δράσεις και μεταρρυθμίσεις να συντείνουν πρωτίστως στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων για τους ρόλους των δύο φύλων, που προέρχονται κυρίως από τις πατριαρχικές δομές της κοινωνίας: *η δημόσια σφαίρα και μάλιστα η οικονομική και πολιτική ζωή ανήκει «εκ φύσεως» στον άντρα, εκ πατριαρχικής παραδόσεως ή οι γυναίκες πρέπει να είναι περιποιημένες, όμορφες και να μην προκαλούν με τον λόγο και τις πράξεις τους, ώστε να είναι κοινωνικά αποδεκτές, ενώ οι άντρες είναι από τη φύση τους σεξουαλικά προκλητικοί και μάγκες στον λόγο και στις πράξεις τους κι αυτό από μόνο του τους κάνει κοινωνικά αποδεκτούς* (π.χ. Eagly & Steffen, 1984; Koutselini et al., 2014; Paechter, 2003) και στην αντιμετώπιση του σεξισμού και του σεξιστικού λόγου ειδικότερα (π.χ. Lillian, 2007).

Για την αντιμετώπιση του σεξισμού χρειάζεται να γίνει μια συνεκτική, ειλικρινής και ουσιαστική προσπάθεια αποδόμησης των έμφυλων στερεοτύπων και καταπολέμησης όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Ταυτόχρονα, η συνειδητοποίηση από άνδρες και γυναίκες ότι καθημερινά γίνονται θύματα στερεοτυπικών αντιλήψεων, σεξισμού κι ανισότητας, χωρίς να το αντιλαμβάνονται και -ακόμη χειρότερα- ότι οι ίδιοι/ίδιες γίνονται φορείς ανισοτήτων αναπαράγοντάς τες (π.χ. *ατυχής, καθαρά σεξιστική τοποθέτηση - δυστυχώς και από επιτυχημένες γυναίκες - ότι «οι ικανές τα καταφέρνουν· ίσως με λίγο περισσότερη σκληρότερη δουλειά, αλλά τα καταφέρνουν»*) θεωρείται σημαντική για την επιτυχή υλοποίηση των όποιων μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην προώθηση της ισότητας φύλων. Τέλος, ένας σημαντικός αριθμός ευαισθητοποιημένων γυναικών σε θέματα ισότητας φύλων χρειάζεται να συμμετέχει τόσο μέσα στο κοινοβούλιο όσο και σε όλα τα σώματα λήψης απόφασης, έτσι ώστε να αλλάξουν αυτά τα δεδομένα.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Κύπρου, σε συνεργασία με όλους τους φορείς με τους ίδιους στόχους, αλλά και με άτομα και ομάδες που δραστηριοποιούνται για την Ισότητα Φύλων, οφείλουν να διεκδικήσουν πρωτίστως τη συμμετοχή της γυναίκας στην

εκτελεστική εξουσία, ώστε να προωθηθούν μέτρα ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4), 735-754.

EIGE. (2013). *Gender Equality Index. Main Findings*. Publications Office of the European Union.

Koutselini, M. (2010). The financial crisis in the light of modern-meta modern discourse: Re-conceptualising the modern knowledge system. *Journal of Social Science Education*, 9(2), 26-31.

Koutselini, M., Patsalidou, Fr., & Tsimpimpaki, K. (2014). Gender equality in the Cyprus tertiary education system: The perceived superiority of men as academics and researchers. In B. Gael McSweeney (Ed.), *E-book Gender Perspectives in Case Studies Across Continents II* (pp. 20-46). Global Network of UNESCO Chairs on Gender (Διαθέσιμο στο: <http://www.catunescomujer.org/globalnetwork/docs/Ebook2-15Dec2014.pdf>).

Koutselini, M., & Valanidou, Fl. (2013). Discourses emerging from the experiences of the women mothers victims of violence. In Gl. Bonder, & B. Gael McSheewney (Eds.), *E-book Gender Perspectives in Case Studies Across Continents I* (pp. 29-41). Global Network of UNESCO Chairs on Gender (Διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/31btQ>).

Lillian, D. L. (2007). A thorn by any other name: Sexist discourse as hate speech. *Discourse & Society*, 18(6), 719-740.

Paechter, C. (2003). Masculinities and femininities as communities of practice. *Women's Studies International Forum*, 26(1), 69-77.

Πηγές

Ιστοσελίδα Έδρας UNESCO για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων, Πανεπιστήμιο Κύπρου, <http://www.ucy.ac.cy/unesco/index.php/el/>

Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας Φύλων, <http://eige.europa.eu/>

Ιστοσελίδα Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, <http://www.unesco.org.cy/>

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XVIII. Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δράσεις ευαισθητοποίησης και επιμορφωτικές πρωτοβουλίες της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών

Δρ Αντιγόνη Πολυνείκη
Λειτουργός Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Ο κόσμος σήμερα βρίσκεται αντιμέτωπος με νέες και μεγάλες προκλήσεις. Χρειάζεται να απαντήσουμε σ' αυτές με το ίδιο κουράγιο, την ίδια τόλμη και το ίδιο όραμα, γιατί η βία κατευθύνεται ενάντια στα σχολεία, ενάντια στην πολιτισμική διαφορετικότητα, ενάντια στην ελευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Irina Bokova, Γενική Διευθύντρια UNESCO

Η βία κατά των παιδιών, φαινόμενο διαταξικό και διαπολιτισμικό, αποτελεί ένα από τα πλέον μελανά σημεία του σύγχρονου πολιτισμού μας. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διεθνείς συμβάσεις και διακηρύξεις αποτελούν το θεμέλιο λίθο για τη διασφάλιση ενός ειρηνικού και ευοίωνου μέλλοντος για όλα τα παιδιά και για την αντιμετώπιση των πολλών και νέων μορφών βίας κατά των παιδιών. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η UNESCO επενδύει στη σημασία της παιδείας και της εκπαίδευσης. Μέσω στοχευμένων δράσεων εκπαίδευσης, ενημέρωσης και επιμόρφωσης μπορεί να επιτευχθεί η προώθηση και θεμελίωση του σεβασμού των δικαιωμάτων και ελευθεριών των παιδιών -ως αδιαπραγμάτευτων και αναπαλλοτρίωτων σταθερών- και η κατανόηση της κοινής ευθύνης για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η ανάπτυξη και η ανατροφή των παιδιών μέσα στο πνεύμα των βασικών αρχών που διακηρύσσονται στη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ, -ειδικότερα μέσα σε πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης- πρέπει να αποτελεί βασική πολιτική και κοινωνική προτεραιότητα της

σύγχρονης δημοκρατικής πολιτείας. Ιδιαίτερα η προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, είναι ευθύνη όλων μας, έτσι ώστε να μπορέσουν να εξελιχθούν σε υγιείς, ευτυχισμένους και παραγωγικούς ενήλικες.

Παρά τις διεθνείς συμβάσεις και διακηρύξεις, καθημερινά εκατομμύρια παιδιά εξακολουθούν να πέφτουν θύματα κατάφωρης παραβίασης των δικαιωμάτων τους. Σύμφωνα με στοιχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου, υπολογίζεται ότι ένα στα πέντε παιδιά στην Ευρώπη, αλλά και στην Κύπρο έχουν πέσει ή ενδέχεται να πέσουν θύμα κάποιας μορφής σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Οι αριθμοί παρουσιάζουν μια θλιβερή πραγματικότητα: η σεξουαλική βία κατά των παιδιών αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο και πρόβλημα που παρουσιάζεται ανεξάρτητα από το οικονομικό, το κοινωνικό και το μορφωτικό επίπεδο των μελών της εκάστοτε κοινωνίας ή κοινότητας. Η καταπολέμησή του απαιτεί την ουσιαστική συστράτευση όλων των κοινωνικών εταίρων και πολιτών.

Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO συμμετέχει από το 2013 στη Συντονιστική Επιτροπή Κύπρου για την υλοποίηση της πανευρωπαϊκής εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε». Το πρόγραμμα της εκστρατείας, η οποία συγχρηματοδοτείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για την προώθηση δράσεων και προγραμμάτων για τη ριζική πάταξη της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά μέσα και από την απαραίτητη κύρωση της Σύμβασης Λανζαρότε του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Εκτός από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, στη Συντονιστική Επι-

τροπή μετέχουν η Γενική Εισηγήτρια της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Παιδιά και βουλευτής κα Στέλλα Κυριακίδου, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού κα Λήδα Κουρσουμπά, η Ειδική Σύμβουλος προς τη νεοσυσταθείσα ad hoc Επιτροπή για σκοπούς ετοιμασίας της Εθνικής Στρατηγικής για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική βία και εκπρόσωπος του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη κα Αναστασία Παπαδοπούλου και εκπρόσωποι της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια, του Οργανισμού “Hope For Children” UNCRC Policy Center, του Δήμου Λευκωσίας και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σημαντικός σταθμός στην προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο υπήρξε η κύρωση της Σύμβασης Λανζαρότε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, τον Νοέμβριο του 2014, που κατέστησε την Κύπρο το τριακοστό πέμπτο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης που επικυρώνει την εν λόγω Σύμβαση και αποτέλεσε γεγονός που πιστώνεται στη δυναμική της εκστρατείας. Σκοπός της Σύμβασης Λανζαρότε είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών θυμάτων και η προώθηση εθνικής και διεθνούς συνεργασίας εναντίον της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης. Η Σύμβαση προνοεί την ποινικοποίηση κάθε είδους σεξουαλικής κακοποίησης εναντίον των παιδιών. Επιπλέον, ενθαρρύνει την αναφορά υποψίας κακοποίησης και διασφαλίζει ότι τα παιδιά-θύματα σεξουαλικής βίας αντιμετωπίζονται με τον κατάλληλο τρόπο στις περιπτώσεις που η υπόθεσή τους καταλήγει στη δικαιοσύνη.

Παράλληλα, υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα για την πρόληψη όλων των μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών. Στην πρόληψη εντάσσεται η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση ειδικών επαγγελματικών ομάδων που έχουν τακτικές επαφές με παιδιά, όπως επαγγελματικές ομάδες που ανήκουν στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής προστασίας, της εκτέλεσης του νόμου, καθώς και στους τομείς που σχετίζονται με αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες αναψυχής. Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση ειδικών επαγγελματικών ομάδων και του ευρύτερου κοινού μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη θωράκιση του δικαιώματος των παιδιών να μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον που διασφαλίζει τη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Η

σωστή ενημέρωση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων για την πρόληψη, αναγνώριση και αντιμετώπιση περιστατικών σεξουαλικής βίας μπορεί να αποτελέσουν την αιχμή του δόρατος για την προστασία των παιδιών και τη δίωξη και την καταδίκη των δραστών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO εγκαινίασε το 2014 σειρά διαλέξεων και σεμιναρίων, με στόχο την ευαισθητοποίηση και την επιμόρφωση ατόμων που στον επαγγελματικό τους χώρο έρχονται σε επαφή και χειρίζονται παιδιά, με σκοπό να συμβάλει στην έγκαιρη διάγνωση και κυρίως στην πρόληψη του προβλήματος. Με την καθοδήγηση και τη συνεργασία ειδικών επιστημόνων η Επιτροπή συνέβαλε σε διάστημα οκτώ μηνών στην ουσιαστική επιμόρφωση πέραν των τετρακοσίων ατόμων.

Συγκεκριμένα, αναγνωρίζοντας την κεντρική θέση των εκπαιδευτικών στη σχολική και την κοινωνική ζωή των παιδιών, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO πραγματοποίησε, τον Νοέμβριο του 2014, σε συνεργασία με την Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, επιμορφωτική ημερίδα με θέμα: «Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης ανηλίκων». Στις συζητήσεις της ημερίδας, που αναπτύχθηκαν γύρω από τρεις θεματικές ενότητες (*αναγνώριση, αντιμετώπιση και πρόληψη περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης*) συμμετείχαν περισσότεροι από διακόσιοι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων.

Στην εναρκτήρια ομιλία της η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού κα Λήδα Κουρσουμπά, αναφερομένη στον καίριο ρόλο των εκπαιδευτικών για αντιμετώπιση του φαινομένου, επισήμανε ότι η Σύμβαση Λανζαρότε δεσμεύει κάθε χώρα στη διασφάλιση, με νομοθετικά ή άλλα μέτρα, ότι τα παιδιά, κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής τους, ενημερώνονται για τους κινδύνους της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, όπως επίσης και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν. Το γεγονός αυτό, σημείωσε η Επίτροπος, επιβάλλει την υποχρέωση στην πολιτεία, ιδιαίτερα στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, να παρέχει επιστημονική στήριξη και κατάρτιση στους εκπαιδευτικούς, ώστε να είναι σε θέση να επιτελέσουν με επάρκεια τα καθήκοντά τους. Στην ημερίδα συμμετείχαν, επίσης, η Γενική Εισηγήτρια της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Παιδιά κα Στέλλα Κυριακίδου, καθώς και εκπρόσωποι της Αστυνομίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, του Τμήματος Ψυχολογί-

ας του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Οργανισμού “Hope for Children” - UNCRC Policy Center.

Συνεχίζοντας το 2015 τις επιμορφωτικές της δραστηριότητες, η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO διοργάνωσε δύο πολύ σημαντικές εκδηλώσεις με τη συνεργασία της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού. Κεντρικός ομιλητής και των δύο εκδηλώσεων ήταν ο δρ Γιώργος Νικολαΐδης, Διευθυντής της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού στην Ελλάδα, Εθνικός Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εφαρμογή της Σύμβασης Λανζάρτε και Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για τα θέματα κακοποίησης – παραμέλησης των παιδιών.

Συγκεκριμένα, στις 6/6/2015, ο δρ Νικολαΐδης παρουσίασε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας βιωματικό σεμινάριο με θέμα την καταπολέμηση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών και τη δημιουργία ασφαλών συνθηκών διαμονής και ψυχαγωγίας παιδιών και εφήβων. Στο σεμινάριο συμμετείχαν εκπρόσωποι οργανισμών και φορέων που διοργανώνουν παιδικές κατασκηνώσεις, συμπεριλαμβανομένων της Υπηρεσίας Κατασκηνώσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Σώματος Προσκόπων Κύπρου και του Σώματος Κυπρίων Οδηγών, της Παγκύπριας Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων, της Ενιαίας Δημοκρατικής Οργάνωσης Νεολαίας, του Οργανισμού “Hope for Children” - UNCRC Policy Center και των Μητροπόλεων Κύκκου, Κυρηναίας, Κωνσταντίας-Αμμοχώστου, Λεμεσού, Μόρφου, Ταμασού και Τριμιθούντος.

Την ίδια μέρα η κα Αναστασία Παπαδοπούλου ενημέρωσε τους συμμετέχοντες στο συνέδριο για τον πρόσφατο νέο νόμο που αναθεωρεί το νομικό πλαίσιο που διέπει την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας, [Νόμος 91(1)/2014]. Η κα Παπαδοπούλου, η οποία είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στη δημιουργία του πρωτοποριακού νέου νόμου, έδωσε έμφαση στις πρόνοιες που αναφέρονται στις υποχρεώσεις των οργανωμένων φορέων που ασχολούνται με δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τακτικές επαφές με παιδιά, όπως εκπαίδευση, διδασκαλία, εκγύμναση, προπόνηση, φροντίδα, επιτήρηση, συνοδεία, μεταφορά, εποπτεία, εξέταση και ψυχαγωγία παιδιών.

Με στόχο τη μεταφορά των μηνυμάτων της εκστρατείας «Ένα στα Πέντε» και στον χώρο του αθλητισμού, στις 8/6/2014 ο δρ Νικολαΐδης έδωσε διάλεξη στην

αίθουσα εκδηλώσεων του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (ΚΟΑ) με θέμα τον ρόλο των αθλητικών φορέων στην πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών. Τη διάλεξη παρακολούθησαν περισσότερα από εκατό άτομα – φορείς του αθλητισμού (μέλη ομοσπονδιών, σωματείων, συλλόγων και ομίλων, προπονητές, αθλητές, γονείς, αθλητρίαι, εκπαιδευτικοί κ.ά.).

Σε χαιρετισμό της, η Πρόεδρος του ΚΟΑ δρ Κλέα Χατζηστεφάνου Παπαέλληνα σημείωσε ότι

η προσφορά του αθλητισμού ως προς τη δημιουργία ενός αρμονικού κοινωνικού συνόλου, χωρίς διακρίσεις, και η συμβολή του στον τομέα της ευρύτερης εκπαίδευσης είναι κοινώς αποδεκτό στοιχείο και, σίγουρα, ανεκτίμητης αξίας.

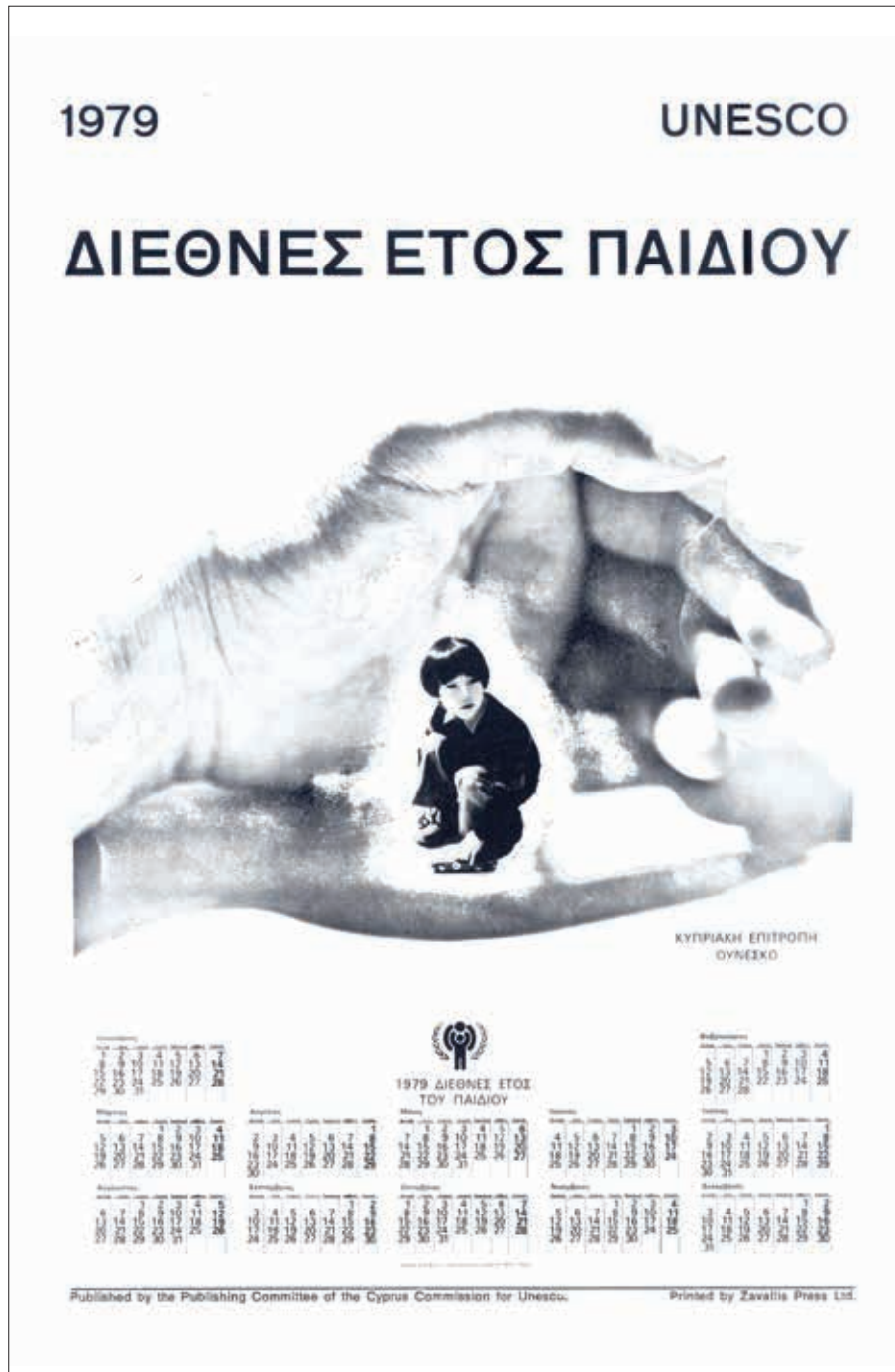
Ταυτόχρονα, επισήμανε ότι

είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη όχι μόνο ότι οι δράστες μπορεί να προσελκύονται από την ανεξέλεγκτη πρόσβαση που ο αθλητισμός προσφέρει συχνά σε παιδιά και ενήλικες, αλλά, επίσης, ότι οι συγκεκριμένες δομές, αξίες και πολιτιστικές πρακτικές θα μπορούσαν να δημιουργήσουν συνθήκες ευνοϊκές για την κατάχρηση εξουσίας και εμπιστοσύνης και την εκδήλωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κ. Παύλος Παρασκευάς ανέφερε στον δικό του χαιρετισμό ότι

η συζήτηση ενός ομολογουμένως δύσκολου θέματος, που πολλές φορές αποτελεί θέμα ταμπού για την κοινωνία, αποτελεί μια σθεναρή και δυναμική δήλωση αισιοδοξίας, όσον αφορά στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά.

Οι διαστάσεις που προσλαμβάνει η μάστιγα της σεξουαλικής βίας, μία από τις απεχθέστερες μορφές βίας κατά των παιδιών, και οι συνθλιπτικές συνέπειές της στην ψυχική και τη σωματική ακεραιότητα των παιδιών απαιτούν την ουσιαστική συστράτευση όλων των κοινωνικών εταίρων και πολιτών. Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, στο πλαίσιο της δράσης της για την πρόωθηση και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μέσα από δράσεις ευαισθη-

τοποίησης και επιμορφωτικές πρωτοβουλίες, θα συνεχίσει να συμμετέχει στον αγώνα για τον τερματισμό της ειδικθούς αυτής μορφής καταπάτησης των δικαιωμάτων των παιδιών.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

XIX. Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου: Βιοηθική στην έρευνα

Δρ Κωνσταντίνος Ν. Φελλάς

Πρόεδρος Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής Κύπρου

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου (ΕΕΒΚ) ιδρύθηκε το 2001 ως ανεξάρτητο σώμα, το οποίο δεν υπόκειται στον διοικητικό έλεγχο οποιουδήποτε υπουργείου, ανεξάρτητου λειτουργού, τμήματος ή υπηρεσίας. Τόσο ο πρόεδρος όσο και τα δώδεκα μέλη της ΕΕΒΚ διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο για θητεία τεσσάρων ετών.

Σκοπός ίδρυσης της ΕΕΒΚ είναι η διαρκής παρακολούθηση, έρευνα, συστηματική ανάλυση και αξιολόγηση των θεμάτων και προβλημάτων που σχετίζονται: α) με την επιστημονική έρευνα, πρόοδο και εφαρμογή των επιστημών της Βιοτεχνολογίας, της Βιολογίας, της Ιατρικής και Γενετικής και της Φαρμακευτικής, β) με την ανθρώπινη παρέμβαση στη βιολογική διαδικασία και στον ανθρώπινο γονότυπο και γ) με τη διερεύνηση των ηθικών, δεοντολογικών, κοινωνικών, ανθρωπιστικών και νομικών διαστάσεών τους.

Επίσης, στο άρθρο 16 του *Κυρωτικού Νόμου της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου αναφορικά με την Εφαρμογή της Βιολογίας και Ιατρικής* (Ν.31(III)/2001), αναφέρεται ρητά ότι μια εκ των προϋποθέσεων για τη διεξαγωγή έρευνας σε πρόσωπο είναι

η ερευνητική μελέτη να έχει εγκριθεί από το αρμόδιο σώμα μετά από ανεξάρτητη εξέταση της επιστημονικής της αξίας, συμπεριλαμβανομένης αξιολόγησης της σημασίας, του στόχου της έρευνας και πολυθεματικής αξιολόγησης της ηθικής αποδοχής της.

Ως αρμόδιο σώμα στον Νόμο αναφέρεται η ΕΕΒΚ.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον *περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Ελεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμο και τους περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Ορθή Κλινική Πρακτική) Κανονισμούς*

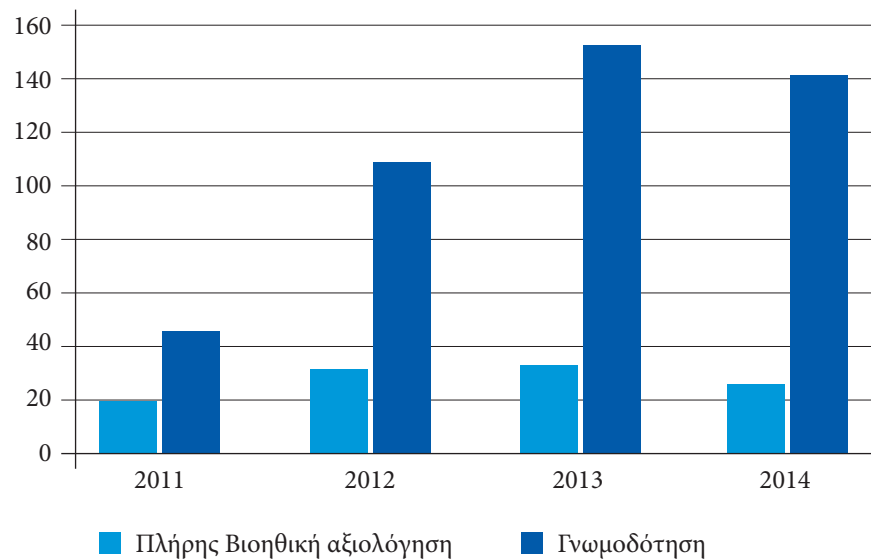
«μια κλινική δοκιμή αρχίζει μόνο όταν η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής και το Συμβούλιο Φαρμάκων συμφωνούν ότι τα προσδοκώμενα οφέλη, από πλευράς θεραπευτικής και δημόσιας υγείας, υπερτερούν των κινδύνων, και συνεχίζεται, μόνον εφόσον ελέγχεται διαρκώς η συμμόρφωσή της προς αυτήν την απαίτηση και το Συμβούλιο Φαρμάκων δεν κοινοποιήσει αιτιολογημένες αντιρρήσεις.»

Η ιδιαίτερη σημασία που προσδίδεται στη βιοηθική αξιολόγηση και έγκριση ερευνητικών προγραμμάτων διαφαίνεται και μέσα από την απαίτηση για βιοηθική αξιολόγηση των προγραμμάτων, τα οποία υποβάλλονται για χρηματοδότηση μέσα στα πλαίσια του προγράμματος πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα. Στη βάση των προνοιών της κείμενης νομοθεσίας, η ΕΕΒΚ προχώρησε στη σύσταση τριών πολυθεματικών Επιτροπών Βιοηθικής Αξιολόγησης (ΕΒΑ) για βιοηθική αξιολόγηση και έγκριση ερευνητικών προγραμμάτων με ερευνητικά πρωτόκολλα σε σχέση: α) με τη βιοϊατρική έρευνα στον άνθρωπο, β) με την κλινική έρευνα στα φάρμακα ανθρώπινης χρήσης και γ) με τη βιοϊατρική έρευνα στον άνθρωπο και την κλινική έρευνα στα φάρμακα ανθρώπινης χρήσης.

Η κάθε ΕΒΑ αποτελείται από εννέα μέλη, τα οποία διορίζονται από την ΕΕΒΚ για διετή θητεία. Η ΕΕΒΚ έχει εκχωρήσει στις ΕΒΑ την αρμοδιότητα για αξιολόγηση ερευνητικών πρωτοκόλλων που αφορούν βιοϊατρική έρευνα, κλινικές δοκιμές στα φάρμακα ανθρώπινης χρήσης και οποιαδήποτε άλλη έρευνα, η οποία εμπίπτει στις αρμοδιότητές της, σε θέματα υγείας. Κύριος στόχος της ΕΕΒΚ μέσα από τη βιοηθική αξιολόγηση ερευνητικών προγραμμάτων είναι η προστασία των δικαιωμάτων, της ασφάλειας και της αξιοπρέπειας όλων όσοι μετέχουν σε έρευνα, είτε πρόκειται για ασθενείς είτε για υγιείς εθελοντές.

Οι κύριες αρχές που θα πρέπει να διέπουν έρευνα με συμμετοχή ανθρώπων διασφαλίζουν ότι: α) το συμφέρον και η ευημερία των μετεχόντων στην έρευνα πρέπει να προέχει του συμφέροντος της κοινωνίας ή της επιστήμης, β) η έρευνα σε άνθρωπο/ανθρώπους θα πρέπει να διεξάγεται αν δεν υπάρχουν υπαλλακτικές λύσεις συγκρίσιμης αποτελεσματικότητας και λιγότερο επεμβατικές ή/και δεν περιέχει δυσανάλογους κινδύνους και βάρη στον άνθρωπο από τα αναμενόμενα οφέλη και γ) η κοινωνιολογική ή η ψυχολογική επιβάρυνση είναι στοιχεία που συνυπάρχουν με την ιατρική επιβάρυνση σε πολλές μορφές βιοϊατρικής έρευνας και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχής αύξηση στον αριθμό ερευνητικών πρωτοκόλλων που υποβάλλονται στην ΕΕΒΚ τόσο για πλήρη βιοηθική αξιολόγηση όσο και για γνωμοδότηση κατά πόσο χρήζουν ή όχι βιοηθικής αξιολόγησης, όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Τα ερευνητικά πρωτόκολλα που κατατέθηκαν για πλήρη βιοηθική αξιολόγηση κατά την περίοδο 1/8/2013–31/7/2014 είχαν ως κύριους τομείς έρευνας τα ακόλουθα θέματα: τη θαλασσαιμία, τη σπητική καταπληξία, τη χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, τον οικογενή μεσογειακό πυρετό, τη φυματίωση, το οξύ καρδιογενές πνευμονικό οίδημα, τον καρκίνο του παχέος εντέρου, την πολλαπλή σκλήρυνση, τη νεοπλασματική θρομβοκυττάρωση, τη μυϊκή δυστροφία, κλη-

ρονομικές ασθένειες του αίματος και βλαστοκύτταρα. Πλήρης κατάλογος με όλα τα ερευνητικά προγράμματα που υποβάλλονται για γνωμοδότηση ή για πλήρη βιοηθική αξιολόγηση και έγκριση είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της ΕΕΒΚ στη διεύθυνση: <http://www.bioethics.gov.cy>

Πολύ σημαντικό έργο επιτελεί επίσης η ΕΕΒΚ στον τομέα ενημέρωσης του κοινού και των αρμόδιων φορέων μέσα από την έκδοση Γνωμών. Οι πιο πρόσφατες πέντε Γνώμες που έχει εκδώσει η ΕΕΒΚ είναι οι ακόλουθες:

Γνώμη σε σχέση με τα βιοηθικά ζητήματα που προκύπτουν από ερευνητικά προγράμματα σε ευάλωτες ομάδες και σε ομάδες με ιδιαιτερότητες (εκδόθηκε στις 10/6/2014)

Στη Γνώμη αυτή γίνεται αναφορά, μεταξύ άλλων, και στον τρόπο με τον οποίο η UNESCO κατατάσσει τα ευάλωτα άτομα σε διάφορες κατηγορίες όπως παραδείγματος χάριν, άτομα με ειδικές ανάγκες ή ασθένειες και με περιορισμούς που επιβλήθηκαν σε διάφορα στάδια της ζωής τους, καθώς και άτομα που καθορίζονται από κοινωνικούς, πολιτικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Η ΕΕΒΚ, για σκοπούς της Γνώμης αυτής, θεωρεί ευάλωτα τα άτομα που ανήκουν στις πληθυσμιακές ομάδες των εγκύων, των ανθρώπινων εμβρύων και νεογνών, των ανηλίκων, των ατόμων τρίτης ηλικίας (άνω των 65 ετών), των ατόμων με ειδικές ανάγκες, με χρόνιες παθήσεις, με κοινωνικά ή οικονομικά προβλήματα, σε τελικό στάδιο νόσου ή άτομα που τυγχάνουν οποιασδήποτε άμεσης ή έμμεσης θεσμικής εξάρτησης, εξουσίας ή επιρροής του/της ερευνητή/ερευνήτριας.

Στη Γνώμη τονίζεται ότι ο πιο πάνω κατάλογος δεν είναι ούτε εξαντλητικός ούτε στατικός. Η ΕΕΒΚ στα Συμπεράσματά της αναφέρει ότι οποιαδήποτε έρευνα με συμμετοχή ανθρώπων, και, ιδιαίτερα, ατόμων από ευάλωτες ομάδες ή ομάδες του πληθυσμού με ιδιαιτερότητες θα πρέπει πάντοτε να διέπεται από τις βασικές αρχές: σεβασμός του ανθρώπου, ωφελιμότητα της έρευνας και δικαιοσύνη και ίση κατανομή οφέλους, επιβαρύνσεων και κινδύνων.

Λαμβάνοντας υπόψη το μικρό μέγεθος του πληθυσμού της Κύπρου, καθώς και τη μικρή γεωγραφική της έκταση, γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού καθίστανται υποκείμενα επαναλαμβανόμενων ερευνών με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Σε περίπτωση που έχει διεξαχθεί αντίστοιχη έρευνα, θα πρέπει να τεκμηριώ-

νονται οι λόγοι που ωθούν τον ερευνητή στην επανάληψη έρευνας στον ίδιο πληθυσμό και απαραίτητα στο ερευνητικό πρωτόκολλο:

1. να διευκρινίζουν με σαφήνεια κατά πόσο τα άτομα που θα συμμετέχουν σε προτεινόμενη έρευνα ή που μετείχαν πολύ πρόσφατα σε έρευνες μετέχουν ήδη σε αντίστοιχη ή άλλη έρευνα,
2. να τεκμηριώνουν μέσα από πρόσφατη έγκριτη βιβλιογραφία κατά πόσο η ερευνητική πρόταση που απευθύνεται σε οποιαδήποτε ευάλωτη πληθυσμιακή ομάδα ή ομάδα με ιδιαιτερότητες είναι αποδεδειγμένης επιστημονικής αξίας και σημασίας και με αναμενόμενο σημαντικό επιστημονικό όφελος για την υπό μελέτη ομάδα,
3. να διευκρινίζουν κατά πόσο κατά τον σχεδιασμό της έρευνάς τους έχει γίνει σχετική διαβούλευση και ενημέρωση με τους αντίστοιχους κοινωνικούς φορείς ή τους εκπροσώπους/υποστηρικτές των υπό εξέταση πληθυσμιακών ομάδων,
4. να τεκμηριώνουν τους λόγους για τους οποίους έρευνα συγκρίσιμης αποτελεσματικότητας δεν δύναται να διεξαχθεί σε άλλη ομάδα πληθυσμού χωρίς τις συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες,
5. να διευκρινίζουν τη σχέση ή την ιδιότητα του ερευνητή με τη συγκεκριμένη υπό έρευνα ομάδα,
6. να δικαιολογούν την ωφελιμότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας για τον ερευνητή και την επιστήμη του και κυρίως για τα άτομα της ευάλωτης πληθυσμιακής ομάδας, καθώς και για την ευρύτερη κοινωνία, και
7. να αναφέρουν εκ των προτέρων τους παράγοντες τυχόν επιβαρύνσεων, κινδύνων ή βλαβών για τους συμμετέχοντες.

Γνώμη σχετικά με την πρόσβαση για σκοπούς έρευνας σε ευαίσθητα δεδομένα που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο (εκδόθηκε στις 1/7/2014)

Στη Γνώμη αυτή η ΕΕΒΚ, στα πλαίσια των καθηκόντων της και ως εκ των όρων εντολής της, για πρόληψη εμφάνισης ηθικών διλημάτων, μελέτησε το θέμα και εξέφρασε την άποψη ότι η πρόσβαση αυτή θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που δεν θα θίγει τα (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα των συμπολιτών μας που τηρούνται στο αρχείο.

Η υποχρέωση σεβασμού τόσο του δικαιώματος στην πληροφόρηση όσο και του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και τη συνακόλουθη προστασία των προσωπικών δεδομένων καταδεικνύουν την αναγκαιότητα εισαγωγής ασφαλιστικών δικλίδων, οι οποίες να καθορίζουν τα όρια στο δικαίωμα και στην υποχρέωση, ώστε αυτά να μην υποσκελίζουν το ένα το άλλο. Η απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφόρηση μπορεί και πρέπει να υπόκειται σε εκείνους τους περιορισμούς που είναι απαραίτητοι σε μία δημοκρατική κοινωνία, με σκοπό, εν προκειμένω, την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

Στη Γνώμη διατυπώνονται κάποιες εισηγήσεις για τη λειτουργία του Κρατικού Αρχείου με τρόπο που να συνάδει με τους Κανόνες περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων και, συνακόλουθα, του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, καθώς και ειδικότερες εισηγήσεις για τον τρόπο πρόσβασης σε ευαίσθητα δεδομένα υγείας για ερευνητικούς σκοπούς.

Αυτές οι εισηγήσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Ο/η Έφορος και οι υπάλληλοι του Κρατικού Αρχείου πρέπει να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις γενικές αρχές και τους κανόνες που διέπουν τη διαχείριση προσωπικών δεδομένων με τρόπο που να συνάδει με το συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο και να σέβεται και να προστατεύει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.
2. Η πρόσβαση σε (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα, ιδίως αν αυτά πρόκειται να εξαχθούν ή να τύχουν επεξεργασίας, θα μπορεί να γίνεται μόνο κατόπιν έγκρισης του/της Εφόρου.
3. Συστήνεται να γίνει σταδιακή ανωνυμοποίηση εκείνων τουλάχιστον των αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα ατόμων που μπορεί να είναι ακόμη εν ζωή και τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς.
4. Η πρόσβαση τρίτων προσώπων σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα που τηρούνται στο Κρατικό Αρχείο για σκοπούς έρευνας είναι, καταρχάς, επιτρεπτή, εφόσον είναι νόμιμη, δηλαδή δεν συγκρούεται με κάποια πρόνοια του νόμου, και, επιπλέον, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις. Εφόσον: α) εξυπηρετείται κάποιο ουσιώδες δημόσιο συμφέρον, β) δεν γίνεται επεξεργασία των δεδομένων για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν εξατομικευμένα πρόσωπα και γ) η επεξεργασία των δεδομένων γίνεται

με τρόπο που δεν προκαλεί ούτε είναι πιθανό να προκαλέσει ουσιώδη ζημιά ή σημαντική δυσφορία στο υποκείμενο των δεδομένων.

5. Θα πρέπει να γίνεται εκτίμηση της επίπτωσης στο υποκείμενο των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου του ενδεχομένου να προκληθεί ουσιώδης ζημιά ή σημαντική δυσφορία. Γι' αυτό θα πρέπει να συνεκτιμώνται οι ακόλουθοι παράγοντες: η φύση της πληροφορίας, η πιθανότητα στιγματισμού του ατόμου εξαιτίας του νοσήματος που πέρασε (π.χ. φυματίωση, λέπρα κ.ά.), ο χρόνος της πληροφορίας, ο βαθμός υπαρκτής δημοσιότητας της πληροφορίας, και, τέλος, η αξιοπιστία-ακρίβεια-πληρότητα των δεδομένων, ώστε να μην τεθεί αχρείαστα σε κίνδυνο το υποκείμενο για πληροφορία, η οποία δεν συγκεντρώνει τα πιο πάνω χαρακτηριστικά.
6. Για τη διασφάλιση της νομιμότητας σε ό,τι αφορά στην πρόσβαση και την επεξεργασία των δεδομένων θα πρέπει να γίνουν και τα ακόλουθα τέσσερα βήματα: α) Οι αιτήσεις θα πρέπει να είναι υπογεγραμμένες και να διατηρούνται σε αρχείο για σκοπούς ελέγχου. Οι ερευνητές θα πρέπει να υπογράψουν δήλωση ότι θα τηρήσουν τις αρχές και τις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων. β) Οι αιτήσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από αιτιολόγηση της ανάγκης επιθεώρησης των δεδομένων. γ) Θα πρέπει να εξηγηθεί στους ερευνητές ότι η επεξεργασία των δεδομένων δεν πρέπει να γίνεται για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν εξατομικευμένα πρόσωπα ούτε με τρόπο που θα προκαλέσει ή είναι πιθανό να προκαλέσει ουσιώδη ζημιά ή σημαντική δυσφορία στο υποκείμενο των δεδομένων. δ) Οι ερευνητές θα πρέπει να πληροφορηθούν ότι θα είναι υπεύθυνοι για κάθε επεξεργασία των δεδομένων που τους κοινοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων της φωτοτύπησης, της μετάδοσης στο εξωτερικό και της δημοσίευσης.

Γνώμη αναφορικά με τα τυχαία ή μη αναμενόμενα ευρήματα που προκύπτουν από γενετικές αναλύσεις με τεχνολογίες αλληλούχισης επόμενης γενεάς – Next Generation Sequencing (εκδόθηκε στις 9/7/2015)

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας κατά τα τελευταία είκοσι έτη και κυρίως κατά τα πρόσφατα πέντε έτη έχει οδηγήσει στην ευκολότερη, ταχύτερη και φθηνότερη ανάλυση του ανθρώπινου γονιδιώματος ασθενών αλλά και υγιών ανθρώπων, περισσότερο σε ερευνητικά προγράμματα και λιγότερο στην κλινική

κή πράξη. Αποτέλεσμα είναι η εύκολη εύρεση και ταυτοποίηση της μοριακής παθολογίας που ευθύνεται για κάποιο κληρονομικό νόσημα ή την προδιάθεση για κάποιο πολυπαραγοντικό νόσημα. Ταυτόχρονα, όμως, καθίσταται εξίσου εύκολη η επιπρόσθετη ανίχνευση λαθών/μεταλλάξεων στο DNA γονιδίων που ευθύνονται για άλλα νοσήματα ή καταστάσεις, άσχετα με το νόσημα για το οποίο είχε αρχικά σταλεί το δείγμα του ατόμου. Στο πλαίσιο αυτό ορίζονται ως τυχαία/μη αναμενόμενα ευρήματα (incidental findings) τα γενετικά ευρήματα με δυνητική σημασία για την υγεία ή αναπαραγωγή του ατόμου, τα οποία ανακαλύπτονται κατά τη διάρκεια διαγνωστικής διαδικασίας ή κατά τη διάρκεια κάποιας έρευνας και τα οποία δεν έχουν σχέση με την ένδειξη για την οποία είχε ζητηθεί η μοριακή διάγνωση (clinically significant and actionable findings).

Λόγω ακριβώς των πιο πάνω γείρονται σοβαρά βιοηθικά διλήμματα που αφορούν στον τεράστιο αριθμό γενετικών πληροφοριών που προκύπτουν για ένα άτομο αλλά και τα στενά συγγενικά του πρόσωπα. Επιπρόσθετα, γείρονται και σοβαρά θέματα διαχείρισης και ασφάλειας των γενετικών δεδομένων που προκύπτουν κατά την προσπάθεια ταυτοποίησης της γενετικής παθολογίας που προκαλεί ή συσχετίζεται με μία ασθένεια.

Η ΕΕΒΚ πραγματεύεται τις βιοηθικές προεκτάσεις των πιο πάνω και στην απουσία ικανοποιητικής γνώσης και δεδομένων για την Κύπρο εισηγείται τα ακόλουθα στο παρόν στάδιο:

1. Οι γενετικές αναλύσεις με μεθοδολογία αλληλούχισης επόμενης γενεάς [Whole Genome Sequencing (WGS) ή/και Whole Exome Sequencing (WES)] πρέπει να διενεργούνται από εξειδικευμένα εργαστήρια, τα οποία διευθύνουν γενετιστές με τεκμηριωμένη γνώση και εμπειρία, σε στενή επαφή με τον ιατρό που ζητά την ανάλυση, όπως επίσης, και με πτυχιούχους γενετικούς συμβούλους (Genetic Counselors). Στην περίπτωση που αφορά ερευνητικό πρόγραμμα, πρέπει παρομοίως να υπάρχει τέτοια στενή επαφή και ενημέρωση του ιατρού που παρακολουθεί τον ασθενή, όπως επίσης πρέπει να υπάρχει και εμπλοκή γενετικών συμβούλων.
2. Είτε στο πλαίσιο διερεύνησης για διαγνωστικούς σκοπούς είτε στο πλαίσιο ερευνών οι εθελοντές που συμμετέχουν πρέπει να ενημερώνονται επαρκώς από την αρχή και να συμπεριλαμβάνεται σχετική λεπτομερής και ακριβής πληροφόρηση στο έντυπο συγκατάθεσης για τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι εξετάσεις NGS τόσο στο υπό διερεύνηση άτομο όσο και στους στενούς συγγενείς του.

3. Είναι προτιμότερο οι ενδιαφερόμενοι (είτε για διαγνωστικούς είτε για ερευνητικούς σκοπούς) να τυγχάνουν γενετικής ενημέρωσης και συμβουλευτικής που αφορά στην ανάλυση του γενετικού τους υλικού με μέθοδο WGS/WES από κατάλληλα καταρτισμένους επιστήμονες. Οι επιστήμονες αυτοί, κατά προτίμηση, να είναι εξειδικευμένοι γενετικοί σύμβουλοι και να καθορίζονται εκ των προτέρων. Οι δε ενδιαφερόμενοι να αποφασίζουν οι ίδιοι αν επιθυμούν να τους ανακοινώνονται μόνο αποτελέσματα που μπορούν να τύχουν χειρισμού ή και άλλα.
4. Όπου είναι εφικτό θα πρέπει να γίνεται αλληλούχιση μόνο επιλεγμένων γονιδίων, ή να γίνεται βιοπληροφορική ανάλυση μόνο επιλεγμένων γονιδίων από τα 22.000 που θα έχουν αλληλουχηθεί.
5. Τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα και τα πολλά αναπάντητα βιοηθικά διλήμματα που υπάρχουν σε σχέση με τα γενετικά δεδομένα που παράγονται με την μεθοδολογία NGS/WGS θα πρέπει να παρατίθενται ορθολογιστικά, με σαφήνεια και λεπτομέρεια στα έντυπα συγκατάθεσης, είτε πρόκειται για διαγνωστικούς είτε για ερευνητικούς σκοπούς.
6. Η ΕΕΒΚ, η οποία έχει καθήκον να μελετά και να εγκρίνει ερευνητικά προγράμματα, θα πρέπει να δίδει τη δέουσα σημασία στα έντυπα συγκατάθεσης οποιουδήποτε ερευνητικού προγράμματος που θα εμπρικλείει τη χρήση μεθόδων αλληλούχισης ολόκληρου του ανθρώπινου γονιδιώματος (WGS) ή/και την αλληλούχιση ολόκληρου του ανθρώπινου γενετικού υλικού που κωδικοποιεί πρωτεΐνες (WES). Τα έντυπα συγκατάθεσης για τη χρήση NGS/WGS για διαγνωστικούς σκοπούς θα πρέπει επίσης να τυγχάνουν έγκρισης από την ΕΕΒΚ.
7. Σε σχέση με το πώς ο ιατρός ή ο γενετιστής θα χειριστεί ένα τυχαίο εύρημα, αυτό θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από το έντυπο συγκατάθεσης, που θα πρέπει να υπογραφεί από τον εθελοντή/ασθενή.
8. Επειδή σήμερα παρέχονται εξετάσεις αλληλούχισης επόμενης γενεάς εκτός ιατρικού και κλινικού περιβάλλοντος από ιδιωτικές εταιρίες, χωρίς ιατρική ένδειξη για σκοπούς πρόληψης (screening tests), η ΕΕΒΚ θεωρεί αντιδεοντολογική μια τέτοια πρακτική, εφόσον δεν ακολουθούνται και δεν τηρούνται όλα τα πιο πάνω.
9. Ο υπεύθυνος, ο οποίος θα αναλάβει την ανακοίνωση στον ασθενή που συγκατατίθεται να ενημερωθεί για επιπλέον τυχαία ευρήματα, θα πρέπει να διαθέτει πρόσβαση σε υποστηρικτική ομάδα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις περιπτώσεις ανηλίκων απαιτείται η ενημέρωση και συγκατάθεση των γονέων ή του κηδεμόνα. Σε περίπτωση που ο ανήλικος είναι άνω των δεκαπέντε ετών, θα πρέπει να λαμβάνεται και η δική του συγκατάθεση, νοουμένου ότι έχει λάβει ενημέρωση, όπως αναφέρεται ανωτέρω. Σε κάθε περίπτωση η διαδικασία θα πρέπει πρωτίστως να λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Οι ανωτέρω εισηγήσεις συνάδουν με το γράμμα και το πνεύμα του άρθρου 10 παράγραφο 2 της Σύμβασης του Οβιέδο του 1997, που αναγνωρίζει στον κάθε άνθρωπο το δικαίωμα να γνωρίζει κάθε πληροφορία που συλλέγεται σχετικά με την υγεία του και ταυτόχρονα σέβεται και την τυχόν επιθυμία ενός ατόμου να μην τύχει της σχετικής πληροφόρησης.

Γνώμη αναφορικά με το βιοηθικό πλαίσιο για τη συμμετοχή πολιτών σε εκστρατείες προαγωγής της υγείας (εκδόθηκε στις 9/7/2015)

Οι εκστρατείες προαγωγής υγείας ειδικά από επαγγελματίες υγείας και μη κυβερνητικούς οργανισμούς που σκοπό έχουν την κοινωνική προσφορά είναι καθόλα ευπρόσδεκτες και πολλές φορές καλύπτουν ανάγκες απομακρυσμένων και εύαλτων πληθυσμών, όπως για παράδειγμα την προσφορά οφθαλμιατρικής εξέτασης σε ηλικιωμένα άτομα της υπαίθρου.

Η ΕΕΒΚ εισηγείται στη Γνώμη όπως η προετοιμασία μιας εκστρατείας προαγωγής υγείας στηρίζεται στα ακόλουθα: α) Να πληροί πράγματι κάποια κοινωνική ανάγκη και να στοχεύει στο κοινωνικό όφελος. β) Να διεξάγεται πάντοτε στη φυσική παρουσία εγγεγραμμένου επαγγελματία υγείας και, αν αυτό απαιτείται, στη φυσική παρουσία ιατρού, ανάλογα με τη διαγνωστική εξέταση ή το νόσημα. γ) Η ενημερωμένη συγκατάθεση θα πρέπει να είναι γραπτή και να εξηγείται στο άτομο που υποβάλλεται σε συγκεκριμένη εξέταση ποιά είναι τα συνεπακόλουθα ενός πιθανού μη φυσιολογικού ευρήματος. Για ανήλικα άτομα κάτω των 18 ετών θα πρέπει να λαμβάνεται η συγκατάθεση των γονέων των ή του κατά νόμο κηδεμόνα τους. δ) Σε περίπτωση μη φυσιολογικού ευρήματος, θα πρέπει ο επαγγελματίας υγείας με την ομάδα του να εξηγήσει πλήρως στον εξετασθέντα τι πρέπει να ακολουθήσει, δηλαδή, αν θα πρέπει να ακολουθήσει εξέταση από τον προσωπικό του ιατρό και, αν επιβάλλεται, να επαναληφθεί η συγκεκριμένη δοκιμασία. ε) Είναι προτιμητέο σε περιπτώσεις μη φυσιολογικού ευρήματος να γίνεται γραπτή παραπομπή του ατόμου με αναγραφή στο παραπεμπτικό της τιμής ή του είδους του μη φυσιολογικού

ευρήματος και της υπογραφής του παραπέμποντος επαγγελματία υγείας. στ) Τα στοιχεία που συλλέγονται από τέτοιες εθελοντικές αποστολές επαγγελματιών υγείας θα πρέπει να παραμένουν ανώνυμα και δεν μπορούν να θεωρηθούν και δεν θα πρέπει να δημοσιεύονται ως αποτελέσματα επιδημιολογικής ή άλλης μελέτης.

Γνώμη αναφορικά με την καύση των νεκρών (εκδόθηκε στις 9/7/2015)

Δεδομένου ότι η νομική θεσμοθέτηση της καύσης των νεκρών και της δημιουργίας και λειτουργίας κρεματορίων αποτελεί ευθύνη της Βουλής των Αντιπροσώπων, η ΕΕΒΚ αφού μελέτησε το θέμα αυτό, θεωρεί ότι:

1. Η καύση των νεκρών δεν πρέπει να επιβληθεί ως αποκλειστικός και υποχρεωτικός τρόπος διαχείρισης των νεκρών ανθρώπινων σωμάτων.
2. Για την άμβλυνση των προβλημάτων που προκαλούνται από την ταφή θα μπορούσε να θεσμοθετηθεί η δημιουργία οστεοφυλακίων. Εκεί θα μπορούσε εναλλακτικά να φυλάσσονται τα οστά μετά την ανακομιδή των οστών.
3. Σε περίπτωση που επιτραπεί νομοθετικά η καύση των νεκρών, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη τα πιο κάτω:
 - α) Η καύση θα εφαρμόζεται μόνο για όσους το επιθυμούν και αφού το δηλώσουν γραπτώς πριν από τον θάνατό τους ή εφόσον οι συγγενείς δηλώσουν ότι αυτή είναι η εκφρασθείσα επιθυμία του αποβιώσαντος.
 - β) Η κατασκευή και λειτουργία κρεματορίων θα πρέπει να γίνει μακριά από κατοικημένες και γεωργοκτηνοτροφικές περιοχές για λόγους προστασίας από τις εκπομπές τοξικών και καρκινογόνων ουσιών.
 - γ) Να ληφθούν πρόνοιες, ώστε οι εκπομπές ρύπων από τις καμινάδες των κρεματορίων να περιοριστούν στο ελάχιστο.
 - δ) Να καθοριστούν επακριβώς οι χώροι απόρριψης της τέφρας για λόγους προφύλαξης του περιβάλλοντος.
 - ε) Να μελετηθεί και να εκσυγχρονιστεί η νομοθεσία που αφορά στη δημιουργία και λειτουργία αποτεφρωτήρων ζωικών υπολειμμάτων ή νεκρών ζώων, δεδομένου ότι η καύση τους απελευθερώνει στην ατμόσφαιρα τοξικούς και καρκινογόνους ρύπους.

Οργανισμός των
Ηνωμένων Εθνών για την
Εκπαίδευση, την Επιστήμη
και τον Πολιτισμό

Κυπριακή
Εθνική Επιτροπή
UNESCO

Λεζάντες φωτογραφιών

σελ.

- 8** **7 Μαΐου 2015, Παρίσι, Γαλλία.** Η αίθουσα της ολομέλειας και η κεντρική αίθουσα τελετών της UNESCO. © 2015, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 13** **7 Μαΐου 2015, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από τη μουσική συναυλία που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών της UNESCO με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εκατό χρόνων από τη γέννηση του Κύπριου ποιητή Κώστα Μόντη. Στη συναυλία συμμετείχαν οι μουσικοί Αλκίνοος Ιωαννίδης και Πάργος Καλούδης και η χορωδία του σχολείου Notre Dame de France. © 2015, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 19** **5 Οκτωβρίου 2010, Παρίσι, Γαλλία.** Η πρώην Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Εντμέ Λεβέντη καλωσορίζει τη Διευθύντρια της UNESCO Irina Bokova στα εγκαίνια της έκθεσης “Traditions de Chypre à travers le temps”, η οποία φιλοξενήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού. © 2010, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 25** **28 Φεβρουαρίου 1968, Auroville, Ινδία.** Αρχαίος αμφορέας που περιέχει χρώμα από την Κύπρο τοποθετείται στο θεμέλιο λίθο της «πειραματικής» παγκόσμιας πόλης Auroville στην Ινδία κατά τη διάρκεια ειδικής τελετής, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από εκατόν εικοσιτέσσερις χώρες. Η UNESCO αναγνώρισε την πόλη Auroville ως ένα σημαντικό πείραμα για το μέλλον της ανθρωπότητας. © 1968, Tara Jauhar
- 27** **1 Οκτωβρίου 1974, Νέα Υόρκη, Η.Π.Α.** Ο πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ', ο τότε τέως Υπουργός Εξωτερικών Σπύρος Κυπριανού και ο πρώτος Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO Κωνσταντίνος Λεβέντης, κατά τη διάρκεια της σύλητησης του κυπριακού προβλήματος στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην Έδρα του Οργανισμού στη Νέα Υόρκη. © 1974, Λεβέντειος Πινακοθήκη
- 33** **26 Μαΐου 1971, Λευκωσία, Κύπρος.** Ο πρώτος Διευθυντής του Ανώτερου Τεχνολογικού Ιδρύματος Κύπρου Ανδρέας Χριστοδουλίδης απευθύνει χαιρετισμό κατά τη διάρκεια της τέλεσης των εγκαίνιων των νέων εγκαταστάσεων του Ιδρύματος. Η UNESCO συνέβαλε τα μέγιστα στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Ιδρύματος με την αποστολή εμπειρογνομόνων και την παραχώρηση τεχνικού εξοπλισμού και υποτροφιών για τη μετεκπαίδευση των μελών του διδακτικού προσωπικού. © 1971, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 35** **1976, Λευκωσία, Κύπρος.** Αναμνηστική αφίσα που εξέδωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για τον εορτασμό της συμπλήρωσης τριάντα χρόνων από την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού. © 1976, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
- 37** **15 Απριλίου 1981, Πάφος, Κύπρος.** Ο τότε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρος Κυπριανού υποδέχεται, στον προαύλιο χώρο, μπροστά από τα ψηφιδωτά της αρχαίας πόλης της Νέας Πάφου, την Αντιπρόσωπο του Γενικού Διευθυντή της UNESCO Anna Raidl, κατά τη διάρκεια της τελετής των αποκαλυπτηρίων αναμνηστικής πλάκας για τη συμπερίληψη των αρχαιολογικών χώρων της Πάφου στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 1981, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 65** **2016, Κύπρος.** Η αφίσα του 39ου Παγκύπριου Συμποσίου Εταιρικών Σχολείων UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στον Αγρό 17 – 18 Μαρτίου 2016, με θέμα το Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Τρόδους. © 2016, Λανίτειο Λύκειο
- 67** **3 Νοεμβρίου 2008, Παρίσι, Γαλλία.** Η τότε Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO, κα Εντμέ Λεβέντη παραχωρεί συνέντευξη με θέμα την έκθεση φωτογραφίας του Γάλλου καλλιτέχνη Jean-Emmanuel Hay με τίτλο “Chypre, Patrimoine culturel et naturel” που φιλοξενήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού, 3 – 17 Νοεμβρίου 2007. Τη συνέντευξη παρακολουθεί η νυν Αναπληρώτρια Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Φωτεινή Παναγή. © 2008, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 71** **5 Οκτωβρίου 2010, Παρίσι, Γαλλία.** Η κα Φωτεινή Παπαδοπούλου και η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ περιεργάζονται τα εκθέματα της έκθεσης “Traditions de Chypre à travers le temps” που φιλοξενήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι. © 2010, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 74** **5 Οκτωβρίου 2010, Παρίσι, Γαλλία.** Η Διευθύντρια της UNESCO κα Irina Bokova απευθύνει χαιρετισμό κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης των εγκαίνιων της έκθεσης “Traditions de Chypre à travers le temps” που φιλοξενήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού τον Οκτώβρη του 2010. Χαιρετισμούς στην εκδήλωση απηύθυναν επίσης ο τότε Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Γαλλία και Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κ. Κορνήλιος Σ. Κορνηλίου και ο Γενικός Γραμματέας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κ. Παύλος Παρασκευάς. © 2010, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 75** **29 Μαρτίου 2011, Παρίσι, Γαλλία.** Επισκέπτες περιεργάζονται τα διάφορα εκθέματα της έκθεσης με γενική θεματική “Images et parfums de Chypre” που φιλοξενήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού, 29 Μαρτίου – 8 Απριλίου 2011. © 2011, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 77** **Οκτώβριος, 1966, Παρίσι, Γαλλία.** Η πρώτη επίσημη παρουσία κυπριακής αντιπροσωπείας κατά τη διάρκεια της 14ης Γενικής Συνέλευσης των κρατών-μελών της UNESCO που πραγματοποιήθηκε στην Έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 1966. Από αριστερά: Νίκος Κρανιδιώτης, Πρέσβης της Κύπρου στην Αθήνα (1959-1979), Φωτεινή Λεβέντη και Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO. © 1966, Λεβέντειος Πινακοθήκη
- 79** **5 Μαΐου 1966, Παρίσι, Γαλλία.** Ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO Αναστάσιος Γ. Λεβέντης επιδίδει τα διαπιστευτήρια του στο Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού René Maheu, ο οποίος τον επόμενο χρόνο (1967) πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Κύπρο, κατά τη διάρκεια της οποίας είχε την ευκαιρία να μεταβεί σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία του νησιού. © 1966, Λεβέντειος Πινακοθήκη
- 81** **2013, Πάφος, Κύπρος.** Το περίστυλο αίθριο στον αρχαιολογικό χώρο της Νέας Πάφου (Κάτω Πάφος). Η Νέα Πάφος και η Παλαιάπαφος συμπεριλήφθηκαν το 1980 στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © Τμήμα Αρχαιοτήτων
- 84** **15 Απριλίου 1981, Πάφος, Κύπρος.** Ο τότε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρος Κυπριανού κατά τη διάρκεια ομιλίας του στην τελετή των αποκαλυπτηρίων αναμνηστικής πλάκας στον προαύλιο χώρο, μπροστά από τα ψηφιδωτά της αρχαίας πόλης της Νέας Πάφου, με την ευκαιρία της συμπερίληψης των αρχαιολογικών χώρων της Πάφου στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 1981, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 84** **15 Απριλίου 1981, Πάφος, Κύπρος.** Ο τότε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρος Κυπριανού τελεί τα αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας μπροστά από τα ψηφιδωτά της αρχαίας πόλης της Νέας Πάφου, με την ευκαιρία της συμπερίληψης των αρχαιολογικών χώρων της Πάφου στον

Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 1981, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

- 87 2012, Χοιροκοιτία, Κύπρος.** Ο νεολιθικός οικισμός της Χοιροκοιτίας, ο οποίος συμπεριλήφθηκε το 1998 στον Κατάλογο των Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 2012, Τμήμα Αρχαιοτήτων / Thomas Sagory
- 89 2006, Γαλάτα, Κύπρος.** Η Εκκλησία της Παναγίας του Μουτουλλά. Η εκκλησία, μαζί με άλλες οκτώ αρχικά τοιχογραφημένες εκκλησίες της περιοχής του Τροόδου, συμπεριλήφθηκε το 1985 στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 2006, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών / Χρίστος Αβρααμίδης
- 91 3 Νοεμβρίου 2008, Παρίσι, Γαλλία.** Εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας του Γάλλου καλλιτέχνη Jean-Emmanuel Hay με τίτλο “Chypre, Patrimoine culturel et naturel” που φιλοξενήθηκε στην Έδρα της UNESCO στο Παρίσι, 3 με 17 Νοεμβρίου 2008. © 2008, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 95 18 Απριλίου 1986, Νικητάρι, Κύπρος.** Με την ευκαιρία της εγγραφής το 1985 εννέα τοιχογραφημένων εκκλησιών της οροσειράς του Τροόδου της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Περιόδου στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO πραγματοποιήθηκαν στον προαύλιο χώρο της Εκκλησίας της Παναγίας της Ασίνου τα αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας, από τον τότε Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων κ. Ρόη Νικολαΐδη. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν, μεταξύ άλλων, ο τότε Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κ. Κωνσταντίνος Λεβέντης, η τότε Πρώτη Κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας κα Μιμή Κυπριανού, η αντιπρόσωπος του Γενικού Διευθυντή της UNESCO κ. Anne Raidl, ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών κ. Leon Pressouyre, ο τότε Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Χρίστος Μαυρέλλης, ο τότε Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Ανδρέας Μιχαηλίδης, ο τότε Υπουργός Υγείας κ. Τάκης Πελεκάνος και ο τότε Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων δρ Βάσος Καραγιώργης. © 1986, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 97 18 Απριλίου 1986, Νικητάρι, Κύπρος.** Ο τότε Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Ρόης Νικολαΐδης, πραγματοποιεί τα αποκαλυπτήρια αναμνηστικής πλάκας στον προαύλιο χώρο της Εκκλησίας της Παναγίας της Ασίνου με την ευκαιρία της εγγραφής το 1985 εννέα τοιχογραφημένων εκκλησιών της οροσειράς του Τροόδου της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Περιόδου στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 1986, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 101 2013, περιοχή Μαδαρής, Κύπρος.** Οι χαρακτηριστικοί κατακόρυφοι βράχοι στο μονοπάτι μελέτης της φύσης «Τεισιά της Μαδαρής», που βρίσκεται εντός του Παγκόσμιου Γεωπάρκου UNESCO Τροόδου. Το Γεωπάρκο Τροόδου συμπεριλήφθηκε το Σεπτέμβριο του 2015 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, ως αναγνώριση της εξαιρετικής γεωλογικής του σημασίας, σε συνδυασμό με τα οικολογικά, ανθρωπολογικά και κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. © 2013, Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου / Χαράλαμπος Φασουλάς
- 104 2015, Μεταλλείο Αμιάντου, Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Τροόδου.** © 2015, Μάνος Μανώλη
- 107 2006, Γαλάτα, Κύπρος.** Η Εκκλησία της Παναγίας της Ποδίθου στη Γαλάτα. Η εκκλησία, μαζί με άλλες οκτώ αρχικά τοιχογραφημένες εκκλησίες της περιοχής του Τροόδου, συμπεριλήφθηκε το 1985 στον Κατάλογο Μνημείων και Χώρων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. © 2006, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών / Χρίστος Αβρααμίδης
- 109 4 Δεκεμβρίου 2012, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από την παράσταση «Πορφυρώματα» που παρουσίασε ο Πολιτιστικός Όμιλος «Διάσταση» στην κεντρική αίθουσα τελετών της UNESCO. © 2012, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 113 5 Οκτωβρίου 2010, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από την παράσταση “Party animals” σε χορογραφία της Λίας Χαράκη που παρουσιάστηκε στην κεντρική αίθουσα τελετών της UNESCO. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν, μεταξύ άλλων, η πρώην Πρώτη Κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας κα Φωτεινή Παπαδοπούλου, η πρώην Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Εντιμέ Λεβέντη, ο Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Γαλλία και Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO Κ. Κορνήλιος Κορνηλίου, η νυν Αναπληρώτρια Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Φωτεινή Παναγή, η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ και ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής κ. Παύλος Παρασκευάς, c 2010, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 117 2012, Λεύκαρη, Κύπρος.** Σκηνή με κεντήτρια από τις κινηματογραφήσεις για το ντοκιμαντέρ «Το λευκαρίτικο κέντημα. Πριν χαθούν οι μνήμες» σε σενάριο και σκηνοθεσία Πασχάλη Παπαπέτρου. Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO χρηματοδότησε την παραγωγή του ντοκιμαντέρ στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου. Η επίσημη προβολή του πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 28 Νοεμβρίου 2012 στην αίθουσα Cine Studio του Πανεπιστημίου Λευκωσίας σε συνεργασία με την Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. © 2012, Γιώργος Στυλιανού
- 123 30 Οκτωβρίου 2015, Λεύκαρη, Κύπρος.** «Παραδοσιακή Στολή» (λευκαρίτικο κέντημα, 40x80 εκ.) της Νικολέττας Χριστοδούλου, από την ομαδική έκθεση «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές» που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκάρων και τον Σύνδεσμο Παραγωγής και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος. Στην έκθεση παρουσιάστηκαν τα έργα των καλλιτεχνών που συμμετείχαν στο Θερινό Εργαστήρι που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στα Λεύκαρη (3 ως 6 Σεπτεμβρίου 2015). Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κα Αίγλη Παντελάκη στις 30 Οκτωβρίου 2015, στο Κέντρο Χειροτεχνίας Λευκάρων. © 2015, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Louca Studios
- 127 3 Δεκεμβρίου 2007, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από την εκδήλωση που διοργάνωσαν από κοινού οι Μόνιμες Αντιπροσωπείες της Ανδόρας, της Κύπρου, του Μονακό και της Πορτογαλίας με τίτλο “Le patrimoine culturel immatériel au carrefour des cultures”. Με τη συμμετοχή του Πολιτιστικού Εργαστηρίου Αγίων Ομολογητών, η Κύπρος παρουσίασε παράσταση με θέμα τον παραδοσιακό κυπριακό γάμο. © 2007, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 131 2015, Όμοδος, Κύπρος.** Ο κύριος Μάκης Ταμάνης, ιδιοκτήτης παραδοσιακού φούρνου (έτος ίδρυσης 1969), παρουσιάζει τη διαδικασία φουρνίσματος *αρκατένων*. Η τέχνη της παρασκευής των *αρκατένων* έχει ως επίκεντρο το Κοιλάνι και το Όμοδος, χωριά τα οποία προμήθευαν προζύμι και σε άλλα γειτονικά χωριά για να παρασκευάζονται τα αρκατένα. Εμφανίζεται, επίσης, και σε άλλα κρασοχώρια της ορεινής περιοχής Λεμεσού καθώς επίσης σε χωριά της επαρχίας Πάφου. Τα αρκατένα κουλούρια συμπεριλήφθηκαν στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου το 2015. © 2015, Κοινοτικό Συμβούλιο Ομόδου / Νικόλας Κοντολαίμης
- 133 2015, Όμοδος, Κύπρος.** Η κυρία Ρεβέκκα Ευγενίου μαθαίνει στην εγγονή της Νεοφύτα Κωνσταντίνου την τέχνη της «πιπίλλας». Η «πιπίλλα» είναι λεπτεπίλεπτη διάτρητη δαντέλα, η οποία γίνεται στο χέρι με βελόνι και κλωστή, με το δέσιμο πυκνών και αραιών κόμπων, που δένονται στον αέρα. Σήμερα η τέχνη της «πιπίλλας» συνεχίζεται από κεντήτριες του Κοιλανίου, της Λαπήθου και του Ομόδου. Παλαιότερα, κύρια κέντρα κατασκευής ήταν, επίσης, η Λευκωσία, η Λάρνακα, η Πάφος και η Αμμόχωστος. Η «πιπίλλα» συμπεριλήφθηκε στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου το 2015. © 2015, Κοινοτικό Συμβούλιο Ομόδου / Νικόλας Κοντολαίμης
- 135 30 Οκτωβρίου 2015, Λεύκαρη, Κύπρος.** ««Ασπρολουμιστρες» (“Αντιγόνη”, 59 x 13 εκ., “Νέδη”, 58 x 12 εκ., “Ευριδική”, 59 x 14 εκ.), κεραμικό της Αναστασίας Λαμπασκή-Ονησιφόρου, από την ομαδική έκθεση «Λευκαρίτικο Κέντημα: Τρόποι και Μετατροπές» που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO σε συνεργασία με τον Δήμο Λευκάρων και τον Σύνδεσμο Παραγωγής

- και Προβολής Λευκαρίτικου Κεντήματος. Στην έκθεση παρουσιάστηκαν τα έργα των καλλιτεχνών που συμμετείχαν στο Φερινό Εργαστήρι που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στα Λεύκαρα (3 ως 6 Σεπτεμβρίου 2015). Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κα Αίγλη Παντελάκη στις 30 Οκτωβρίου 2015, στο Κέντρο Χειροτεχνίας Λευκάρων. © 2015, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Louca Studios
- 137 24 Αυγούστου 2014, Λεύκαρα, Κύπρος.** Η χρήση των νέων τεχνολογιών για την καταγραφή και μελέτη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Δρ Φοίβη Αντωνίου, κατά τη διάρκεια μαθήματος με κεντήτριες των Λευκάρων στο πλαίσιο της συμμετοχής της στο επταήμερο πρόγραμμα εκμάθησης λευκαρίτικου κεντήματος που διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO στα Λεύκαρα. © 2014, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Α. Πολυνείκη
- 139 25 Αυγούστου 2014, Λεύκαρα, Κύπρος.** Αναμνηστική φωτογραφία στον προαύλιο χώρο του τοπικού μουσείου παραδοσιακής κεντητικής και αργυροχοΐας των εκπαιδευόμενων και των κεντητριών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα Εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος με το Δήμαρχο Λευκάρων κ. Σάββα Ξενοφώντος και τον Γραμματέα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, κ. Παύλο Παρασκευά. Το επταήμερο πρόγραμμα είχε ως κύριο θέμα την αξιοποίηση του λευκαρίτικου κεντήματος στο μάθημα των εικαστικών τεχνών. © 2014, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
- 141 31 Οκτωβρίου 2012, Παρίσι, Γαλλία.** Ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη, Αναστάσιος Παύλος Λεβέντης παραχωρεί συνέντευξη κατά τη διάρκεια των εγκαίνιων της έκθεσης “Nature et Visages de Chypre” στην Έδρα του Οργανισμού στο Παρίσι, με φωτογραφίες από τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου, την προσωπική συλλογή του Αναστάσιου Λεβέντη και του Δώρου Παρτασίδη. © 2012, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 145 2015, Η οροσειρά του Τροόδου, Παγκόσμιο Γεωπάρκο UNESCO Τροόδου.** © 2015, Μάνος Μαυλώη
- 149 2016, Παραλίμνι, Κύπρος.** Μαθητές και μαθήτριες του Λυκείου Παραλιμνίου (μέλος του Δικτύου SEMEP Κύπρου) κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς τους με θέμα «Διερεύνηση του χυμού χλόης κριθαριού ως πηγή βιταμίνης C». © 2016, Σαλώμη Χατζηκωνσταντίνου
- 151 7 Μαΐου 2015, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από τη μουσική συναυλία που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών της UNESCO με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εκατόν χρόνων από τη γέννηση του Κύπριου ποιητή Κώστα Μόντη. Στη συναυλία συμμετείχαν οι μουσικοί Αλκίνοος Ιωαννίδης και Γιώργος Καλούδης και η χορωδία του σχολείου Notre Dame de France. © 2015, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 155 18 Μαΐου 1982, Λευκωσία, Κύπρος.** Μαθήτρια του Παγκυπρίου Γυμνασίου υποδέχεται τον Υπουργό Παιδείας αείμνηστο Πάνο Ιωάννου κατά την τελετή έναρξης του 5ου Παγκύπριου Συμποσίου των Εταιρικών Σχολείων UNESCO, του πρώτου Συμποσίου που πραγματοποιείται μετά από οκτώ χρόνια διακοπής του θεσμού, λόγω της εισβολής. Τον Υπουργό συνοδεύει ο τότε Γυμνασιάρχης του Παγκυπρίου κ. Γιώργος Προδρόμου. © 1982, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- 159 2015, Έμπα, Πάφος.** Μαθήτριες του Λυκείου Αγίου Χαράλαμπος Έμπα (μέλος του Δικτύου SEMEP Κύπρου) κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς τους με θέμα «Ταξινόμηση, πυκνότητα και εξελικτική προσαρμογή των σαλιγκαριών σε ένα οικοσύστημα». © 2015, ΥΠΠ / Δίκτυο SEMEP Κύπρου
- 163 2015, Λευκωσία, Κύπρος.** Εξώφυλλο δεύτερου βιβλίου καλής πρακτικής του Δικτύου SEMEP Κύπρου με τίτλο «Οικολογία - Διερευνητική Μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες / Inquiry-based Science-Ecology Education». Το βιβλίο παρουσιάζει την εφαρμογή της ενότητας της Οικο-Βιολογίας και τις τέσσερις σχολικές ερευνητικές εργασίες του προγράμματος SEMEP που έτυχαν διάκρισης στο διαγωνισμό «Μαθητές στην Έρευνα – ΜΕΡΑ» του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας κατά την περίοδο 2012-2015. © 2015, ΥΠΠ / Δίκτυο SEMEP Κύπρου
- 165 21 Νοεμβρίου 2014, Λευκωσία, Κύπρος.** Η Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Παιδιού κα Λήδα Κουρσουμά κατά τη διάρκεια της ομιλίας της σε επιμορφωτική ημερίδα για εκπαιδευτικούς. Την ημερίδα διοργάνωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας με θέμα τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης ανηλίκων. © 2014, Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας
- 169 28 Μαΐου 2015, Λευκωσία, Κύπρος.** Στο πλαίσιο της εκδήλωσης εορτασμού των δέκα χρόνων λειτουργίας της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ο Διευθυντής της Έδρας Δρ. Αιμίλιος Α. Σολωμού απονέμει τιμητική πλακέτα στον πρώτο Διευθυντή της Έδρας και Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Δρ Γιώργο Μαυροειδή. © 2015, Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας
- 171 5 Οκτωβρίου 2010, Παρίσι, Γαλλία.** Στιγμιότυπο από την παράσταση “Party animals” σε χορογραφία της Λίας Χαράκη που παρουσιάστηκε στην κεντρική αίθουσα τελετών της UNESCO. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν, μεταξύ άλλων, η πρώην Πρώτη Κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας κα Φωτεινή Παπαδοπούλου, η πρώην Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Εντμέ Λεβέντη, ο Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Γαλλία και Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO Κ. Κορνήλιος Κορνηλιού, η νυν Αναπληρώτρια Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κα Φωτεινή Παναγή, η Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ και ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής κ. Παύλος Παρασκευάς, c 2010, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 177 19 Νοεμβρίου 2015, Λευκωσία, Κύπρος.** Μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κύπρου, παρουσία του Προέδρου, κ. Γιαννάκη Α. Ομήρου, αφήνουν μπαλόνια στον ουρανό, στο πλαίσιο σειράς εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν για τον εορτασμό της νεοσυσταθείσας Ευρωπαϊκής Ημέρας για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση και με αφορμή τη συμπλήρωση ενός έτους από την επικύρωση της Σύμβασης Λανζάρτε του Συμβουλίου της Ευρώπης από την Κυπριακή Βουλή. © 2015, Ηρακλής Μαυρομμάτης
- 181 1979, Λευκωσία, Κύπρος.** Ημερολόγιο που εξέδωσε η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για τον εορτασμό του «Διεθνούς Έτους Παιδιού 1979». © 1979, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
- 183 15 Οκτωβρίου 2012, Παρίσι, Γαλλία.** Ο Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Γαλλία και Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην UNESCO κ. Μάριος Λυσιώτης και η Διευθύντρια της UNESCO κα Irina Bokova στην κεντρική αίθουσα τελετών της UNESCO, πριν από την έναρξη της μουσικής παράστασης “Dementia” υπό τη διεύθυνση του Άλεξ Παναγή. © 2012, Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην UNESCO / Cyril Bailleul
- 191 11 Ιανουαρίου 2016, Λευκωσία, Κύπρος.** Αναμνηστική φωτογραφία των μελών και συνεργατών της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO (KEE UNESCO), στο ισόγειο των Πολιτιστικών Υπηρεσιών όπου στεγάζονται τα γραφεία της Επιτροπής.

Καθιστοί από αριστερά:

- Δρ Βασιλική Κασσιανίδου (Καθηγήτρια, Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, μέλος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), κ. Παύλος Παρασκευάς (Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και Γενικός Γραμματέας Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), κα Μαρίνα Πολυδώρου (Λειτουργός Τύπου και Πληροφοριών, μέλος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), κ. Παύλος Δαπόλας (Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης, Συντονιστής του Δικτύου Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου, μέλος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO).

Όρθιοι από αριστερά:

- Δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωννίδου (Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων, μέλος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), Δρ Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπος (Μορφωτική

Λειτουργός Α΄, Εθνικό σημείο επαφής για τη Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων), **Δρ Αντιγόνη Πολυνείκη** (Λειτουργός της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), **Δρ Μιχαήλ Πέτρου** (Πρόεδρος της Κυπριακής Αρχής Αντιντόπινγκ), **Δρ Αιμίλιος Α. Σολωμού** (Διευθυντής της Έδρας UNESCO στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας), **Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου** (Συντονίστρια της Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο), **Δρ Έλενα Στυλιανοπούλου** (Ανώτερη Λειτουργός Περιβάλλοντος, Εθνικό σημείο επαφής για το Πρόγραμμα «Άνθρωπος και Βίοςφαιρα» της UNESCO), **Δρ Κωνσταντίνος Φάνης** (Εθνικός Συντονιστής Προγράμματος SEMEP, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού), **Δρ Άγγελ Νικολάου-Κονναρή** (Εμπειρογνώμονας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για την εφαρμογή της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς), **Δρ Ευφροσύνη Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου** (Εμπειρογνώμονας της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO για την εφαρμογή της Σύμβασης για την προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς), **Δρ Κωνσταντίνος Φελλάς** (Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής Κύπρου), **Δρ Δέσποινα Πηλείδου** (Εφορος Αρχαιοτήτων), **Δρ Ευθύμιος Τσιολάκης** (Γεωλογικός Λειτουργός, Γεωεπιστήμονας Γεωπάρκου Τροόδους), **Δρ πατήρ Δημήτριος Μαμπούρας** (Επιθεωρητής Βιολογίας/Γεωγραφίας στη Μέση Εκπαίδευση, Πρόγραμμα SEMEP), **κα Λουκία Λοΐζου-Χατζηγαβριήλ** (Διευθύντρια της Λεβέντειου Πινακοθήκης, Πρόεδρος της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO), **κα Θέκλα Παπαντωνίου** (Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO). © 2016, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO / Louca Studios

